

הו!

כתב עת לספרות

גיליון 27 • קיץ 2024 • אלול תשפ"ד

הו! – כתב עת לספרות | גיליון 27 • קיץ 2024
HO! – Literary Magazine | Editor: Dory Manor

מיסודם של אחוזת בית ספרים ודורי מנור

עורכי הגיליון: דורי מנור, סיון בסקין
מען המערכת: oh.literature1@gmail.com
"הו!" בפייסבוק: <https://www.facebook.com/ho.literary.mag>
"הו!" באינסטגרם: <https://instagram.com/ho.literature>

עיצוב העטיפה: מיכל קול, סטודיו ICONICA
סידור, עימוד והדפסה: א. אורן הפקות דפוס בע"מ
הגהה: יואל טייב

דאנאקוד: 31-7326 • מסת"ב: 978-965-02-1383-1

© 2024 כל הזכויות שמורות למערכת הו!
2024 © All rights reserved to Ho!, Literary Magazine

כתב העת רואה אור באמצעות עמותת הו! – עמותה לספרות עברית

נדפס בישראל תשפ"ד • 2024 Printed in Israel

יצירות יש לשלוח בקובץ מצורף בדואר אלקטרוני, מודפסות ברווח כפול,
בציון שם המחבר, כתובתו ומספר הטלפון שלו. שירים יש לשלוח בניקוד חלקי.

גיליון זה רואה אור בתמיכת
משרד התרבות והספורט

הוצאתו לאור של גיליון זה הסתייעה בתמיכת
מועצת הפיס לתרבות ולאמנות

גיליון זה רואה אור בתמיכת
עיריית תל אביב

גיליון זה רואה אור בתמיכת
קרן רבינוביץ לאמנויות תל אביב

תוכן העניינים

97	מורן אריה צֶעֶדְנו כמעט עד פברואר	5	על "הו!" 27
100	משה שוסהיים פנס לזכר האור	8	דורי מנור שיִי עברית גוֹלָה
102	שי דותן כוכב לכת אפל	19	יערה שחורי לְמָה נִפְלָנו
105	נורית זרחי נפשימה	26	יואל טייב מחשבות על הפאונה הארץ-ישראלית
107	רונית שטראוס קירשנר צל הנורא	28	עמוס נוי על ההיסטוריה של המקום
110	שחר-מריו מרדכי עולם מתוך רֶחֶם הָלֵיל	30	אורית צמח שִׁמְעו לִי: אסור לְדַמֵּם
113	ענת לוין הילד	36	מאיה ויינברג מגדיר
114	יסמין אלמנזור בְּמִי מִפָּה המשמעות	39	סבינה מסג בלב הבוסתן, ליד הממ"ד החדש
118	דנה אמיר בצלקת הסמוכה לשפה	44	נזית בראל אדום קרוב
120	רואי רביצקי נְמוּךְ. סְפִי. סְמוּךְ	47	שי שניידר-אֵילת תרגיל בדיקציה
122	גונדולה שיפר בניקוד שנהיָה לבורא	48	סיון בסקין עופרת המלחמות הקודמות
125	גלעד יעקובסון האקדמיה ללשון ומאבקה במעשה האהבה	51	תהל פרוש ג'סטִיס, ויולט, הופ
126	מיכאל קליין שוורקים תְּפוּחִים	55	עמרי גנשורא אָנָּה בִּידֵי לֹא לְבָחַר צֶדֶד
128	פבל אלכסנדרוביץ' מובשוביץ' על בעיית השפה	56	עדן ג'ואן מ. סימן-טוב אילו גברים ינצחו הפעם?
130	אשר שאז בודד אני נוֹרָה	61	אוהד אוחיון מזמור לצבאות הזכרים
132	נעם פרתום עול העברית ואני	64	שמעון בוזגלו עמוס וארץ ישראל היפה
137	אדמיאל קוסמן לא היה שם פין	67	צור גואטה הפעם הזאת זה רק אני
140	חנן סבח טייכר נערים מהירים ממים	70	ניר אילון אֶת שאיבדה נפשי
141	חולֶקֶט ~ אורי קרין זה לא אדם אַחַר כולם אַחַד	75	מיכאל קגזנוב ברדודים
143	עידו רצון כמו כלבים ביער	77	אורין רוזנר לעשות את האהבה
146	אסף בנרף אֶל תֵּאבֵד בְּמִי אֶנְוֶלֶת	80	נדב ליניאל כיצד עֲלִינו לחיות
148	ערן כהן גבע טעות בוֹטְנִית	85	ריטה קוגן תְּאוּנֶת נחיתה
149	נועה שורק ארבעים לילה	87	עומר ולדמן קווי גבול
153	רות פוירשטיין מה עשו לָךְ	89	עמנואל יצחק לוי שלושה נביאים היו ביפו תל אביב
155	עופרה עופר אורן הָאֵם נולדה – או נעשתה – מופקרת?	94	עופר פרס אות חובקת

206	ניצן יוגב אתה גִבֵּעַ, אני מְדַרְוֵן	157	טניה פוזנר נִבְטָנוּ מְסוּיֵט
208	איתי זאב גוטנברג שאריות של אגמים גדולים	159	רון קורדונסקי בְּרָקֵב בְּעֵתָהּ
210	איל בלייזיס חתולים נחרדים מַעֲמוֹדֵי שדרה	161	אפרת לוצאטו ביום שאחרי השמש
212	ירדן בן־צור אוכלות את הרוח	163	לי ממון הַפּוֹךְ בְּאֶדְמָה טְמֵנְתִי פָּרַח
213	שחף ארז אובדן הגוף השלישי	165	ליאת מורבצ'יק אהבנו כמו צֶל את הַצֵּלָם
215	דניאל רשף קרמטוריום המילים הזה	167	איתן דקל ילדת חלום
217	עמרי כהן I ♥ Dresden	169	אור קורן הילדים המתכווצים לאגרוף
219	שלומית לנדמן בְּבֹזָר של נְגוּיָה	171	מישל פלצ'יק לשורר את הנפילה
222	יחזקאל רחמים סלובניה, מרכז	175	קרן קולטון אתה מאבחן ואני מאובחנת
223	מרב קינן כשהעולם הומה שירה	177	הַמוּטֵל בְּרִיּוּסָף ראש של סביון
225	שני פוקר מנהל החשבונות שרצה להיות משורר	179	לארי וייסמן שירת המחלקה
228	אודי שרבני הבעיה הגדולה של השירה	182	חניטה כהן קמחי לא אכפת
231	"הלשון צריך להיות כמו גרניט" – יובל לצאת 'השבר הסורי אפריקני' של אבות ישורון	183	גילת קול עם הַכְּפִיפּוֹת הזאת
233	הקדמה	188	לירון גרייף אני הייתי הילד
241	שיחה בין אבות ישורון למנחם פרי, קול ישראל, 1975	190	חיה מושקא קורקוס בואי וְאַרְאֶה לָךְ קירות
247	שיחה עם מנחם פרי, 11 ביולי 2024	193	נועה בר־ניר כי טוב
255	משתתפי הו! 27	194	טליה פרידמן חיכיתי לחלב שְׂיִגִיעַ
		196	יוני דוד ללמוד להירמס
		198	משה לביא הליכה לטנטורה
		202	מרחב ישורון משקל המלה בְּלָהּ
		204	נדיה אייזנר מי נקבר כאן, מִתִּי, בשם מה

על "הו!" 27

גיליון 27 של "הו!" רואה אור בימים של שקיעה ושל זעם. ימי התפרקות הפרויקט הציוני והתרסקותו לרסיסים. ימים שאי אפשר שלא להיזכר בהם בנבואתה־קביעתה של דליה רביקוביץ: "כְּכֹר אֵין עוֹד טַעַם לְהַסְתִּיר / אָנְחָנוּ נְסִיוֹן שְׁלֹא עָלָה יָפָה / תְּכִנִּית שְׁנִשְׁתַּבְּשָׁה, / כְּרוּכָה בְּרִצְחָנוֹת רַבָּה מְדִי" (מתוך "שני איים לניר־זילנדר").

בריאיון שערך מנחם פרי עם אבות ישורון – ריאיון ששודר ב־1975 בקול ישראל ותמלילו מתפרסם לראשונה בגיליון זה – אומר המשורר: "כל מה שמכונה בארץ 'ליריקה צרופה', כל מה שכל אלה שכותבים חושבים שהליריקה שלהם היא הצרופה ביותר, וזו צריכה להיות השירה – זה רק מעורר בי גיחוך וגם גינוי. כל אלה שלא מרטיבים את ידם לכתוב על נושא, למשל, הנושא הערבי; שלא נאה לליריקה שלהם לנגוע בשירה ציבורית, חברתית; שזה, מצידם, מחלל את השירה שלהם – הם רק מגונים על ידי, והשירה הזאת רחוקה מאוד ממני. אני סבור שהאמת היא שאדם שכותב חייב להתחייב בנפשו לכתוב על כל מה שמקיף אותו. שום דבר שמקיף האדם איננו בלתי ראוי להיכנס לשירה".

הכותבות והכותבים ששיריהם מתפרסמים בגיליון – רבות ורבים מהם, על כל פנים – נענים למצוותו של אבות ישורון, איש איש בדרכו. הם "מרטיבים את ידם", כלומר מתייחסים ביצירתם להווה ולמוראותיו, מי במישרין ומי בעקיפין, מי באמצעות סמלים ואלגוריות, ומי על דרך הדיווח הכואב והזועם.

אחרים מוסיפים לכתוב על עניינים אחרים, אישיים, כבכל מועד אחר, נאמנים אולי למורשתה של לאה גולדברג, שכתבה כזכור עם פרוץ מלחמת העולם השנייה: "המשורר הוא האיש אשר בימי מלחמה אסור ואסור לו לשכוח את הערכים האמיתיים של החיים. לא רק היתר הוא למשורר לכתוב בימי המלחמה שיר־אהבה, אלא הכרח, משום שגם בימי מלחמה רב ערכה של האהבה מערך הרצח" ("על אותו הנושא עצמו", השומר הצעיר, 8.9.1939).

לאלה וגם לאלה יש מקום בגיליון זה, המוקדש כולו לשירת מקור עכשווית.

*

כשלעצמי אני סבור שרוב השירה העקרונית על הנושא – לא רק על "המצב" הנוכחי ועל השנה הקשה מנשוא שעברה על הישראלים ועל הפלסטינים, אלא בראש ובראשונה על אותה "תְּכִנִּית שְׁנֵשֶׁת־בְּשָׁה", על תולדות האסון ועל שקיעתה המתמשכת של מדינת ישראל – עדיין מצפה להיכתב. הספרות העברית מצפה לה. התרבות העברית זקוקה לה.

האם שירה כזאת יכולה להיכתב מתוך האסון ובעודו מתרחש? או שמא היא זקוקה לפרספקטיבה היסטורית וגאוגרפית כדי שתוכל להתקיים? האם השירה העברית העכשווית מסוגלת להכיל את כאבם של הישראלים בלבד, או שהיא אוניברסלית דיה להכיל גם כאב אחר? האם היא "מייצגת" לאום וטריטוריה, או שהיא יודעת להיות הומניסטית וחפה מגבולות? ובהמשך ישיר לתהיות אלה: האם השירה העקרונית הזאת תיכתב בעברית ישראלית, או שמא בעברית פוסט-ישראלית? האם תתקיים עברית פוסט-ישראלית שתוכל להכיל, לאורך זמן, את השירה העברית? ימים יגידו (קלישאה שעדיפה כאן, בוודאי, על מקבילתה הנדושה לא פחות: "נחיה ונראה").

כך או כך, זה הזמן לעצור לרגע ולתהות על המטען ההיסטורי הכבד שנושאת עמה בהכרח העברית הישראלית. מטענו של אותו "ניסיון שלא עלה יפה", של אותה "תכנית שנשתבשה". מטען האסון והאשמה, מטען השיבוש שהוא מטעננו. מטען ימינו וחיינו.

אני כותב את הדברים האלה על דעתי, ולא על דעתו של איש ממשותפתי הגיליון או חברי עמותת "הו!", שלכל אחד מהם תפיסת עולם משלו. הם מייצגים אותי ואותי בלבד. אני כותב אותם מתוך עצב עמוק, אך לא מתוך רפיון ידיים. איני מוכן להסיט את המבט ולפרכס את המציאות הרצחנית שבתוכה נכתבת כיום השירה העברית. אני מתעקש להאמין שיש תיקון – אם לא לפרויקט הציוני, לכל הפחות לשפה המדוברת והכתובה, שהיא הישגו הגדול ואולי גם מורשתו הגדולה. שפתנו הנחוצה, האהובה, שהיא לשון שירתנו.

הלוואי שבגיליונות הבאים ייצבע העצב בתקווה.

*

תודה מקרב לב לאנשי עמותת "הו!", ובראש וראשונה ליו"רית סיון בסקין, ולמנכ"ל העמותה, אבי דאול, המשקיעים את מיטב מרצם בפעילויות כתב העת. תודה רבה למיכאל קגזנוב, דורית שילה, משה סקאל, גיל פייר, מתן מרידור, אמיר בקר, לילך נתנאל, רועי חן, עומר אבן-פז, שי צור,

אורית נוימאיר-פוטשניק, דותן ברום, נדיה אייזנר, נגה לביא, אוהד אוחיון ועידו רצון, וכן לתותי ורוני פורת ולרו"ח שלמה יניב, המסייעים לנו רבות בפעילות העמותה. תודה מיוחדת לרכזת עמותת "הו!", שחר אביר, וליואל טייב, המסייע בהגהת כתב העת. למדור אבות ישורון הכלול בגיליון אחראי עומר ולדמן. תודתנו שלוחה לו.

אנחנו מודים לאנשי הוצאת הקיבוץ המאוחד על שיתוף הפעולה הפורה וארוך השנים. תודה רבה לאלי אורן ולאנשי בית הדפוס שלו, וכן למיכל קול מסטודיו ICONICA, המעצבת את עטיפות כתב העת. את "הו!" אפשר להשיג בחנויות הספרים או במכירה ישירה באתר של הוצאת "הקיבוץ המאוחד". אתם/ן מוזמנות/ים גם לעקוב אחרי עמודי הפייסבוק והאינסטגרם שלנו. את קובצי ה-PDF של היצירות שפורסמו בכרכים הקודמים של "הו!" אפשר למצוא ברשת באתר "לקסיקון הספרות העברית החדשה".

כתבי יד אפשר לשלוח במייל לכתובת
oh.literature1@gmail.com

דורי מנור

שירי עברית גולה*

הפלגה לביזנטיון

"כבר אין עוד טעם להסתיר
אנחנו נסיון שלא עלה יפה
תכנית שנשתבשה,
כרוכה ברצחנות רבה מדי"
(דליה רביקוביץ)

אפלו לא דלגנו דור. אתה מבין? אתה
קבור באדמה הזאת כמו נחמה פורתא,
פי משהו היה מכרח הרי להשאר.
מקץ תשעים שנה, כמעט, של נסיון סוער,
של נסיון שלא עלה יפה, אבל היה
חייב, יפיה טמון בארץ כמו בדיה,
פי משהו היה מכרח הרי להשאר.

אפלו לא דלגנו דור. אתה, במו גופך,
נתלשת מן העיר שבה נשתלתי בבטחה,
גודע את הגנים מיבשת הורתם.
נתלשת מאירופה ושתלת את חותם
תאיה במאבן שלא שרד אפלו דור.
בין תלישותי לתלישותך רובץ עכשו פרוזודור
של נסיון שלא עלה יפה, אבל היה.

לא אבן נגף תקבע, לא שלט זכרון.
אתה הרי נותרת דור ראשון ואחרון
לנסיון שלא צלח. תכנית שנשתבשה.
ניניך, רבעיך שיזכו להושע,
ישקיפו על הארץ כמו טורקי על ביזנטיון:

* שירים אלה היו אמורים להופיע כפתח דבר לגיליון הקודם של "הו!", שהוקדש לעתיד העברית, אך הם לא הספיקו להיכתב.

הָיָה הָיָה דְבַר מְזֻהָב, דְבַר אָבוּד, חֲזוֹן
תַּעֲתוּעִים שְׁפַעַם הַזְדָּהָר לֹא בְמִזְרָח.

אָנִי בּוֹכָה עָלֵינוּ, אָבָא,
כָּךְ
אוֹ כָּךְ.

ברלין 2024

ברלין

עקור מֵהַבֵּית,
עקור מֵהַעֵץ
שִׁפְעַם נִטְעַתִּי,
עקור מֵהַקֶּץ
הַמֵּר הַרֹבֵץ שָׁם
כְּמוֹ שֶׁמֶשׁ בְּאֵב,
עקור מֵהַיָּלֵד
שִׁפְעַם חֵלֶב
מַלִּים מִהַרוּחַ,
עקור מֵהָאֵם,
מִקְבַּר הָאֵב,
מֵאַנְחֵנוּ וְהֵם,
מֵאֲרֵס הַפְּרַח,
מִשְׁבֵּר הַפְּרִי,
עקור דֵּי הַצֶּרֶף
לְהִיּוֹת עֵבְרִי.

הרחק

אדם צריך להיות
הרחק מאדמותיו,
הרחק מאבותיו,
הרחק מעם עצמו.

אדם צריך לטל
ידית של מזודה
ולא להניחה
עד שיבוא יומו.

ארצו שהשחיתה
ידיים, יש לישרה.
עת לעקר נטוע,
עת להרות שירה.

כיבוד אם

לְבַרְא לָךְ גִּזְע תוֹתֵב,
לְהַרֹּת אֲדָמָה וְעֵץ,
בְּשִׁבְלֶיךָ, שְׁפַת אִמִּי,
בְּשִׁבְלֶיךָ.

לְהַכּוֹת לָךְ שְׂרָשֵׁי אֹויר
כְּשֶׁעֵפֶר הָאָרֶץ רוֹעֵץ,
וְקוֹלֶךָ הֶעֱקוֹר מְצִנָּה
עָלַי: לָךְ.

איי הזהב

מעבר לים,
מעבר לים –
התדעו, מלותי,
הדרך: לשם?

מלים עתיקות
עם מכה בכנף,
נקב בנפש
וטוף בכף.

ציונות, תמונת מחזור

מה הן תולדות העדן
המודרני אם לא דיוקן

(בשחר-
לבן)

של אלה שלא

יכלו

ואלה שלא

שקלו

ואלה שלא

פעלו

לעזב בזמן.

שפת אם

אֲנַחְנוּ הָרִים שָׁפָה,
אֲנַחְנוּ הָרִים אֶת אֲמֵנוּ –
שָׁפָה חֲרוּפָה, רָפָה,
קְדוּמָה מְעַצְמָה, מְעַצְמָנוּ,
שָׁפָה שְׁאִין לָהּ גְבוּלוֹת
לְבַד מְגֻבְלוֹת הַבְּטָן,
וְהִיא בּוֹעֵטָה בְּלִילוֹת –
הַבֵּט, אֶהוּבִי, הַבֵּט, הֵן
דְּמָה בְּדַמְנוּ זֹרֵם,
קוֹלָהּ בְּקוֹלְנוּ רֵן,
גּוֹפָה הַקְּדוּם קוֹרֵם
עוֹר וְגִידִים, וְכָאן,
בְּרַחֵם שֶׁהוּא הַשִּׁיר,
בְּהֶרֶף שֶׁהוּא קִיּוּמָנוּ,
נַחֵם לָהּ עַד שֶׁתִּפְּשִׁיר
וְתוֹלַד, אֲמֵנוּ.

בית האסורים

בתוך צינוק זהב
אני הגחלילית:
נחבט אל הקירות
ומזדהר לשוא.

הסורגים קדומים
והמנעול יקר –
כל נסיון לפרץ
הוא נסיון עקר.

מעבר לקירות
עולם שלם נפתח,
מואר ורבגוני –
ופה אני מוטח

מקיר לקיר, פורש
לשוא כנף נכרית.
אני אסיר עולם
בכלא העברית.

למה נפלנו

מיכאל

חג שִׁמְח מִיכָאֵל
בְּצִפּוֹן יוֹרִים
אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים דִּי וְאוֹמְרִים עוֹד
לְכֹל הַתְּנִינִים עֵינִים צְהָבוֹת
וְשָׁמֶם צְפֻרְדֵּעַ
בְּכָל דּוֹר וְדוֹר
אֲנַחְנוּ לֵב מֵת
וּמְפָרֵר
הַמַּיִם קָשִׁים וְאֲנַחְנוּ סוֹפְרִים עַד שְׁלוֹשׁ.

חג שִׁמְח מִיכָאֵל
הִרַע וְהֵטוֹב מְחַלְפִּים דְּמוֹת
כְּמוֹ שְׂבוּיִים
מְחַזְקִים מְסַמְכֵי מַעְבֵּר כְּחֻלִּים
מֵתַחַת לְשִׁלְחָן
בְּחוֹר צְעִיר מְאֹד מְמַלְמֵל
אֲנִי רוֹצֵה חַיִּים
מְכוֹנֵת כְּבִיסָה, מְכוֹנֵת קֶפֶה
חוֹף וְיָם.

שְׁנַי נְעָרִים נוֹשְׂאִים גְּדֵי לְבָן אֶל מוֹתוֹ
חִידָה זְעִירָה כְּתוּבָה בְּשׁוּלֵי הַתְּמוּנָה
מָה שֵׁם הַגְּדִי
מָה שֵׁם הַנְּעָרִים
מָה שְׁמִי
אֲנִי מְטָה אֶת הַכּוֹס
הַמְּפָה סוֹפְגַת הַכֹּל.

לך לך מיכאל
המפרש לא לבן והדגל הורם
מי שיבכה יבכה
אלף פעמונים ולא קולו של השחוט
נערים משלחים זקוקים אל שמי הערב
אם לא ישמחו חתן וכלה
ישמחו הם עצמם
הנה הבשר שנצבט הים הנבקע
הנה הוא בא האשר.

קיקיון

ילדות בקסדות מד־קרן
מאחורי אמן היפה
מתבקות את גוה
בבת אחת גדלות כמו צמח פרא
בבת אחת שונאות
(המצאותן בתוך העולם –
כל המצאותן)
ידיהן מתבקות את חזן בתעוב
מאוסות בשכבן ומאוסות בקומן
הקול החדש עשיר ממלמל שותק
הרי הן שותקות
הרי הן צועקות
הרי הן בוכות
הן הקקטוס הענק
הן הושינגטוניה החורגת ממקומה
הן יום שרב בארץ שפעם ירד בה גשם
והכל הוריק הן זוכרות
אז היו מתוקות אז אהובות מוגנות
חיות בר זעירות בקסדות ורדות עם קרן
ומישהי מלפניהן פתחה את העולם לשנים
הן רכבו והלב הכה בקצב

והאשר על הלשון בעיר היפה האפורה המבריקה
שהיתה שלהן כשהלב עוד נצמד לכבד
והן היו כמו שקית ספריות של עצמן לעצמן
רשוש מאשר
איה גדלו בן-לילה
הגלוקוז הציף והרחיק איברים
מתחת לעיר בקו הנמוך שאחרי הילדות
ללא מחשבה ללא עצמות
אפלו הלב מאט
הרי הן חיבות
(ספר)
ומלח
ופציעות)
הן חתוכות
הן מחביאות
וכל דבר יפה
אינו שלהן.

סיגלון

עורבים כחלים שחורים קראו בענפים לגן המתעורר
אנו עורים לאור היפה השובר לבבקר
שמלות לבנות ונודות התרוצצו בצל
לא מאמנות בגלוי עולם
יצאו וראו שם בקרקעית ענף ירק
יום, קושר את ידיות שקית הלבנה בהדוק
בלי להביט מה יש בפנים.

עורבים כחלים השחירו את העץ
אלה אל אלה, קראו בשיר צפור
העשב רך סופו של האביב ובא הקיץ
וכפות רגלי היום היפה הנורא האיצו לא לשמע
נוצות הבריקו בשמש ראשונה

תל שבע ימים שבע שכבות
אבל מותו חדש.

עורבים כחלים שחרים, ספדו לו בצרחות
יום חדש אח ישן תחת סגלון
טסים עורבים כחלים משחור בצמרות סגלות
קרבים עורבים אל מות קרובם
עיני נתלו אל הקולות
אור כהה עמד בגן
והן עמדו לראות.

האם ראית עורב שסערה סוחפת?
שום מעוף אינו שלו כשבאה רוח
האם החזיקה ריק גדול בין שתי ידיה
לצפות ולגדל עד תם
אל תתרחקו קראנו אך הן הרחיקו
והיום רק בראשיתו נפתח.

זכוכית

"ציפורים אינן מבינות מהי זכוכית"

שוב הרמתי מטבע נוצץ מהכביש,
לא למדתי שום דבר מצפורים.
לא נדדתי רחוק מפנסים שמאירים,
אני המתאמצת להחזיק בנעורים.

רק על עצמי לספר לזר,
כל העולם נסתר והלילות מראות.
אם טפסתי גבוה לא הרחקתי לראות,
מציצה מעל על כתפי הצרות.

הבנין שְׁעֵלָה וְהוֹקֵם מֵעַפָּר
שׁוֹבֵר כְּנָפֵי יוֹנִים הוֹמוֹת.
שׁוֹם דְּבַר חַי לֹא נוֹתֵר
בְּגִבָּה עֲשָׂרִים וְאַחַת קוֹמוֹת.

כוֹוֹנִים מִשְׁתַּנִּים, כֶּךָ אוֹמְרִים כְּלָם.
אִישׁ כֶּבֶד אֵינוֹ זָהִיר.
מִקּוֹר נִתְקַע בְּזִכּוּכִית הָעוֹלָם
כִּי פֶעַם כָּל זֶה הָיָה אוֹיֵר.

שׁוֹב מְבוֹבֶזֶת לִילָה עַל הָעִיר,
בְּנִינִים שְׁמַיִם גְּבָהֵם כְּעַנְפִים,
עַיִן צְפוֹר תְּבַהֶה בְּפָנֵי הַשְּׁקוּפִים
אֶל מְקוֹם רֵאשִׁית יִגְיעוּ הַסּוּפִים.

היסטוריה

ההיסטוריונים של מִחַר בְּצַהָרִים
בֵּין קַעֲרַת סִפְגִּי וְכוֹסוֹת קֶפֶה
יִשְׁעֵנוּ בְּטָעוֹת עַל מְקַלְדָּת מְרַבֶּבֶת רֹטֵב עֲגָבְנִיּוֹת
לְדוֹן בְּשִׂאָלָה לְמָה נִפְלְנוּ.

אוֹלֵי מֵעוֹלָם לֹא הָיִינוּ אֵימְפֶרִיָּה
צָבָא וְאוֹטוֹבוֹסִים מְנוֹרָה וְעַנְפִים
פְּרוּבִינְצִיָּה מְרִירָה מְמַמֶּנֶת
עִם מְזֶג אוֹיֵר חֵם וְכִסְאוֹת לְבָנִים עַל הַדְּשָׂא.

אוֹלֵי תְמִיד הָיִינוּ לְבַד
בֵּית בְּבוֹת שְׁסֻדְרוּ יְלָדִים מְתַשִּׁים מְסַכָּר
הַכֵּל בּוֹ קָטָן וּפְרוּעַ
עֲקִיצַת יְתוּשׁ שְׁהַקִּיזָה דָם וְגִרְדָּה.

יָלַד עוֹד זוֹכֵר אֶת מַעֲקָה הָעֵץ שִׁידוֹ הַחֲלִיקָה עָלָיו
אֶת חֲצֵר בֵּית הַסֵּפֶר וְחֲנוּת הַמַּמְתָּקִים
פָּרוּר שְׁנֵתְלָה עַל רִיס
זֶה הָיָה הָעוֹלָם.

בְּכֶתֶב יָד יִקְיֶף אֶת הַשּׁוֹרֶה
תַּחֲלָה נִחְלְשׁוּ וְאַזּוּ נִפְלוּ
דָּבַר לֹא נִשְׁחַק כְּמוֹ הַזְּמַן.

בשפה שבה אומרים כחול במקום לומר אלוהים

בֵּין הַמַּעֲרָב לַמְּזֶרֶח
הַבְּנִין שְׁלֹא אָגוּר בּוֹ נִצְבָּע כָּחַל עֵמֶק
אֲנִי מִשְׁקִשְׁקֵת צָרוּר מִפְתָּחוֹת עַל קוֹ הַיִּבְשָׁה
אֲצַבֵּעַ הִיא מִפְתָּח בּוֹדֵד שִׁיחֲבֵט רַק בְּדוּמִיּוֹ
וְאִין צָלִיל לְעוֹזְבִים
מָה עֲשִׂית הַיּוֹם כְּדֵי שְׁתוּכְלִי לְלַכֵּת?
לְמַדְתִּי אֶת שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַכָּחַל בְּצַרְפְּתִית.

צָבַע יְסוּד פָּצַע מְדַמֵּם דָּם שֶׁשָּׁקַע
סְלִיחָה, אֵיפֹה נִתֵּן לְמַצָּא אֶת הַיִּפִּי
אֲנִי מִחֻפְשֵׁת אוֹתוֹ רַק בְּמֵה שְׁזָר לִי
הַכֹּל זָר לִי
אָבֵל אֵיפֹה שׁוֹקַע הַדָּם.

אֲנִי צְרִיכָה אֶת זֶה
אֲנִי צְרִיכָה גַם אֶת זֶה
מְזוֹנִים סֵפֶה נִפְתָּחוֹת בְּצַבֵּעַ חוֹל בְּצַבֵּעַ קֵאמֵל בְּצַבֵּעַ גִּיר
כְּסוּי מְטָה מְפָה מִבֵּד דְּמִשְׁק
שִׁיקָר לְמִשְׁקָאוֹת
חַיִּים שְׁלֹא חָיִיתִי מֵעוֹלָם.

זאת כפרתי
נמלים בטור על השלחן הריק
כל יושביו בטנם צבה
אני הנמלה אני התיקן אני החפושית
אני הסעודה שאחרי הסעודה האחרונה
אמות עם בד דמשק ומזגן כבוי וילד
הפוכה על גחוני בשריון מבהיק
האפק יצבע פהה חזק עמוק
שחר ידמה לקחל
והמזרח יזרח.

מחשבות על הפאונה הארץ-ישראלית

"השווה ארוף קולו לקולו של צבוע, עמד מאחורי גבו של הפוחלץ
שעיניו היו מאירות ואמר להם, אמרו לאומן שעשאני חי חיי עולם,
שמה יתרצה ויעשה לכם כשם שעשה לי."
(תמול שלשום)

א.

אני רוצה לספר ספור יפה. מכל עבר ספורים מכערים ואני עצוב מאד. אפשר לדעת, אם מבקשים, שהעולם ממשיך להיות מקום יפה. הרי הגוף – גוף העולם – נשאר תמיד וזקוף ורואה למרחקים. אני יודע שהארץ, אפלו הארץ, עוד יפה, יפה כל כך, יפה עד השתאות, עד אימה, עד אבל. כמו הפחלצים שראה הפלב בלק בחלומי, שעניניהם בזהקות ואדמות, כך, יפה, מת, אולי, חי, אולי. אבל משיב רוח.

ב.

יפה לספר ספור יפה על הארץ. למשל על השחרורים שמאז שנות החמשים התרבו בה והרחיבו מקום קוננם דרומה ודרומה עוד ועוד. אלה שחרורים אחרים, שלא בהרף נודדים ולא בקיץ, שכאן טוב להם. מקור כולם בזהק יש להם ועין כתמה בזהקת. כל נוצותיהם שחרות, לזכרים כלומר. בעיר נתן לשמע אותם מציצים זמירה לוליגנית ועמקה ביום ואפלו בלילה. יפה לספר ספור יפה על השחרורים. באזורי ישוב, השחרור יושב על גפנו ועל תאנתו, והשחרורה, שצבעה אפר, מטילה לו ביצים רבות מקדם ככל האפשר – יש שהיא מספיקה שנים ואפלו שלושה מחזורי הטלה בעונה – וכך שחרורים נבראים יש מאין, קטנטנים, לעם כולם, עיניהם סומות, רעבם מפלח, צעקני, רברבני, תאב חיים. בהמשך יגדלו ויזכרו כיצד מתעופפים. אז ישוררו מראש העץ ובת זוגם, שאינה יפה כמותם, עומדת לצדם בדממה.

השחרורים מצפון אירופה נודדים דרומה, לצפון אפריקה ולאגן הים התיכון כדי לעבר את חדשי החרף. אבל השחרורים שלנו נשארים כל השנה. לאן יש להם ללכת? עינים עצומות, רעב מפלח, צעקני, רברבני, תאב חיים, אכזרי. הנה ספור יפה על שירת הלילה העירונית, על הנדידה ועל ההשארות.

ג.

יפה לספר ספור הויה ושרעפים על נהג המשאית בשנות הששים המקדמות שנשבע בהן צדקו שננסעו בערבה, פעם אחת, חתול גדול ובעל חברבורות רץ לצדו במשך כחמש-מאות, שש-מאות מטר. זהו הזכרון האחרון של הארץ מהברדלסים, שפעם גם להם היתה הארץ. זכרון מטשטש וחולמני, שרעפי לילה, על בריה משנה שעזבה את הארץ לפני. לא כי חפשה מקום אחר להבנות בו. הברדלס מת כאן, כנראה. בחסר כל, ביפי מדקדק, ערירי, אצילי. חברבורותיו של גופת הברדלס האחרון היו ודאי יפות מאד, בזה אין ספק, עד שנרקבו.

ד.

על זו הדרך, בודאי פדאי להזכר בפראים ששבו לישוב את הנגב מאיראן ומטורקמניסטן. קבוץ גליות כזה, של חמור מדבריות זהב פרוה, בודאי רגש את המעגל האקולוגי שהיה חסר אותם במוכן כזה או אחר. היום הם מהלכים, אדוני הנגב, חיה פראית ומנטרת, מחפשים את שקתות המים שרשות הטבע והגנים טרחה והתקינה עבורם, מתרבים ואוהבים את הארץ (הרי הם דור שלישי או רביעי להגירה). יפה להזכר בספור ההצלחה הנה ובשקתות המים שממשיכות, כמו אינפוזיה, לשמר שלא ייבש.

ה.

היום פרצו שרפות גדולות ביער ביריה. מה עשו הצפרים והלטאות, מה עשו עכברי השדה, הגוזלים, הצרצרים? הארץ שנשרפת בודאי מותירה משהו על כנו לדורות הבאים; מהו? מה בדייק נשרף כאן, ומה עוד חי? כמה הטבעה כויה, כמה נמסר רעל-אפר? מה מתאבל ואיך? הפרעות בינוניות, שרפות קטנות (כך אומרים חוקרי האקולוגיה), דוקא מיטיבות עם מגוון המינים ונותנות סכוי למינים חלשים להתקומם נגד מצב הדברים. אולי יש בזה נחמה.

ו.

בארץ כמאה וחמשים מיני עכבישים ממשפחת הקופצניים. השאלה, מה זה אומר. גלוי וידוע שחוקרי העכבישאים מדור התקומה, שהגדירו וזהו את עכבישי ארצנו, עשו עבודה בעייתית לכל הפחות, ותחת מין אחד קבצו מינים הרבה, ומין אחר פצלו לשני מינים. הקופצנים רבים ולכל אחד יש שם. לקרא בשמו של כל עכביש ועכביש זו משימת ענקים. אבל האם העכבישים יודעים בכלל מהי ארץ? איך מרגישים צי וצבא דרך שש פטמות טויה קטנות בקצה הבטן? איך יודעים אילו סכנות גדולות אורבות, איך יודעים מתי צריך ללכת, להתעופף, להסחף הלאה על זרמי הרוח שבקורים?

12.06.2024

על ההיסטוריה של המקום

הטווסים

אני רוצה לספר לכם קצת
על ההיסטוריה של המקום:
כאן, במקום שעומד הבית האקולוגי
עם השלט "בית הטווסים. צימרים להשכרה"
(ומישהו הוסיף בטוש "ג'קוזי בכל חדר"), כאן ממש
לא היה בית ובחצר
לא הדסו טווסים ובוגנם
לא נפקחו אלה עינים –

כאן היה הר טרשים קרח וכאן,
ממש כאן, מול הר מירון, עמד אדם אחד בודד בנריחה
וצעק לאלהיו צעקה גדולה ומרה.

בשנים ההן שתקתי: כלם
ידעו הכל על קרישנמורטי ואוספנסקי
אבל רק לי היה ילד מפגר בבית
ככה שלא היה לי מה לתרם לשיחה.

מפני שלמדתי מתמטיקה הם חשבו שאני
הנציג המסמך של המדע המערבי
ככה שהייתי קצת הבדיחה שלהם.
וכשתליתי כביסה שרתי לעצמי:
בין חבל לחבל שם דמות מכרפרת.
זו דמות הליצן הננס.

שמש עולה.

איזה מדע בראש שלהם?
אני האמנתי רק בתשוקה
של המעינות לנבע ושל הפרחים להנץ
ושל בני האדם להיות למוזיקה.
זה היה הסוד שלי –

כל הלילה נסעתי בגשם לאור הגנוז עם שאלה
אבל כשחזרתי לא היה בי כח לעשות את התשובה.

עד כאן על עצמי. ובאשר אליו
שנים אחר כך ימצאו אותו בראש פנה

תלוי בחגורה מהתקרה. ובפתק שישאר
יהיה כתוב: "אני מת בכחות עצמי"

ומבעד לחלון שמים ריקים
יביטו בו מהעמיד באף עינים

הקריאה

על שפת הנחל אני עומד
הילדים הטבועים קוראים בשמי
עמוס עמוס עמוס עמוס
עמוס עמוס קח אותי

הקול שלך
מטיל צל על פני
אני חולם עליך ודגים
מטילים בשתי עיני

עמוס עמוס עמוס עמוס
עמוס עמוס קח אותי

שמעו לי: אסור לדמם

מה עשו לשושנון

הראיתם את צבעי בדהיתם?
הראיתם את סנפירי הרופפים
נוהים אל ליצנות הים?

אל תאמרו, מסכן השושנון.
שמעו לי: אסור לדמם,
אסור לשורר על הדם.

ולא – ילכדו גפי קרסים את לשונכם,
יתפחו ויתזו מלים טפילות
על רצפת פיכם המנצל.

מלים כמו עינים זרות, כניות,
אורחות המזנקות מחלל.
אל תקשיבו לקולם הינוק
של אמני האמונה, אל תאמרו,
השושנון האמלל.

הראיתם את לשוני הבדלית,
הראיתם את לשוני השבויה?
הראיתם איך נשרה מגדלתה והפכה
מרצע, אקדה תותב,
סרטן אכזב, תקנה?

קיצור תולדות

אז איפה הייתי,
רב הזמן הסתובבתי כלידה
שראתה בטבח שבטה
ומצאה מחסה בביתו
של המנהיג הלבן.

זכרתי את הפליאה
על מקשת האיברים
שהכו ודקרו ועקרו,
מכחה של פקדה.

היו לי שאלות,
רציתי להתגלות,
שמשהו ימשך
את רגלי מן הקור
ויבקש לקרא את שירי.

אבל כלם נשרקו אל רבועי האור,
ובלילות הייתי רקדנית בסד,
פסלת של נוצות ברוח.

את תולדות העולם ונחתי בגיל האבן,
וכשחזרתי קפצתי מתקופה לתקופה
כמו מחזר מבסם, החלפתי
קדושים כמו גרבים.

בכל ארוע היסטורי גדול מצאתי
סכסוכי שכנים ופורנו דת.
נשים נשקו לעכוזו של השטן
והתחככו בצלמו של המושיע.

כָּךְ אוֹ כֶּךָ שָׁרְפוּ אוֹתָן. יִכְלְתִי לְהַרְיֵחַ
אֶת הָעֵשֶׁן, אֶת חֲתִימַת הַמְרֹדֶךְ,
אֶת נְשִׁיפוֹת הָאֵין אוֹנִים,
אֶת בְּרִיחַת הַשָּׁתָן.

הַזְכָּרוֹן אֵלִים מִן הַחוּשִׁים
וְהַדָּם אֵינוֹ נִסְפָּג בְּאֵוִיר הַמִּפְטָם.
מָה הִיָּה לוֹ לְעוֹלָם לְהַכְחִיד דִּינוֹזָאוּרִים בְּכַפּוֹר
וּלְחַמֵּם בְּנֵי אָדָם.

בְּכֹל יוֹם־הֶלְדֵת נִשְׁאֲתִי שְׁמֹשׁוֹת
עַל כַּפֵּית אֱלוֹמִינִיּוֹם.
פְּזַרְתִּי יְרַחִים עַל פְּרָצוּפֵי יְלָדִים
שֶׁחִפְּשׁוּ סִפְרִיּוֹת.

שְׁאֵלְתִי: מָה הַפֶּשֶׁר? עֲנִיתִי:
הַחֲלָל אֵינוֹ רוֹצֵה לְהַמְצֵא,
גַּם הַכּוֹכְבִים אֵינָם, רַק כְּדוֹר הָאָרֶץ
מְקַשְׁקֵשׁ בַּמְעוֹתָיו.

בְּדִיאֲלִיזָה, אֶצֵּל אֲמִי, פִּגְשָׁתִי אֲנִשִּׁי בְּרוֹנְזָה
שֶׁחִפְּשׁוּ אֶרֶץ עוֹץ
וְחָלְמוּ עַל אֲבֹטִיחַ וּגְלִידָה.
חֲלָקָם מֵתוֹ מֵאֲכִילָה מְפֹרֶזֶת,
הִיא מְצַצָה קֶרֶח.

גַּם אֶצֵּל אָבִי פָּרְחוּ כָלָם מִן הַמְעֵזִים,
מְפִיחִים כְּמוֹ צִפְרִים שֶׁהִחְרְדוּ מִשׁוֹבֵךְ אֵשׁ,
הַתְּעוֹפְפוּ מֵהַתְּעֵלָה אֶל הַשָּׁמַיִם
בְּכַנְפֵי בְּזֻלַת וּבִפְיֵיהֶם פְּלָדָה –
הַפְּקָרְנוּ.

אֲבָל הַדִּין נָתַן, סְדוֹר וְלִבָּן כְּמוֹ דָּגֵל הָאוֹטָם
אֶת פִּיּוֹ הַגְּדוֹל שֶׁל אֶרֶז הַקְּבוּרָה.
הוֹרִי נְחֻלְצוּ וְאֲנִי מֵיִבְבֶּת.
הִשְׁקֵט יָפָה לִי, הֲרַעַשׂ נוֹרָא.

אֲשֶׁה בְּגִילִי צְרִיכָה לְשׂוֹק אֶת הָעוֹלָם לִילְדִיָּה,
לְהִיּוֹת מַעֲשִׂית וּזְהִירָה.

כְּשֶׁנּוֹלַד בְּכוֹרֵי הַפְּקֻדָּתִי אֶת נְדוּדֵי נַפְשִׁי
בְּחֻלְקוֹ הַקָּטוֹם שֶׁל הַיָּרֵחַ, נִגְסַתִּי בְּצַדּוֹ הָאֶפֶל
עַת הַלְצָתִי אֶת אָחִיו
מֵרְצַפַּת הָאֲגֹן.

נִגְסַתִּי וְהִינְקַתִּי עַד נוֹתֵר רַק אוֹר אוֹקֵינִי,
אוֹר פְּנִינִי, אוֹר שֶׁל אִם.
הִנֵּה אֲנִי, נוֹעֲצַת רַגְלֵי טוֹטֵם.
הִנֵּה אֲנִי, מֵתְחִילָה שֹׁבֵט.

פְּלוֹבְדִיב

כְּשֶׁהִגְעֵנוּ לְעִיר נַעֲלְמוּ כָּלָם.
לֹא מְצֹאנוּ אֶלָּא
מְזֻרְקוֹת חֲרָבוֹת
וּלְטָאוֹת.

הַלְטָאוֹת
הַיִּשְׁמֹנִיּוֹת הָיוּ סוֹכְנוֹת הַחֶרֶשׁ.
בְּרֻכּוֹת אֶקְסֶפְרִס הִסְעוּ עֵינַיִם
מִסּוֹת בְּבִרְדָּסִי עֶפְעָפִים.

מוֹבֵן שֶׁחֲשַׁבְנוּ עַל הַזְּנוּבוֹת.

הַזְּנוּבוֹת
כְּשֶׁכָּשׂוּ בְּכָל מְקוֹם,
עַל קִירוֹת הַדּוּמִינוֹ שֶׁל מַפְעָלִים
לְיִצוֹר עוֹפְרָת, שֶׁנִּדְחָפוּ
מֵעִיר בִּירָה אֶל עִיר מִסְחָר וְלֹא מְצֹאוֹ,
לֹא הַזְּנוּבוֹת וְלֹא הַקִּירוֹת, פְּנִדְקָאִית.

הַקִּירוֹת
לֹא הוֹתִירוּ רְשׁוּמָם עַל שִׁטוּטֵינוּ,
רַק הִלְטָאוֹת הַקּוֹסְמוֹת,
שִׁדְעוּ לְהִתְנַתֵּק מִזִּבְנֵנוּ,
בְּנִגּוּד לְרַעְפִּים וְלָנוּ.

הַרְעָפִים
הָיוּ שְׂרוּפִים אוֹ שְׂבוּרִים,
קְצוּצֵי חֶרֶס,
וּשְׂאֵלָה אַחַת עַל פְּנֵיהֶם:
הֵאֵם רָאִתָּה אוֹתָם הָאִשָּׁה
שֶׁהִכְרִיחָה אֶת הַשֶּׁעַר.

הָאִשָּׁה
הַזֹּאת, שְׂרָאִשָּׁה
חֲרוּט וּפְנִיָּה
צָרוֹת וְעֵינִיָּה
מְלַכְסְנוֹת וּפִיָּה
רָחֵב וּלְשׁוֹנָה
כְּחֵלֶה, לְקַתָּה
בְּקַדְחַת הַטִּיחַ
וְהִיתָה מְנַפַּחַת בְּאֵיּוֹם אֶת שְׂקִיק עוֹרָה
וּמְצַלִּיפָה בְּלְשׁוֹנָה עַל זְוִיּוֹת הָאֲרָבָה
הַמְשַׁקִּיפָה אֶל הַשֶּׁעַר,
מִי בָּא?
מִי בָּא?

הַשֶּׁעַר
שָׁקַד עַל עֵמְדוֹ.
בֵּין תִּלְתְּלֵי הַגְּרַפִּיטִי שְׂרַחֲפוּ סְבִיבוּ בְּמַחְאָה,
הוּא הִתְרַגַּשׁ לְקִרְאָת בּוֹאָה
שֶׁל הָאִיגוּאָנָה.

פורענות

נולדנו אל תנועת הסיבוב:
תעלת הלדה, גלגלי העגלה, הנדנדות,
ההפתעה.

טבענו לא הותר לנו בררה. דבקנו בכדור
החג על קוריו, גדשנו את גבו
כגורי עכבישה.

אח, ההתמכרות לתחושת הנשיאה,
לקור המתלקח בבטן הרכה,
אח, התנופה המדמה!

יכלנו להצמד ככה כל החיים,
בין התנחלות טפילית
לנדידה, לולי אותה יד שהתה בדבשת
השחרה, הרוחשת, וכפתה עלינו
גלות.

והלכנו, רמשנו, פרוקים, בודדים,
מחרחרי קורים,
אבודים בקירות.

ולא היה לנו ערסל ולא כנפים,
רק ארס רפה ושמונה עינים
לראות.

מגדיר

השירים לקוחים כל שונם מתוך
הציפורים — מגדיר שדה שלם לציפורי אירופה
(הקיבוץ המאוחד, 1975)

No one I have ever heard of has ever died in the middle of
writing a poem, just as birds never die in mid-flight, I think.

(Ron Padgett 1942)

דורסי יום

מְעוֹפֵם חֲזָק, טְפִירֵיהֶם חֲזָקִים
מְקוֹרֵיהֶם מְאֻנְקָלִים
לְפַעֲמִים צוֹלְלִים מְמֻרָמִים
גַּם דּוֹאִים
וּמְרַפְּפִים בְּמָקוֹם אֶחָד.
סְדֵרָה גְדוֹלָה
הַגּוֹנִים חוֹמִים
הַזּוֹיְגִים דּוֹמִים
אֲרָפֵי כְּנָפִים בְּאֶפֶן בּוֹלֵט בְּיוֹתֵר
מְרַבִּים לְעֵמֵד עַל עֵצִים מְתִים
וְעֵמוּדֵי חֶשְׁמֵל.
מְטִילֵי צֵל.

פלמינגו (*Phoenicopterus*)

נִכְרַ בְּנִקְל בְּלְבוּשׁוֹ הַיָּרֵד
לְמִקְוֵי צוּרֵת חֹטֵם רוֹמְאֵי טְפוּסֵי.
עוֹף מִתְלַהֵק בְּיוֹתֵר וְקוֹלָנִי
בְּתַעוּפָתוֹ מִשְׁמִיעַ קוֹלוֹת
הַמְזַכְרִים גְּעוּגוּעַ אֲזוּזִים.

בֵּית גְּדוּלוֹ לְגוֹנוֹת מְלוּחָחוֹת
אֲגָמִים רְדוּדִים.

הֶקֶן נִבְנָה כְּעֶרְמֵת בְּץ
שֶׁבְּרֵאשָׁה מְטֹלֶת
הַבִּיצָה הַיְחִידָה.

שקנאי מצוי (*Pelecanus onocrotalus*)

עוֹף גְּדוּל וְכִבְד בְּצַבֵּעַ לְבָן
מְוָרֵד בְּעוֹנֵת הַקְּנוֹן בְּכָל הַגּוֹף.
הַשֶּׁקֶ וְרֵד חוֹר אוֹ צֶהָב
וְנוֹצוֹת הַקֶּדְקוֹד מְהוֹוֹת גַּם צִיצִית.
הַלוֹכוֹ מְסַרְבֵּל אֶבֶל הַמְעוֹף נִהְדָר
בְּצוּאָר מְכוּץ
וּבְמִבְנֵה רֵאשׁ חֵץ
מְמַרְיָא גוֹלֵשׁ וְעַף לְמַרְחָק.

גדרון (*Troglodytes troglodytes*)

צפור קטן
בצבע חום חם
נכר בלבושו המפספס
בזנבו בעל הגון המתכת
הנוקר לעתים קרובות
במעוף סחררני.
שירתו העזה, הצלולה, הסלסלנית
הקריאה "טיק-טיק-טיק" רגזני
מתארכת לפעמים לטרטור גדפני.
צפור שכיח בפרברי ערים
בסבכי שיחים
נוטה ללון בקנו גם בתם העונה
אז נראה חולף לבדו בגנים.

סיס חומות (*Apus apus*)

הכנפים צרות, חרמשיות, הזנב
קצר וממזלג
הגוף מתאם למעוף מהיר
הרגלים מתאמות להצמדות אל קיר
רק לעתים נדירות ביותר
ימצא על הקרקע.

בלב הבוסתן, ליד הממ"ד החדש

הצופית

בָּאָה צוּפִית!

אֵין לִי סְבֻלָּנוֹת
לְהִתְחִיל עֵכָשׁוּ לְלַמֵּד צְפוֹרוֹת
אָבֵל כְּמָה מִתְחַשֵּׁק לִי לְהִבִּין
מָה הִיא אוֹמֶרֶת
לְהִבִּין אוֹתָהּ מִמֶּשׁ
לֹא רַק פִּיזִיטִית, בְּעֶרְךָ,
אֲלֵא מִמֶּשׁ:
הָאֲנִי מֵאֲמִין
שֶׁל יוֹנֵק הַדְּבִשׁ!

אֲנִי מְשַׁעֲרֶת שְׁנָה יֵהִיָּה בְּעֶקֶר עַל רָעַב וְשִׁבְעַ
וְגַם יִשְׁנָה אִם לִפְנֵי אוֹ אַחֲרֵי הַזְּדוּגוֹת
וְהַפְּרִיָּה וְהַרְיוֹן וְיֵשׁ אוֹ אֵין גּוֹזְלִים וְאִיךָ הַקֶּן?

אָבֵל אִם הַטּוֹרְקִיז הַזֹּהָר הַזֶּה הוּא בְּכֻלּוֹ הַזְּכָר
וְאוֹתוֹ אֲנִי עוֹד פְּחוֹת מְבִינָה... מְרַגֵּז!

אֲמַתִּין שִׁיְהִיו פֶּה שְׁנַיִם, זוּג,
אֲאַרְבַּ לְמִזוּג הַצִּיּוֹצִים

אָבֵל בֵּינְתֵימִם
אִיךָ הוּא תוֹפֵס אֶת הַשֶּׁמֶשׁ עִם כָּל הַגֵּב!
אִיךָ הוּא מְשַׁכֵּיחַ אוֹתִי מִ"הַמְּצַב"

אִיךָ לִיד הַכֶּחַל הַזֹּהָר שְׁלוֹ
הַכֵּל הַכֵּל זָהָב!

הפומלה

.1

ביום ה-150 למלחמה
עץ הפומלה שלייד אתר הבניה של הממ"ד
פורח!

עץ הפומלה הזה – פורח
לפני האחרים!

ממש מלא פרחים
כששאר העצים שליידו
עדין חורפים.

זה קורה בפרדס הקטן
ששתלנו כאן
כדי להעלות באוב
את הפרדס
ליד הבית הראשון שהוא

אז כשהבית היה בית
והפרדס מקדש.

.2

כן, ביום ה-150 למלחמה
עץ הפומלה שלייד הבניה
פורח!

תחלה זה מעציב.

אחר כך אני אומרת לעצמי
שאביב זה אביב זה אביב!
ואני מביאה כסא וקפה,
פותחת את המחברת
ומחכה למוצא פיו.

אֵלָא שְׁהִיּוּם
הוּא לֹא מִכְתִּיב
אוּ שְׁחַדְלִתִּי לְהַבִּין אֶת שְׁפַת הָעֲצִים

אוּ שְׁהוּא נֶאֱלָם כִּי תַפֵּס
שְׁהוּא נִמְצָא פִתְאֵם לְיַד מַמ"ד
וּמִי אֲנִי שְׁאֲמָצִיא לְבַד.

*

שׁוּב אֲנִי גּוֹרֶרֶת כֶּסֶא פְּלִסְטִיק צֶהֱב
עִם כְּרִית כְּתֻמָּה
וּמִי־צָבַת לְיַד הָאָדָם-אָדָם שֶׁל הַכְּלָנוּיּוֹת.

וְאִזּוּ בּוֹדְקֵת אִם לֹא נִכְנְסוּ חֲרָקִים מִתַּחַת לְכְּרִית (זֶה יִכּוֹל לְהִיּוֹת)
וְאֶכֶן יֵשׁ
וְאֲנִי מְגַרֶשֶׁת
וְאִזּוּ בּוֹדְקֵת
שְׁאֲנִי לֹא דוֹרְסֵת יוֹתֵר מִדֵּי רִקְפוֹת

(הֵן כְּבֵר לֹא כָּל כֶּה יְפוֹת אֲבָל הֵן רִקְפוֹת)

וְאִזּוּ מְבִיאָה סֶפֶל קֶפֶה
וּסְפָר שִׁירִים.

אֲנִי מִתְחִילָה לְשִׁתּוֹת, עֵינַי בְּכִלְנוּיּוֹת,
וְכָל הַ"לְהִיּוֹת אוּ לֹא לְהִיּוֹת" שֶׁל הַשָּׁבוּעַ שֶׁלֹּא הִיּתִי כָּאֵן אֶתֶן
עוֹשָׂה חוֹשְׁבִים:

וּתוֹפֵס שְׁשָׁבוּעַ יָמִים בְּשָׁנַתִּי הַשְּׁמוֹנִים וּשְׁתֵּים
זֶה נִתַּח מִשְׁמָעוֹתַי

אֵיךְ אֲכַלְתִּי אֶת הַפְּרוּסָה הַזֹּאת שֶׁל עוֹגָתִי?

בִּישִׁיבָה אֶל שְׁלֶחַן מוֹל פְּלֵאֵי הָעוֹלָם
אוּ בְּרַחֲבֵי, בְּמַעְמָד, כְּמוֹ כָּלֵב?

לְמִי וּמָה פְּזַרְתִּי אֶת אוֹצְרוֹת זְמַנִּי
הַחֹלֶף, הָאוֹזֵל, הַפּוֹרֵחַ?

לְעֻזָּאֵל הַחֲשׁוּבִים!
תּוֹדָה לְאֵל
שְׂאֵנִי כָּאֵן
בְּחִבְרַת פְּלִיטוֹת
בְּאֶחוּ הַפּוֹרֵחַ

וְ... הַלְהִיּוֹת שֶׁל "לְהִיּוֹת אוּ לֹא לְהִיּוֹת"
שׁוֹב מְנַצֵּחַ!

עַץ הַלִּימוֹן מֵת

אֲנִי אוֹהֶבֶת
שֶׁצְנוּר הַהִשְׁקָיָה הִירְקָרֵק
קָפָא בְּתַנּוּחָה שֶׁל נַחֵשׁ שְׁעוֹמֵד לְהַכִּישׁ!

מוֹכֵן שֶׁהוּא לֹא יִכִּישׁ אִישׁ
הוּא רַק מְמַתִּין שְׂאֶפְתַּח אֶת הַבָּרֵז
וְהַמִּים יִזְרְמוּ אֶל גְּמַת עֵץ הַלִּימוֹן
לְמֵרוֹת שֶׁהוּא מֵת.

אֲנִי אוֹהֶבֶת
שֶׁעֵץ הַלִּימוֹן עֲצָמוּ
מִמְשִׁיךְ לְהַתְמַר, אֲדִישׁ לְמוֹתוֹ,
מוֹשֵׁךְ אֶת מִבְטֵי אֵל הַשָּׁמַיִם.

אני אזהבת שֶׁה"מורנינג גלורי" משגשג
אפשר להרגיש שהוא שמח לטפס ולקשט
את צמרת הלימון
למרות
שהוא מת.

כמה חיים יש סביב הלימון המת

שאולי בכלל לא מת,
אולי רק לקח הפוגה,
הפסקת יש –

איזו חגיגה זו תהיה
כשאראה פתאם עלה ירק

מבקיע מקצה זרד
שנראה חסר חיים

אתם יודעים
איה דברים כאלה קורים!

אדום קרוב

פרג

אדם קרוב, כמו הגבול קרוב, בקלות אפשר לירות עליו, אבל מחזיק מעמד, עם עליו, שלא כמונו, יוצאים מן הבית, קמו עלינו הלכנו, כמה אפשר שנחזיק מעמד. אדם קרוב, כמו דם שפוף קרוב, אפשר יצלמו אותו, כלם ירצו אותו, הגשם יגיע אבל בשבילנו זה אבוד. אדם בלתי נראה, פורח כי אין כאן איש בינתיים ועוד אין אכזריות, כמה שאפשר להחזיק מעמד עד שיִדרכו כאן החם, רגלי האנשים, האדישות. אדם חם, עוד מעט ויתפורר, קצה מהבהב מתוך תמונה על מסך, פרג עפר, פרג אדמה, פרג פורח נגד פנינו. אדם שנהיה תמיד פורחים, פרג אין, פרג אין איש שיהרג. אדם הממשות, קים לא כל כך כשלעצמו, אלא יותר בשבילנו. פרח מן ההכרת, פרח מרדים וממכר, פרג של אחרי המות תוך כדי הקרב את הרעד, העקשות, הנבואה. הפרח הזה קים רק בתמונות, כמו אלהים, ואתה אומר אלהים אינו קים, ובכל זאת המלחמה קימת.

לא להיות פה

עד יעבר זעם, עד יעבר עם, אנחנו שם. ביבשה ולא בתוך הים. לא בארץ, בעולם. נבהלנו ונבלענו ונשלחנו ונרדפנו. זאת העיר במקרה, זה שם במקרה, אנחנו שם בערב, שם צהרים ובקר, אל תפחד, מרים, אנחנו בורחים למקלט הקרוב אם לא נמלטו לשם כבר כלם. יחידים היינו רוצים הביתה לו רק היינו יודעים לאן. אנחנו שם בזה הבית, אנחנו משחקים עם החתולה וכותבים.

אֲנַחְנוּ כּוֹתְבִים כְּשִׂמְחָשִׁיף בְּבֵית, בַּחוּץ הָאוֹיֵר קוֹפֵא.
 אִשָּׁה גְלִילִית יִלְדָה אֶת אֱלֹהִים וּמִצָּאָה חֵן לְפָנַי הָעִיר.
 פָּנִים יְפוֹת עַל קִיר וְנוֹרוֹת מְבַהֲקוֹת וְחַג מְנַגֵּן,
 מֵאִיפֹה אַתֶּם? אֲנַחְנוּ זָרִים. מִה שְׁעוֹשָׂה חֶרֶף בְּעִיר
 עֲשׂוּ מַלְיָם שֶׁל אֱלֹהִים בְּאוֹיֵר. קִשָּׁה לְגִשְׁת, קִשָּׁה לְדַבֵּר,
 עִם צֵלָם, עִם הִסְטוֹרִיָּה, עִם מִה שֶׁהִבְנוּ מֵאַחֵר יוֹתֵר.
 תִּהְלֶה לְמִזְמוֹת, תִּהְלֶה לִירָאִים, תִּהְלֶה בְּרַה מְזוֹר.
 סָבִיב רֵאשָׁה שֶׁל הָאִשָּׁה עֲנוּד כְּתֵר כּוֹכְבִים זֶהְבִּי.
 מִי שְׁעוֹשָׂה אֶת רְצוֹן אֱלֹהִים הוּא אֶהוּבִי וְאֶהוּבִי וְאֶהוּבִי.
 לֹא כְּדִי לְלַמֵּד אוֹתֵנוּ שֶׁהֵינּוּ צוֹדֵקִים, מְלַחֲמָה, כִּי הֵינּוּ
 אַחֲרָאִים לְמִה שֶׁרֵאִינוּ גַם אִם לֹא עֲשִׂינוּ דְבָר.

לכרוע

בְּנוֹרוֹת צוֹנְחוֹת אֲנִי נִתְלִית עֲלֶיךָ בְּנִשְׁימַת חִלּוּם, מְחַלְצַת
 מִמָּוֶה צְלִיל עֲמוּם שִׁישְׁכַח בְּצַהֲרִים. גַּם אֲנִי נִכְנַעַת בְּפָנַי הַתְּקוּהָ,
 קְלוּשָׁה כְּמוֹ כֶּנֶף מְלֵאָה, נִדְפַת כְּמוֹ רְצוֹן. יֵשׁ בְּכַחַן שֶׁל מַלְיָם
 לְעִסְקַת חֲלִיפִין פְּשוּטָה: אִימַת אֶהְבֶּה בְּמִקּוֹם אִימַת הַמְּלַחְמָה.
 אַתָּה לוֹכֵד בִּי כְּמוֹ אוֹזֵב. קִדְחַת רָגַשׁ שֶׁמְעַבֵּר לְמִדָּה הַטּוֹבָה.
 מִי יַחַלֵּץ מִן הַזְּמַן, אֲרוּר וּמְשַׁלַּח דְּמִיוֹן? גִּשְׁם נִדְבָה אֲנִי
 שְׂיֹרֵד עַל שְׂדֵה בּוֹר. חֲזִיוֹן הַבְּהִלָּה סְבִיבִי, רְצֵף מְלִמוּלִים
 בְּקוֹלוֹת שְׁפָלִים. אִם מְקַשְׂיבִים שׁוֹמְעִים רַק מְסֻפְרִים:
 קְבָרִים, אוֹיְבִים, אִיבָרִים חוֹרִים שֶׁרְקֵנוּ מְדָם. רַעַד חוֹלֵף
 בְּשִׁפְתֵימֶם וְכָל גּוֹף רְפֹה. אֲנִי בְּמִשְׁימַת הַצִּילוֹ, נִתְלִית
 עֲלֶיךָ פַּעַם נוֹסֶפֶת כְּדִי לְזַכֵּר אֶת הַחִלּוּם הַטּוֹב. דִּיוֹקָן הָעֵת:
 עֲנֵן שְׂמֵת־פֶּשֶׁט לְאִין גְּבוּלוֹת, צֵל מְעַמִּיק בְּרִקְעַת הַהַמּוֹן,
 רֵאשִׁיָּה שֶׁל עוֹד מְעֵט יְמוֹתוֹ. תֵּן לִי וְאֶסְפֵּר לְךָ: בְּקֹר הַזֶּה,
 שְׁלוֹ כְּמוֹ קֶבֶר, גַּם פָּנֵינוּ מְהַבְּהוֹת, שְׁלֵהֲבַת נֵר גּוֹעֵ, רַגַע
 נִגְרָעִים, רַגַע נִגְלִים. נִכְנַעַת בְּלֹא קֶרֶב, אֲנִי נוֹרַעַת לִיד הַמְטָה
 וּמְחַפָּה שְׂיִתְגַּשֵּׁם.

לברוח ולהישאר

נְעַלְמָתֶם וְנִשְׁאַרְנוּ לְבַדְנוּ. נָכָה עִם שְׁלוֹשׁ רַגְלִים,
הַרְבִּיעִית נִפְלָה כְּמוֹ גּוֹרֵל, קוֹפְצַת יוֹנָה עֲכוּרָה
תַּחַת הַשְּׁלָחַן, עַל הַשְּׁלָחַן, מֵעַבֵּר לְפָתָף. מַה
שְׁאֲפֹשֵׁר לְחֹטֵף – יְחֹטֵף. פְּרוּר עוֹגָה, רְסִיס
זְכוּכִית, דָּם מִן הַשִּׁפְכִים. כְּוֹנָה יוֹנָה כְּוֹנָה לְחַיּוֹת.
כְּוֹנָה יוֹנָה כְּוֹנָה אֲמוּנָה. מִיִּשְׁהוּ אַחַר הִיָּה מוֹשִׁיט
אֵת הַיָּד, יוֹנָה אַחֲרַת הַיָּתֵה נִעְמַדַת עֲלֶיהָ, שְׁלָחַן אַחַר
הִיָּה נֹצֵב בֵּין קְרוּבִים רַבִּים, לֹא רַק שְׁנֵי אֱלֹהִים. חוֹבָה
לְחַיּוֹת זְהִירִים כָּל כֶּךָ בְּיָמִים כְּאֵלֶּה. אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים
לְאֵן הַלְכָתֶם, לְאֲדִישוֹת אֵין גַּם עֵין אַחַת, מְזַנְיָחִים
קְשׁוּחִים, בְּנֵי דוֹר הָאֲסוּרִים, הֵייתֶם הוֹרִים עִם מִשְׁאָ,
כָּל כּוֹכֵב שְׁלָכֶם הִיָּה פְּנֻטְגָרֵם, כָּל יְסוּד שְׁלָכֶם נִעֲשֶׂה אָדָם.
צֵל שְׁלָכֶם בְּבִקָר צֶעַד מֵאֲחֹרֵיכֶם, צֵל שְׁלָכֶם בְּעֶרֶב עֲלֶה
וּפְגַשׁ אֵת הַיְלָדִים. נִתְתֶם לָנוּ הַדָּס, יְקִינְתוֹן, תְּהוּם רַבָּה. בְּכַח
אֲנַחְנוּ זוֹרְחִים כְּדֵי שְׁלֹא יִהְיֶה צֵל. בְּכַח אֲנַחְנוּ בּוֹרְחִים
כְּדֵי שְׁלֹא יִהְיֶה רוֹדֵף. עַל כִּסֵּא שֶׁל אֲבָן דְּמוֹת בְּכִסוֹת עֵינַיִם
מְצַלִּיבָה יָדַיִם, כָּל יָד אוֹחֶזֶת חֶרֶב, הַצֵּלֵב הַחֹד, הַצֵּלֵב מְרַפֵּק,
הַצֵּלֵב הַדֶּרֶךְ, עֲבוּדַת הַפְּרָה, אוֹתָהּ הַדְּמוֹת תְּתְרוּמָם, תֵּאֲחֹז
שְׂרָבִיט, תְּנִיף הַיָּד, זְמַן יִסֵּב לְאַחֹר, אוֹלֵי יִתְעַשֶׂת לָנוּ הָאֱלֹהִים
וְלֹא נֵאבֵד, תִּהְיֶה תִקְנָה, תִּהְיֶה תְרוּפָה, צוֹ הַתְּקוּפָה, מְלִים אֵיתְנוֹת.
יִתְמָלְאוּ שָׁמַיִם בְּנוֹצוֹת לְבָנוֹת. מַה הַרְעַשׁ הַזֶּה עִכְשָׁו? אֲנַחְנוּ
צוֹעְקִים. הָאֵם אֲנַחְנוּ זוֹכְרִים? זֶה שׁוֹם דְּבָר.

תרגיל בדיקציה

רְקוּב בְּאַרְץ דְּנִמְרֵק | בְּדִנְמֵרֵק דְּבֵר מָה רְקוּב | דְּבֵר מָה דְּאוּב בְּדִנְמֵרֵק |
עֵזוּב בְּדִנְמֵרֵק | עֵלוּב בְּאַרְץ דְּנִמְרֵק | בְּדִנְמֵרֵק תְּעוּב. | עֵצוּב | עֵצוּב
לֵב דְּנִמְרֵק. | כְּאוּב לֵב דְּנִמְרֵק | וּמֵר. | וְקֵר בְּדִנְמֵרֵק | מְפֵקֵר בְּדִנְמֵרֵק |
וְלַחֵם צֵר בְּדִנְמֵרֵק | וְדֵם נִגֵּר. | צְדֵק, צְדֵק מְרֻצְלוּס | רְקוּבָה הִיא
דְּנִיָּה | עֵקֶבָה הִיא דְּנִיָּה | מַכַּת נֶקֶם וּמְרִיבָה | דְּבֵר תּוֹעֵבָה בְּדְנִיָּה |
אֲזוּל הַזְּמַן בְּדְנִיָּה | בְּמַמְלַכַת דְּנִיָּה | אֲזוּלָה הָאֵהָבָה | רוּץ הוֹרְצִיּוּ רוּץ! |
צְדֵק, צְדֵק תְּרֻדֵף! | הַדֵּג קֶצִין הוֹרְצִיּוּ | מְסֻרִיחַ מִן הָרֵאשׁ | מְקַק בְּמֵרֵק
שָׁל דְּנִיָּה | אֲבֵק הוּא עֵתִידָה שֶׁל דְּנִיָּה | נְבֵל גְּדוּל גְּדֵל בְּדִנְמֵרֵק | שָׂרָה
שָׂרָה שִׁיר | בְּקִבּוּק בְּלִי פִקֵּק | בְּקִבּוּק בְּלִי פִקֵּק | רֵק דְּנִמְרֵק! |
רֵק דְּנִמְרֵק!

עופרת המלחמות הקודמות

לזכר בית הדפוס המפוצץ בחרקיב

ב־23 במאי 2024 הפציצה רוסיה את בית הדפוס הגדול בעיר חרקיב. בתקיפה נהרגו חמש עובדות ושני עובדים, ועשרות נפצעו. בשרפה שנגרמה הושמדו כ־50,000 ספרים – קרוב לשליש מנפח הייצור של תעשיית הדפוס האוקראינית.

מִסְבִּיב יֵשׁ סוֹרְגִים, אֶךְ יְדִינוּ שְׁלוּחוֹת
לְאֶסֶר אֶת הָאוֹר הַחֲפָשִׁי וְלִפְרֵם
אֶת הַלֵּילָה, לְשַׁלֵּל וְלִקְחַת לוחות –
אֶת לוחות הָעוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּית הַדְּפוּס רוֹם.
וְאֶנְחֵנוּ – חוֹלְמִים – נִהַפְּךָ חִילִים
וּמְרוּחַ עוֹפֶרֶת נִתִּיד כְּאֵן קְלִיעִים.

(אברהם סוצקבר, "לוחות העופרת של דפוס רוֹם", 1943)

מיידיש: בני מר

הַרְחַק בְּעִיר לְלֹא יָם סְפִינּוֹת הַדְּפוּס עוֹמְדוֹת חֲרוּכוֹת,
בְּטֶנֶן הַשְּׁחִרָה דְּחוּקָה אֶל מְפָרְשֵׁי הַנִּיָּר הַשְּׁרוּפִים,
עֵדִין מִתְנַפְּחִים בְּרוּחַ הַמְּלִים הַבוֹעֶרֶת
בְּאֵשׁ שְׁחִזְקָה מִן הָאֵשׁ,
וּבְשׂוֹר הַמְּלַחֲיוֹת הַמְּלוּחַ מְלַחֵם לְסְפִינּוֹת לְתִמִּיד,
מְלַח הַדְּפוּס הַשְּׁחֹר סְפוּג בּוֹ כְּמוֹ אֶפֶר.
מִי יֵדַע שְׁעֵדִין יֵשׁ כָּל כֶּךָ הַרְבֵּה מְקֻצְעוֹת בַּדְּפוּס?

אוֹלָגָה, מְפַעֵילַת מְכוֹנַת כְּרִיכָה אוֹטוֹמָטִית.
רוֹמֵן, מְפַעֵיל מְכוֹנַת הַדְּבָקָה.
הָאֵנָה, מְפַעֵילַת מְכוֹנַת הַרְכָּבָה.
סוֹיְטְלָנָה, מְאָגְדַת.
אוֹלָנָה, מְפַעֵילַת מְכוֹנַת כְּרִיכָה אוֹטוֹמָטִית.
דְּמִיטְרוֹ, מְאָגֵד.
טְטִיאָנָה, דְּפִסִּית.
מִי יֵדַע שֶׁהַמְּלָה הִיא "דְּרוֹקֵר",

כְּאַלוּ זֹאת עֵדִין תַּעֲשֶׂיָהּ יְהוּדִית?
חֲמִשִּׁים אֶלֶף סְפָרִים שְׂרוּפִים יְדַעוּ.
רַק אֲנִי לֹא יַדְעֵתִי.

מִלְחֵיזוֹת הַסְּפָרִים בְּעִיר לְלֹא יָם, יוֹהֲנָס גוֹטֶנְבֵּרְג בּוֹכָה מֵעַל מְדוּרַת קְבוּרַתָּכֶן.
לֹא כָּל כֶּךָ מִשְׁנָה לוֹ שֶׁהִטְכְּנוּלוֹגְיָה הִתְקַדְּמָה –
הוּא עֵדִין בְּאוֹתוֹ אֲגוּד מְקֻצְוֵי כְּמוֹכֶן,
וְהָאוֹתִיּוֹת אוֹתֶנּוּ אוֹתֵינּוּ. הֵן זוֹכְרוֹת שְׁנוּלְדוּ בְּעוֹפְרֵת.
בְּאֵשׁ, עוֹפְרֵת הַמְּלַחְמוֹת הַקּוֹדְמוֹת מִתְעוֹרְרֵת לְנִקְמָה,
נוֹצֵקֵת מִתּוֹךְ הָאֶלֶף-בֵּי"ת הַדִּיגִיטָלִי.
גִּלְיוֹן דְּפוּס פְּרוּשׁוֹ עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה אֶלֶף קְלִיעִים.

כָּל אוֹת הִיא יוֹרָה וְהִיא נוֹרִית,
הִיא מוֹסְרֵת הַיְדִיעָה וְהִיא הַיְדִיעָה,
הִיא הַקְּרִיאָה לְנִקְמָה וְהִיא הַנִּקְמָה,
הִיא אֶלְפָּא וְהִיא אוֹמְגָה.

לְצַד הָאוֹתִיּוֹת הַשְּׁחוּרוֹת שֶׁל חֶרֶקִיב
שׁוֹב מִתִּיצְבִים הַלוֹחֹת הַזְּקֵנִים שֶׁל עִם הַסֵּפֶר מוֹיִלְנָה,
דִּי בִלְיַעֲנֵעַ פִּלְאָטֶן פּוֹן רֶאָמָס דְּרוֹקֵעֵרֵי.

תל אביב, מאי 2024

אדם קשיש באמצע אהל מתפורר.
 יתד אחרי יתד נגנבת. גנבי המתכות
 מוכרים אותן להתכה, או מחדדים לכלי משחית.
 צד ועוד צד נופל, שרוכים חסרי אונים מסתחררים באדמה
 כמו תולעים, שמשאירות בתוך הקבר רק חלקי שריון.
 חוט אחרי חוט נמשך מתוך הבד,
 מבעד לחורים רואים את כל הכוכבים, וזאת לא מחמאה.
 האם בבד הזה היה ארוג ספור של עצב או תקנה?
 (ודאי לא סצנות מחיי האבירים או הקדושים,
 אבל אולי ציור של נוף, לא מגן אבל מפר).
 כבר אין לדעת. אבנים עפות מהחורים לכל כוון –
 גם פנימה, גם החוצה, גם בתוך האהל, עד לים.
 אצבעותיו של הזקן (לא איש חביב, אך לא גדע
 כמה יאוש צבר במשמרתו הארכה)
 כבר התמזגו מזמן עם החוטים האחרונים
 המחזיקים את המבנה, שקריתו תקבר
 הרבה יותר מכפי שהוא יודע לכסות.
 מותו של הזקן קרב. בשרו סרוג מחוט ישן כל כך,
 שלא נשאר בו צבע. הוא כבר לא מרגיש את הפצעים
 שאבנים משננות עושות בו. הוא ודאי עסוק במחשבות
 על מות – לא זה הגדול, אשר ימשך
 את חוט חיי האחרון מתוך הבד המחורר –
 כי אם המות הפרטי, כשהשפתים מתיבשות ואין אור,
 הלב קורס אל הקבה, והמעים מתקפלים,
 ושום שרשרת עם מפתח מכסה בחלודה כבר לא תוסיף מחנק,
 ושום תנועה של דם כבר לא תחריד את החוטים הארוגים בעורקים,
 ואזן, שיודעה לשמע חצוצרות מרחקות,
 כבר לא תשמע את יללת הפת האחרון.

תל אביב, 15 ביוני 2024

ג'סטיס, ויולט, הופ

.1

ג'סטיס נרצח
הרבה פעמים
בישראל ובפלסטין
ועדין לא מת

לפעמים הוא עובר
באחד הרחובות
מפחד ורועד
הולך ומועד

כמעט מצטלצל בעברו
מתפלא אל עצמו
מה אני רואה?

והדמיונות אולי
מצחיקים אותו
וככל שהוא צוחק
הוא כמעט מת

מדלג בין הרצוחים
ומדלג בין הרוחים
של החיים מכל זה
ללא תלות בעונה

כי בכל עונות השנה
ג'סטיס נרצח
אבל יודע
שחייבים לשמר
את ג'סטיס בחיים

כָּאלוּ הוּא פָּרַח
אוֹלֵי כְמוֹ כְּלָנִית אֲדָמָה

הַמְשׁוּכָה לְשָׁמַיִם וְלִשְׁמַשׁ
מְשׁוּכָה בְּכַח רְצוֹן
מִסְתוּרֵי וְגִמּוּר
כְּמוֹ שְׁג'סְטִיס מְשׁוּף לְחַיּוֹת

.2

וּיֹלֵט הַיְעָרוֹת
בוֹרָא נְהָרוֹת
אָרוּג בְּכוֹכֵב
בְּעַנְפֵי עֵץ נִשְׁאָף

יוֹצֵא וּבָא
בְּתַלְמֵי הָאָרְכִים
בְּרִיחֹת הַיְרָקִים

מִחֲפֵשׁ חַיּוֹת קְטַנּוֹת
מִחֲפֵשׁ חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת

עַל גְּבוֹ אֲבֵי רֶהֱב
מְשַׁבְּצוֹת אַחַת אַחַת
כָּאֵן סְפִיר וְכָאֵן אָדָם
כָּאֵן יְרָקוֹ וְכָאֵן קוֹרֵץ

זֶהֱרֵ זֶהֱרֵ נִשְׁטָף
נִמְתָּח לְכָל אָרְכוֹ בְּשֶׁרֶף
וּבְתַחוּחַ אֲדָמָה עָלָיו
הוּא נוֹבֵט בְּצִיץ הָרֶף

עֵין אֲדָמָה עָלָיו
מִתְנַוְּצָצַת בְּשָׂרֵב
עֵין יְרָקָה שְׁנֵיָה
עֵכוּרָה וּמְבַלְבְּלָה

ויולט בורא האש
ויולט אינו דועף
עף בחם ועף בגץ
סערת רקוד ורקד

הרוח מרימה שוליו
מציצה אל מתחתיו
מה יש בו?
לאיפה רץ?

מזדנקת אחריו
ויולט אינו נתפס

עובר ביעף
הרף עין ופספס
עונות זמנים
אחר כך ותחלה

ליצן קטן בפתח השאול
זקנו עמום אולי כחל
עומד דומם רואה הכל
ובשפתיו הש! הש! הש!

אף הוא מכיר אותו מזמן
הן הוא והוא היו בזמן
טופח בכתפו שלום
זה כאן ושם וזה הכל

.3

חיה בי הופ
חיה בי יום
לילה חיה
ואני אומר לה
לכי הופ
זאת אני רוצה לשאת

זאת אני לא לא לא
הופ שלי
ילדתי היחידה
שערוותיה לכן ועיניה גדולות
ופעורות עד עמקי הנשמה
הופ את לכי מעמקי נשמתי
עם הטלויזיה
עם עירמך
עם הצרחות
הופ שלי
כמה אהבתי אותך
כמה נשבר לבי
כמה רציתי בשבילך
רציתי שתחיי
רציתי שתצאי
רציתי שתדעי
רציתי את שריריך
כמה רציתי אותם
ורק בטנג הגשתי לי
גדלת בטנג הלבנה
ולא גדלת שריריך
ושבית אותי במערה הופ
בין המטבח לסלון
בכריכי החמאה
בספורי חייך המשתנים
כמו העונות היו משתנים
כמו אור היום המתחלף בחשך
ואת השתנית אתם
מכשפה גדולה הופ
עם מכשף אחד
מכשפה מכשפת הופ
עם מכשף אחד

2024

אַנָא בִּידֵי לֹא לְבַחֵר צַד

עֲרַבְרִיָּה יִשְׂרָאֵלִית

כְּשֶׁאֲנִי בִּאֲגִדֵּל, אֲנִי בִּידֵי לֹא לְבַחֵר צַד
 עֲשֵׂאן אֲנִי נָצַ וְנָצַ, וְלִישׁ לִי לְדַבֵּר עֲבָרִית אוֹ לְעֵה עֲרַבִּיָּה,
 אֲדָא אֲנִי מוֹמְכִין בִּאֲדַבֵּר שְׁתִּיהֵן מְעָה בַּעֲצֵ?׃
 זֹאתִי עֲרַבְרִיָּה יִשְׂרָאֵלִית, הֵם יִגִּידוּ
 בְּסֵ כֶּה אֲנִי מִבְּחֶכֶת. מִבְּחֶכֶת, יַעֲנֵי בְּתִיחֶכֶי?
 אִיּוּהַ, וְהַאֲדִי אֲלֶגְיִבְרִישׁ –
 שְׁלִי בְּלִבְדִּי.

עֲרַבְרִיָּה יִשְׂרָאֵלִית

כְּשֶׁאֲנִי בִּאֲגִדֵּל, אֲנִי בִּידֵי לֹא לְבַחֵר צַד
 עֲשֵׂאן אֲנִי נָצַ וְנָצַ, וְלִישׁ לִי לְדַבֵּר עֲבָרִית אוֹ לְעֵה עֲרַבִּיָּה,
 אֲדָא אֲנִי מוֹמְכִין בִּאֲדַבֵּר שְׁתִּיהֵן מְעָה בַּעֲצֵ?
 זֹאתִי עֲרַבְרִיָּה יִשְׂרָאֵלִית, הֵם יִגִּידוּ
 בְּסֵ כֶּה אֲנִי מִבְּחֶכֶת. מִבְּחֶכֶת, יַעֲנֵי בְּתִיחֶכֶי?
 אִיּוּהַ, וְהַאֲדִי אֲלֶגְיִבְרִישׁ –
 שְׁלִי בְּלִבְדִּי.

אילו גברים ינצחו הפעם?

אסקפיזם מושלם

מלחמה, נכון?
היא יפה לך,
אני רואה איך זה נעים לך,
חורק לך באזן,
מעקל לך את קצות מסגרת הריור.
פתאם לא ברור
לי איך
גם לא ברור לי נניח,
עוד כמה?

היא יושבת בברכה,
אני אוהבת אותה,
אני חוזרת על השם שלה שוב-ושוב בראש שלי,
הוא מתנגן לי נפלא,
נעמה.

מלחמה ככה
ממסה את שעות האזנים
וזה לא ברור לי
נניח
ככה עם כל הבטן שהיתה שלך אי-מתישהו ומאד חסמה לי את האויר בצנאר –
איפה היא?
איפה היא עכשו?

זאת מלחמת מות כאן,
אילו גברים ינצחו הפעם?
אתה כלך
נראה קטן; קטן אתה; קטן כל כה.

בְּטַח לֵיד נַעֲמָה הַיָּפָה
עִם הָאֲצִילוֹת הַגְּבוּהָה
אֶתָּה נִדְּף לְאִיזָה כְּלִיּוֹן מֵהַיּוֹתָה
וְאֲנִי מְנַסֶּה לְהַנִּיחַ לְעֲצָמִי בְּעֲצָמֵי אֶת הַדַּעַת
בְּחֹדֶר הַמְּדַרְגּוֹת; זְמַנִּים שֶׁל אֲזַעֲקוֹת
אֲנִי תוֹהָה אִם הִיא יוֹדַעַת, נַעֲמָה, כַּמָּה מְלַכְלֵךְ הַיִּזְן שֶׁלָּךְ הִיָּה
לְפָנַי שֶׁהוּא בָּא בָּה.

תיכף ייגמר, מאמי, תיכף ייגמר

בְּפַעַם הַשְּׁנִיָּה כָּבֵד לֹא פָחַדְתִּי,
אֲנִי יוֹדַעְתִּי; אֲזוֹ נִשְׁמַתִּי כָּכָה, בְּטוֹן; כְּדִי לִפְלֵ כְּבֵד,
כְּבֵד זֶה טוֹב.
אֲנִי רֹאֵתִי טְבוּר שְׁנִסָּה לְחֹדֶר אֶל הָאֵף שְׁלִי,
זֶה הֵלֵם; כָּכָה
לְרֹאוֹת פְּתָאִם אֵיכְשָׁהוּ
חוֹר שְׁמִנְסָה לְחֹדֶר.
אֲזוֹ הַסְּכַמְתִּי לְהַחֲנֵק,
מָה כָּבֵד כְּדָאִי הִיָּה לְעִשׂוֹת?
לְבָרַח זֶה-נַעֲוִל-זֶה-רְחוֹק-זֶה-יַחֲף-זֶה-שְׁמֹן-מַעֲלִי-זֶה-לֹא.
לְהַחֲנֵק דּוֹקָא נִשְׁמַע לִי מְאֹד צָהֵב; צָהֵב זֶה טוֹב-
טוֹב.

בְּפַעַם הַשְּׁלִישִׁית זֶה הִיָּה כָּבֵד, נֹאמֵר, אֶפְלוּ בְּסֹדֶר;
אֲנִי כָּכָה, נִדְּמַתִּי אֶל עוֹלָם אַחֲרֵ-
אַחֲרֵ.
זֶה הִיָּה נִהְדָר לְבַחֵר לְהַצְטַלְצֵל,
הָרִי אֲנִי כָּבֵד יוֹדַעְתִּי מְצִיֵן אֶת הָרִיחַ
וְשִׁרְטֻטְתִּי מֵהַצֵּל.
אֲנִי יוֹדַעַת,
הָרִי צְבַעְתִּי
אוֹתִי רְחוֹק בְּצַבְעֵים שֶׁל

כָּל קְלִישָׁאוֹת הָאֶפֶל הֵנֶן-הַשְּׁחֻקוֹת-הָאֵין-הַגְּרוּמוֹת-הַיּוֹשְׁבוֹת-מִתַּחַת-לְעֵנֶף-
הַמְּסֻרִיחַ-הַהוּא-בְּזַמְנִים-שֶׁל-הַפְּסָקוֹת-וְכוֹתְבוֹת-שִׁירִים-וְאֵין-צֶל.

בַּפֶּעַם הָרְבִיעִית כָּבֵד בְּטוֹחַ לֹא צָעֲקָתִי;

אֵין סְבוּי,

אֲנִי לֹא בְקוֹשְׁתִי בְּקוֹל שִׁיגְמֹר

רַק יְדַעְתִּי בְּעַל-פֶּה:

זֶה תִּכְף יִגְמֹר.

לְמָה שָׁאֲבֹקֶשׁ?

עֲדִיף לְשִׁתְּק-לְחֹשֶׁב-עַל-הַכְּנֻרֶת-לְחֹשֶׁב-עַל-רְחוֹק-עַל-אֲבָנִים-בְּלִתֵּי-נִסְבָּלוֹת-

שְׂמֻצִיקוֹת-בְּכָל-נְשִׁימָה-בְּחֻדְרֵי-כְּפּוֹת-כְּפּוֹת-הַרְגָּלִים

זֶה טוֹב.

יָכוֹל לִהְיוֹת שְׂבָכִיתִי

קֶצֶת

רַק אוֹלִי

בַּפֶּעַם הַחֲמִישִׁית,

אֲבָל כָּכָה רַק מִתּוֹךְ תְּמוּנָה שֶׁל שְׁנָה, כִּי לִבְכוֹת

חֹזֵק

עֲשֵׂה לּוֹ אֵת הַזֵּינ קֶשֶׁה הַרְבֵּה יוֹתֵר אֶפְלוּ עִם כָּל

הַקּוֹק הַזֶּה הַנּוֹזֵל,

לְמָה לְעֻזָּאוֹל הוּא

נוֹזֵל? זֶה מוֹזֵר-זֶה מְעִיר-אוֹתוֹ-זֶה מוֹרִיד-אוֹתוֹ-זֶה מְדַמֵּן-שְׂמֻדִיק-בוֹ-אֵת-הָאֵין-

אֲבָל-הוּא-מֵת; הָאֵין

לֹא נִשְׁאֵר לְתַקֵּן

אֲזוּ יִתְכַן שְׂאוּלִי וְיִכּוֹל לִהְיוֹת שְׁנוֹלָה אִיזוֹ דְּמַעַת-אֲחַת-אוֹ-מִשְׁהוּ אֲבָל סֶדֶה-הַכֹּל זֶה הִיָּה

בְּסֻדֵּר.

תחתיות בחלון

זֶה עוֹמֵד עַל הָרֹאשׁ וְאֶפְשָׁר
לְרֹאוֹת
אֶת הָעָרֵב מְתוּק
מְרִיר מְמַנּוֹ סְכָרִיָּה רַפָּה, גּוֹזֵרֶת
עֵמֶק,
עַד קַעֲרִית מְנַפֶּצֶת
בְּקִצָּה הַמְסֻדָּרוֹן.

זֶה עוֹמֵד עַל הָרֹאשׁ וְאֶפְשָׁר
לְשֹׁבֵר.
כָּאֵן מְתָר לְהִתְהַלֵּךְ עַל זְכוּכִיּוֹת,
מְתָר לְבָכוֹת, אֶסוּר
לְבָרַח
מֵהַחֲלוֹן הַצֶּהֱב בְּחֹדֶר הַדֵּק
שְׁלֹפְנֵי הַמְסֻדָּרוֹן.

זֶה עוֹמֵד עַל הָרֹאשׁ וְאֶפְשָׁר לְדַמֵּן
שְׁתֵּי עֵינָיִם
בְּלִילָה מַחְרִיבוֹת עַל רִיס אָבוֹד,
מְלֵאֵי נְצַנּוּצִים שֶׁל אֶתְמוֹל,
אֲגַרְטֵל מִתְהַלֵּךְ מִתּוֹחַ בֵּין אוֹיֵר אֶל בֵּין קַרְקַע,
מְבַקֵּשׁ לְפִדֵּר
אֶת קִצָּה הַמְסֻדָּרוֹן.

זֶה עוֹמֵד עַל הָרֹאשׁ
כָּכָה
וְאֶפְשָׁר לְהוֹנוֹת בְּהוֹנוֹת חֲדוֹרוֹת שְׂיִמְתִּיקוּ
קַרְקַע עִם חֲצָאֵי
מוֹלְקוֹלוֹת דּוּמָמוֹת-לְבָנוֹת-אֶדְמוֹת-
פּוֹעֵמוֹת שְׂיִדְרָכוּ
בּוֹ עַל אֶף
נְצַנּוּצֵי הָרַעַל הַמְטַפְּסִים שֶׁל אֶתְמוֹל.

וְאֶפְשָׁר
לְמַצֵּא חֲתִיכוֹת חֲלוּדָה מֵהַשְּׁעָר שֶׁשׁוֹעֵר אֶת הַתּוֹתִים לְנֹצַח
בְּקִצָּה הַמְסֻדָּרוֹן.

זֶה עוֹמֵד עַל הָרֵאשׁ וְנֹתֵן לְהַפְעִים
אֶת קִצָּה הַמְסֻדָּרוֹן.

זֶה עוֹמֵד עַל הָרֵאשׁ וּכְדָאֵי
מִיָּד לְגַעַת,
כְּדָאֵי מִיָּד לְזִכֹּר,
כְּדָאֵי לְהַצְמִיד תַּחֲתִיּוֹת אֶל הַחֲלוֹן.

מזמור לצבאות הזכרים

סלמנדרת אוהד

הורי השמים הפילו, והוא לבדו נצחי.

(דורי מנור, מכתש)

מהאֵלֶּכֶהוּל וְהַסְמִים הַתְנַזְרִתִּי,
מֵהַלְכָלוֹךְ הַמְבִּיס שֶׁל הַתְּאֻתָּנוֹת,
מִבֶּשֶׁר רוּחֵי הַמְסֻרָר
בִּיָּדִי לִוְדָר מִתְעַמֵּר.
וְלֵמָּה זֶה שְׂוֵה שְׂרוּחֵי מִשְׁתַּחֲוֶה
בְּפָנַי מֶלֶךְ עֲלִיוֹן-כָּל-יִכּוֹל?
כִּי רוּחִי, רוּחִי נְצַחִית.
כְּמוֹ מְקֻמוֹק בְּלִתִּי נְכֻלָּה,
כְּמוֹ בְּקָר פְּרוּוָה וְחֵלֶב גְּדִיָּה,
כְּמוֹ הוּמוֹ בְּאַרְמוֹן בְּדִידוֹתוֹ
כְּמוֹ אֶלְמַג אַרוּג בְּטֵלְאֵי הַיָּם,
כְּמוֹ סְלִמְנַדְרַת אָדָם רוּמֵץ
שֶׁהִבְעִירוּהוּ בִּילְדוֹתוֹ וּבְנִעוּרָיו,
וּמִפְעַם לְפַעַם יִסְתַּחֲרֵר
בְּהַשְׂרָפוֹת הַגַּחְמָנִית.
כִּי אִם הוּא חִפְצִי, שִׁיעָנָה,
וַיִּקְפֹּץ, וַיִּקְפֹּץ, וַיִּקְפֹּץ,
כִּי אִם אִמְר לְרוּחַ: דָּאִי,
הִיא תְּדַאָּה, וְאִם אִמְר לְגֶשֶׁם
וְלָרַעַם וְלַחֲשֻׁמוֹלָיו שֶׁל הַבְּרָק
כְּבִשׂוּ אֶת תַּמּוּז הַסְקָתִי,
הֵם יִכּוּ בְּאַרְקָטִיּוֹתָם.
כִּי אֲנִי הַחִימָת, הַמִּתְחִי
וְאֲנִי שְׁלִית אֱלֹהִים
וְאֱלֹהִים הוּא שְׁלִיתִי
כִּי רוּחִי, וְרוּחִי, וְרוּחִי,
נְצַחִי.
אֲנִי סְלִמְנַדְרַת-אֹהֵד.

קינת הפלומלום

משום שנטלו זכותי לתבע בעלות על הלך חיי – צייתי – אוחיון – כתב!
את מכאוביך, יסוריך, רגוניך, בפני אדון שום נראות – מושל מרום ותחתון –
בתבל שחונת אכלוסי – וי לורד – חזאי משעל וקפריזי – נפחת שני שביטים באסם
נעוץ אנקולי ערירות –
מריר דם שוא, בזלל בלמוסי את שושנת הירח בהתחדשותה – וי לורד איזה ונדליזם
חוללת, מחרצן תמר הרחם התגלעו זוג תינוקות, ברגע שהוא ברטיבות חשכתה המים
עמדו – ואמרת – יהי – והיו הדברים להיות הוית אור קפוא בעור הנשום.
וי לורד – אני פחום בתחננון לצלב את עתידי הסטטי – קיום גזוזי מחר – פגסוס מרוט
כנפים – סוס רבוץ ליבידו עז און! און! און! ורגלי פשלו מדהרה – מה היה דחוף לגזר
את הזכרות המבטחת – את חוש הנורמליות, ההשארות הדורית, יבצבצום במחזוריות
קוצי סיף טסטוסטרון – יכלתי להיות אכבר גבר מטפיזי, אולטרה אבא-מופת; חוט
אורג אל קוף קוסמוס הפת – מטטר, מגרגר, מרטיט, מפרנס בטחב רטיבותן ההומה
לזיוני – לשלח את קרן קצף הפריון, לחשר עברית אפרודיטה פצפנת – תוצר אהבים
של זכר ונקבה – נקבה וזכר – ידעו וסטו.

וי לורד הייתי נותן בה טריליון חלבון שנה קצפצף להציף את אטלנטיס צאצאינו,
נגלית על קטיפת גן העדן של החד-אמת. וי לורד למה גוללתני בסלע דראון? שוטטות
נצחית בבלוז נוגה וכנוע, זין על צנימות הלב, זין על שלידות הנשמה שבי – אבל
אמא – אמאש'לי כואב לה בבלוטת האמהות – היא מתמהמת ימים רבים – ובכיה
מתלקח ומקלח את מצפוני.

וי לורד השתרגנה אצות טנפת, נזר מצח מסגיר, והוגים את שמי... בן מזל סוטה נחר
– מחרב בתפת את אידאת חזון ציון – בתי המקדש – מלחמות לא שלי – עקדות –
עבדות – רצח דם ועלילות גבורה – גלות – השפחה של גויות, הכל הניחו על כתפי
כאלו הן הרו בזדון את המורשת הטפשת הזו – וי לורד אני נקור שלוח לעלפון –
שתום גורל מתהלך ואומר מהמ... על האין נשאל, וגם אם היה נשאל הייתי אומר
מהמ... – כי זה המכתב וקבוע בין בן התמותה לאלהיו – וזה קפיטליזם – והומופוביזם
וחזון המשיח – אתה הומו – מהמ... – לא יהיו לה ילדים – מהמ... – אמך תנסר
ביסורי ענשיה – מהמ... – תשתגע! תסרס! תתנזר! מהמ... באחרית תשובת מרד
תאות המשכב הדוחה היורה צופיות אש – קרפדות אש – דולפינות אש – חסידות
אש – לטאות אש – צבא אש לפנתאון הפריצות הקוירית, טיב הסוטים שקם ללחך
במישור המצעיד את עמם היהודי במישור גאלתו מהסבל – מהמזיק, המבנה, ההוזה
אורגית כלאים – כשעכברוש רוש מזינו ברגש מנענע צנינות.

ומאין יבוא עזרי כשאדני לא שומר, ואדני מתנמנם בחרחוריהם, יומיום קמים עלי לרעה מוקיוני השעבוד וגם דרי גופי הבוגדניים בחיי המהוהים – קומה אדני – אני אבוד ומולש נקלש, נכתש ותש כמעט מבטחי בך – ה' נתן ה' יודע כי באור סתר אדני – אבל דלק המהמ המספין לשעשועך אוזל כהתחשבות, כנחיצותי בצלמך, ווי אדני, אז מה, שפתי תתפור ופי ינהנה תהלתך עד ש...

מזמור לצבאות הזכרים

תכף גלך פיפן כלנו, האלף האחרון זחל מחוץ לזמן ושב ליקום הקמאי:
שבוק שיבה, יקום בלאי, צפון בחולותיה של פירמידה מומית – בהתפוררות עד לחול מטרש וצפוף.

בעצם כלנו נחפנו בשק מהוה, בזווי עתיד, מואצי שיבה קטופת חסד.
מכתרים בדיקטטורה של המושל הממלח וחזיריו המסאבים, המכזבים, בשם אלקים הבגוד, אלהי! זרע עשו פה כותש את הארץ, רומש על עמך, רוצץ דברותיה, אלהי! מה ריק לאמץ את מוסרך ולהשמיצהו בפרהסיה – חלול שם שמך.

אני הסנדלר ואני התופר ואני הסועד ואני המשכן עיררים, אני מלאך הקטיפה ואני מצביא במחתרת הכרוניקה –

אלהי – האנושות הולכת פיפן בגלל מיטב נציגיך. אני סלע שאוה להנהיר את מימי הטהר – לכוד הסתעפות של נהרות הבריאה למקוה ים הרמוני – גלי הים לפני שישאבום לכיס החנק, חים של בני הרוח המהלכים על דיגנות חול ואויר.

אלהי – הושיענו מאויבינו היהודים שחוגגים על תורתך בבזויה – מלאכית כרותת תהל והלה – אטליו קצבי ישראל – איך לא אבוש ולא אכלם בעולם הזה? אני פוסע על ארץ קבר אחים, דורך ומועך גלגלות וספי עצמות, בשר מבער רקבובי וחרוף, ולא אזההו. הוה, עתיד סמוי, לא אתירא מכם כי מה גרוע ממה שכבר מתארע – מיליארד ימי כפור לא ימחו

את נתון דברות המוסר – נביאי שקר יקדירו כל פס ארני של אור – עורב לבן – שמש לבן – לילה לבן – לבה לבן – מוסר לבן – כל הבלתי לבן –

אוי ישראלי – אוי יהודי – אוי יהודים בדיאספורת מנוסתכם – אוי חיים – אוי אמות שונאות – אוי אלהי –

אוי חיים חד-פעמיים – אוי – הגלגול הזה – אוי הגלגול הבא אם יתמזה בעולם השפוף – אוי מה שיכלתי להיות – נזמר ונזמר את מזמור צבאות הזכרים – של שדי אשמדאי – ששים וארבעה תלינים,

ולהם זה לא די.

עמוס וארץ ישראל היפה

מנוחה נכונה

מי תאָר לעצמו
שמוֹרר יתגעגע לסופר,
שאלוף במאה מטרים
יעמד בשמש הזאת
ויחכה לרץ המרתון.

עמוס וארץ ישראל היפה.

ובחיי ששים ואחת השנים האלה,
כמה שהרננת אותי, עמוס,
כשקראתי אותך בפעם הראשונה:
קבוץ חום, שם, בחום ההוא.
אשה, בעצם, נר –
גוף דק, חור וקר, וראש,
ראש להבה בוערת,
ואף אחד לא יודע ממה.

עמוס וארץ ישראל היפה.

ואחר כך, פוף, מה אני יודע מה קרה –
נעורים, בגרות, כאלה.
הלבשתי אותך בשק,
צירתי עליו עינים רושפות
והבעות הרות עולם,
והלמתי בו עד מותך.

עמוס וארץ ישראל היפה.

מי תאר לעצמו שאתגעגע לסופר,
שאלוף במאה מטרים
יתעלם מהיריה –
ויסתובב לאחור.

יום שלישי בערב

FUCK FUCK FUCK!

היא פלטה
כשירדה בריצה במדרגות אל הרציף
וראתה איה הרפכת מתחילה לנסע.
לא היו אז טלפונים ניידים –
בני הסתכל עלי במבט מפקפק
כשספרתי לו על הזמנים ההם –
אז הכיתי לה בתחנה
ולא הבנתי איפה היא,
למה היא לא יוצאת מהרפכת.

FUCK!

פלטתי כשכלם הלכו, כולל הרפכת,
ומצאתי את עצמי לבד, בלילה, ברציף הקר.
אחר כך, בבית, הכנתי לעצמי תה עם לימון,
וצנחתי על הספה.
נרדמתי כנראה עוד לפני ששתיתי מהתה,
אבל גם בחלום זה המשיך:
שוב היא פספסה את הרפכת,
שוב עמדתי לבד ברציף.
טוב, מתישהו כן נפגשתם,
בני אמר מהמטבח.
אהא, פלטתי לעצמי בשקט,
והמשכתי לשתות מהתה.

גלקסיית אנדרומדה

איך נפלה עלי פתאם אהבה כזאת.

בשליש האחרון של חיי, משה,
היא נגשה אלי, שאלה אם אני זוכר אותה.
בדיוק נגמר הארוע, הרבה אנשים סביב,
יון העתיקה היתה הנושא.
השירה שלה, מי שתרגם אותה.
קראת תרגומים שלו?
משהו בלי יונית, בלי עברית,
בדאי בלי שירה.
אבל היתה חשוב לי להודות לו.
גם שק אגרוף ראוי לתודה.

איפה הייתי?

"איך נפלה עליך פתאם אהבה כזאת?"

כן, תודה.

לא זוכר כמה זמן עבר
מששאלה עד שעניתי –
רגע? שני רגעים?
מה אני מדבר!
זמן קודם ליון העתיקה,
זמן קודם אפלו לרגע בו הרגיש הקוף
שדמוית הקוף מולו
מסתכלת עליו במבט
שאין לו עדין מלים לתרגם אותו.
המפץ הגדול, זוכר?
הרגע בו נולד המרחב –
ובו בזמן גם הזמן –
ויבשות, ועצים, וקוף מבלבל,
ודמוית קוף שמראה לו גב,
בלי זנב,
ורגע לפני שנעלמת בסבך
איך נפלה עלי פתאם אהבה כזאת.

הפעם הזאת זה רק אני

הרקפת והחרצית

חרצית קיצית התאהבה ברקפת,
וגם הרקפת התאהבה בחרצית.

זו הייתה אהבה יפה ונצחית.
אהבה שסופה ידוע מראש.
אהבה מתסבכת.

עם בוא זמנה של החרצית לפרח –
נאלצה הרקפת לקום
וללכת.

חולף הנשר

חולף הנשר כמו הרוח וחוטף את אהובי
אל קנו שבהרים. וכל הדרך אל הקן אני נלחם וצועק
מאין יבוא עזרי. ואחר כך אני צוחק על עצמי
ובוכה ומשלים ויודע: אין נשרים בתל אביב
ולא הרים. בטח שלא מושיע.
ואולי עם השנים הגיע הזמן להפיר באמת:
המות אינו דומה לפרח או לסירה שחוצה
את הים או לידיים אהבות שאוספות.
וכל מי שאבד לי בדרך, או נטש, לא יצא לגלות
ארצות רחוקות, ולא הפך לגלים.
ולא הנשר חטף את אהובי, ואני איני גבור
הספור שנשלח להצילו מההרים.
אהובי פשוט עזב אותי, ואני עזבתי אותו.

אך הדבר הנורא ביותר להפיר בו –
שהפעם אני נעזב פעמים.
זה לא רק אהובי שהולך ממני,
זה גם הנָּשֶׁר,
זה כחו ההולך ונחלש בתוכי
עם השנים. הפעם הזאת
אין בכחו של הנָּשֶׁר להושיע אותי.
הפעם הזאת זה רק אני.

באטרפליי

”ישם באמת / על יד הים /
הכל התפורר לי כמו חול.”
(דליה רביקוביץ)

עכשו, בשעת חשך זו, אתה נוסע בשמים בתוך עננים יפים,
ואני מקבץ לספה בבית וידי נדחקת לדוג עמק בין הכריות.
ומה שמעלה ידי מסתגן ונשפה לי בין האצבעות כמו חול.

ואני לא רוצה לאכול ולא רוצה סרט כחל מכחול
ולא להשקיף על הים, שם גלים יפים נשברים בצורתה.
רק לדעת שיום יבוא ותמצא, כמטבע בעמק הספה.

כי לעקב אחר דמותה על המפה עם שבב שטמנתי בכיסה,
זה לא כמו לקשר אותה אלי בחבלים, חזק חזק,
להסדק ביחד מנשיקת הזמן, להתפורר אל בין הכריות.

אתה זוכר שהלכנו פעם לראות את ”מאדאם באטרפליי”?
היא חכמה וחכמה שהים יביא לה וזעקותיה
של באטרפליי רפרפו בין סדיני מטתנו במשך לילות

ארבים, והימים שנשבו אחריה היו לי חורים וריקים.
לעולם לא אתן לה שוב לעוף בשמים בתוך עננים יפים,
לעולם לא ישברו אותה הגלים אל חופים רחוקים.

לְעוֹלָם לֹא אָתָּן לָךְ לְהַשְׁפִּיךְ מִמְּנֵי שׁוֹב כְּמוֹ חוֹל.
רַק לְדַעַת שְׂיוֹם יָבוֹא וְתִמְצָא, נִהְיָה בְּיַחַד זְקֵנִים קְשׁוּרִים
זֶה לָזֶה וְנִצָּא בְּסִירָה לְבָנָה, נִגְדָד אֶל הַיָּם הַתְּכַל

וְיָד רְחוּקָה תִּנְצִיחַ אֶת הָאִפֶּק הַזֶּה בְּמִכְחוּל.

ריח היושב ומחכה

וְרִיחַ הַכְּלוּר נִקְשָׁר בְּרִיחַ הַיְלָדוֹת. וְרִיחַ הַיְלָדוֹת
נִקְשָׁר בְּרִיחַ הָאֱלֹהִים. וּבְרִיחַ הַבְּרָכָה הַנִּפְרָדֶת
בְּנִהְרֵיהָ בִּימֵי רֵאשׁוֹן. וּבְרִיחַ גּוֹפֵי הַבָּנִים בְּמִלְתָּחוֹת.
וּבְרִיחַ הַנִּכְסָף וְהָאֶסוּר. וּבְרִיחַ הַגְּבָרִים הָעִירְמִים
וְאִיבְרִיהֶם הָעֲצוּמִים הַמְּשַׁתְּלֵשְׁלִים כָּל יוֹם רֵאשׁוֹן.
וּבְרִיחַ חֲרִיצֵי הַמְּקַלְחוֹת וּבְאִישׁוֹן עֵינֵי הַנִּכְסָף.
וּבְרִיחַ הַבְּנוֹת הַמְּמַתְיָנוֹת לְתוֹרָן עַל הַסֶּף.

וְרִיחַ הַכְּלוּר נִקְשָׁר בְּרִיחַ הַקִּיטָנוֹת בְּקִיץ
הַמְּבִטִיחוֹת חוֹיָה יְהוּדִית שֶׁל כִּיף וְעֵרְכִים.
וְרִיחַ הָעֵרְכִים נִקְשָׁר בְּרִיחַ הַבְּרָכָה הַדְּתִית
וּבְרִיחַ הַמְּדוּרִיכִים הַחֲתִיכִים בְּבְרָכָה אֲשֶׁר
פָּלַג גּוֹפֶם הִיפָה הַחֲזִיר אֶלֵי אֹרֶךְ הַשְּׁמֶשׁ
וְהִסִּיט אֶת עֵינֵי לְרִיחַ הַמְּתָר וְהַנְּכוּן,
הִסִּיט אֶת עֵינֵי שְׂיִמְתִּינוּ לְבוֹאוֹ שֶׁל יוֹם –
שֶׁלֹּא יִנְדָּף שׁוֹם רִיחַ שֶׁנִּקְשָׁר בְּיוֹם רֵאשׁוֹן.

וְרִיחַ הַמְּתָר נִקְשָׁר בְּרִיחַ הָאֶסוּר וְרִיחַ הָאֶסוּר
נִקְשָׁר בְּרִיחַ הַיְלָדוֹת וְרִיחַ הַיְלָדוֹת בְּרִיחַ הָאֱלֹהִים
וְרִיחַ הָאֱלֹהִים בְּרִיחַ הַכְּלוּר וְרִיחַ הַכְּלוּר בְּרִיחַ
יוֹם רֵאשׁוֹן וְרִיחַ יוֹם רֵאשׁוֹן בְּרִיחַ הַבָּנִים וְרִיחַ
הַבָּנִים בְּרִיחַ הָאֶסוּר וּבְרִיחַ הַנִּכְסָף וּבְרִיחַ הַמְּמַתְיָן
וּבְרִיחַ הַמְּצַפָּה וּבְרִיחַ הַמְּחַכָּה שֶׁיָּבוֹא יוֹם.
רִיחַ הַיּוֹשֵׁב וּמְחַכָּה.

אֶת שְׂאִיבְרָה נִפְשִׁי

1. עַת לִשְׁחוּט

בְּנִיטָן זֶרְקֵנוּ אֶת הַמְּלִים.

צְעֻקְתִּי:

לֹא פּוֹגַע בִּי רֶכֶב מִשְׁתּוֹלֵל,
לֹא מִכָּה שְׂבָץ.

הַחֲלוֹן גִּפְץ

מְלָה עֲזֹבָה,
מְלָה אַחֲרַת לֹא בָּאָה.

בְּאִיר שְׂבַרְנוּ אֶת הַמְּלִים.

בְּחַנִּיכִים מְדַמְמִים וְלִשׁוֹן חֲבוּלָה
יִרְקֵנוּ קוֹלוֹת וְרַעְשִׁים.
מִבְּעַד לְרִסְיֵי הַבְּהֵלָה
נִדְמָה לִי שֶׁשָּׁמַעְתִּי, גְּרוּשִׁים.

עוֹד מְלָה הֶלְכָה,
מְלָה לֹא בָּאָה.

וּבִסְיוֹן הֶלְכְּתִי לְטִבֵּעַ בְּבִרְכוֹת.

נֶאֱחֲזֵתִי בְּשִׁבְרֵי מִשְׁפָּטִים
מִן הָעֶבֶר, עַל אַחֲוֹת.
אַחֲוֹת חוּלָה. אַחֲוֹת?
וְעַל אֲזוֹ בְּכָלוֹב שְׁזָמַן לְשַׁחַט.

עַד שְׁבַתְמוּז תַּם הֶרַעַשׁ הַגְּדוֹל.

שְׁכַכְתִּי עַל הַקְּרָקַע בֵּין שַׁבְּרֵי זְכוּכִיּוֹת.
כְּמוֹ קוֹנֶפֶטִי זוֹל, קֶרְעֵי מְלִים פְּזוּרִים.
הִיָּה קָשָׁה לְנֶשֶׁם, כּוֹאֵב לְהִיּוֹת.

אֶסְפְּתִי אֶת עֲצָמֵי פְּרוּרִים.

וְיִצְאָתִי אֶת הָאוּקְיָנוֹס לְשַׁחוֹת
עַל גְּבִי קָשׁוּר אֲוֹז לְבָן בְּכָלוֹב,
יִצוּר עָלוֹב,

שְׁעַת לְשַׁחַט.

2. פִּלְנֶדְרִיָּה

הַיָּמִים לְקַחוּ אוֹתִי אֶל חוֹפֵי פִּלְנֶדְרִיָּה.
נִסְחַפְתִּי אֶל הַחוּף.
אֶל שְׂדוֹתֶיהָ הַנְּטוּשִׁים.
אֲנִי וְהַחוּב.

אֲנִי וְהָאֲוִז הַלְּבָן
מוֹטָלִים עַל הַחוּף,
אֲנִי וְהַכְּלוֹב הַמְּאָבֵן
שֶׁלֹּא יִכְלָתִי עוֹד לְסַחֵב.

וּכְשֶׁבֵּא הַיּוֹם, הוֹפִיעַ אִישׁ.
אָמַר:
אֵתָהּ חֲצִיר טָחוּב, נְדוּשׁ.
וְאֲנִי –
אֲנִי אֲנְטוֹנִיּוֹס הַקְּדוּשׁ.

אֲנִטוֹנְיוֹס הָאֵכִיל אוֹתִי,
אֲנִטוֹנְיוֹס רָחֵץ,
אֲנִטוֹנְיוֹס הַשָּׁקָה בֵּינִי.
לא לְחַץ.

הוא לא שָׁאל על הָאֵזוּ,
לא אָמַר על הַכְּלוּב,
רק מָרַח שְׁמֶן על הָעוֹר וְהַנּוּצוֹת
וְלָחַשׁ: אֶתְּהָ אֶהוּב.

וְאֲנִי הַבְּנֵתִי,
אֲנִטוֹנְיוֹס אֵינּוּ מִתְּמָם.
אֵי אֶפְשֶׁר לְשַׁחַט אֶזוּ כְּחוֹשׁ.
רֵאשִׁית, צְרִיךְ לִפְטֹם.

3. משורר חסר רחמים

"כיצד מרקדין לפני כלה?"
(תלמוד בבלי, כתובות יז ע"א)

אֵיךְ הוֹרְגִים אֶזוּ בְּכְלוּב?
אֶפְשֶׁר בְּדַמוֹם אֲטִי, זוֹלָף.
כְּמוֹ אֵת יֵשׁוּ הַצְּלוּב,
עַד שְׂיִתְעַלֶּף.

אֵיךְ שׁוֹחֲטִים אֶזוּ בְּכְלוּב?
אִם רוֹצִים, בְּאַבְחָה רְמָה.
כְּמוֹ כָּל יְצוֹר עֵלוּב,
מִשְׁלִיכִים הַיֵּשֶׁר לְעֶרְמָה.

וּבְכָל זֹאת,
כִּיצַד מְטַבְּעִים גּוֹף צָף?
מִשְׁלִיכִים מִמְּגֵדֵל בְּעַל כְּנֶף?

ומָה עוֹשִׁים עִם הַנוּצוֹת?
הַצְּפָרְנִים, הַמְקוֹר,
קְרוֹם הָעוֹר?

אֲנִי מְשׁוֹרֵר חֶסֶר רַחֲמִים.

מִילָא הַצֵּעֲקוֹת,
קוֹלוֹת הַחֶנֶק, הַחֲרוּרִים,
כַּתְמֵי הַדָּם הַנִּתְזָזִים.
מִילָא צַחֲנַת הָאֵיבָרִים.

אֲבָל אֵיךְ שׁוֹחֲטִים כְּלוּב?

4. אַנּוֹר (Anvers)

אֲנִי בְּאֲנוֹר, יֵהְלוּם פְּלַנְדְרִיָּה.
רְאוּ אוֹתֵי בְּנֵי פֶלֶם
שְׂאֲנֵי חוֹלָה.
רְאֵשֵׁי מְנַח בֵּין רִגְלֵי סֶלֶם.

וְשֵׁם –

נְעָרֵי פְּלַנְדְרִיָּה עוֹלִים וְיוֹרְדִים,
נְעָרֵי פְּלַנְדְרִיָּה הַבְּרִבוֹרִיִּים.
כְּלוּב, הֵם אוֹמְרִים, זֶה רַק לִיהוּדִים.

אֶמְרַתִּי לָהֶם: נִטְרָפָה דַּעְתּוֹ בְּדַעְתִּי.
הֵם עָנוּ: אַתָּה בְּאֲנוֹר,
תִּלְמַד מִמֶּנִּי, תִּרְאֶה אוֹתִי.
אֲנִי נוֹגֵעַ בָּהֶם כְּעוֹר.

אָנִי נוֹגַעַ בְּאֵנֶר.
אָנִי הוֹלֵךְ בְּאֵנֶר־שָׁה.
אָנִי חִי וְגַר שָׁם.
אֲבָל זֶה לֹא עוֹבֵר.

אָנִי בְּאֵנֶר,
אֲבָל אָנִי לֹא חִפְּשִׁי.
בְּמִשְׁכְּבֵי בְּלִילוֹת
אָנִי מִבְּקֵשׁ
וּמִבְּקֵשׁ

אֶת שְׂאֵבְדָה נִפְשִׁי.

ברדודים

.1

ברדודים, שְׁהֵם חִי כֶּעֵת, אֲנִי נֹצֵב
מְשַׁלַּח מְלִים אֶל הַסּוּף
עוֹבֵר וְשׁוֹב, עוֹבֵר וְשׁוֹב – אֵין מֵהוּת
כְּשֶׁהָר הַזְּכֻרוֹן מְסַתְּגֵף מוֹלִי
לְאַנְטִי־חֵמֶר שֶׁל הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף

.2

וְאֵם לֹא פִלְלֵתִי אֶל הַנֶּמֶף הַזֶּה
מִדּוּעַ מִתְגַּבְּהִים עָלַי מְאָגְרִים כְּחֻלִּים
מִדּוּעַ זָבִים עֲמָקִי
בְּכָאֵב רְפָאִים

.3

לְמָה כֶּף עֲזַבְתָּנִי בֵּין אֲזוֹבִים
לְהוֹתֵר כְּגֹזַע עֵץ מְנִיד עֲנָף
מִעֲלֵה־מַטָּה מוֹל אֲגַמִּים

לְמָה כֶּף עוֹד נָגַר מִתּוֹכִי שְׂרָף
הַלּוֹכֵד אֶת גְּלוּמִיךָ
הַמְשַׁתְּפָכִים

לְמָה כֶּף שׁוֹב וְשׁוֹב
וּבְשִׁבִיל מָה
אֵי הַמְאָכְלֵת שֶׁתְּגַדַּע אֶת שְׂאֵרֵי
מִזְמֶךָ

.4

איך הפחד לא מולך בך?
אני פוחד בכל מאדי
מכח המשיכה שלא בחרנו בו
מכבד משקל האין
מהחמור המתנה את
המשכיות הרוח הגואה
ומאושת החשמל
של שמך המפרש

.5

איני רוצה
לחבק את המציאות
ככרית אויר

איני רוצה לאמד
את דין ההמתנה
בסבלנות

.6

חלקיקים עודם זעים
בכחות נועזים
שאינם ידועים לנו

משהו, בכל זאת,
נועד להשתנות –
משהו מכרח להשתנות

במרחב ובמרחק
זמן של אראלים

עצמי אחר
מנסח עבורנו
סוף חלופי

לעשות את האהבה

א.

נו, קלו המים ועכשו מה,
לאהב מחוץ לתבה הנוחה
לאהב בחמסין, בועה, בריח הגוף והכל הפה לפנות בקר
רוח קדים מוזרה

האם להסב את פני ממנה?

האם להסב את פני ממך?

הרי בפי יש אותו טעם רע ומוזר
ובכל זאת נדמה לי שאם אסב את ראשי אוכל להנצל מדבר מה
אולי מעמס החם, מעמס הגוף שאינו שלך,
מן הגלוי שבאהבה יש מאמץ, שהאהבה מסריחה ממאמץ
שהבשר האחד הוא חם ומזיע
והזעה נוטפת ממנו ומרטיבה.

ב.

וקוראים לזה לשכב, כאלו זה לנוח
כאלו זה קל

ואולי באמת מריחים עלינו
כמה שאנחנו מתאמצים, כמה מים וסבון אנחנו צריכים
בשביל להחפץ, בשביל לדבק יחד.

אני אוספת את הימים שלא שכבנו כמו פרפרים
והזמן הוא סכה שננעצת, שוב ושוב, בגרוני

סכה דקה כסליחה, כבדיחה
ללחש ולהתפונן שוב: אני אוהבת אותך.

ג.

ולעשות את האהבה

להתנשק כדי להבלע ולהמלט ממך באותו הזמן
להתנשק כדי לא להסתכל בעינים
כדי להתחבא ממך
ולהמצא על שפתיים
לראות בשפתיים:
אתה הזר הקרוב אלי ביותר בעולם.

ד.

ואחר מעשה נרחץ זה את זה בסבון תינוקות
שבו אנחנו רוחצים את בתנו
בשמפו הענברי של ג'ונסון וג'ונסון,

לא עוד דמעות® אהובי, היה נדמה לי שזה תמיד כל מה שרציתי –
מישהו שאתו לא יהיו עוד דמעות.
לא ידעתי שארצה שישרף לי בעינים
שלא תטה את ראשי לאחור, שתשטף את פני ותחזיק בי
בזמן שהעינים מאדימות ושורפות
בזמן שאיני יכולה לראות.

ה.

ושם, מתחת למים
לקרב את פני לחוץ
ולהריח עשב רך ושחר

כמו הקרוב, הפרח שריחו גוף

מתחת למים רבים וחמים
אנחנו עומדים בתוך האדים.

ו.

דוֹקָא אַחֲרֵי מַעֲשֵׂה, אַחֲרֵי הָאֱהָבָה
הָאֱהָבָה נַעֲשִׂית.

אֲנִי מִבִּיטָה בְּךָ יֵשֵׁן לְצַדִּי
וּנְשִׂימָתְךָ הַכְּבֵדָה
מַעֲכִירָה וְהוֹלֶכֶת.

כיצד עלינו לחיות

חושים

א. ראייה

לְעוֹלָם לֹא אֶרְאֶה
אֶת עַרְפִּי, אֶת עֵינַי
אֶלָּא אֶת דְּמוּיָם:
הָאִישׁוֹן אִי בּוֹדֵד בָּיָם
תִּכְלַת סְמִיכָה
דְּגִים מְרֻצְדִים בְּמַעַמְקִים
אֶלְמָגִים חַיִּים
מֵאֲחוּרֵי קוֹנְכִית הַעֲפָעָפִים
פְּנִינַת הָעֵיִן
הוּ מֵתָאֵר הָאוֹר הָרְקוּעַ בַּחֲשָׁךְ
הוּ מְלַח הַבְּכִי הַשׁוֹטֵף אֶת עֵינַי
בְּפָנַי רְאִי הָיָם
מִשְׁתַּקְפִּים כָּל הַחַיִּים
כְּשֶׁהֵיִרַח
מְטַבֵּעַ כְּסוּף מוֹטֵל
אֵל בְּאֵר אֶפְלָה

ב. שמיעה

תַּךְ תַּךְ מְכַלֵּב הֵיִרַח
טְלֵאִיו עַרְפֵּל וְעֵלְטָה
תַּךְ תַּךְ נוֹקְשׁוֹת מְכַתוֹת מְטֹר
כְּאֶלְפֵי נְשִׁיקוֹת בְּלַחֵי זְגוּגִית
כְּרַבּוֹא נְקִישׁוֹת בְּפִתַח חִלּוּנֵי לְפִתַח
חֲזֶךְ עוֹלָה וְיוֹרֵד חֲלִיפּוֹת
נְשִׁיפָה נְשִׁימָה
יְדֵי חֶרֶשׁ חוֹלְפֹת בְּסִבָּה שְׁעֵרוֹתֶיהָ
כְּמֵשֶׁב בְּפָנַי הָעֵשֶׁב

אָנִי מְנִיחַ יָדַי בְּכַפֵּי הַפְּקוּחָה
כַּטֵּל הָאוֹחֶזוּ בְּכוֹתְרוֹת הַפְּרָחִים
אָנִי שָׁב לִישׁוֹן בְּחִיקָה
כִּהְלֵךְ הַשָּׁב אֶל בֵּיתוֹ.

ג. ריח

עֵדֵן אֶקְרָא לְבִשְׁמַת עוֹרֵךְ
אֲחֵרֵי מַעֲשֵׂה הָאֲהָבָה

ד. מישוש

הִנֵּה יָדַי
שֶׁחֶרְטוּ שִׁיר עַל פְּנֵי גֹזַע בֵּיעַר
שֶׁזָּרְקוּ עֲנָפִים לְמְדוּרָה
שֶׁלְטָפוּ כָּלֵב תוֹעָה
שֶׁקֶטְפוּ פְּרִי מִבְּכִיר מַעֵץ
שֶׁמּוֹלְלוּ עָלַי יִסְמִין
שֶׁקֶטְפוּ פְּרָחִים בְּרֵאשִׁית הָאֲבִיב
שֶׁקָּלְעוּ בְּצֶק לְחֻלָּה
שֶׁסָּחְטוּ הֶדֶק רוֹבָה
שֶׁחֲבָשׁוּ פֶּצַע פּוּעֵם
שֶׁאֲחֶזוּ בִּידֵי אוֹהֲבִים
שֶׁהֲחִלִּיקוּ טִבְעַת עַל אֶצְבַּע
שֶׁפָּרְפוּ כַּפְתּוּרִים
שֶׁהִפְשִׁיטוּ בְּגָדִים
שֶׁפָּלְשׁוּ אֶל תוֹךְ הַבֶּשֶׂר
שֶׁחָלְפוּ עַל פְּנֵי מַצְבוֹת
שֶׁנִּגְעוּ בְּתוֹךְ

ה. טעם

פְּרוֹת הַשֶּׁסֶק
(בְּגֵן הַמְּשֻׁחָקִים
לְיַד הַקְּרוּסְלָה הָאֲדָמָה)
שֶׁנִּפְלוּ מִחוּץ לְחֻצֵר
שֶׁל שְׂרֵי אֲנִסְקִי

(גִּדְרַת הַמִּתְכַּת הַיְרֵקָה הַחֲלוּדָה)
כְּתָמִים וְחִבּוּלִים
הַעֲסִיס שֶׁהִכְתִּים אֶת הַחֲלֻצָה
כְּשֶׁצָּעֵקָה לְהִלֵּל
תַּחזֹר, תַּחזֹר.

אשחר, החיים שלא חיינו

הַלִּילוֹת הַחֲלוּמִים, הַיָּמִים שֶׁהִתְבַּדְּרוּ בְרוּחַ בְּאֵבִיב,
הַזְּרָעִים שֶׁנִּטְמְנוּ בְּאֲדָמָה וְלֹא צָלְחוּ וְלֹא פָּרְחוּ,
הַפְּרוֹת הָאֲפִילִים הָאֲפִילִים שֶׁצָּפְרִי הֵלֵא נִקְרוּ בָּהֶם עַד זֹב,
הַפְּרָחִים שֶׁחֲבָטוּ צִלְקֶת בְּעֵלֵי כְּמוֹ חֲרוּט מִתְכַּת בְּקוֹלֶן, הַצָּעֵקָה
שֶׁנִּבְלָעָה בְּכַף הַיָּד, קִנְאָה אֲכֵלָה בְּגוּף הַזֶּה שֶׁלָּהּ כְּמוֹ רִמָּה,
בְּגוּף שֶׁלָּהּ הָאֲצִילִי שֶׁפָּסַל מְאוּר וּמַחֲדוּה, הַגּוּף הֵלֵא נוֹלַד שֶׁלָּהּ,
שֶׁלֹּא חָרַף אֶת צִעְדָיו עַל פְּנֵי הָאָרֶץ וְרַק חָרַף הַדֵּלֶת עוֹד גְּלָה,
אֶת כָּל מָה שֶׁיִּכּוֹל הָיָה לְקָרוֹת וְלֹא נִחְוָה,
אֲשַׁחַר, הַחַיִּים שֶׁלֹּא חִיֵּינוּ, הַגְּנִים בָּהֶם פָּסַעְנוּ בֵּין
צָלָלִים וּמַצְבוֹת שְׁמוֹתֵינוּ, הַמְּקַפִּים כְּמוֹ קְרוֹנוֹת רַכְבָּת, דוֹהָרִים,
בֵּין לְדַתְנוּ לְיוֹם מוֹתְנוּ, הַמְּקַפִּים הַמוֹשְׁטִים כְּמוֹ יָד מְצִיל,
לְמִי שֶׁכָּבַר טְבוּעַ בְּלַח הַפְּלֵאִי שֶׁל מָה שֶׁלֹּא נִבְרָא,
הַחַיִּים שֶׁלֹּא חִיֵּינוּ, מוֹתְנוּ, שֶׁכָּל יוֹם נוֹקֵף,
אֲתָה כְּמוֹ נֶס, כְּמוֹ נִתּוּחַ קִיסְרִי, עוֹלָה עֲכָשׁוּ מַחֲתֵף הַעוֹר,
כְּשֶׁתַּעַר הַלְּבָנָה פּוֹלַח אֶת בֶּשֶׂר הַלְּיָלָה וְחֵלֶב הַכּוֹכְבִים דוֹלֵף,
מִשָּׁד הַחֲשֵׁכָה, נִינֵק אֶת כָּל מָה שֶׁנּוֹתֵר אֶפֶל וְלֹא זְרוּחַ,
אֶת כָּל מָה שֶׁנִּפְקַד בְּבִקּוֹר, כְּמוֹ חֲלוּם, בְּשִׁכְחָה.
אֲשַׁחַר, הַחַיִּים שֶׁלֹּא חִיֵּינוּ, הַלִּילוֹת,
יָפִים מְכַל יְמֵינוּ כִּי הֵם נוֹתְרוּ עֲצוּמִים, בְּלִתֵּי פְּקוּחִים,
כְּאִין, בְּלִתֵּי מְנַחְשִׁים, כְּמוֹ צֵל חֲבוּק בַּחֲשֵׁךְ,
יָפִים, בְּלִתֵּי מְשַׁעְרִים, בְּלִתֵּי פְּרוּעִים כְּהַבְטָחָה, טְבוּעִים בְּאֵבִיב,
כְּמוֹ חֲלוּק בְּנַחֵל, כְּמוֹ שֶׁתִּיקָה בּוֹשֵׁט, שֶׁהַמִּים שֶׁחֲקוּ,
עַד מְצַעַר, כְּמוֹסִים כְּסוּד, כְּדָפִי,
כְּכֶתֶם בְּשִׁמְיָכָה, בְּלוּמִים, בְּלוּיִים,
כְּצַעַר, כְּסוּיִים כְּסֹהַר בְּעַרְפֵּל, שְׁרוּיִים בְּחֶסֶד וּבִיפֵי שֶׁל שְׁמָהּ.

ישבנו קרובים, שלובי רגלים, מסביב לשיר
 כמי שעומד לצדו של בור,
 כמוכים לתבת מטמון, נרגשים לקראת העתיד לבוא,
 כלומר, לקראת העבר שיעלה מאוב, החלקנו טבעת ריקה
 על פני האותיות, על פני המלים, על פני העברית,
 על פני המרווחים שבין גשימותינו.
 "מי כאן?" שאלנו, אולי את עצמנו, אך מתוך השיר עלה
 קול עלום, שהכריז: "אני".
 "כיצד מת?" דרשנו, נרגשים,
 "מתי אלה מיתות, אני חי, עכשו, ככל שתאזינו לי".
 "כיצד מת?" הקשינו שנית.
 "הדיו מלא את גרוני, ידי נחתכו שוב ושוב מתער הדף".
 "איך נראה העולם, בעבר השני?" לחשנו אל פני הנר.
 "לכן וקשה, מלא בקולות החיים, פריד כשגל",
 עלו המלים, כהות, מתוך המישור.
 "מהו שמך?" בקשנו לדעת את מה שאסור בגלוי.
 "שמי עיי חרבות, שמי הרוס, שמי תל שתיקותיכם".
 מצדו האחר של הקיר
 אמנו הדליקה את האור, קראה לנו לבוא לאכל,
 באויר נותרה שאלה אחת, ספוגה בקירות הבית כעשן,
 כיצד עלינו לחיות.

בית

- א. מִלְבָּן
וּבוֹ מָטָה
חֵלוֹן
נוֹף חוֹלֶף
אָרוֹן בְּגָדִים
שְׂדֵת לִילָה
- ב. לְהֵכִין כָּל יוֹם אֶת הַגּוֹף
לְקִרְאֵת הָעוֹלָם
- ג. בְּמִקְרָר
קְלִמְנֵטִינָה מַעֲלָה עֹבֵשׁ
- ד. קִנְטֵטֵת הַבְּקָר:
הַצִּפְרִים
מְזֻמּוֹר הַקְּמָקוֹם
נְקִישַׁת הַכַּפִּית בְּדַפְנוֹת הַסֶּפֶל
- ה. הַסְּפָרִים שְׁעוֹנִים
עַל פְּנֵי הַסְּפָרִים
- ו. שְׁעֵשְׂנוּ
נְקָבִים נְקָבִים חֵלוּלִים חֵלוּלִים
תִּכְנֹנוּ שָׁב אֶל הַיָּם הַגָּדוֹל, הַרְחֵב
- ז. בְּמִרְפֵּסֵת הַרוּחַ
מַעֲלָעֶלֶת בְּעֵתוֹנֵי הַבְּקָר
- ח. בְּסוֹף, כְּחֵלוֹנוֹת פְּקוּחִים,
מוֹדְעוֹת הָאֵבֶל
- ט. הַבַּיִת נִנְעַל
הַבַּיִת נִפְתָּח
שׁוֹב וְשׁוֹב
- י. הַבַּיִת יַעֲרֵת דְּבֵשׁ
כְּתִלְיוֹ נִפְתָּח
תּוֹכוֹ אָרֶס

תְּאוֹנַת נַחִיתָה

קפה סְבֵרסקי, נויה גלרי

עֶשֶׂר פְּרוֹסוֹת שֶׁל הַזֶּאֶכֶר טוֹרֵט
 פְּרוֹשׁוֹת לְפָנֵינוּ אַחַר כְּבוֹד
 בְּצִלּוֹחֵיּוֹת לְבָנוֹת מִחֶרְסִינָה.
 עֶשֶׂר בָּנוֹת דְּקִיקוֹת מוֹינָה –
 עֶשֶׂר רְקֵדְנִיּוֹת שֶׁל שִׁילָה –
 דוֹרְשׁוֹת פֶּה אֶחָד, "אֲנֵא הִרְשִׁי לִי
 רַק נָגַס מְרִיר־מֵתִקֶתֶת אֶחָד,
 רֶבֶת מְשֻׁמְשִׁים בְּבִצֵּק שׁוֹקוֹלָד,
 בְּטָרֶם נַחְמֶק אֶל לְאוֹפּוֹלְדֵשְׁטָאדֵט,
 בְּטָרֶם נְמוֹג בְּטִרְזִינְשְׁטֵט."
 קוֹלָן – קוֹל עֶרְוָה, מֵתִילַד צִיִּצְנִי –
 מְקַצֵּת יְהוּדִי, מְקַצֵּת גְּרִמְנִי,
 שׁוֹרֵק לָנוּ "פֶּסֶט" מִבֵּין יֶרֶכִים
 צְנוּמוֹת וּפְשׁוּיָקוֹת וּתְחוּמוֹת בְּגַרְבִּים
 בְּצַבֵּעַ יֶרֶק כְּעֵין אֲזִמְרָגָד.
 הַכְּפִית מְשַׁקְשֶׁקֶת, הַסֶּפֶל נִרְעֵד
 וְטָפוֹת הַקֶּפֶה הַנֶּקְרָא "סְפֵרְדִי"
 נִתְזוֹת נִתְכּוֹת נִסְפָּגוֹת לְיָדֵי –
 יוֹלִיוֹס מִיָּגֶל חֲבוּשׁ קַצְפֶּת.
 וְשׁוֹב אַחַת הַבָּנוֹת מֵתְחַצְפֶּת –
 בִּי מְשַׁלַּחַת פְּחֻלֶּץ שֶׁל יוֹנָה –
 לוֹרְקָה צוֹחֵק לוֹ, סָפוֹן בְּפִנָּה.
 עֵקְבוֹת הָעוֹלָם שֶׁל אֶתְמוֹל – רַק נָגְסִי –
 וּגְבֵרַת מְזֵהֶבֶת בְּלֵב NYC.

וְנִטּוּטָה

לְאַרְךָ הַמְּנוּחַ דְּדָה תִּכְּפִי אֶרְהָ – מִחֲמַד מְלַחִים –
כְּמוֹ תֵר בְּטַפְרֵי אַחֲרֵי כְּתָף־רַע שְׁמוּטָה.
מִקּוּרוֹ הַתְּרֵג מְגָאֵל בְּחֵלֶאת מְטַבְּחִים
וּכְנִפּוֹ הַשְּׁמָאֵלִית נִגְרָרָה אַחֲרָיו – תְּאוּנַת נְחִיתָה.

בְּקוֹל צוּרְמָנִי הוּא חֲזוֹר וּבִרְךָ עַל זְרִיחַת הַלְּבָנָה,
הִיא דְּמֵתָה לְפִיאֶסְטֵר – אֵלָיו הוּא אָמוֹן לְעֵרָג.
לוֹ הוֹשְׁטֵתִי פֶלַח תְּפוּחַ וְנָגַס גְּבִינָה.
הוּא אָכַל וְלִטַף אֶת יָדָיו בְּמִקּוּר הַתְּרֵג.

קווי גבול

רחובות מקצרי נשימה במרכז רמת גן:
מעלה הנשר, מעלה הצבי, מעלה הצופים
ומעלה הצער, שתחתיו כבר עיר אחרת
עם זכרונות קבורים. והתיכון. ואת.

בלילה שלפני המלחמה מצאתי
את עצמי שם, והנוף נשאר כמו
בפגישה האחרונה, כשהיינו בני עשרים.
רק בית הוריה נעלם. הרגשתי שאני נכרת

ממשהו שלא היה שלי, אבל לטש אותי.
חרבן דלק לי בפנים. החליק אותם מההוה.
הושיב אותי על הספסל. נבהל. נתקע. לטף אותי.
אמר לי, "תדמין שזאת אני, תאמר הכל,

את מה שלא אמרת כאן, אתי, לפני שנים,
אבל רצית להגיד, אבל למעשה אמרת,
רק פשוט לא במלים. וחשבת בגיל שבע-עשרה
שזה הפסד חייך: שכל כך הרבה אתה אומר

ולא אומר לי כלום". חשבת: מה זה לא מתאים לי
להרגיש ככה מתמ"א. אבל לא יכלתי לעזוב
את דבורך בי, אחרי שנים של זכרונות שבורים.
וכמו תמיד מולך נפלט ממני קיא של שאלות:

מי עושה לך טוסט גבינה כשאת בדכאון על אמת?
למה התמוססנו? את בחו"ל? את בתיים?
מה מחזיק אותך הלילה? בלי עברית את מצחיקה?
ראיתי אותך פעם? לפניטזיות אין שחיקה?

שאלות פשוטות. שכמעט חצי חיים אני שואל
ואין מי שיתן תשובה. אפלו את. ודאי לא את.
והחיים, העבודה, אשתי – מעל כל אלה
הן דוקרות בי במפתיע, כלחיו של נער

שגלחה בראשונה. וברור לי מתמיד
שאם אפקח עיני, ארחק לעולמים
מהזדמנות אחת, סופית, עכשו, לשתק אתך
כמו פעם. לא לומר דבר. ואז ללכת.

לשתק כמו פעם. בעינים עצומות. כשהרצון שלך
נפרד מכל מי שהיה אני (אני זה שיר אחר)
אבל בראש ידך כמעט עוד בידי
ואת בלבדך ואני בלבדי
ובינינו לרגע ריחות כואבים של אסור

שלושה נביאים היו ביפו תל אביב

ביצרון

שלושה נביאים היו ביפו תל אביב
יחזקאל
ויונה
ושמשון הנביא מדין.
אחד היה סטלן,
שני היה בטלן,
שלישי היה חרמן,

ואיש לא התנבא שיש מכאוב כמכאובי.
הכל שקרי, הכל נטול ודל
כמו החלב שקדים שאת שותה עם הקפה ללא ברכה,
נשבעת שהאל נמצא ממילא בקפה, בשמש שזרח
ובזיון ליל אמש, ומה אכפת לו אם שומטים שמטה. קבלי:
אין אלהים בלב שבור ללא סבה.
אין אלהים בנפש יבשה, בלילה בלי שנה.
אין אלהים בבצרון, זו התקנה היחידה שלי, שהוא אינו,
שאין לו קשר לדבר הזה שכאן:
דירות ללא תקרה במחירים ללא תקרה,
משפחת מדרכה לאנשים בלי נעלים,
תשוקה ללא מחר או מחר ללא תשוקה. כחלים הפבישים, כחלים המה הפבישים
אחרי שנים בלי מחשבה על העתיד, כאלו שבה אלי רוח הנבואה:
אין לי פלום בהעדרה, וכל כונתי שאם תלכי
לא יהיה לי "פלום" להאחז בו, הפלום לא יהיה,
וישאר היש
היש המחרבן.

הַעֲנֵפִים
לְעוֹלָם אֵינָם נִפְתָּלִים
בְּמִשְׁעוֹל הַיֵּשֶׁר בְּיֹתֵר
אֶל מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם:

קְנוֹקְנוֹתֵיהֶם אוֹתִיּוֹת
מְשִׁיכוֹת דָּיו זְעִירוֹת
בֶּן צַפְרִים מְקַנְנוֹת
טוֹוֹת מְשַׁפְּטִיהֶן סְבִיב
כַּחֲלוֹ הַשָּׁמַיִם שְׁבַעֵינָן.

רומפלנאכט

לְרוֹמְפֶּלְנֶאכְט שְׁלוֹשָׁה רַעִים: תַּמְסַח־חַמְסֵן וּמְפֶלְצֶגְדִי
וּלְבָבִי הַשְּׁבֵרְבוֹר אֲשֶׁר נִשְׁבָּה בּוֹ נָהִי.

לְכַדְתִּי בְּצַנְצָנֹת אוֹר לִירַח אֵיתָנִים,
עֲלָמָה דּוֹבְרַת רַק בְּלִשׁוֹן עֵתִיד – כְּבוֹלֵת כְּשָׁפִים,

בֵּית שְׁנַבְנָה כְּלוֹ דְלֹתוֹת וְחִלּוֹנִים,
וְסַפֵּר הַתּוֹרָה, חֲרוֹת עַל חִפְסֵת קְלָפִים.

וְאֵת הַכֹּל לְרוֹמְפֶּלְנֶאכְט בְּסִלְסֵלָה מְרַקְחַת
מְסֻרְתִי מְרֻצוֹנֵי הַטוֹב הַיֵּשֶׁר אֶל הַקְּלַחַת!

עֲדִים תַּמְסַח־חַמְסֵן וּמְפֶלְצֶגְדִי הַנִּכְבָּד
כִּי לִי אֵין רַע בְּעוֹלָם – רַק רוֹמְפֶּלְנֶאכְט בְּלִבִּד.

יִצְאָה הַנְּעֵרָה דּוֹבְרַת רַק בְּלִשׁוֹן עֵבֶר
"כֹּה וְכֵה עֲשׂוּ בִי וְהִפְכּוּ בִי וְנִגְמַר"

יָצָא בֵּיתִי יִצּוֹק בְּרוֹזֵל אָטוּם כְּעֶרְפֶּל
אֶת קִירוֹתָיו לֹא יַחְדָּר רוּחוֹ שֶׁל אֲמֶרְפֶּל!

מִהֶקְלָפִים הַחֲרוּכִים מִזֶּה וְגַם מִזֶּה – – –
אִז פִּעֲנַח רוּמְפֶּלְנָאֶכְט אֶת הַמְזֻמּוֹר הַזֶּה.

שירי אהבת מפלקלה

1.

מִפֶּלְקֶלֶה שְׁלִי, מִפֶּלְקֶלֶה מִפֶּלֶת,
אֲנִי חוֹלֵם אֶת פִּיךָ, אֶת פִּיךָ הַמִּפְכָּפֶךְ נִפְךָ
רַק לְהִיּוֹת הֶגְהָה, פְּחוֹת מֶהֶגְהָה – נְשִׁימָה,
רַק לְהִיּוֹת שְׁתִּיקָה, בֵּין שְׁפֹתַי שֶׁלֹּא הִגִּיתִי מִיָּמַי.
”מִפֶּלְקֶלֶה שְׁלִי” – לְלַחֵשׁ כֶּךָ מִשְׁפֹּתַי אַחֲרוֹת,
אֶת שְׁמֶךָ שְׁאִינְנוּ שְׁמֶךָ, בְּחִלּוּפֵי אוֹתִיּוֹת וְצִלְלִים –
כְּמוֹ לְנִשְׁק סְבִיב לְשִׁפְתוֹתֶיךָ
אֶךְ לֹא לְטַעַם לְעַד מִשְׁתִּיקֶתְךָ. מִפֶּלְקֶלֶה שְׁלִי,

בְּלֵב הַצְּהָרִים, מוֹל הַמַּעֲזֵן פְּעוֹר הָעַיִן,
נִגְדַת הָאֵבֶן הַדוּמָמָה מִתְדַהֵמָה, לְנִכּוֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ הַסְמוּקָה,
שְׂדֵדֶת אוֹתִי לְאוֹר הַיּוֹם, אֲנִי שְׁהִיִּיתִי שִׁיךְ לְכוֹכֵב לְכַת
שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְנִשְׁק בְּמַעֲגָלִים אֶת צְוָאוֹךָ.
לְגַעַת בְּפִיךָ נִחְלַקְלָה, בְּפִיךָ הַמִּפְכָּה, וְלִהְיוֹת לְעוֹלָם
לְהִתְיַבֵּשׁ כָּלוֹ, כְּמוֹ פִי מִשְׁאַחֲזוֹת בְּיָדִי. רַק תִּנְיִי מִפֶּלְקֶלֶה שְׁלִי
שׁוֹב לְחֵלֶם אֶת פִּיךָ הַרוֹחֵשׁ, לִילָה וְלִילָה,
יוֹם וְלִילָה, תִּנְיִי לְשִׁנְיֶךָ הַקְּצוּבוֹת לְקִצֵּב גְּרָמֵי שָׁמַיִם, לְלִשׁוֹנְךָ לְחִדּוֹשׁ חֲדָשִׁים,
עַד תִּדְמָה הַלְּבָנָה לְחִמָּה וְהַחֲמָה לְעִינֶיךָ מִפֶּלְקֶלֶת שְׁלִי. בְּאַצְבְּעֵי
לְגַעַת בְּפִיךָ מִפֶּלְקֶלֶה מִבְּעַד לְתִלְתְּלֶיךָ הַרְטָבִים, מִבְּעַד לְכַתְּפֶיךָ,
מִבְּעַד וּמִבְּעַד, אֶפּוֹף וְיִלּוֹנוֹת אֲנִי וְאֶת חֲשֵׁפְתִי אֶת לְבִי הַגָּנוּז, הָרַעֵב כָּל כֶּךָ.
מִפֶּלְקֶלֶה שְׁלִי, אִם הִתְאַהֲבִיתִי בְּךָ אֶהְבֶּה פִתְחֵי פִיךָ חֲשָׁפֵי שִׁנְיֶךָ וְגוֹרֵי מוֹת
עַל אֶהְבִּיתִי שְׁלֹא אוֹכֵל לְאַהֲבָה, כִּי אֵין בִּי כֹחַ לְעַצֵּר אֶת כּוֹכְבֵי הַדְּרוֹךְ
לְשַׁעֵט סְבִיב פִּיךָ לְנִצָּחַ עַד הַלִּילָה, עַד לְהִתְרַסְקוֹת.

.2

מפללקה הערת בי את הנשמה והיא בועטת כמו תינוק בבטן
להרות את היפי הזה, בלי שנגעתי בי אלא בקולך –
היש ענג גדול מזה?
איני רוצה ללדת לעולם, מפל קלה, אשמר סודך כמוס כמו עבר, שלא יגדל, ימות ויתקלקל,
השארי בי, הניחי לי להמלא אויר נוכחותך עד פי
אנשא השמימה אליך

.3

מפללקה אני מבקש עוד פעם אחת לחוש את מגע ארבע ידינו הצמאות, הרוחשות זו בזו,
ופתאם ידי האחת נוגעת בטעות בידי האחרת מגע חושק וזר ולא יודע.
אני רוצה עוד פעם אחת להניח את ראשי על ברפך
ושתקראי לי באושת עננים שיר בשפה זרה, ולא אבין ממנו מאומה.
אני רוצה לגמגם מולך, לא לשמע מלותיך, קולך החרישי, החרישי מדי.

.4

(א)

פרחי האילן –
חבריך הטובים,
תנועות הצל –
ידידות ילדות שלך,
לעת הזו
אין לי מה לחלם עוד על אחדות עם הטבע
אחיק
שישנא אותי לעד על שבגדתי בך.
רחשי לבי –
נגלים לך ולא לי,
חבריך ולא חברי.

(ב)

אם אכן כדבריך
קרחונית היא כפת השמים
ואנו צפים במי הכפור,
מדוע אי אפשר להחליק עליהם במחליקים

עַד שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ תִּקְדַּח בְּקִרְחוּנֵי
תִּשְׁאַנּוּ אֶל הַמַּיִם
כְּמוֹ דָּג גְּדוֹל מְעַנֵּג
עֲצָבוֹת גְּדוֹלָה, קָרָה כָּל כֶּךָ אֲחֻזָּה בִּי פֶתָאם

לֹא נָשׁוּב לְהִיּוֹת עוֹד יָחַד
לֹא לְאַהֲבֵךְ זֶה אֶת זֶה
הַקִּיץ שָׁב לְעוֹלָם
וְהַיָּם שָׁב לְעוֹלָם
אֶבֶל חֲרָמָיִם שְׁבוּרֵי לֵב
הוֹלְכִים כָּל אֶחָד לְכוּן אַחֵר.

אות חובקת

ליל אביב

עֶרְב־רֵב שֶׁל פְּרָדוֹת מִמְתִּין בְּחִכּוֹךְ יָדַיִם
הֵן מִסְתִּירוֹת אֶת פְּנֵיהֶן הַמְּנוּגְלִים
וְאֲנִי, שְׂאִינִי יוֹדֵעַ לְשִׁכַּח,
מִתְחַדֵּד לִי: הַחַיִּים מְלַכְלָכִים אֶת הַמּוֹת הַנָּקִי

מִן הַחֲלוֹן זוֹחֵל הַחֶם פְּנִימָה, שָׁחַר
עֶרְב־רֵב שֶׁל פְּרָדוֹת מִמְתִּין בְּחִכּוֹךְ יָדַיִם
הַמְּאֹרֵר מְכַנֵּס רוּחַ מְרֵד בְּוִילוֹן
וְאֲנִי, אֲנִי יוֹדֵעַ לְשִׁכַּח.

זֶה אָבִיב. צְמַחִים נִפְרָשִׁים לְקִרְאָתֵנוּ
מִן הַחֲלוֹן זוֹחֵל הַחֶם פְּנִימָה, שָׁחַר
מְרַקֵּד בְּכַעַס לְקוֹלוֹ הַמוֹנוֹטוֹנִי
שֶׁל הַמְּאֹרֵר הַמְּכַנֵּס רוּחַ מְרֵד בְּוִילוֹן

מִן הַחֲלוֹן הַחֶם זוֹחֵל פְּנִימָה, שָׁחַר
וְאֲנִי – אֲנִי יוֹדֵעַ לְשִׁכַּח.
הַמְּאֹרֵר מְכַנֵּס רוּחַ מְרֵד בְּוִילוֹן.
עֶרְב־רֵב שֶׁל פְּרָדוֹת מִמְתִּין לִי בְּחִכּוֹךְ יָדַיִם.

הלולייך

לפְעָמִים כּוֹאֵב מְדֵי לְהִיּוֹת
נְשָׁמָה יַחֲפֶה בְּגוּף שׁוֹמֵם
אֶלֶף אֲזֵנִים
וְאַפֶּס פִּיּוֹת.

וְגַם אִם בַּחוּץ כָּבֵד מִסְפִּיק הַתַּחֲמָם
לְהַנִּיעַ פְּקָעוֹת, לְהַרְטִיט נְחִירִים,
לְהַעִיר זְכָרוֹנוֹת נִצְנִים,
וְעַנְף הַשְּׂקָד מְאֵלִיו הַתְּרוֹמֵם,
וְאַפְלוּ הַשָּׁמַיִם
הַחֲלִיטוּ לְהִיּוֹת שׁוֹב כְּחֻלִּים,

עֲדִין

מֵעֲבָרֵן הָאֲחֵר שֶׁל עֵינַיִם
רוֹקְעִים מִגֶּפֶס הַצְּלָלִים
וּמְדוּדָה כְּסָפִין מִמְתִּינָה הַתְּהוֹם,
לְחֻשִׁיָּה שׁוֹרְקִים וְעוֹלִים.

הֵם קוֹרְאִים לְהַשְׁאִיר כְּמוֹ נֶשֶׁל יְתוֹם
רֶךְ מְרַפֵּט מְאֻחָר,
לְצַנַח בְּלִי קוֹל אֶל הַתֵּם וְהַחֵם,
שְׂקֵט סְמִיךְ וְשָׁחַר,
קוֹנֵכִיָּה לְנִשְׁמַת חֲלוּזוֹן מִבְּעֵתֶת
לֹא יוֹדַעַת לֹמֵר וּלְחֹזֵר
עַל אֵף וְדָאוֹת פְּשׁוּטָה,
מִמְרַקָּת:

עוֹמְדִים עַל תֵּלֵם הַמְּבֻנִים,
סֹלְעִים עוֹד שְׁטִים בְּחָלָל,
הַחִי מִתְרַחֵשׁ,
הִיקוּם מִתְפֹּשֵׁט בְּמַהִירוֹת מְזַקְקָת
וְגַם לְנִשְׁמָה – בְּכָל זֹאת, יֵשׁ.
בְּכָל זֹאת יֵשׁ.

ביישנות הצמרות

יש רגע – אתה לא תזוהה – שנקשר אליך שם.
אות חובקת אחותה, אות פוקעת אות,
התוף ביניכם:
אתה, שכל כלו אתה, ושם עומד עמק־הרחק,
שדה געגועים מושך אליו בקול אלם.
השם – שמך, אך לא תכיר ולא תדע ולא תשמע
אם לא יהיה מי שיקרא.

נכון לומר על העצים:
ביישנות הצמרות – מדה של יפי.
לא כך בבני אדם, אצלם
אותו היפי בא
רק במגע, רק
במגע
ענף בענף, עלוה בעלוה.

צְעֵדְנוּ כַּמַּעַט עַד פְּבְרוֹאֵר

וְרַד תִּינֹקֵי נֶשֶׁף בְּכַחַל הַנְּסוּג וְקֶצֶף
נֶאֱחָז בְּרֵאשֵׁי הַצְּרִיחִים. גּוֹפֵף בְּמַטְתּוֹ
הַתְּהַפֵּף עַל חֲלָיו וְהִקָּר נִכְרָף סָבִיב הַצְּוֹאֵר
כְּצִיעִיף. בְּלִי מְטָרִיָּה, בְּלִי כּוֹבֵעַ, צְעֵדְנוּ
בַּכּוּוֹן הַמְּנַגֵּד. צְעֵדְנוּ כַּמַּעַט עַד פְּבְרוֹאֵר.
לְהִיּוֹת אֶתְךָ בְּאוֹר הַכְּשׁוּפִי.
לְאֹכַל פְּרוֹת קְרִירִים.
הַבֵּל פֶּה מֵתוֹק נִכְרָף סָבִיב הַצְּוֹאֵר.

הִירַח טָבַל בִּי אֶת פָּנָיו וְהַתְּכַסָּה אֲבַעְבוּעוֹת
אוֹ אוֹלֵי לְהַפֵּף. מִכָּל מְקוֹם אֵינְנִי רוֹדֶפֶת עוֹד
אֲחֵרֵי תַפּוּחִים עִם זָנָב וְהָאֵשׁ בְּחֻלוֹנֵי
עוֹמְדָת. לֹא נוֹדְדָת. מְסוּר לְעֶצְמוֹ הַסְּבוּף.
קִטְטָה בִּתְבָה. חִבְרָה יְקָרָה, בְּלַעֲדִית,
חַפּוּיָה. לְשִׁמְעַת אֶת פְּעֵמוֹן הַבְּדִיל בְּגֵרוֹנָךְ
אֲנִי עוֹד יְכוּלָה. לְמַעַנְךָ עוֹמְדָת,
לֹא נוֹפְלָת. הַרוֹצֵחַת רוֹחֶצֶת
אֶת פְּצִיעֶיהָ בְּשִׁקְטָה. תֵּאֱטָרוֹן מִתְמַעֵט,
קוֹרוֹת נִפְרָדִים. מְצִבֵי יְצִיב כְּעַת, בְּהַחֲלֵט.

■

אורות מכים בחוץ והוילון לא מוסט. שלד המתכת
של העננים מתחכה באנטנה שעל הגג. ויש עץ ולו
שרירי ענפים מתפתלים, ננעצים כמו מבטי מציצים
מן העבר השני של החלון. בחדר עולה הפכפוף האים
על גדותיו. פרח קצוץ הוא שבוי המלחמה שלי. ואין מלאכים,
שום כשוף לא יתיר את השלשלת. חיה קטנה חולמת
על מה. בקרוב יעלה חשך חדש. על דם שמתחיל לדבר,
ללכת. ועל פרח פוקח את עיניו

■

הקולות הקרועים, הקטועים, מגיעים מבעד לצפירת הרחוב.
גלגל ענק מסתחרר בכח הרוח. אנשים יורדים ומתחלפים.
משאית זבל רודפת אחרי המאחרים. ריח גופים רטב,
קורים מתוחים מתמרור לתמרור. יש מי שמתמוטטים
במעבר החציה. אחרים פותחים רוכסנים, מלחלחים מטבעות.
מקוששים משלש צל. מדי פעם איזה עץ מתלקח.
פקח מושך בחוט הקשור לצוארו והעץ מקפל בנימוס
את הלהבה פנימה. אנשים נפֵלטים מגרונות אוטובוסים,
הופכים לאות רי"ש. מתגוננים מול שמש קשה.
בקומת נצח תשיעית יש מרפסת. והקולות בוקעים ומגיעים
מתוך הכלוב הגבוה. כמעט בלתי נראה, אבל הוא שם,
מעל ראשי האנשים.

הַאֲמַת הַיָּא שְׁוָה כְּבָר לֹא בְיַדִּי. וְאוּלַי מֵאֵז
וּמַעוֹלָם הָיָה תְלוּי בְּבֵית שֶׁל מִיִּשְׁהוּ אַחֵר.
צוּרָה אַרוּגָה מִתִּישְׁבֶּת כְּפּוֹפֶת אֲנוּשׁ
מֵרַב חֲלוֹנוֹת, תַּת־מוֹדַע מִשְׁתַּזְּפֶת בְּשִׁמְשׁ.
בְּכָל זֹאת חֲשַׁבְתִּי לְכַתֵּב עֵקֶב צִיּוֹר
אֲגַב תִּיּוֹר. לֹא בְּדִיוֹק הַתְּגָלוֹת, בְּעֶצֶם פֶּתַח
מִלְכָסֵן אוֹ מִלְבָּן מִנַּח עַל גְּבִי מִלְבָּן, פְּגִיעַ
לְכָל זְרִיף. בְּסוֹף נוֹתֵר קִנְבָּס עִם אַרְבַּע פְּנוֹת.
כְּתָמִים גְּמִלוֹנִיִּים. וּבְשׁוּלֵי הַשׁוּלָיִם
עֲמָדוֹ הַמְּלִים. אֵיךְ קָרָאוּ לְצִיּוֹר?
בְּוֵדָאֵי שְׁאֲנֵי זוֹכְרָת. תְּמוּנָה כְּזוֹ לֹא שׁוֹכְחִים.
שֵׁם הָאֶמֶן הָיָה גְרִשׁוֹן.
שֵׁם הָאֶמֶן הָיָה גְרִשׁוֹן.
וְשֵׁם הַצִּיּוֹר: כֵּן תּוֹיִם לְצִיּוֹר

פנס לזכר האור

*

זֹרַח הַיּוֹם וּכְבֹד יוֹצֵא מִשָּׁמַיִם הַקּוֹל
פְּרוּרִים שְׁבָרִים מֵהַגּוֹף נוֹפְלִים אֶרְצָה בְּשִׂאָגָה
לְהַבְרִיחַ אֶת כָּל הָאָדָם לְצַרַח לְפַקֵּד בְּרוּחוֹ
וּבִמְנוּסָה הַזֶּה לְאַסֵּף חֲתִיכוֹת שֶׁנִּשְׁרָו חֲתִיכוֹת
שֶׁל הַגּוֹף שְׁלֵא נִשְׂרָפוּ כְּרֵאוּי
הָאֶרֶץ בּוֹעֵרַת מֵתַחַת רַגְלֵי גַם אֲגַמִּיהָ וְגַם פְּרֻדָּסִים
לְשָׁמַיִם לְבּוֹא נֶחֱרַב מְנַדָּה מְבַקֵּעַ פְּצוּעַ בּוֹכָה
שְׂאוּלֵי יִבְרָא יוֹם חֲדָשׁ

*

אֵינִי יָכוֹל לֹמַר יוֹתֵר מִמָּה שֶׁכָּבֵר
דּוֹרְכוֹת רַגְלֵינוּ בּוֹ שְׁלֵא אֶחְצָה בְּנֶהָר
לְקַטֵּף צִפְרִים בְּצִבְעֵה הַיּוֹם
מְצִיצוֹת עַד שְׁלֵא תִבִּין לְעוֹלָם
הִנֵּה מֵתַכְנֵס לְאוֹצֵר שֶׁל דְּמַעוֹת
וּכְבֹד מִמְלַמֵּל נְאֻלָּם

הִנֵּה זֶה הָעֵפֶר הַנִּדְבָק בְּרַגְלֵי

*

אדליק הלילה פנס לזכר האור
זה שנים בער בי האור
כמו מן הסנה פלא שכל העולם
באים לראות במדבר

ואם רק גופי אכל אבל
לבי וכל הסלעים
אילנות אדירים

*

שפתי פוגעות במים
ואני גופי נמס אליהם נעשה אחד
נמזג נשפה נפתח תהום גדול
וקדש קצותיו
לא לחיי, לא למותי
אני עולם חדש צולל בדבש באור
בדבש בשקט צולל ברגע לרגע ואז מתפוצץ
באלפי חלקים להבים משתקפים על עינים על ים
שבעינים על פני המים אני נעשה שלם

כוכב לכת אפל

חיילים בבית קפה

שְׁלַחְנוֹת מְלַבְּבִים חֵילוֹת
וְחֵילוֹת בְּמַדֵּי זֵית וְאֲדָמָה
נוֹפְלִים עַל צֹנָאֵר, מְעַלְסִים
יָדַיִם, מְלַטְפִים לְחֵי פְלוֹמָה

טוֹפְחִים עַל שְׂכָם, תוֹלִים
זְרוּעוֹת תְּפוּחוֹת עַל כְּתָף.
מְעַרְסְלִים נְשָׁקִים וְסוּבְאִים
מְצַחֲקִים הָאֵלִים, הַקּוֹצֵף.

המיטה

מְטָה וְשִׁלְחוֹן וְכֶסֶף וּמְנוֹרָה.

(מלכים ב', ד' 10)

עָרַשׁ לְבוֹדָדִים, יְצוּעַ
לְאוֹהֲבֵים חֲבוּקִים, מְלַפְפִים
כְּמוֹ הַזְּמַן שֶׁקָּפָא בְּעֵץ
מְהֻקָּצֵעַ. וּמִסְעֵד מְרַפֵּד

כְּמוֹ כֶּף יָד מְנַחֶמֶת.
וְכֹלֵת אוֹר שֶׁל מְנוֹרַת קְרִיאָה.
וְגִמָּה כְּרוּיַת חֵלוֹם בְּכַר.
וְשִׁלְחוֹן וְכֶסֶף וְשִׁמְיָכָה.

המרפסת

גְזִזְטָרָה, בְּמָה שֶׁל תֵּאָטְרוֹן
פְּרָטִי, חֵטֵר בֵּטוֹן
מְהַקְצֵעַ, שָׁם קִטְפָתָ לֹא פֶעַם
אֶת פְּרוֹת מִחֻשְׁבוֹתֶיהָ.

זִיו לְהִזוֹת בּוֹ, מִפְּלֵט
לְנֶפֶשׁ הַנְּשֻׁנָקֶת, מִצְפָּה לְרוֹזֵי גְנָה
עֶרְפִית. סֵטוֹ שְׁעֵמוֹדֶיו
שִׁירִים, לְשׁוֹן בֵּיתָהּ הַמְּלַחֶית.

אהיל

מִשְׁתַּלְשֵׁל מֵהַתְקָרָה
כְּמוֹ עֵכָבִישׁ. רִגְלָיו –
קֶרְנֵי הָאוֹר הַבּוֹקְעוֹת מִבְּטָנוֹ
הַכְדוּרִית, הַמְּלֵהִיטָה.

בְּאוֹר יוֹם הוּא דוֹמֵם
בְּבוֹאָה אֶפְלָה עַל קִיר,
הֵטֵל דְּמָעָה קְפוּאָה
כּוֹכֵב לְכַת אֶפֶל.

הרלת

לוח עץ אחוי בקיר
חתום כמו פה
נפער, נואק את הציר
הלא משמן, הצואה

חלודה. ועין מזוגת
יחידה במצחו של קיקלופ
שידה הקלה, המושטת
מכניעה בדחיפה.

נפשימה

נפשימה

שוב היא משתלשלת ועד גבה הברך
 בשמלת ילדה. "יתומה?" צפה בחמרה
 האפל, נגדלת ונחסרת.
 מאהבת הלבנה, מודיעה ברמות:
 "אין מות כלל או לדה".
 רגע והיא נעלמת בכיס השאלה,
 מותירה את העולם חרש, כמאבן שקפא.
 מי בדה שהיא סובבת בלהקת
 קוברות בעשב היבש, חדת-קרן, כנשר חוכך
 פסגות או טרוטה על עקבי ים,
 ובו בזמן מתנפנפת כמו פרסמת קרועה,
 נוגסת לבדות, כלה ללא חתן?
 תראו, שוב היא מבצבצת, זורחת
 מעל הותור. עכשו כשאני על הסף,
 אני אומרת לה: "האם את קימת?
 קלעי בולאת העולם".

שתיים-עשרה

השְׁעָה שְׁתַּיִם-עֶשְׂרֵה הִיְתָה מְקַעֲקַעַת בְּעוֹרֵנוּ,
מוֹעֵד לְקִיחַת הַיְלָדִים מִן הַגֶּן.
אִם הֵינּוּ בְקִפָּה, בְּיָם אוֹ בְמִשְׁרָד, רְצִנּוּ כָּל עוֹד רוֹחֲנוּ,
רְדוּפוֹת בְּדַמוֹת הַיֶּלֶד הַבוֹדֵד הַבוֹכֶה לְיַד הַגֶּדֶר.
חֲבַרְתִּי נִהְגָה לֹמֵר: "תְּמִיד כְּשֶׁאֲנִי פוֹתַחַת אֶת הַדְּלֶת,
אֲנִי חוֹשֶׁשֶׁת שְׁאֲמַצָּא אֶת מְנוֹרַת הַתְּקֵרָה
מְנַפֶּצֶת לְאַרְץ בְּאֵלֶּף עֵינֵי זְכוּכִית נְעוּצוֹת".
וְאִמָּנָם יוֹם אֶחָד נְבוֹאֵת הַלֵּב הַתְּקִימָה.
מוֹל עֵינֵי הַיְלָדִים אֶלְפֵי רְסוּקֵי זְכוּכִית נְשֻׁלְפוּ
וְהַדְּהוּד עָמַד בְּאוֹיֵר. תֹּאמְרוּ, רְשָׁלוֹת.
לֹא, זֶה אֵי-אִמָּהוֹת הַרוֹחֶשֶׁת בְּאֶפְלָה.

צל הנורא

לְאִימָא

את האפור לעינים יצרתי מהשטפון הגדול.
בעזרת קרני הפרה אני אוחות בשמש. תמיד שמש.
שלא תפל לי השמש.
ככה למדת. ככה אני עושה.
הלכתי לאזורים הלא מכרים. מי שנושאת שמש –
יכולה.
לא ידעתי שאדרוך לכל כך הרבה אנשים
על כל כך הרבה אדמות
קדושות.
על כל כך הרבה פרות
קדושות. כל אחד ממציא לו קדושות
חדשות לבקרים.
אבל ככה למדת, ככה אני עושה.
אני מתבוננת בכל יום בטלסקופ –
בשביל החלב.
החלב שלך. עכשו איני יודעת אם אני אבדתי
או את זו שאבדה.
אף אחת לא אבדה –
את כבר הגעת, כמו שאת, עכשו תורי.
כל אדמה נראית צהבה. תוך הביצה. עולם בעולם.
אפשר לדעת זאת רק בציפה.
צפיפות האויר שונה.
בבקר אריה.
בלילה לביאה.
אל תשכחי להגן גם עלי.
(עליך הגנתי עוד כשהייתי ילדה).
גוף ונפש נתתי לך מתנה.
ואת לקחת –

מתנה עטופה כילדה.
ואל תשכחי להיות אם –
גופך גוף אדם ראשך ראש פרה.
(אני אומרת לך, אני אומרת לי)
ככה למדת. ככה עשית אותי. ככה אני מלמדת את בתי. ככה אני עושה.

זכריה י"ב 2-5, או: נרטיבים

"... הנה אנכי שם את ירושלים סף רעל לכל העמים סביב
וגם על יהודה יהיה במצור על ירושלים: והיה ביום
ההוא אשים את ירושלים אבן מעמסה לכל העמים
כל עמסיה שרוט שרטו ונאספו עליה
כל גויי הארץ..."

אמר

ועשה

ועשה

ואמר.

ולא משנה איך תשני את הדבר.
באותה הנקודה העתיד, ההוה, העבר.
והכל כבר נקבע,
לגרגיר, לצדיקה, לאכזר באכזר.
אבל –

לא לך הוא אמר.

אמר לגברים. חדי הזיפים.

ואת?

את רק אדוות העפר.

אבן קטנה

תחת רעמי ענקים.

אבן קטנה מצפת חול

מסערות זמנים רחוקים.

רואה בכל סוס תמהון

ורוכבו לוקה בשגעון

וְכָל הָעַמִּים עֹרֹן,
עֹרֹן!

וְאֵת?
אָבֵן קִטְנָה שְׁנֹשְׁבֶרֶת,
מִלְיוֹנֵי הַחֲלָקִים
מִתּוֹךְ אָבֵן מַעֲמָסָה לְכָל הָעַמִּים –

דְּעִי,
הַהֲצַמְדוֹת אֶל הָאֲנִי לֹא טוֹבָה.
כָּל הַחֲלִיּוֹת מְהַדְקוֹת
לְכָל אוֹת – תִּאֲוֹרָה,
לְכָל שֵׁם – טָעוֹת.
לְכָל מְלָה – אִיזוֹ דְּחִיפּוֹת אוֹ
נְחִיצוֹת.
לְכָל קֶלְלָה – תִּרְבּוֹת.
בְּכָל אָבֵן קִטְנָה שְׁנֹשְׁבֶרֶת
מְהַדְהֶדֶת אָבֵן חוֹתָם,
אָבֵן יְסוֹד,
אָבֵן מַעֲמָסָה
וְיֵצֵל הַנּוֹרָא –
הַשְּׁלֵמוֹת.

עולם מתוך רחם הליל

בשנת 2023, כשהתגוררתי בירושלים, פקדתי את מכון שוקן למחקר היהדות והעמקתי חקר בספרות השו"ת (שאלות ותשובות) במסגרת מיזם משותף למכון ול"קול האות". בין היתר למדתי אצל פרופ' שמואל גליק, ראש מכון שוקן. פרופ' גליק – אביו של אוריאל, שנהרג בעת שירותו הצבאי – חקר את מסמכי גניזת קהיר באוניברסיטת קיימברידג', שם בחן שאלות שנשלחו לרבי משה בן מימון ותשובותיו שהשתמרו בכתב ידו של גדול הפוסקים בהיסטוריה היהודית. גליק הציג, בין היתר, שתי שאלות שהופנו לרמב"ם, ואשר עסקו באותה סוגיה. כותביהן היו בעל ואישה, שנישואיהם עלו על שרטון. הרמב"ם השיב לבעל, ומשקיבל אחר כך את שאלת האישה, השיא לה עצה שסיפקה לה מוצא מן הסבך. בעקבות פגישתי עם שמואל גליק כתבתי ביולי 2023 את "עולם מתוך רחם הליל".

"ויקח שמואל את קרן השמן
וימשח אתו... ותצלח רוח ה' אל דוד"
(שמואל א', ט"ז 13)

1. שמואל א'

"רדי ירושלים/ והשיבי לי את הילד שלי"
(עם פקחת עיניים, דליה רביקוביץ')

יש עיר שכל בתיה מוארים מלבד בית דוד,
גם שאר העולם נקלע ליום שמש,
ורק בדוד צנה נושבה חרש,
וילד חולה בחיקו של אביו.

"רדי ירושלים והשיבי לי את הילד שלי,
בואי בית לחם והשיבי לי את הילד שלי"
מתגלגל צערו ממדרון למדרון,
בין הר להר בעמק קדרון.

”אָבֵל לֹא אוֹכַל לְהָשִׁיבוּ עוֹד.
אֲנִי הֵלֶךְ אֵלָיו וְהוּא לֹא יָשׁוּב אֵלַי”,
וְתָהוּ אֵל בְּהוּ נִתְפָּר טְלָאֵי אֵל טְלָאֵי

וְקָרַן הַשָּׁמֶשׁ וְקָרַן הַשָּׁמַן רִיקוֹת מָאֵד,
וּמִתְרוֹקֵן הָעוֹלָם מִיגוֹנוֹ שֶׁל דָּוִד
בְּנֵדָד הַצֶּעֶר לְבֵית אַחַר לְהִתְמִיד.

2. שמואל ב'

”וְאֵת תּוֹגַתוֹ שֶׁל הַלֵּב הַכוֹרֵעַ/ יָד כָּל בְּמִנוּחָה תִּמְשֹׁשׁ”
(רחל בלובשטיין)

יֵשׁ אִישׁ, וְלוֹ חַיֵּי עוֹלָם וְחַיֵּי שְׁעָה
וּבְאַחַת מְאֵלוֹ הַשָּׁנִים אֶרְעָה לוֹ נְסִיעָה
לְקִיּוּמְבְרִידֵג' שָׁבָה גְנוּזָה גְנִיזוֹת קָהִיר
וְאֵת תּוֹגַת הַלֵּב מִשֵּׁשׁ אוֹר גְּנוּז לְהָאִיר:

הַחֲזִיק שְׁמוּאֵל גְּלִיק בְּכֶתֶב יָד שֶׁל מֹשֶׁה בֶּן מִיָּמוֹן
וְהֵנָּה שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת שְׁפָסֵק הָרַב בְּעֵנִין כְּתָבָה וּמְמוֹן –
1. לְאִשָּׁה זְנוּחָה שְׁלֵמָדָה יְלָדִים כְּמִקּוֹר פְּרִנְסָה;
2. לְבַעַל שְׁדָרֵשׁ לְמִנְעֵ זֹאת אֶף שְׁזַנַּח וְנִסְעָה.

כְּתָבָה: ”גְּדַל בְּנֵי בְּכוֹרֵי וְנִהְיָה גִילוֹ י”ו שָׁנִים
וְלֹא חֵייתִי אֲנִי וּבְנֵי אֶלָּא מִיּוֹם שְׁלֵמָדָתִי הַקְּטָנִים”.
הַשֵּׁיב הַרְמָב”ם: ”דֶּרֶךְ הַהֶעְרָמָה לְזֹאת הָאִשָּׁה

שֶׁתְּמַרְדֵּ וְתִצָּא
וְכוֹפִין אוֹתוֹ אִזּוֹ לְגַרְשָׁה
וְהִיא תִלְמַד מִי שֶׁתְּרַצָּה וְתַעֲשֶׂה מֶה שֶׁתְּרַצָּה”.

3. שמואל ג'

"האוכל להשיבו עוד? אני הלך אליו, והוא לא ישוב אלי"
(שמואל ב', י"ב 23)

יש איש, ולו חיי עולם וחי שעה
ובאחת מאלו השעות ארעה לו נסיעה
והדברים קרו אחרת משחשב
ומן הנסיעה לא שב.

בעמק קדרון נצבו בתים כמצבות מתים,
והלוך ושוב בין הר המורה להר הזיתים
התחנן אביו על בנו בכורו כפילו,
וירושלים לא ירדה ולא השיבה את הילד שלו.

והנה שמש מילדת עולם מתוך רחם הליל,
וכך כל בקר נקלע בנו כפילו, אוריאל,
אל ברכות עיני אביו כצפור על גדת נביעה.

וטפחת כנפים בריסי פרופסור גליק
מרעידה על גדת עין אדוה שתחליק
אל אפיקי לחייו; כל חייו, כל שעה.

הילד

הם מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ לְאַהֲבָה
אֶת הַמּוֹת כְּאִלּוּ הָיָה יֶלֶד
וּלְגַדֵּל אוֹתוֹ בְּאַהֲבָה. הוּא אוֹכֵל
רַק דְּבָרִים אֲדָמִים, אֲדָמָה.

הם מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ אֶת תְּנוּעַת הָאוֹתִיּוֹת
כְּדִי שְׂנוּכֵל לְחַתֵּם אֶת שְׂמוֹתֵינוּ בְּתַחֲתִיּוֹת
טְפָסִים. בְּעֶרֶב הֵם מְכַסִּים אֶת רֵאשֵׁינוּ
בְּשִׁמְיָהּ, מְסַפְּרִים סְפוּר לְפָנָי שְׁנָה:

הִיָּה הִיָּה, בְּאַרְץ רְחוֹקָה, יֶלֶד
בְּלָה, בְּלָה, בְּלָה, בְּלָה, בְּלָה
רַק אִם תִּתְּנוּ אֶת הַיֶּלֶד
הַסּוֹף לֹא יִהְיֶה כֹּל כֶּן רַע.

הם מְצַבִּיעִים עַל הַיֶּלֶד שְׁלָנוּ: זֶה!
כְּשֶׁהַחֶשֶׁךְ חוֹבֵשׂ מְגַבְעַת שְׁחֵרָה.
הָאִישׁוֹן הָעֵצוּם שֶׁל הַלַּיְלָה נִפְקָח
וְנִסְגָּר. בְּקוֹמָנוּ מִטַּת הַיֶּלֶד רִיקָה.

בְּאַלְבוּם הַתְּמוּנוֹת רֵאשׁ הַיֶּלֶד מְטָה
שֵׁן אַחַת חֲסֵרָה. הוּא בֶן שֵׁשׁ. אַחוּז בְּבִבָּה.
אֲנַחְנוּ נוֹתְנִים אֶת הַיֶּלֶד וְהַיֶּלֶד נִלְקָח.
וְאַפְרָ הָעֶרֶב יוֹרֵד כְּמוֹ גֶשֶׁם עַל רֵאשֵׁינוּ בְּלִבָּר.

בְּמִי מִכָּה הַמְשַׁמְעוֹת

מפת הצלקות

הַבְּדִיּוֹן מְבַלֵּיט אֶת כָּל הַפְּצָעִים.
אֲנִי רוֹצֶה לְסַמֵּן אֶת הַצְּלָקוֹת בְּעֵט שָׁחַר.
לְדַמֵּין שֶׁהֵן מִפְּת הַדְּרָכִים שֶׁהִתְאַדּוּ בְּזִכְרוֹן.
אֲנִי רוֹצֶה לְהַמַּס אֶת עֲצָמֵי בְּתוֹכָן וְלַחְזוֹר הַבֵּיתָה

אמירה שחורה

אֵט אֵט אֲנִי שׁוֹתֶקֶת
הַמְּלָה הַשְּׁחֹרָה בּוֹלַעַת אֶת לְשׁוֹנִי
הּוֹפְכֶת אוֹתָהּ לְחִשׁוּפִית
מוֹסִיפָה לָּהּ שְׂרִיּוֹן וְהִנֵּה מְלִתִּי הִיא קוֹנֵכֶיהָ מְסַלְּסֶלֶת אֶל תוֹךְ עֲצָמָה
אֶל תוֹךְ הַלִּילָה הַשְּׁחֹר

הָאֵם אֲזַחֵל בֵּין הָעוֹלָמוֹת
וְשֵׁם לֹא אֶמַר יוֹתֵר
לֹא אֶסְפֹּר?

הַשָּׁנִים הַשְּׁחֹרוֹת
אֶל הַלֵּב הַשְּׁחֹק
מְלַמְּדוֹת עֵכָשׁוּ אֶת שְׁפָתָהּ שֶׁל הַשְּׁתִּיקָה

רַק בֵּימֵי הַלְבָן אֲנִי כּוֹתֶבֶת
אֲנִי כְּבָר לֹא כָּאֵן
זוֹ לֹא אֲנִי, אֲנִי שׁוֹתֶקֶת
זֶה לֹא הָעֵט גַּם הוּא נֶעְלָם

זו הקונכיה המנמרת
אין כבר חרות אין פנים אין עוד אדם

את שתיקתי בלעה האלה
לי רק נותר להגיד אותה
שחרה

שאלות ללא משמעות

איך מכה המשמעות
היא באה, מגיעה,
לא
לא הולכת.

נשארת צפה כשושנת מים בבור ללא דפנות

כיצד מכה בנו המשמעות
היא עדינה? היא מסרבלת? היא ברק הצורף את כל הנוגע בו?
היא כמו נגוב על הפנים שמבהירה את הטשטוש
או שהיא חול בעינים, אבנית בלשון, סדק בחליות
כיצד היא מכה בנו? כיצד בי?

היכן מכה בך המשמעות
בשפת החזה / בלב היד / בעפעף חבל הטבור?
היא זוחלת, מסובבת; היא שוחה, היא מדלגת?
היכן אפשר לתת לה לנוח,
לאן יסעו זרעיה להפריח פעלות?
איפה אאגר אותה: בנמצא? בדמיון? בזכרון?

מתי מכה בי המשמעות
כשסלע בי, כשדמעה מטפטפת, כששערי נפרם?
היא בת שניה, היא אם הזמן, היא שבריר עבר.

מִכָּה הִיא מַעֲבֵר לְשִׁעוֹן, לְאַרְךָ הַשָּׁנָה, לְיַד הַיּוֹמָן,
הִיא רוֹתַחַת שְׁנִיָּה אוֹ נִשְׂאֵת בְּלִי הַפְּסָקָה?
הָאֵם אֶתְפֹּס אוֹתָהּ עַד שְׂאֲדַע?

מִדּוּעַ מִכָּה הַמִּשְׁמָעוֹת
הָאֵם הִיא מִכָּה, הָאֵם הִיא לְטוֹף אוֹ דְגָדוּג אוֹ שְׂרִיטָה?
הָאֵם הִישׁ שְׁלַח אוֹתָהּ?
הָאֵם הִבִּין הִישׁ שְׂאֲנִי כָּאֵן, וּמַחֲכָה?
הָאֵם יֵשׁ לָהּ סוֹף, הָאֵם הִיא שְׂקֻטָה, הָאֵם הִיא נַעֲלָה
אוֹ שְׂמָא אֵין אוֹתָהּ אֶף פֶּעַם

בְּמִי מִכָּה הַמִּשְׁמָעוֹת
הָאֵם אֲנִי שָׁם / הָאֵם הִיא כָּאֵן
הָאֵם בָּךְ וּבְךָ וּבְנוֹ וּבֶן
הִיא מִכָּה וּמְגִיעָה וּמִפְתִּיעָה
הָאֵם הִיא תְּהִיָּה וְהִיתָה
הִלָּא הִיא רַק מְלָה

היא האלוהים

הַמְחָאָה הַיָּא הַאֱלֹהִים הַמְחָאָה הַיָּא הַאֱלֹהִים הַמְחָאָה הַיָּא הַאֱלֹהִים
הַדְגַל מְתַקְתֵּק עַל דְּפֶק הָאָמָה: אִימָה! פְּחַד! מְלַחְמָה!
צְבָעֵי הַגּוֹאֵשׁ יָזְלוּ עוֹד מַעַט כִּי גָשָׁם פּוֹרֵץ כִּי רֻטַּב אָדָם מְטַפֵּטֵף מִפְּלֵי הַיָּזְרִין
הַהַמּוֹן מִתְגַּשֵּׁם בְּסִלְסוּלֵי הַהֵימְנוֹן הַמְחָאָה הַמְחָאָה
הַמְחָאָה הַיָּא הַאֱלֹהִים הַמְחָאָה הַיָּא הַאֱלֹהִים

פּוֹסְעִים עַל סוֹסִים עַל מַפְגִּינִים מַחְרִיבִים אֶת תֵּכֵן גּוֹפֵם
זו הַבִּיצָה זו
וְאֵין עוֹד (וְאֵין עוֹד?)
קַח תֵּן גָּבַב שְׁפֹט דְּרֵשׁ שְׁקַל שְׁלָם סִפּוֹר וּבְשׁוּם אַפֵּן אַל תַּחֲשַׁב
שׁ
הַמְחָאָה הַיָּא הַאֱלֹהִים

וַיִּנְפְצוּ וַיַּחְרִיבוּ וַיִּדְעוּ שְׂאֵין יָדַע וְאֵין יוֹדַע מַחוּץ לְשִׁיר
וְזָמֵר וְזָמֵר הַיָּמְנוֹן הַפְּזוּמוֹנוֹת מִפְּרָקִים
אִישׁ אֶחָד מוֹל נְשׁוֹת הַיּוֹלְדוֹת חִילִים אֶחָד אֶחָד אֶחָד אֶחָד
הַיָּא הַאֱלֹהִים
אֶחָד אֶחָד אֶחָד אֶחָד
הִלְכוּ
לֹא יַחְזֹרוּ
מִתּוֹ, נִשְׁמָטוּ יָרוּ וְנִפְּלוּ לֹלֵא יָדַע לֹלֵא שִׁיר רַק פְּזוּמוֹן בְּלָב רַק
הַמְחָאָה הַיָּא הַאֱלֹהִים הַמְחָאָה הַיָּא הַאֱלֹהִים הַמְחָאָה הַיָּא הַאֱלֹהִים הַמְחָאָה הַיָּא הַאֱלֹהִים

הָעֵת
לְהַמִּיר אֶת הַפְּחַד
לְקַשְׁקֵשׁ עַל דְּגַל הַפְּבְרוּק
הַמְחָאָה מִהַפְּכָה תַּהֲיֶיהָ
אֲדָמָה כְּמוֹ הַלֵּב

אוּ שְׁלֵא תַּהֲיֶיהָ
הַאֱלֹהִים

בצלקת הסמוכה לשפה

מגביהי במוות המים

בצהרי לילה, חלום: רבוא ילדים גולשים במדרון, גבותיהם מעופפים כצפרים. בלב המהומה נפשי נטלת ממני. הכל פי חם כאצבעות, יודע: בקצה המורד אתה מחכה.

לא אפל דרך קרום האדמה השביר, כי ידיך יאחזו בי. כי אתה המעתיק הרים ממקומם, מגביהי במוות המים, בהלקח האש. כי איש לא קפל אותי אל חיקו כמוך, שרצית כל כך הרבה, שקבלת כל כך מעט, שהיית טרף לרוח, מפרש, כתם חשכה.

מחוג אחרון בשעון ילדות שאיש לא ידבר בה עוד, איתות עקש על האפשרות לעמד מלכת, למדת אותי להתקרב אל המות כמו שמתקרבים אל חיה פצועה: לא מן הערף. כיד.

אני מדמה אותך עכשו רכון על מעקה, מציץ לתוך חיה.
מה תזכר?

אין דבר במעוף הזה שאינו גוף, שאינו פחד בהתהפכו לכל מקום. תן לי, בלכתך, את מה שהבית נותן בחפציו: עקבות עבר לא נשכח. נחם אותי, אבי, כפי שנחמת.

בצלקת הסמוכה לשפה

לא הזדקנו יחד. נדדנו כבֶּרֶת דֶּרֶךְ אֶל הָאֲגָמִים הֵהֶם, נושאות מִשְׁקָלֵנו בְּרוּחַ,
מְעַלֵּינוּ הַלֵּילָה. אֵלֶּה הָיוּ תַמְרוּרֵינוּ: חֲדָרִים רִיקִים, חֲצֵרוֹת עֲזוּבוֹת
עַל גְּבוּל הָאֶהָבָה, אֲצַבְעוֹת גְּסוֹת כְּמִלַּח.
וְהַבֵּית רָחֵב, וּפְתָחָיו פְּעוּרִים כְּפִיּוֹת גּוֹזְלִים
טָרֵם שָׁחַר.

לא הזדקנו יחד. פִּזְרָנוּ חֲסָדֵינוּ כְּזֶרְעִים. הַשְּׁתוֹקֵקֵנוּ לְמִנַּת הָאוֹר שָׁלְנוּ
וְזוֹ לֹא הִגִּיעָה. לְכֵן לָחֲכוּ לְשׁוֹנוֹתֵינוּ תְּדִיר בְּקִלְפַת הָעֵץ,
בְּצִלְקַת הַסְּמוּכָה לְשִׁפָּה.

עֲטִינוּ אֲבָנִים כְּרָדִיד לְהַחֵם. גִּשְׁשָׁנוּ בְיָדִים חֲשׂוּפוֹת אַחַר עֲלֻטָּה שְׁזָרְעוֹתֶיהָ פְּשׁוּטוֹת לְפָנִים
וּפְנִיָּה פָּנֵי אִם, וּכְבֹר הִגְעָנוּ אֶל הַתְּנוּרָה, אֶל הַלֶּחֶם.
אֶךְ פָּצַע הַתְּעָרֵב בְּפִצְעוֹ, גּוֹרֵל בְּגוֹרֵל.
בְּעָרֵב הַיּוֹם סָבְבָנוּ כְּמַחֲוֵגֵי צֶל,
כְּבִינוּ כְּנֵרוֹת.

לא הזדקנו יחד. לְנֹצְבִים עַל סֵף חֲקִים מִשְׁלָהֶם.
הוּ, שְׁעַת הַלְדוֹת הַשְּׁקִטוֹת, הַמִּיתוֹת
הַמְמַתִּינּוֹת לְאוֹת: עוֹדְנוּ צוּחֲקוֹת אִי־שָׁם, כְּמַכַּת אֲגָרוֹף,
כְּמַכּוֹת אִשׁ.

נְמוּוֹה. סְפִי. סְמוּוֹה

עֲלֵי דָרְךְ

הַלּוֹמֵד זָקֵן לָמָּה הוּא דוֹמָה
לְדָיו כְּתוּבָה עַל גֵּיר מְחוּק
(אלישע בן אבויה)

אָף עַל פִּי כֵן
אֵי אֶפְשֵׁר לְבֵית הַמְדַרְשׁ בְּלֹא חֲדוּשׁ
(יהושע בן חנניה)

הַצָּפֵעַ צָפַד וְהַשִּׁיל.
צָפָה אֱלִישָׁע וְהַמְשִׁיל:

אֵין דִּין נִשְׁלַר רֵאוּשׁוֹן, פֶּטֶר פֶּתֵן טָרִי, כְּדִין סִיפֵא-שֶׁל-צָפֵעַ, נִשְׁלַת מְלָקוּשׁ.
זוּחַל שָׁב סָר זִיוו, וְשׁוּב לֹא יַעֲרֶךְ חֵן גְּחוּן גַּחְמָנִי, עֵכֶן רַךְ בְּשָׁנִים.

זִנְק יְהוֹשֻׁעַ עֲלָיו
וַיִּשׁוּפְנוּ בְּשׂוֹפָךְ מִשְׁלָיו:

כְּשִׁכְסוֹת קְשִׁישׁ-קְשִׁקְשִׁים תִּקְלֵשׁ וְתִקְלֶף, וּפְעוּט, אֶפְעָה-טָף, יִתְעַטֵּף בְּעוּרוֹ,
לֹא כִמָּה כִמָּשׁ קָמָא אוּ מָה גִיל גִּלְדוֹ הוּא יִשְׁאַל, אֲלֵא מָה נִתְחַדֵּשׁ כְּשִׁנְשֵׁל.

*

וְהַחֲנֻנִי מִקִּיף
(אבות ג, ט"ז)

עִם סוּף הָעוֹנָה הוּא עוֹרֵךְ בְּפָנֶיךָ אֶת כָּל מַרְכָּלְתוֹ:
הִנֵּה שְׁעָתְךָ,
קַח וְלֵךְ.

עוד שָׁנָה לְהֵדָס בְּעֶלְמָא הַדִּין
מִשְׁתַּאֲהַּ מִהֶמְטָה
אוֹבֵד בְּמַעֲבָה
תוֹהָה מָה הַמוֹתֵר
נִכְנַע לְמֵאוּיֵי בְּנֵי תַמוֹתָה.

מְתָם

הַזְדַּהְרוּת גְּדוּלָה בְּגוּף
(אורי צבי גרינברג)

הַזְדַּעְרוֹת קִטְנָה. נִגְהִי אֶפְסִים. כַּמָּה מַעֲשֵׂה
הַיְמָרָה לְהַסְתַּפֵּחַ אֶל חֶבְל־עוֹעִים
וּלְהִרְאוֹת עֲצָמֵי מַעֲרֻטֵל עֵאלֶק
עוֹטָה אֲרֻשֵׁת מְפֻלְשֵׁת כְּאֵלוֹ יִתְכַן שְׁאֲחֻתָךְ.
אִיזוֹ סִכְנָה כְּנָה תֵאָרֵב לִי בְרֻצָּפָה מְשַׁלֵּלֵת זְכוּכִיּוֹת
מִי יִשְׁמַע סִימְתִינָהוּ לְכֻלְהוֹ שְׁבָרֵי דְמַר, אֵךְ אֶפְס
כִּי לֹא יוֹפַע רְסִיס בְּשֹׁכֵר נְסִיּוֹן שְׁנוּס הַסִּבָּךְ
תַּמוֹרֵת גְּלוּם מְקַפֵּד שֶׁל שִׁסַּע לֹא יִבְקַע דָּבָר
וּשְׁכִינָה לֹא תֵרֵד בְּעֵנֵן לְאַלְחָשׁ מְדוּמִים מְדָמִים רְדוּנִים
וּבְעֵבוּר מָה אֶהְיָה נִבְעָה? מַצְעֵר לְרוּעֵץ, מַעֲט מוֹזְעִיר מְבוּכָה?
גּוֹף כְּתִבֵּת גְּמָא,
לֹא כֹה־יִכְל.

נִצִּים בְּרוּם וְהַמְחִילָה

לְנוֹפְלִים עַל פְּנִיָהֵם. לְרוּאֵי פְּנֵי הַמְּלֵט.
לְמִי שְׁנִכּוֹנוּ לְכַף. לְשַׁחִים.
נְמוּדָה. סְפִי. סְמוּדָה.

בניקוד שנהיה לבורא

מי אתה

חן של שגיאה נסתרת, מסר שלא יחשף
עד רגע הכשר שבו המשורר מוכן
לקבל את משמעות הטעות הבלתי צפויה.

לפעמים החלל מכנס בנקדה זעירה
בניקוד שנהיה לבורא הנוסף של שיר
של לב חפשי שפועם ללדת לו בשר מבשרו:

זה הספור של "מי אתה" שהפך ל"מי אתה"
ואני אחרתי בלתקן קרבה שלא קראתי אליה
ושהיא בכל זאת לא רק הבל הבלים.

הו לא, זאת נשמה לוחשת רז ואני אשיר:
מי אתה, משאמשה מתוכך שיר זר, זמר מאמץ
כי הרי אתה מימי, מים שלי לשמות ממנו

לטבל, לשחות, ולשקע בו חמה מעממת –
אין מה לשאל בכלל, איך חשבתי שיש.

מי אתה? אין לבון ואין זהר לשואלת.
החזקת בידי וכתבת לה מענה-לשון:

מי אתה. בואי פלה לבארך.
מי אתה. בואי פלה למקורך.

בואי נביאה לטבעת הטביעה
ותנשא בסחף של מים גואלים.

לקרוא במקריות –

חי המקריות שאַת המְשׁוֹרֶרֶת מְגַלָּה, קוֹרֵאת וּמְפַרֶשֶׁת
וּמְסַפֶּרֶת אוֹתָהּ כְּסִפּוֹר מְתַכְנֵן וּבְכַוְנָה שְׁאֵת קִבְלַת כְּתוּבָה
אוֹבֵד שְׁמֵתָאִים לָהּ.

אִז הִנֵּה עוֹד סִפּוֹר כְּזֶה, סִפּוֹר הַלוֹחִית עַל דְּלַת הַבַּיִת שֶׁמִּצְאָתָּ
בְּדִירָה הַשְּׂכוּרָה בִּירוּשָׁלַיִם בְּלִי לְהַבִּין שֶׁהִיא שִׁיכַת לָהּ כְּסִפְתָּ נוֹי
בְּאַרְיֵג מֵעַל חֲזָף.

וּמָה הִיָּה כְּבָר כְּתוּב עַל לוֹחִית זוֹ? הִיָּה כְּתוּב בָּהּ שֵׁם שְׁאִז עוֹד לֹא הִפְרָתָּ
בְּחִיָּה: "ד"ר. ב. צור". אֵף הִרְמַת וְלִקַּחְתָּ אֶת הַלוֹחִית שֶׁמִּנַּחַת עַל הַרְצָפָה
וְאֵתָה חֲזַרְתָּ הַבַּיִתָּה.

וְהִיָּתָה לָהּ לְמִזְכָּרָת בְּאוֹתִיּוֹת עִבְרִיּוֹת אֲהוּבוֹת וְהַנַּחַת אוֹתָהּ בְּמִדָּף כְּדִיּוֹקְנוּ
שֶׁל קָרוֹב מִשְׁפָּחָה שֶׁבְּמִרְחֵק. עוֹד פְּטִישׁ לְאַסְפָּה שְׁלָהּ שֶׁלְעוֹלָם לֹא תִזְרַק
אֶתוֹ מִלְבָּךְ הַכְּרוּף לְאַרְץ הַסְּגָלָה.

לְבֵית הַמְּלֵא חֲפָצִים בִּיזְרָיִים, קְפִסוֹת רֵז, פְּתָקִים, שְׁבָרִים, אִיּוֹרִים: כְּעֵינֵי מְלוֹן
מְקַטֵּעַ שֶׁנִּפְתַּח לְעֵינוֹ אוֹ כְּסִפְרֵי שִׁירָה בְּעִמּוּדֵי כְּנָפִים וְלֹא כְּרִיכָה – הוֹסַפְתָּ
עוֹד דְּבַר סוּדִי.

"ד"ר. ב. צור." לֹא יֵאֱמָן, חֲשַׁבְתָּ כְּשִׁלּוּשׁ שָׁנִים אַחֲרֵי הַשְּׁהִיָּה הִירוּשָׁלַמִית זוֹ
נִצְבַּת מוֹל הַמִּדָּף וּפְתָאֵם עֲכָשׁוּ קִלְטָת אֶת רִמְזוֹ גוֹרְלָהּ. וְאַפְלוּ דוֹקְטוֹר. בְּדִיּוֹק
כְּדָמוֹת אָבִיו בְּשִׁירוֹ שֶׁרַק תִּרְגַּמְתָּ לוֹ אֶת בְּחֲזָרָה.

הֵאֵם זֶה אוֹלֵי בְּאֵמַת הוּא? אֲבָא שֶׁל זֶה שֶׁהִפְךָ זֶה עֵתָה לְיָדִיד מְשׁוֹרֵר יָקָר וְקָדָם
כֹּל לְמִתְרַגֵּם מְפָלֵא לְשִׁירֵיהֶּ לְלִשׁוֹן הַשְּׁנִיָּה שְׁלָהּ שֶׁהִיא כְּמוֹ הָאֲחוֹת שֶׁהִפְרָדָה
מִמֶּךָ כְּבָר בְּהַתְחַלַּת דְּרָכְכֶן בְּחִלְדָּ זֶה?

וְה"ב" כְּמוֹבֵן פְּרִשְׁתָּ כְּקִצּוֹר לְ"בֵן" – לְמָה עוֹד הוּא יָכוֹל כְּבָר לְעֵמֵד פֶּה?

אֲדוֹן עוֹלָם וְאֲדוֹנִית הַיְקוּם, יִצְרַתֶּם מִפְּגֵשׁ בִּיכְלַת צְפוּנָה לְפִיּוֹט שְׁבוּ נְקִשְׁרוֹת
נְפִשׁוֹת שׁוֹנוֹת כְּצִמּוֹת רְבוֹת עַל רֹאשׁ אֶחָד. אַכֵּן, זֹאת מְטַרְתְּכֶם
מֵאִז בְּרֵאשִׁית: חֲבוּר פּוֹאמָה גְדוֹלָה וּמְמַשְׁכַּת

אחת בין שתי ארצות ושפות לפחות לחגיגת הגלגול והמשא
של קוראי סימנים וחוזי רמזים, משוררים שהרי חרוזי שיריהם
נולדו והשתלבו בהעתקה הלוחך ושוב.

שירים בין עברית לגרמנית הן כשתי ידיים אך לא של אותו הגוף –
אלא של שני בני אדם שכתובים שניהם עם היד הימנית שלהם אל מעבר
לכל תהום, ילדי שכינת השירה.

ובזמנית בדיוק, בחצות של המשמעות, הגלוי המחדש של לוחית
"צור" ותרגומו לשירי ב'הארץ' – כאלו כל הסימנים מתכנסים עכשו
ליפי מוצק שמעיד שהם צודקים

בלהציג את עצמם כספור מחבר שמדבר אלינו ועלינו ולא לשוא
אין הם מופיעים להבל הבלים אלא נצבים כמו מחכים שנגיע אנו
כמו אל הר הלוחות
ומקבלים אותם.

האקדמיה ללשון ומאבקה במעשה האהבה

האקדמיה ללשון ומאבקה במעשה האהבה

את שואלת אותי
מה זאת אהבה.

התשובה מנקבת
בגוף השאלה,

בדגש שבזאת
שנמשך מהמה.

נקודת עוגה בשיא בשלותה

הינד ראש לעוגב של לסקלי ולתקופות של רביקוביץ

פדל התו מי שנלחץ בטעות
באינונציה במי במול מזור
ממשיך להדהד, מחזק במקומו
עם תולדות אמונות
ישראל של עפרת.

איני מסיר את הספר
למרות שאין קל מזה.
המלבן הסגל, העבה, מטנטן
את אזני מדי בקר.
אני אוטם, חלקית, את החריגים
ויוצא
לדרפי.

שורוקים תפוחים

השיר על האלימות

על מה תחלם הלילה?
שני סוסים
כבדי צורה
שוב חורשים את תלמי המזח
זרח – אלמנה זקנה
נגררת אחריהם
בעגלה

על מה תחלם?
נשים שאיש אף פעם לא פגש
שלכבודך נבדו
בראות בנות לילה בלי ממש
גופי לא גוף
רוחות טובות

על גמדים ופרפרים וילקוטים
על נפולאון ועל קולנוע
מחבת ואבק
על השואה
תחלם הכל

רק לא מה שאתמול בלילה
רק לא מה שאתמול בלילה

בצוהרי סגריר וסוד

בְּצוּהַרֵי סִגְרִיר וְסוּד מְאַחֲרֵי הָעֲנָנִים
אֲנִי נִהְנֶה מְאֹד מְשִׁירֵי שְׁלִי
לֹלָא בּוּשָׁה

הַגֶּשֶׁם טִיפ־טִפָּה יוֹרֵד
וְאוֹת בְּאוֹת כָּל אוֹת
הָאוֹתִיּוֹת מְרַגְלִיּוֹת
הַהֶגְאִים פְּרָחִים שֶׁל צֶלֶל
סִגְלִיּוֹת

חִירִיקִיּוֹת
וְשׁוּרוּקִים תְּפוּחִים

לְעֻזְאוּל שֶׁהָאֵדָם הוּא אִי
אִמָּא תְּרַגְשִׁי אִם הַמִּצַּח שְׁלִי חָם
יְדֵי קָרָה אוֹ מָה אִמִּי אִינִי מִבֵּין

הַמַּחֲשָׁבָה הַמַּחְלִיאָה הַזֹּאת
הַמְשַׁתְּקָת
מְעוֹרֶרֶת בִּי פְּלוּל לְהִיּוֹת לְגֶשֶׁם
מָה מְזַל שְׁעוֹד אֶפְשָׁר
לְהִיּוֹת לְגֶשֶׁם
אִפֵּן לֹא מוֹדַע בְּכָלֵל שֶׁל גֶּשְׁמִיּוֹת

וְהַמַּחֲשָׁבָה הַמַּפְלִיאָה הַזֹּאת
הַמְרַגְשֶׁת

על בעיית השפה

מרובע על בעיית השפה

לְהַפְּךָ אֶת הַמְּלַחְמָה לְשִׁמּוּשׁ
בְּתוֹךְ הַתּוֹדְעָה הַמְּתַלְקֶת
וְאֵת הַפּוֹלִיטִיקָאִים לְזַבּוּבִים
צְמֵאֵי אוֹר

רק הלילה רוצה עור

א.

הִנֵּה בְּאֵנוּ, פּוֹטְנֵצְיָאֵלִים
לִישֵׁב אֶת כָּל הַלַּעַג
אֶת כָּל הַבּוּז הַזֶּה בֵּינֵינוּ
בִּירִיקוֹת וּבִקְלָלָה
כִּי לַעֲזָאוּל! בְּנֵי זוֹנָה!
בְּנֵי זְנוּנִים! בְּנֵי זוֹנוֹת!
כֶּבֶן בֵּית בֵּין בְּנֵי בֵּית, כָּאֵן אֶפְשָׁר
גַּם עֲקָרִית וְאַחֲרוֹנוֹת!

נִרְאֶה שְׁגָם זֶה מְצַמֵּחַ
שְׂרֵשֵׁי חֲשָׁמַל בְּקֶרְבָּנוּ
וְכִדֵּי לִישֵׁב אֶת כָּל הַלַּעַג
אֶת כָּל הַבּוּז הַזֶּה בֵּינֵינוּ
נַחֲוֹצָה גְלוּת

ב.

– הַגְּלוּת הַזֹּאת שְׁלֶךְ, מִמָּה הִיא עֲשׂוּיָה?
מִתְפּוֹחַ אֲדָמָה. וְאֲשָׁמָה. וְאִימָה.
וְהַבֵּית?
עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. וּפִי כְּמָה. וּדְמָמָה.

ג.

גלות, גלות, גלות... התנגלות

ד.

בתנועה קלה, ימין ושמאל, ימין ושמאל, אני מחליק
על גלגליות גלות.
איפה שלא אמצד
אֶהיָה שֵׁם לְעַד

הבית, שפעם עמד שם ופעם כאן
נעול מאחורי שער
שעליו שומר אני.
לא משנה במה אשחד אותי
לא אפתח!

ה.

גלות, גלות, גלות... התנגלות

ו.

בכמה אתה מוכר את הגלות שלך?
אחת תמורת שלושה חדרים?
שמים זוהרים?
אם? שפה?
גוף, גופה?
קוהרנטיות שקופה

ז.

המלצה: לסחט גלות אחת בשלה עד שיצא ממנה
בית

ח.

מרב בתים לא רואים את האין

ט.

הכל רוצה להיות לילה:
העין, האין.
רק הלילה רוצה עור

בודד אני נוֹרָה

פתק

דְּלַתֶיךָ דִּפְקָתִי
בְּנִסְיָעָה בְּרוֹרִס,
בְּרָגַע הֵייתִי מוֹסָה.
נִסְעָתִי בְּמֵאִירוֹת כְּמוֹ מְשׁוּגָה.
לְשִׁנְיָה אַחַת בְּשַׁח הַקּוֹל
לֹא הִסְתַּקְלָתִי בְּמֵרָאָה.

הֶרְכַּב שְׁלִי פָּגַע בְּשִׁלְךָ
בְּאַפֵּן לֹא זְעִיר,
מִמֶּשׁ מִמֶּשׁ חֶבֶל.
(אֲנִי עֵדִין חֲדָשׁ
קֹן בְּאַרְץ
וְלִפְעָמִים הָרֵאשׁ שְׁלִי
אוֹד בְּשָׁמַיִם).

אֲנִי מִשְׁפָּשֶׁף
בְּעֵינַי מֵאֲמִין
אֵיךְ הִפַּח הַלֵּבֵן הַתְּאֻכָּם,
לְמֵרוֹת שְׂאֲנִי לֹא אָדָם עֲמִיד
עָנִי כְּמוֹבֵן יִשְׁלָם.

אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁנִּהְגַּתִּי לֹא נְחוֹן.
אֲנִי מִבְּקֵשׁ מְכִילָה בְּדַמְעוֹת
אֲגַמַּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל שְׁנֵינוּ.

אָנִי תוֹעָה בְּעוֹרִית.
אָנָּה מְמַחֶה, אֵל תַּחַס עָלַי.
בְּעֶרֶץ הַזֹּאת כּוֹאֲסִים עַל שְׂגִיאוֹת
הַרְבֵּה יוֹתֵר מְדִי

אֶסְמֶךָ שֶׁתִּצַּר אֶתִּי קֶשֶׁר.
בוֹדֵד אָנִי נוֹרָה.

מְקוֹם

לְפָנַי בְּתַפְקִיד הַיְתָה
מוֹרָה מְעֵלָה שֶׁפְּטָרָה בְּתוֹאֲנָה
חֲזִיתִית, בִּיּוֹדִי
הַמְּקוֹם בְּאוֹטוֹבוֹס, בְּדֶרֶךְ
לְמִסְבָּה מְשַׁפְּחֶתִית,
לְהַדְלִיק נֵר רֵאשׁוֹן
בְּבוֹם הוּא כָּבֵה
בְּדָמִי בְּטָרֵם זְכָתָה
לְפָרִי הַבְּטָן, בְּבוֹם הוּא כָּבֵה בְּדָמִי
יְמִיָּה חֲנֻכָּה

וְאֲנִי שֶׁנִּקְרָאתִי לְכַנֵּס בְּדַחִילוֹ
בְּנִעְלֵי עֵקֶבִיָּה, לְמַלֵּא הַמְּקוֹם
הַחֲלָל לֹא יוֹדֵעַ
עֲצָמֵי אֵיךְ אֶפְשֶׁר
תְּלוֹשׁ שָׂכָר כְּבִיכּוֹל
לְהַרְוִיחַ דָּמִי
הַמּוֹחֵה שֶׁשְׁלַחַת

בְּאִיזוֹ דֶּרֶךְ
אֵיךְ זֶה נִסְבַּ
מֵה נוֹרָא הַמְּקוֹם

עול העברית ואני

עול העברית ואני תחת חופת מלכות השמים

יש לי שפה ותרבות – העברית הזאת שהשלכתי עליה
את יהבי וקשרתי את גורלי ונשמתי בבשרה המְכַרְסָם.

מלכות השמים נפרשה כחפת סטן מעלינו והעברית ואני
באנו זו בתוך חוריה של זו וכתנו ברית של תלות ואהבים.

איך אעבר מצד אחד של תבל ומלואה לצד האחר בלי
לנסע בשקוע העמק והמחרץ של שפת אמי. איך

העברית תתיר ברחבי היקום ותבלע בחורים שחרים
ותתמגנט אל שדה הכבידה העצמתי שלהם בלי

לבוא תחלה בנקבי. ועם זאת, הבנתי שאוכל להשקות
במסירות ולטפל בג'ונגל הגמדי של השירה גם ממרחק

מפקסל – כמו שמחזיקים פרור או מרגלית מתחת ללשון,
ובדומה לברכט לגרס, שלהתחיל מחדש יכולה בת אדם

גם בנשימתה האחרונה. ופה, בארץ הזרה, יש לי מקום דמוי
חור שבתוכו מושלת בי בהירות מחשבתית ואני יכולה

לרקד ולקרא ולשיר מלוא החפן – הנאות פשוטות שכמו
שולטר אמר לא יעשו לקוסמוס כל רע. הכל משתנה.

להתחיל מחדש ולשיר ולהתמלא אורה אני יכולה
גם בארץ זרה.

הדבש ניגר במכה מתוקה כדי שלא נגמור כמו פנגיאה

א. שלום לבן דודי (פוינץ' טו מי בננה)

אני מתהלכת כתרנגלת כרותת ראש ועמוסת מחשבות בשוק הפשפשים הברלינאי שבככר ארקונה. הטֵרֶשֶׁת פִּצְקֵרֶשֶׁת בְּסֶךְ הַכֵּל הַנִּכְיָחָה אֵמֶת קִיּוּמִית פְּשׁוּטָה וְהִיא שֶׁהַכֵּל מֵתִמְקֵמֵק כָּל הַזְּמַן. כִּכָּה אֲנִי מְהַרְהֵרֶת וְבַד בְּבַד מֵתַעֲרַעֶרֶת וּמִיד מְנַקֶּרֶת בְּבִשְׂרִי. זוֹ מֵהוּת הַחַיִּים – מֵה לַעֲשׂוֹת, גְּבֵרֶת. מִיּוֹם הוֹלְדֵנוּ כְּמַעֵט אֲנַחְנוּ מֵתִרְפָּטִים וְהוֹלְכִים, וְהִנֵּה סוֹפְסוֹף אֶת מִישִׁירָה לְכֹךְ מִבֶּט וּמִשְׁקִשְׁקֶת וּמְקַרְקֶרֶת בְּקִבְקֵב פִּקָּה פִּקָּה כְּמוֹ תִרְנַגְלַת מְצוּיָה. וְלִצַּד הַקְּלִקוּל הַבִּלְתִּי נִמְנַע שֶׁל הַגּוֹף – הַנֶּפֶשׁ מֵתְאַוָּה לַעוֹף.

זֶה הַפְּרִדּוּקֵס הָאֲנוּשִׁי: אַתָּה מְזַדְנֵק אֶל הַזְּקֵנָה, הַגּוֹף מֵתַחִיל לְצַבֵּר לְקוּיִים כְּמוֹ בּוּלִים אוֹ מְדֻלִּיּוֹת, וְאֵלּוֹ הַנֶּשְׁמָה שְׂבִיעַת הַיָּמִים וְלִמּוּדַת הַנְּסִיּוֹן מֵתַחֲכֵמֶת לוֹ. הִיא דוֹקָא מֵתִרְחַבֶּת, וּבִכְחֵה לְדָאוֹת – בְּהִנָּחָה שְׁעֵשִׂית אֶת עֲבוּדַת הָאֵבֶל פִּיאוֹת. (אֵבֶל מֵה זֶה בְּכֻלָּל "פִּיאוֹת"? הָאֵם כְּשֶׁרִי לְאֹהֵב הוּא אֲשׁוּר לְכֹךְ שֶׁהִתְאַבְּלַתִּי דִּי הַצֶּרֶךְ עַל שְׁאֵבֶד? הָאֵם יֵשׁ גְּבוּל לַתְּחִזּוּקָה הַשׁוֹטְפֶת הַתּוֹבַעַת עֲבוּד אֲבָל סִיזִיפִי וְיוֹמִיּוֹמִי? מִי יִתֵּן וְאֲדַע לְהַתִּיר בְּעֵדִינּוֹת אֲטִיַת אֶת סֶבֶךְ הַשִּׁיבָה וְהַהֲתַבְּלוֹת הַמֵּתְמַדֶּת הַמְּפֻלְנֶטֶר בְּלִי לַעֲנוֹת אֶת רוּחִי, בְּלִי שְׁאֵקְדֶקֶד בְּקֵ פֶק פִּקָּה בְּחֶצֶר הַפְּנִימִית כְּתִרְנַגְלַת מְזוּכִיסִיטִית וּמְנַקֶּדַת אֲשָׁמָה. כִּיצַד אֲתַחֲיֵב בִּינִי לְבִין עֲצָמִי שְׁאֲתַגְּבֵר עַל הַהֲכַחְשָׁה וְהַנְּתוּק שְׁמוּלִידִים שְׂבוּשִׁים וְאֲבָדָנִים וְאַצְלִיחַ לְפוּצֵץ אֶת בּוּעַת הַמְּסִטִיק הַמְּעִיקָה שֶׁל הַיָּאוֹשׁ וְהַנְּסִיגָה הַתּוֹקֶפְנִית מֵהָעוֹלָם, וְאֲדַדָּה מֵתוֹכָה לַעֲבֹר הַשְּׁלָמָה?) אֲנִי מִפְּשִׁשֶׁת בְּאַרְגֵּז פְּרוֹת נְרַקְבִים הַמוּטֵל בְּשׁוּק בִּינּוֹת לַעֲרָמוֹת שֶׁל חֶפְצִים מְשֻׁמְשִׁים וּבְגָדִים יָד שְׁנִיָּה מְכַתְּמִים וּמְצַהִיבִים. מַעַל לְתֵל הַפְּרוֹת הַנְּמַקִּים, פְּרוֹת שְׂבִשְׁלוֹ יֵתֵר עַל הַמְּדָה, מֵרַחֶפֶת עֲנַנֹת זְבוּבוֹנִים עֲקֶשֶׁת.

ההמהום שְׁלָה עוֹכֵר אֶת שְׁלוֹתַי וּמְעוֹרֵר בִּי תַחוּשֵׁת קֶבֶס
וְאֲנִי מַחְפְּשֵׁת בְּקִדְחַתְנֹת יִשׁוּעָה פּוֹרְתָא,
מִסְתַּוְבַּת אָנֹה וְאָנֹה, לְכֹאֵן וּלְשֵׁם, הִנֵּה וְהִנֵּה
וּבְסוּף רַק דְּבַר אֶחָד נֶצֶב כְּנֵר לְרַגְלִי –
אֱלֹהֵי, בְּאִמְאִשׁ'ה, תִּהְיֶה בְּנֹאֲדָם, אָנֹה מִמֶּנּוּ נִשְׁמָה,
אָנֹה בְּמִטּוֹתָא, אָנֹה בְּחִבְרוּתָא, יָא חֲבִיבִי, יָא זְלִמָה,
אֲנַעַל דִּינִק, יָא רַבִּי, שְׁגַעְתָּ אֶת רַבִּי! אָנֹה!
מַה כְּבֵר בְּקִשְׁתִּי אוֹתָהּ?! אָנֹה יָא בֶן שְׁרְלוּעָה,
אָנֹה אוֹמְרִים לָהּ. אָנֹה עֲנִי, אָנֹה!
עֲשֵׂה שְׁגָם אַחֲרַי כְּכֹלוֹת הַכֵּל חֲבִיב אֲלִבִי לְעַד יִשְׁאָר
הַפּוּיִץ' טוּ מִי בְּנָנָה!
זוֹ לֹא דַחְקָה, עֵינֵי, כְּפָרָה, חֵימ'שְׁלִי. לֹא דַחְקָה,
בְּאֲדוּנִי! זוֹ בְּקִשָּׁה מֵהוֹתִית:
אֲנִי נִשְׁבַּעְתָּ כֹּאֵן, קֶבֶל עִם וְשִׁיר, שְׁאֲבִיט בְּעֵינָיו הַנוֹכְחוֹת
(אֲמֵן!) אוֹ (אִם חֲלִילָה וְחַס יְלָךְ לְפָנַי טָפוּ טָפוּ טָפוּ)
אֲבִיט בְּעֵינָיו הַחֲקוּקוֹת בְּלִבִּי לְעַד,
וְאוֹכֵל לֹמֵר לוֹ לְלֹא כְּחַל וְסָרְק:
אַחֲרַי כְּכֹלוֹת הַכֵּל כְּמָה אֶהְבְּנוּ, בֶּן דוּדֵי הַצַּח וְהָאֲדָמוֹן, הָא?!
כְּמָה אֶהְבְּנוּ!
לְצַד כָּל הַכְּאֲבִים וְהָאֲבָדָנִים, כָּל הַקְּשִׁים וְהַמִּיתוֹת וְהַצַּעַר,
כְּלוּם אֲתָהּ לֹא הִיָּה אִף פַּעַם מְעַפֵּשׁ –
זֶה תִּמְיֵד הִיָּה דְּבִשׁ.
שְׁלוֹם לָךְ דוּדֵי, וּבֹזֵאת אֲנִי בָּאָה עַל הַחֲתוּם:
רַקָּה כְּמוֹ רִמּוֹן*.*

ב. השער הגדול

הַרוּחַ נוֹשֶׁבֶת בְּעַקְבֵי
וְדוּחַפֶּת אוֹתִי קְדִימָה לְעֵתִיד יָאמִי,
וְצִיּוֹר שֶׁל עֲצָמֵי מַפְעֵם עַל הַקִּיר מֵאַחוֹרַי
מְזָכִיר שְׁגָם הָעֵבֶר (לְפַעְמִים) הִיָּה מֵאִמִּי,
וְהִכִּי זֶה הַהוּנָה הַחֲרִיף, הַבְּהִיר,
הַהוּנָה הַמְּמֹזֵר שְׁמִסְנוֹר אוֹתִי וּמְסַחֲרֵר
בְּטַעַם חַד, מְגָבֵר וּמְרַכֵּז שֶׁל אוֹמְמִי.

לא הפל אני מבינה ולעיתים אני עדין
גבינה כחלה מסריחה מרב עצבות
מתחת לפוף על הספה. מצולות אהבתי
גדולות וכל היום אני קאם ויז מי, מי
לאב, טו דה סי, דה סי אוף לאב, נשכב
על הגב בחוף השנהב, אעמיד לך
ת'ארטיקוקוס הטרופי ובכפי'שלי ארכב. ככה

כל היום אני הוזה דו יו ריממבר וון ווי מט,
דאטס דה די, אי גיו יו וור מי פט, אי
וונט טו טל יו האו מאצ' אי לאב יו, ורגע אחר
כך אני פחד אלהים. זה לא רק שמצולות אהבתי
גדולות – יבשות מאימות שוב לשקע עכשו בעדן
משבר האקלים. כל הים מקיף אותנו, מחמדי.
האוקיינוס הפביר עוטף אותנו כמו פנטאלסה.

אני חרדה מהטקטוניקה של הלוחות ולא
יכולה להעלות על דעתי אותנו כשתי יבשות-על
נפרדות כמו שקרה לפנגיאה. אתה מבין אהובי,
תפרו לי בגד מזהיר כמו רמץ. רמז: עלי להזהר.
זה לא הרוח שורק, זה הרעל מפעפע! אני צריכה
לשמר על הקול שלי מפני קולה של דליה! ואפלו
איני נסיכה באמת, מה אעשה למדיאה? אין לי שום

כונה לגמר כמו פנגיאה! ואתה אמורה, חית בית
אהובה שלי, שושני הנעלס, חתני הפורח בקרב
ידידים. בוא, אשקה אותך מים זכים מכדי, אחר כך
אעזר לך להתקלף מגלימת התרשוף ואקלח אותך
בשמנת ואז תשוב-תשוף, שוף-שוף, כלך שטוף,
לחרשוף ביתנו, ותרגיש מתק וטוף, ולבך שכור
עליה, מאים לעוף, מניחות הצוף החצוף של ערותי.

וככה אנחנו שוחות רגל פה, רגל שם, נים לא נים,
מחצה על מחצה, כמו צפורות בולעות מים שנדדו
מקן אמן אל האיים ומנסות לצוף. ולא נותר אלא

לומר: עד כה עזר לנו ה', טפו טפו טפו. מקצה
הארץ קראנו אליו בעטף לבנו והוא היה
מחסה לנו. מגדל-עז מפני אויבי מורא דלקת
ושאר מרעין בישין. פויה פוי פוי. כי אתה

אלהים שמעת לנדרנו. נתת ירשת יראי שמך.
והנה, רק שתהיה לנו ילדה או ילד בריאים להלל
שמך כי לעולם חסדך! רק שנזכה להזדקן שנינו
ביחד וחוצץ מזה הכל בונים, באמא שלי! ולכן,
אזמרה שמך לעד בבלוז כחל עמק יפהפה
יום יום. והרי הרוח נושבת בעקבי ודוחפת
אותנו לעתיד יאמי, ואני שרה ומפצירה
בשער הגדול שיפתח ויביא לנו תינוק/ת מאמי –
ושכל שאר הדברים שאנחנו אוהבות ועוזבות
ימחלו לנו – אבל אנחנו נשאר

לא היה שם פּיִן

לא היה שם פּיִן

לְמַעֲשֵׂה נְטִינּוֹ רַק לְרַגַע מֵהַדֶּרֶךְ,
כְּשֶׁפָּנִינוּ לְיָמִין, מִשֵּׁם הָיָה עָלֵינוּ לְעֹלוֹת
וּלְהַצְפִּין. וּבְהֶסֶח הַדַּעַת, מִמֶּשׁ בְּהַפְתָּעָה
גְּמוּרָה, נְחֻשָׁף, בְּצַד, אֶל מוֹל עֵינֵינוּ –
כָּלֵם רָאוּ אֶת זֶה! – הֵן
לֹא הָיָה שָׁם פִּיִן!

וּבְמִקוּמוֹ נִכְרָה שָׁם בּוֹר.
הָיָה שָׁם בּוֹר עֵמֶק, פְּעוֹר.
מִכְתֵּשׁ מְשֻׁפָּל, חֶסֶר תַּחְתִּית.

קוֹשֶׁה אוֹלֵי לְהֶאֱמִין. וְלֹא
מִמֶּשׁ רְצִינוּ לְהִבִּיט. אֲבָל
הַפְּעַם, מָה נִגִּיד: הֵן
לֹא הָיָה שָׁם פִּיִן!

אֶת הַפְּצַע הַמְדָּמִם
כֶּסוּ בִּינְתִים רַק מְטִלִית
קִטְנָה מִבַּד, מִכֶּסֶה מִפְּלִסְטִיק וְסִדִּין.

נִפְתַּח שָׁם חוֹר שְׁחֹר, חֶסֶר צוּרָה,
אֲפֵל, כְּעוֹר. אֶךְ הָעֵבֶדָה הַמְדֵּהִימָה,
שָׁמוּל עֵינֵינוּ בְּעֵינָה: הֵן
לֹא הָיָה שָׁם פִּיִן!

וְלֹא יִדְעֵנוּ מָה עוֹשִׂים עִם זֶה. כִּי
הַמְרָאָה הַמְדָּמִם הָיָה נוֹרָא.
וּכְמָה לְחַשׂוֹ, יוֹרְדִים בְּמַדְרָגוֹת,

מְגִשְׁשִׁים בְּנֶקֶב שְׁמֹמֹל,
נוֹגְעִים בַּחֲנִיתוֹת בְּקֶרֶקְעִית:
עֲכָשׂוּ יִהְיֶה הַכֹּל אֶסוּר. הָעַם כָּלוּ נֹצֵב

לְמִטָּה, מִמֶּשׁ עַל סֶף הַגְּבוּל. מִמּוֹל. לְמַרְגְּלוֹת. נִדְבֵק
לְדַפֵּן, לְתַחֲתִית. בְּאִמְצַע הַשְּׁמֵמָה. מִי שֶׁהִסֵּב רֹאשׁוֹ
בְּסִקְרָנוֹת וְהִתְעַקֵּשׁ שְׁלֵא לְשִׁמְעַ, לֹא לְסוּר,
לְמַרְד, לְנַדֵּד – וְדוֹקָא לְהַצְפִּינ,

הִכָּה מִיָּד בְּסִנּוּרֵי הַשְּׁמֵשׁ הַשְּׁחֹרָה:
הֵן לֹא הָיָה שֵׁם פִּינ! – וְכִמָּה צְעָקוֹ:
תִּגִּידוּ, הַשְּׁתַּגְעַתְּם?? זֶה הָרִי מֵתֵן תּוֹרָה! –

וְאִזּוּ הָהָר כָּלוּ
נִכְפָּה עֲלֵינוּ מְלִמְעָלָה,
מִמֶּשׁ כְּמוֹ בְכִשׁוּף. נִחַת כְּמוֹ קַעֲרָה.
וּמְסַבֵּיב הֵיטָה דְמָמָה.
הֵיטָה דְמָמָה גְמוּרָה.

שׁוּר לֹא גָעָה. אֶפְלוּ לֹא צִפְצוּף.
וְלֹא צִפּוּר אַחַת קִטְנָה. אֶף לֹא חֲמוּר.
וְלֹא כְּבִשָּׁה. וְלֹא פָרָה.

כָּלְנוּ, שָׁם, עֲמַדְנוּ, כָּכָה, בְּמִבּוּכָה גְדוֹלָה,
מְבַלְבְּלִים, תְּפוּסֵי מוֹרָא. וְכִמָּה
לְחִשׁוֹ: עֲכָשׂוּ יִהְיֶה הַכֹּל אֶסוּר.
עֲכָשׂוּ מֵתַחִיל מֵתֵן תּוֹרָה. תְּבִין,

בְּהֵלֶם הָרֵאשׁוֹן עֲדִין אֵי אֶפְשֵׁר
הָיָה לְנוֹכְחִים לְהֵאֱמִין, אֲבָל לְאֵט-לְאֵט רָאוּ.
מִמֶּשׁ, הָעַם – כָּלֶם יַחְדָּו רָאוּ אֵת זֶה מִמּוֹל –
הֵן לֹא הָיָה שֵׁם פִּינ.

וּבְמִקּוֹמוֹ הָיָה שֵׁם חוּר זְעִיר, שָׁחַר,
קִטְנָטוּ, מִמֶּשׁ כְּזֶה חֲרִיר. חֲרִיר מַחֲלִיף.

וְאִזּוֹ נֹסְפָה עַל כֶּךָ אֵימָה: הַחֹר
דָּבַר לְאֵט. דָּבַר דְּבוּר עֲקִיף.

אָבֵל הַקּוֹל שְׁלוֹ נִשְׁמַע הַיֵּטֵב.
לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ, אָמַר. לֹא
תַעֲשֶׂה לָּךְ?? – אוֹ מָה.

כָּזָה חֲזָקָה, כָּזָה מִפְּחִיד.
הַקּוֹל הָיָה מִמֶּשׁ בְּהִיר.
מִתָּר הָיָה לִיסוּדוֹת שְׁמִסְבִּיב,
מִתָּר הָיָה לָהֶם לְהַתְמוּטֵט. הַתָּר
לְעַם לְשִׁקְעָה. הַתָּר לְכָל לְהַבְלֵעַ
בְּגוֹשׁ הַמְרוֹטֵט. בְּחֹר שְׁחֹר, אֶפֶל,
בְּחֹר גְּדוֹל, בְּחֹר אֲדִיר. וְכָל
מָה שְׁקָרָס אֲתַנּוּ, אִזּוֹ, מִהַצְרִיחַ
הַגְּבוּהָ, שְׁקָע בְּתוֹךְ הַפִּיר.

מישהו אחר קודם

קוֹלוֹת מְלַחְשִׁים, אָבִי, בְּעֶרְפֶּל הָעֵב סְבִיבִי, שְׁמִי־שֶׁהוּ אַחַר קֶדֶם.
אוּלַי תּוּכַל לֹמַר לִי אָבָא מִי קֶדֶם? עֲכָשׁוּ, עֲכָשׁוּ, קוֹנִי! אֲתָה
יְכוּל עֲכָשׁוּ לֹמַר לִי מִי קֶדֶם? וְלָמָּה הוּא קֶדֶם – וְלֹא אֲנִי??

בְּאִפֶּן עֲקוֹרוֹנִי, אָבִי, אֵלֵי, יִשְׁעֵי וּמַגְנֵי, הָאֵם תּוּכַל לְתַת לִי
טִיפ בִּיד, כִּיצַד אֲנִי, אֲנִי בְּמִלּוֹא אוֹנִי, אֲנִי, הַמְזַדְנֵב־לְעַד שְׁנֵי,
כֹּה־גַם וּבְלִתִּי־רוּחָנִי, תְּמִיד־תְּמִיד אַחֲרֵי כָּל־ם – מוּטֵל עֵתָה
בְּחַפְזָה, בְּצַד, בְּעוֹנוֹנִי, אַחֲרֵי מִי שְׁקָדֶם?

כִּיצַד אֲנִי, בְּגִיל מִפְּלֶג, נוֹתֵר, שְׁכוּר־כְּלוּט, הַלוֹם־יֵינִי וְהַמוֹנִי
מוֹצֵא עֲצָמִי, כְּזֶה־אִידִיוֹט, מוּבָס, נְרָמָס, קוֹנִי! וְזֹאת, אָבִי שְׁלִי,
מִיּוֹם בּוֹאִי, עוֹלָל, תְּמִים־כְּשָׁה, מִיּוֹם יְרַדִּי לְהַכִּינִי, אֵלֵי, לְרוּחָנִי,

נְכָלִם וְנֶאֱלָם, וּבִשְׁתַּת תְּכַסֶּה פָּנָי, אֵל מוּל כָּל־ם, מְהַרְקֵיעִים –
בְּעֵלְיוֹנִים שְׁלֶךְ – אֵל הָעוֹלָם.

נערים מהירים ממים

מפל יהודיה

נְעָרִים מְהִירִים מַמִּים
גּוֹף מַעֲלֵה קֶצֶף
צְחוּק מְהִיר מְשַׁמְחָה
הֶבְכִי אֲטִי אֲטִי מַעֲצָב

גוף זה אנחנו

אֲנַחְנוּ רוֹאִים   גּוֹף
גּוֹף לֹא רוֹאָה   אוֹתָנוּ

אֲנַחְנוּ מְשַׁחֲקִים   גּוֹף
גּוֹף לֹא מְשַׁחֵק   אוֹתָנוּ

אֲנַחְנוּ בּוֹכִים   גּוֹף
גּוֹף לֹא בּוֹכָה   אוֹתָנוּ

גּוֹף   וְאֲנַחְנוּ
מְשַׁתְּוִים   בְּמַגָּע

כְּשֶׁאֲנַחְנוּ נוֹגְעִים   גּוֹף
גּוֹף   נוֹגַע בָּנוּ

כְּשֶׁאֲנַחְנוּ יוֹדְעִים   גּוֹף
גּוֹף   יוֹדֵעַ אֲנַחְנוּ

זה לא אדם אחר כולם אחר

שמות

אני פוגשת ילדים בני 19, 20

להזדמן

והם בוגרים יותר מכל אני

הן מכשפות רוחניות

מטפסות פסוקי עדן חדש רק שלהם אני מאמינה להם

זה לא כמו שהיה בתקופתי –

והם בוטחים בי שלא אגרם להם להתאהב בי

מאמינים לי שאני חפשי

מאמינים בי יותר מכל עצמי.

מתוך ראייתם את הבריא

הם שולחים עצמם לכלא –

לכלא הצבאי

לכלא אקדמיה

לכלא כלכלי

הם מפקחים הם לא כמו שהייתי אני

כי הם עצמם

כי הם יחידני

ושמם הוא בר

ושמם הוא נעם

ושמם הוא ישראל

ואפלו שבשיר הם נשמעים כמו פס יצור

בחיים עצמם הם כל אחד עצמו

אחד הוא בן

אחד הוא רן תם

אחד הוא ישמעאל

אנחנו

כָּל הַזְמַן לְמַעֲשֵׂה מִשְׁחֻזְרִים אֶת הַתִּיכּוֹן
כָּל הַזְמַן לְמַעֲשֵׂה מִשְׁחֻזְרִים אֶת הַתִּיכּוֹן
הַחַוְיָה הַמְּכַוֶּנֶת שֶׁל הַתְּפִלָּוֹת הַנְּחִיל
לְמַעֲשֵׂה כָּל הַזְמַן מִשְׁחֻזְרִים לְמַעֲשֵׂה
מַחְטָטוֹת מַחְטָטוֹת בְּפִצֵּעַ
הַתִּיכּוֹן

הוּא מְצוּי בְּלֵב הָאֲמִצֵּעַ שֶׁל מֶרְכֵּז הַלוֹז
שֶׁלְנוּ הַרְכוּז וּבְעֵינֵי הַקֶּשֶׁב תֵּשֵׁב תֵּשֵׁב
עַל הַבְּרוּזִים תִּקְיֵא טְקִילָה וּדְקָה עֶרְק
מָה רַק? לֹא, גַם. גַם וְגַם וְגַם מַחַט
תִּיִם בְּפִצֵּעַ תִּיִם הַכְּצַעְקָתָה אֶתָּה עֵתָּה

עֵתָּה אֶתָּה

אנחנו

כְּשֶׁמִּבֵּיטִים בְּנוּ לְאֶרֶץ הַשָּׁנִים
אֶפְשָׁר לְרֹאוֹת אֶת הַתְּעַצְבוֹת הַפְּנִים
תְּהִלָּה הַפְּרִיחָה הַמְּאֻחֶרֶת
תְּחִלָּה נוֹצֵק לֹא תָם נֶצֶת בְּרַק נִשְׁפָּכֶת סְקָרְנוֹת וְאַהֲבַת עוֹלָם בְּלִי סִיג אוֹ סְפָקְנוֹת
אַחַר קִמְלָה הַכֹּל וּמִתְקַמֵּט אֶל תוֹךְ כֹּהוֹת תְּהוֹם נִצְחִית וְכַעַס אֵינְסוּפִי עַל הַמַּהוּת
וְלֵעֵת הָאֲהֶבָה בְּבוֹא זְמַנָּה הַטּוֹב לְצַד נִצֵּן שִׁיבָה בְּפִקֻּחַ הַדְּלִתוֹת הַחֲלוּנוֹת הָאֲשָׁנִים כָּל
סֶדֶק מְרַקֵּד בְּאוֹר זוֹרָה תִּקְוָה הִיא פְּרִי הַהֲתַגְבְּרוֹת עַל כְּאָבִים
דָּרָךְ מִשְׁטָחֵי הָעוֹר חָרוּשׁ חָרוּף וּמְרַקֵּד קוֹרְצִים הַזְעַם הַבְּדִידוֹת וְגַם רְכָה הַמְּצַחֵק שֶׁל
הַיְלָדוֹת
זֶה לֹא אָדָם אַחַר כָּלֵם אֶחָד וְזֶה הִיפִי
וְזֶה הִיפִי וְכֹלֵו

כמו כלבים ביער

ורטיגו

שְׁמַעְנוּ רַחֲשִׁים בֵּין הַשִּׁיחִים.
שְׁמַעְנוּ צְעָדִים,
שְׁמַעְנוּ לְטָאָה נִמְלֶטֶת
כְּמוֹ פּוֹשֵׁעַ מֵהַחֶק,
שְׁמַעְנוּ יְלָלוֹת מֵהַוָּאדִי הָרְחוֹק.
שְׁמַעְנוּ נְקִישׁוֹת שֶׁל אֲצִטְרָבָל וּמַחֲטִים,
וְהֵד שֶׁל מְנוּעִים, כַּחוֹת שֶׁל סוּס.
שְׁמַעְנוּ זוּג בְּרַפִּים נִקְרָעוֹת
אֶל תוֹךְ סְלָעֵי הַגִּיר,
אֶת הַקּוֹצִים שְׁמַעְנוּ. אֶת הָעִיר.
וְאֶת הָרוּחַ הַנִּשְׁרָטֶת
בְּיַרְחַ הַנּוֹלֵד.
שְׁאֲפָנוּ רְסִיסֵלַע מְעֵנָה
וּנְשָׁמְנוּ
קָנָה אֶל תוֹךְ קָנָה.
שְׁמַעְנוּ אֶת הַזֶּרֶם הַפּוֹעֵם
וּקְרַב חֲכוּף
וְלֹא רְאִינוּ כְּלוּם בְּתוֹךְ הַחֲשֵׁךְ הַסָּבוּף.

ריח ההתמסרות

אתה דופק בדלת –
אני פותח.
אתה מדיק מראש בהוראות –
בלי דאודורנט, בלי ריחות.
רק ריח גבר.
אתה והזמן מתקצרים כשאני מתארך.
אני רועד.
אפילפסיה? אתה שואל.
"נרגש שאתה כאן".
אני נסחט ומחיה.
אני אוהב (גם אחרי הרעידה).
אתה הולך.

אני אוסף את כל השאריות
לא לפני שמערבל שוב
את הרק שלך בפה שלי, ושוב.
את כל הדי אן אי המרסס
אוסף בנילון חתום,
כמו גופה עטופה
בשק שחר-אטום,
שלא יריחו את הריח,
ריח טחב, ריח תחת,
ריח ההתמסרות.

אין בה מות
בשקית המלכלכת,
המשלכת.
זה רק הרק המתערבל.

אני מסיים לנקות
את הכרית, את המקלחת.
הרוח העלימה כל טפה.
אין זכר,
אין ריח
גבר.

כמו כלבים ביער

אני רוצה אותך בין העצים ביער הכרמל.
ליד השביל הנמתח מתחת לאוניברסיטה.
בשמש.

אני רוצה את הלשון שלך
משתפלת, מלחיתה,
מנחיתה את מעלות החם.
אני רוצה שתסמון את מעבה העשבים,
זהב זהב –

שהאדים המתעבים
אל קנה הנשימה שלי
כמו עלית אם די אם אי
יחוללו את השגול
וצליל העשב הפריך
וצליל האגנים המתנגשים
וצליל הגהירות
כלומר הדהירות –
כמו כלבים ביער.

לראשונה

רציתי שנהיה הסלע,
שנהפך למאבן,
לפרה-היסטוריה.
רציתי שנתעטף במלח
כגלימת לבן מלכות
עטוף זרועות של אלמגים.
רציתי שנהיה זכוכית
שנתרככה בה החדות
מהתאחדות.
רציתי שנהיה ברזל חלוד,
לא מתכת אצילה.
רציתי שנהיה סלע.
שם טבעתי –
לראשונה.

אל תאבד בְּמִי אֹלֶת

הומואים

תִּלְתֵּל מְעַט
וּמְעַשִׂים דְּקִים
אם אֵלֶּה קוֹרוֹתֵינוּ

דְּשֵׂא מִתְגַּנְדֵּר כְּדִי נוֹרִית
אם דִּי בְּנֵה לְבַקֵּעַ בְּקַע
אם דִּי בְּנֵה לְבַכִּי

הִנֵּה גְבוּר שֶׁל חֵיל מְקַרְבָּנוּ
מְמוּלֵל שְׁנֵי מְעַשִׂים שֶׁל דְּשֵׂא
מְמוּלֵל שְׁלוֹשָׁה
לְסַפֵּר אֶת הָעוֹנוֹת עַל סָף
בְּהוֹנֹתָיו

גְבוּר אֶמֶת
וְאֵלֶּה קוֹרוֹתָיו:
גַּם כְּנוֹרִית אֵין אַהֲבָה לוֹ
רְכוּשׁוֹ
תִּלְתֵּל אֶחָד
וּמְעַשִׂים דְּקִים
וְאֵלֶּה קוֹרוֹתֵינוּ
הִרְשׁוּמִים בְּסַפֵּר הַשְּׁעוֹת

נר הלילה החופי

ואם גלעד יאבד במים עוד הלילה,
אם יקלע חדש לזמן עתיק,
ומה אם אין חלקי עמו בלילה,
הגוף קטן, גלעד, נצת כנר
הלילה,
ואיך את מבטי אתיק?

דבר מוזר, גלעד,
גם מפאר ולא צודק,
שגוף קטן נמס במים הגדולים,
שוקע באולת מנוחה.

הים כאן כבר עדין ועדנים,
כבד ומתהדק.
רק נר עוד צף בליל העדנים –
עוד לא עשרים שנים זמנה.

ואל תאבד, גלעד, במי אולת,
מכף הרגל עד ציצת ראשך
אל תקלע לזמן עתיק.
אף אין חלקי עמך בעריסה טובלת –
הגוף קטן הוא, תהומי.
פועה גלעד בחשכה אל מי;
פועה הגוף, ממתיק.

טעות בוטנית

ליותם

אַתְמוֹל פָּרַח סַחֲלָב. זְכֹר:
פְּרִיחָה אֵינָה קוֹרָה תְּמִיד.
בְּתוֹךְ מִשְׁרָד טָחוּב, שָׁחַר,
שְׁלֵהֶבֶת אֲדָמָה אֲטִית.

זְרוּעוֹת הַשֶּׁשׁ צָלְלוּ
בְּגוֹשׁ שֶׁל זָבַל מְרַבֵּב.
וְגִבְעוּלִים זְקוּפִים עָלוּ
עַד שֶׁאֲתִמּוֹל פָּרַח סַחֲלָב.

דִּמְהָ לָךְ בִּיצַד הַצִּיץ.
מִתּוֹךְ נֶצֶן פֶּתַח עָלְיוֹ.
אֲדָמַת טְרָשִׁים בְּתוֹךְ עֶצֶץ
אֲבָל אֲתִמּוֹל פָּרַח סַחֲלָב.

וְדַאי תִּצְחַק עָלַי. תֹּאמַר:
"אֲתִמּוֹל פָּרַח סַחֲלָב. אֲזוּ מָה?
פְּרָחִים פּוֹרְחִים גַּם בְּמַדְבָּר
וְיִפִּי לֹא מִמֵּית שְׁמָמָה".

כְּשִׁיוֹם וְלִילָה נְטָרְפִים
וְאֵי אֲפֹשֶׁר לִישֵׁן עֲכָשׁוּ.
זְמַנִּים לָךְ שִׁירִים יָפִים
וְדַע: אֲתִמּוֹל פָּרַח סַחֲלָב.

ארבעים לילה

1. שְׁדִים אֲדָמִים

והמים גברו מאד מאד על הארץ
(בראשית ז')

המים עלו על העשב,
כסו את העשב כסו את שתילי הבצל הירק,
המים עלו על הבית חדרו בחלון, הרטיבו את כל הספרים,
המים הכתימו הכל בכתמים אדמים,
המים שדים אדמים, המים ודים הטביעו את כל השכונה,
המים פָּרְצוּ מִלְמַטָּה מִתַּחַת לְכַבֵּישׁ הַמַּיִם קָבְרוּ אֶת הַגָּג, הַמַּיִם פָּרְצוּ בַחֲלוֹן.

(יִדְעֵנוּ שֵׁישׁ לָנוּ חֹדֶר שֶׁל עֵץ עִם צֹהַר לְצֵאת וּלְבוֹא
יִדְעֵנוּ שֵׁישׁ לָנוּ צֹהַר לְבוֹא, יִדְעֵנוּ שְׁעַד שֵׁיקְלוּ הַמַּיִם יִהְיֶה לָנוּ חֹדֶר מֵעֵץ.
חֲשַׁבְנוּ יִהְיֶה לָנוּ חֹדֶר מֵעֵץ
חֲשַׁבְנוּ הַמַּיִם יִשְׂאוּ אֶת הַחֹדֶר לָהָר)
הַמַּיִם פָּרְצוּ בַחֲלוֹן הַמַּיִם קָבְרוּ אֶת הַגָּג.

ארבעים לילה
וארבעים לילה
וחמשים ומאת לילה
המים קברו את הגג

2. מְסַבֵּיב לְמְדוּרָה

מְדוּרוֹת־אֵשׁ – צִיּוּנֵי כָּל דֶּרֶךְ הָעוֹלָה אֵלַי מְסֻדָּה
(יצחק למדן, מסדה)

בְּלִילָה רְקוּד עַל פִּירֵי מְדוּרוֹת
בְּלִילָה רְקוּד הָאֵשׁ,
בְּבִקּוּר הַשְּׂמֶשׁ צוֹרְבֵת מְרָאוֹת
בְּבִקּוּר אֵימַת הָאֵשׁ,
בְּלִילָה טְרוּף וּזְעָה וּמְחוּל
בְּלִילָה דְבָרֵי נְבִיאִים,
בְּבִקּוּר טְרוּף הָאֶבֶק וְהַחוּל
בְּבִקּוּר עוֹרְבִים מְבִיאִים
אֶפֶר עֲנֹפֵי זֵיתִים,
אֶפֶר יוֹנִים צְחָרוֹת,
פּוֹלְטִים מִמְקוֹרָם אֶל פִּירֵי מְדוּרוֹת
חֲרֻצֵי תְמָרִים מְחֻרְבוֹת בְּתִים.

מְסַבֵּיב לְמְדוּרָה עֶפֶר.
מְסַבֵּיב לְמְדוּרָה אֶפֶר.
מְסַבֵּיב לְמְדוּרָה הָעֵצִים מוֹרִיקִים –
רְמוֹן תְּאֵנָה וְגִפְנָן.
מְסַבֵּיב לְמְדוּרָה הַדֶּשֶׁן עֶשִׂיר,
מְסַבֵּיב לְמְדוּרָה פְּרִיחָה
וּפְרוֹת תְּאֵנִים שְׂגָדְלוּ אַחֲרֵים צוֹנְחִים וְנִהְיִים לְדִבְשׁ
וּרְגְלֵי הָעֵזִים בְּמִסְעַ הַנְּצָחִי חוֹרְצוֹת מְרַעוּלֵי בְּרִיחָה.

3. קְנֻזִס

וַיִּכַס אֶת עֵינָיו כָּל הָאָרֶץ וַתַּחֲשֹׁךְ הָאָרֶץ
(שמות י')

הַבִּקֹּר הָיָה וְרוּחַ קָדִים נִשְׁאַה אֶת קִירוֹת הַבַּיִת
וְכָל בְּנֵי־הַשְּׂכֻנָּה נִחְשְׁפוּ רֹצְפָה-לְתַקְרָה-לְרֹצְפָה
וְרוּחַ קָדִים סָבְבָה בְּסֻלּוֹן וְרוּחַ קָדִים בְּסַפָּה
וְרוּחַ קָדִים בְּמִטְבַּח הַחֲשׁוֹף הַפִּילָה קִמְקוּם עִם מַיִם.

הַבִּקֹּר הָיָה וַחֲשֹׁךְ מִחֲלֹט וְרוּחַ מִחֲלֹט בְּמִטָּה
וְכָל הַשְּׂכָנִים בְּמִבְצָע יִמְרְנִי יִשְׁבוּ לֶאֱכֹל צִהָרִים
וְכִמוּ בַחֲלָל, הָאֲכָל רַחֵף וְהַמְטִיר עַל הָרְחוֹב שִׁירִים,
הַבִּקֹּר הָיָה וְרוּחַ מִחֲלֹט בְּמִבְצָע יִמְרְנִי: פְּשִׁיטָה.

הַבִּקֹּר בְּקֻנֻזִס עוֹמְדִים הַקִּירוֹת
לְבָנִים וְתַכְנֵם מְרָקוֹ,
הַבִּקֹּר בְּקֻנֻזִס מִכָּה שֶׁל אֲרֵבָה
יִצְאָה בְּדַרְכָּה לְכָאן

4. מִלּוֹן אֲרָחִים

הכל יצאו לחפור חפרין וישנין בהן
ובשחרית הכרוז יוצא יבדלו החיים מן המתים
(מדרש איכה)

בֹּא לַיְלָה לְחַפּוֹר לְעֲצָמֵינוּ מִטָּה,
עַד בְּקֶר נְקוּם וְנִסְפֹר.
בֹּא לַיְלָה, לְקַבֵּר צוֹנְחַת הַכְּפוֹר:
הַלַּיְלָה הוּא גַט כְּרִיתָהּ.

מִן הַלַּיְלָה הַזֶּה נִצָּא מְעֻטִים,
הַקְּבָרִים הֲרִיקִים רוּחֵשִׁים בְּעוֹתִים,
הַקְּבָרִים מוֹכְנִים עִם שְׂמִיכָה וְכִרִית
לְשַׁנֵּת לַיְלָה בְּלֹא שְׁחָרִית.

הַלַּיְלָה נוֹשֵׁף בְּעַרְפָּנוּ לְחַפּוֹר וְרִיחַ מֵתוֹק עוֹלָה:
אֲדָמָה חֲרוּצָה מְרַעוּלִים וּטְלָלִים מְלִינָה בְּחִיקָה גוֹלָה.
הַלַּיְלָה בְּאוֹר מְדוּרוֹת דּוֹעֵכוֹת, בְּחִיק אֲדָמָה רְטָבָה,
תִּיקְנוּ בְּשֵׁק הַשְּׁנָה הַדְּהוּי – הַסֶּפֶד, כְּתַב כְּנִיעָה וְכִתְבָּהּ.

מה עשו לך

מתוך "עיר-דוי"

*

מָה עָשׂוּ לָךְ	מַעֲשֵׂה שְׁעָשׂוּ
מָה עָשׂוּ לָךְ	קוֹלְלִים בְּאָדָם
מָה עָשׂוּ לָךְ	בוֹעֲלִים עַד הַדָּם
מָה עָשׂוּ לָךְ	בְּכַעוֹר וְאָסוּר

מָה עָשׂוּ	מָה עָשׂוּ לָךְ בְּסֵתֶר הַדִּין
מָה עָשׂוּ	בְּסִרְיַחַת אֵיבְרָךְ כְּעֵטִין
מָה עָשׂוּ	לְעִשׂוֹת אוֹתָךְ אֲשֶׁת צְרָחוֹת
מָה עָשׂוּ	לְעִשׂוֹת אוֹתָךְ כִּךְ בְּתַנּוּחוֹת
	לְעִשׂוֹת בְּךְ דְּבַר וּפְרָאִים וְנִתּוּחַ
	עָבַר לְעַפְר בְּרִקִּיעַת שְׂאוֹל מְתוּחַ
עָשׂוּ	מִתַּחַת יָפִיךְ מָה עָשׂוּ לָךְ
מָה עָשׂוּ	לֹא תִכְרִי הַצֵּל בְּצַדֶּךְ
מָה עָשׂוּ	פְּגוּלֵי נְעָרִים בְּכַבוֹדֶךְ
מָה עָשׂוּ	תַעֲלָה בְּעָרִים גְּרַתֶּךְ

לָךְ הַכֵּל מֵהַכֵּל וּבְכָל אֵיבָרִים מָה עָשׂוּ
 לָךְ עָשׂוּ לִילוּתֶיךָ עָרִים וְחוּרִים לָךְ הַרְבֵּה
 לְעִשׂוֹת בְּךְ שְׂמוֹת לְעִשׂוֹת אוֹתָךְ שׁוֹב
 וְעַל כָּל הַבְּמוֹת לְעִשׂוֹת אוֹתָךְ מוֹת
 הָאָדָם בְּחַיֵּי
 אֵת הַנִּצְחָ רָחֵב וְתַמִּיד
 מְכַלָּה אֵת חֲמַרֵי הָעוֹלָם
 אוּ הִיָּה זֶה נִחְלָם
 מָה עָשׂוּ אֱלֹהִים. מֵאָסוּ בִי בְּסוּף

מָה עָשׂוּ לָךְ עָשׂוּ
 מָה עָשׂוּ לָךְ הִיָּה
 מָה עָשׂוּ מָה עָשׂוּ
 מַעֲשֵׂיךְ שְׁלָמִים

מַעֲשֵׂיךָ שְׁלָמִים, מְשֹׁסֵה הָאֲמוֹת
מְגַרְפֶּת־אֵל נִקְבָּה אֶת תּוֹאֵי גְבוּל הַחֳמוֹת,
עָלוּ עָלַי (שְׁלוּחֶיךָ קִדְּשׁ) כְּבָעִילַת הַבְּהֵמוֹת
עָלוּ עָלַי עָלוּ עָלַי
קִלְלוֹיֶיךָ

עָלוּ עָלַי, דְּמַעוֹת שְׂדֵי זָלְגוּ מֵעֵין הַמְּהוּמוֹת
נִקְבַּת־אָדָם נִקְבָּה עַד עִם הַלֵּךְ בָּהּ צֵל;
הִלֵּל צָחַר נָחַר בָּהּ אֹר עוֹלָה־גְדוֹת־עֵינַי, פֶּל כְּבוֹר
הַלֵּם בָּהּ לֵב קְבוֹר צָעַר קָצַב דָּם עָצַל.
יוֹם רַע וְרִיק־כֹּלֹי לֹא תָם, מְשָׂא הַחֹר
עָלוּ נִרְתָם – הַזְמַן הֵנּוּ כְּבִהְמָה בְּגוֹף הַחַי,
עָלוּ עָלַי אַחֵי שְׂבָעִים, בְּאִים פְּתַחֵי סוּבְאִים
הוֹלְכִים שְׁלוּחֶיךָ גִּדְּשׁ הַבְּשָׂר
קִלְלוֹיֶיךָ

קִלְלוֹיֶיךָ קִלְלוֹיֶיךָ קִלְלוֹיֶיךָ קִלְלוֹיֶיךָ עוֹשֵׂה שְׁמוֹת
קִלְלוֹיֶיךָ קִלְלוֹיֶיךָ קִלְלוֹיֶיךָ קִלְלוֹיֶיךָ בּוֹעֵל אֲמוֹת
הִלְלוֹיֶיךָ אֵל סֶבֶל־סֶתֶם הִלְלוֹיֶיךָ אֵל נִפְש־תָם
לֹא נֶאֱטַם קְלוֹת לֹא כֹל,
לֹא מֵאֲנוּס לֹא מֵאִין־חוּס.

האם נולדה – או נעשתה – מופקרת?

פילגש בגבעה

האם נולדה – או נעשתה – מופקרת?
כשנסה מפניו (או רק נסתה),
האם ידעה שהיא כבר מבתרת?

היא נמלטה אל אבא, כי אחרת
ידעה שהיא הולכת אל מותה?
האם נולדה – או נעשתה – מופקרת?

מדוע היא בכלל היתה מתרת?
ומה משמע ש"על האיש זנתה"?
האם ידעה שהיא כבר מבתרת?

האב הבין היטב: היא מסתתרת
וקצת הפציר, אך אז שלח אותה...
האם נולדה – או נעשתה – מופקרת?

אין יתכן שפכה היא מזפרת,
שזהותה איננה, נמחתה?
האם ידעה שהיא כבר מבתרת?

כשהוא זרק אותה לאספסוף
זכרה שבילדות עברה אלוף?
האם נולדה – או נעשתה – מופקרת?
האם ידעה שהיא כבר מבתרת?

פצצת המצרר

פִּצְצַת הַמְצַרֵּר הַפְּעֵלָה וּפְרָצָה,
חֲלָקִים הַתְּפֹזְרוּ מִסְבִּיבֵי בְּמִרְחֵב
(שׁוּם עוֹלָם לֹא נִבְרָא בְּמִפְּץ שְׁנוּצָר).

גַּם הַצֵּעַר הֵהוּא, הַנוֹשֵׁן, לֹא הוֹסֵר
מִפְּנֵי צֵעַר חֲדָשׁ כְּשֶׁהִכֵּל שׁוֹב נֶחֱרַב.
פִּצְצַת הַמְצַרֵּר הַפְּעֵלָה וּפְרָצָה,

וְהַצֵּעַר שֶׁלֹּא נֵעָצַר עוֹד פָּצַע,
כִּי נִרְאָה, בְּנִדּוֹן, כְּמוֹ מֵתוּן מְאָרֵב.
(שׁוּם עוֹלָם לֹא נִבְרָא בְּמִפְּץ שְׁנוּצָר).

לֹא יִדְעֵתִי בְּכֹלל מָה חֲבוּי, מָה נִמְצָא
שֵׁם בְּעֵמֶק, הַטְּמָן שֵׁם מְזֻמָּן, לֹא לִשְׂוֹא:
פִּצְצַת הַמְצַרֵּר הַפְּעֵלָה וּפְרָצָה,

וְשִׁלְחָה אֶת כַּחַה לְהַשְׁמִיד, אֵין מוֹצָא
אֵין מְנוּס מִתְּכַנּוֹן מִתְּעֵב שֶׁהִכְתַּב.
(שׁוּם עוֹלָם לֹא נִבְרָא בְּמִפְּץ שְׁנוּצָר).

אֵי אֶפְשֶׁר שְׂאֵמֵר שְׂאֵינֵנִי רוֹצָה,
אֵין מְקוּם לְכַנְיָעָה, כְּכֹר הוֹבְסֵתִי בְּקֶרֶב.
פִּצְצַת הַמְצַרֵּר הַפְּעֵלָה וּפְרָצָה,
(שׁוּם עוֹלָם לֹא נִבְרָא בְּמִפְּץ שְׁנוּצָר).

נְבִטְנוּ מִסִּיּוֹט

אני והצבייה

שְׁתִּינוּ פְּצוּעוֹת,
אֲנִי וְהַצְּבִיָּה הַיְפָה,
צוֹלְעוֹת אַחַת בְּקֶצֶב הַשְּׁנִיָּה.

אֲנִי נוֹגַעַת בְּפְרוֹתָהּ וְהִיא נוֹשֶׁרֶת
עַל עֲרַמַּת שְׁעָרַי,
עוֹרָה נִרְעַד לְזִכַּר הַפַּעַם
שָׁבָה נֶעֱלְנוּ לְסִתּוֹת,
וְהַצְּלָקָת עַל צוֹאֲרֵי מְהַבְהֶבֶת
בְּצַבְעֵי אֱלִימוֹת קְרוּשִׁים.

הִיא מְחִיכַת אֵלַי בְּהִנָּפֶת זָנָב
אֶךְ קָרְנֶיהָ שְׁפוּפוֹת
כְּמוֹ שְׁחִלוֹתַי הָרִיקוֹת.
אֲנִי פּוֹסְעוֹת לְאֵט בְּסִבְכֵי הַיַּעַר
שָׁבוּ דְהַרְנוּ פַּעַם
וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַבְחִין בֵּינֵינוּ
אוּ לְקַבֵּעַ בּוֹדָאוֹת
מִי נִמְלָטָה מִמִּי.

בְּמִבְטָ לְאַחֹר,
שְׁתִּינוּ נִסְנוּ מְאוֹתוֹ הַטּוֹרֶף
בְּלִי לְדַעַת עַד הַיּוֹם
אֶת זְהוּתוֹ.

אבְקְנִי הַדְּמִיוֹן

אבְקְנִי הַדְּמִיוֹן הֵם זְכוֹנוֹת
וּפְרִיחָתָם הַפְּכָה לְעוֹלָמִי.

אוֹרְכֵי־דְאוֹת שְׁחֻצְנֵי־וֹת
מוֹשְׁטוֹת מֵתוֹךְ רִגְעֵי הַרֶךְ
מְאִימוֹת לְמוֹלֵל
אֶת הַתְּנַגְדוֹתֵי.

מְרוּהַ נְבוֹכָה מְסִיטָה
מְמַנֵּי אֶת רֵאשָׁה
בְּעוֹד הַקְּחוּנִים מְכַסִּים
אֶת גּוֹפֵי בְּבָדִים שְׁקוּפִים.

בְּלִילֵה אֲנִי נִרְדַּמְת
לְצִלִּיל חֲרִיקוֹת שְׁנִיָּהֶם
שֶׁל הַצְּמָחִים הַטּוֹרְפִים,
כְּדָנִיּוֹת חֲרוּרוֹת וְטִלְלִיּוֹת
נוֹטְפוֹת זְעָה קָרָה.

אֵינְסִפּוֹר הַבְּדֵלִים יֵשׁ בִּינִינוּ
וְלִמְרוֹת הַכֹּל נִבְטְנוּ
מִסִּיּוֹט יְהֵה.

בְּרִכָּב בְּעֵתָהּ

א. ראיתי אדם

והוא על צלע הר;
צלע, הוא נזכר
ביד לוטפת,
גוללת חותם,
אות,
להרף עין
סותמת פיות,
מפסיגה
לשונות אישון,
מרטיבה
שפתי מבט.

ב. ראיתי תמונה בה

כל איבר הופך שניה.
ולשניה אתה איבר
ויד שמזיזה זמן
מזיזה גם את תנועת
המחוגים או את הגוף
לצורת ספרות רצויה
ושעון שהוא קפסת זקפה
וזקפה שהיא שעון יד
חונקת ציאר ברכב בו אתה
ברכב בו אתה
ברכב בו אתה

ג. ראיתי זרע

זוּחַל מְצַפְנִים
נוֹטֵף מְאַצְבָּעוֹת
מְכֶסֶה לוּחַ
הוּא פְּנִיָּה;

וְאַתָּה יָלֵד
מְרַחֵף
עַל קְצוֹת הָאֲצָבָעוֹת
כְּדֵי לְלַחֵץ
בְּלוּחַ
כְּפִתּוּרֵי הַמַּעֲלִית
לְקוֹמוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת,

וְאַתָּה תִּקְוֶעַ כְּמַעֲלִית
וּפְרוּץ כְּדִרְהַ

ביום שאחרי השמש

.1

30 בפברואר, שעה עשרים ושש,
השמש נורתה בכדור 9 מ"מ,
והתנפצה לטריליארד רסיסי חשך.

בואי, בואי וטבלי.

שמשיה קרועת גפים
מתגלגלת על שפת חוף,
שקיות מרשרשות במים ירקים.
בואי, בואי וטבלי.

האצות והמעים מתכנסים אל הדגה
וחיות עזות שנים נקהלות מהמצולות.
בואי. טבלי.

.2

והנה מלוא ירקת
עד צואר כמו נסך שמן,
עטופה מלוא הזפת
באתי לטבילה.

שפמנונים מלוא הנתו
מתחככים בקול מתוק;
מי זה בא אלי צואר?
בואי וטבלי.

מי מושך אותי כך פנימה?
יום של שמש שבור קרניים
ודגים עזי שנים
וירקת מצחינה.

והנה אני טובלת,
מכף רגל עד צואר
פי נוטף מעי דגים
ומחוגי שעון שבורים.

בואי וטבלי.

הַפּוֹף בְּאֶדְמָה טְמֵנִיתִי פָּרַח

מאדום לשחור

כָּל מָה שְׁלַמְדָתִי עַל הַבֶּשֶׁר
עוֹמֵד כְּעַת לְשֵׁרוֹת הַשְּׂכָחָה.
אֵין מוֹצֵא מִן הָאֲבִיב הַזֶּה פֶּרֶט
לְהַקְזוֹת הַדָּם, הַתְּנַעְרוֹת מִן הַפְּרוּרִים:
קוֹל דּוֹדֵי אֵינוֹ דוֹפֵק, אֵינוֹ בָּא.

לְחַדֵּל מְלֻבּוֹת אֶת הָאֵשׁ הַפְּנִימִית
גַּם בְּמַחְתָּרֶת – זוֹ הַגְּדוּלָּה בְּתַבִּיעוֹת
שֶׁיִּכּוֹל אָדָם לְבּוֹא בָּהּ אֶל עֲצָמוֹ.
אֲבָל הִנֵּה אֲנִי עִם הַסִּיגְרִיָּה בֵּין הָאֲצָבָעוֹת,
שְׁאֵיפָה אַחֲרוֹנָה וְדִי. גַּם אִם לֹא אֵמַר דְּבָר –
הַזֶּהר הַמוֹעֵם, כּוּוֹן הַנְּשִׁיפָה, הָאֶפֶר הַנוֹתֵר
יִסְגִּיר:
בְּדֶרֶךְ הַמִּתְקַצֶּרֶת מֵאָדָם לְשַׁחַר
תְּמִיד אֲנִי חוֹשֶׁבֶת עַל זֶה.

תיבה בתוך תיבה

אֵיךְ אֶתְעוֹרֵר מִשְׁנֵתִי / וְאֵין בְּלִבִּי אֲמוּנָה
(לאה גולדברג)

1. תיבה ראשונה

לוֹ הֵיית שׁוֹאֵלֶת אֵיךְ זֶה, הֵייתִי מְשִׁיבָה:
זֶה כְּמוֹ לִישֵׁן פְּקוּחָה בְּאוֹר,
כְּמוֹ לְעֶצֶר בְּמָקוֹם שֶׁבּוֹ נִפְתַּחַת
הַנְּשִׁימָה, עַל שְׁפֵת הַבוֹר תְּמִיד
נֶצֶב דְּבַר-מָה דְּחוּף מֵאֵין כְּמוֹתוֹ,

יָקָר מְכַל יָקָר, וְאִי אֶפְשָׁר
לְנַכַּח עֲפַעְפֵי הַצֵּל הַנְּטָרְקִים
לְגִשְׁת, כְּאֵלוּ מִיִּשְׁהוּ אָמַר –
הִנֵּה הִיא לְפָנֶיךָ, סִבַּת הַסְּבוּת,
וְאַחַר כֵּן סָגַר.

2. תיבה שנייה

אם עולה בי בדל משאלה
הוא כבה עוד לפני שמתלקח.
הפוך באדמה טמנתי פרח
שאם אמצא ושוב אטל, אשאף
עד שהכל – –
אבל כבר איני זוכרת היכן.

בחשכה תחת הכר
מאיצים החלומות פעימתם
כמו סרט טבע בהלוך לאחור:
פריחה נפקחת נסוגה לנצח,
לגבעול, לנבט, עד לתרדמת
השרשים בתחתית האדמה –
הס, לבי ישן בזרועותי
ואני לצדו ישנה.

3. תיבה שלישית

ולא אפתח עוד את לבי בפני איש
פן ירמס הכמוס תחת המבט,
כלומר דיוקן הדמות האחת
אשר מכח תנועתה באה בי המוזיקה,
כאותה רקדנית הסובבת על ציפה
בתבת הנגינה.

וגם בעבור זה לא אפתח.
כל עוד טמון בי הנגון אני חיה
ואת הרקדנית ממילא איני צריכה לראות
כדי להאמין

אהבנו כמו צל את הצלם

אחרי האור

חיתה בנו תנועת האור.
זריחה השולחת את תפורה התמימים
ברקמות הבקר,
בהתענגות עמלנית,
אושת תפים תמימים טופחים בתכלת.

ובקצה שדה הראיה –
המלה האחת החשופה אל החשך,
ממנה פרפרו עפעפינו מפקקים לבקר.

שכורים מנגיעת החם,
אהבנו כמו צל את הצלם,
כמו דמעה את אפיקה של העין,
כמו שכל הנוף שענינו
צופות תמיד אל חדרנו
ואנו חולפים בו תמיד,
עדויי תם.

*

היום נאפד במעילו המבריק –
ירית הפתיחה נשרקה.

האזיר התברזל
וצלל על ראשינו הדם.
נרפטו כנפיהם של דורות,
ומלמעלה הדם
והצחוק שנשחר.
בתולית –
אין אדם.

ובני, שחתרו אלכסון באזיר,
טובעים בגרוני.

ילדת חלום

*

כְּנֹדָד רָקִיעַ מִמְעַרְתּוֹ
תִּהְיֶה וְתִיחַל לְשִׁמְשׁוֹ,
וּמָה שָׁבוּ תִחַל
יְחוּל עָלָיו הָאוֹר.

*

אֶךְ בְּזֶה הַקִּיץ תִּהְיֶה
עַל שִׁפְתַי הַצֵּל תִּשָּׁב
וּבְשִׁפְתַי הַצֵּל תִּהְיֶה
בְּמִזְגֵי הָאוֹר.

*

תִּהְיֶה בְּמִישְׁרַי כְּנֹף לְבָכִי,
בְּנוֹדָדִים אֶל אֲרָצוֹת עֵתִיקוֹת
וּמִסְלוּלָם כְּאֶגְלֵ-לְחִי.

תִּהְיֶה לְאֵן תִּלְכִּי.

*

תִּהְיֶה בְּמִחְשְׁבֵי קִצְיוֹ, בְּמוֹ הַקִּיץ
תִּקְדִיר וְתִרְצִין עַד שְׂיֵאוֹת.

וּמָה יִבְיְאוּ הַבָּאוֹת.

*

תִּהְיֶה וְתִשְׁתַּבֵּל וְתִתְעַתֵּק עַד
הַתּוֹךְ הַמְהַדְדִק, הַדִּק מְדִק,
הַמְתַקְתִּק,

עַד שָׁרֵק

– תִּהְיֶה –

*

רָטַט הָעֶרֶב הַבֹּא בְּעֵינֶיהָ
בְּכֹבוֹת הָאוֹר יָבֹא בְּעֵינֶיהָ
הָעֶדֶר הָאוֹר יָבֹא בְּעֵינֶיהָ
עֵטְתָהּ הָאוֹר יָבֹא בְּעֵינֶיהָ
וּמִי יָבֹא בְּעֵינֶיהָ

*

וּבִשְׂאֵלְתָהּ תִּבְדֹּל
וּבְמִשְׂאֵלְתָהּ תִּבְדֹּל
וּבְעֵלְטָתָהּ תִּבְדֹּל
וּבְתַפְלָתָהּ תִּבְדֹּל

הילדים המתכווצים לאגרוף

פנימיית עדנים

חיינו בגן של פרספונה,
תחומים בגדר מחדדת
אוספים אגרופי עפר
מתוך ערוגות הפיכות.

השמים בהקו כמו סכריה זרחנית,
ושבילי הבטון והאבן
התפתלו זה בתוך זה.

כשנמסנו לתוך צל דביק
הם אמרו לנו שזו
אחיזת הברזל של האהבה.
ואם הכריחו את אצבעותיהם
להתהדק על המפתח,
לא הזיזו שריר בפנים.

החבאנו גרגירי רמון מתחת ללשון
כדי לסחט אחר כך את המיץ
ולטפס מחוץ לחלון,
כדי לטפס חזרה בזמן
לנשם בחשך את השדים.

עדין לא פרמתי את כל הקוצים מהשער
עדין רודף אותי ריח השמש על הספסלים
ויאוש הצהרים הסמיה.

*

הֵינּוּ הַיְלָדִים הַחוֹלְמִים בַּמְרָאָה;
בְּמָקוֹם לְצַחֲצַח שָׁנִים
הֵינּוּ הוֹלְכִים לְאֵבוֹד
בְּתוֹי הַפְּנִים שְׁמֵרֵב בְּהִיָּה הַפְּכוּ לְזָרִים.
הֵינּוּ הַיְלָדִים הַמְתְּכֹוצִים לְאֶגְרוֹף,
הַשׁוֹרְטִים בְּקִירוֹת הָאֵוִיר בְּלִי
לְדַעַת מַהִי נְשִׁימָה.

אֲנַחְנוּ הַיְלָדִים עִם הַכְּתָפִים
שֶׁנִּפְּחוּ בְּמִשְׁאֲבַת אוֹפְנִים
שֶׁבְּשֶׁבֶת גַּפִּים שֶׁהֲצַנְחָה לְקַרְקַע זָרָה,
קוֹ הַזְנוּק שֶׁלְנוּ נִרְמַס בְּאֲדָמָה.

לשורר את הנפילה

עקבות

רק לא להתעגל. להתקוקו במישרין,
לירות חץ אל אפק ולהעלים
לתת יד לשלג ולא להותיר לתבנית כף רגל,
אולי זה מותיר יותר והעקר עבור ילדים
שיוֹרד שלג, ואפשר לבנות אם משלג
ואפשר לינק ילדות עד השלד האיתן,
לא להעלות על הדעת שתכף יזלג מחמת
השמש. ידעתי ילדים משעוה.

רק לא להנצל. לדחף ללע יד שמנה
ומכערת, מיבלת מרב פוריות,
לא לבלע את המחזה האים הזה,
כשהילדים מתרוצצים במעגל סביבך
וקוראים: "חוני המעגל, חוני המעגל".

כשהשלג נכנע לשמש
ואת בסחבות מהפרצה לאחור,
גוררת עצמה, מלחששת,
"אמא מתה."
אמא מתה

ודיו.

כמה

פגשתי אם נטולת ילד
והיא התעקשה שכלה
אם אז
קראתי לה אם
והיא התעברה מרב אשר

כמה דם יש בך להזרים
לבעיטת לבו של אחר.

*

כמה דם יש בך
ספרי לי
כמה דם
וערך
כמה ילדים דוגרים
בך
כמה את לא מתאוה
לתת.

*

למה כלך דמים
ואני כלי מעברת מלים

אנחנו תאומות
בסך הכל.

*

כמה עינים
כמה עינים
שלא רואים אלא
דבר.

*

הַתִּישְׁבֶּתִי אֶל הַדְּבָר
וְהַדְּבָר אֶצֶל הַיּוֹשֵׁב
וְהַיּוֹשֵׁב אֶצֶל הַדְּבָר
יִתְכַן כִּי נִתְהוּיִתִי
לְהִרְבֵּה יוֹשֵׁב
עָלָיו.

הנפילה

יִקְרָתִי מֵתְאוֹנְנֹת שְׁכָבָר לֹא כּוֹאֵב לָהּ
כִּשֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת רֶגֶל עַל רֶגֶל,
עֲכָשׂוּ הִיא לֹאֵה מֵהַמְשַׁלֵּשׁ מִמְּנוּ מְקִיִּשִׁים
יוֹצְאֵי חֲלָצִיָּה. עֲקָרָה, הִיא מְטִיחָה רֶגֶל
אֲחֵר רֶגֶל עַל הַקְּרָקַע הַפּוֹרְיָה.
הַזֹּרְעוֹת נוֹבְלוֹת, אֵךְ עוֹד יֵשׁ לְתַפֵּס דְּבַר-מָה,
אֲזִי הִיא מְעַרְסֶלֶת אֶת רֹאשָׁהּ כְּכַלְנִית הַפּוֹעֶרֶת פִּיהָ
בְּלִית בְּרָרָה.

עוֹד שָׁעָה חוֹלֶפֶת כְּתַנּוּחַת אֲבָלוֹת שֶׁל עֶבֶר,
לוֹ רַק אִישׁ הָיָה מְבַחֵין בָּהּ.

שָׁעָה פָּגָה. עַל כָּל זֹאת אֲבָךְ בְּדַמוֹתָהּ,
כִּי אֵין מְקוֹם לָהּ לְהַפְרוֹת.

הִיא נוֹתֶנֶת לִי אֶת הַכְּבוֹד לְשׁוֹרֵר אֶת הַנְּפִילָה.

כל הנכנס

כל הנכנס מזהם את חלל הפה.
מזהם את הקרבים.
מגלף את העינים מריקנותן,
כמגבעת דוחס בי יונים שמנוניות מדשנות עצמן
בנוצות עבתות מרב
הכפור שאני כל כך חסידה לו.

אתה מאבחן ואני מאובחנת

האויב

לא נתתי לגוף לאכול
והגוף לא נתן לי לישון.
הוא הראה לי שהוא כל יכול,
הוא הראה לי שהוא הראשון,
שאיני יכולה בלעדיו.
במראה הוא חרץ לי לשון,
נעמד ועם כל ממדיו
חיה עוד חיה נצחון,
לקח את ידי בידיו,
ומפיו התפזר סרחון.

כל החיים אצטרך להיזהר

אני אורבת לעצמי
בכל פנה.

פלצות

איש לא יכיר אותי באמת.
אין אוכל להתחיל לספר,
ואם אספר –
מי ישאר?

מפתח

כְּשֶׁאֲנִי בּוֹכָה אֲנִי בּוֹכָה אֶל הַבַּיִת.
גַּם כְּשֶׁאֲנִי בְּבֵית וְאֲנִי בּוֹכָה,
תְּמִיד הַבְּכִי אֶל הַבַּיִת,
וְתְּמִיד הַבַּיִת בְּמְבוּכָה.

אצל חיים

אֶתְּה מְאֻבָּחָן
וְאֲנִי מְאֻבָּחָנָת.
אֶתְּה מְסֻבֵּיר
וְאֲנִי מְקֻשְׁבָּה.
אֲנִי לֹא מְסֻכֵּמָה
אֲבֵל לֹא מְתַנַּגֶּדֶת.
הַהֶבְעָה נְשֻׁאֶרֶת
אוֹתְה הֶבְעָה.

עוד על חיים

שְׁנִינוּ נוֹשְׁמִים בְּצוּרָה מְנֻמָּסֶת,
דּוֹאֲגִים לֹא לְגַמֵּר לְאַחַר אֶת הָאֵוִיר,
שׁוֹאֲפִים רַק מֵה שְׁצָרִיָּה,
נוֹשְׁפִים בְּשִׁפְתֵימָם מְצַמְצָמוֹת,
מְהַדְּקִים נְחִירִים,
לֹא לְגַמֵּר לְאַחַר
אֶת הָאֵוִיר.

ראש של סביון

*

אֵלֵי, גַּם כְּשֶׁאֲנִי בְּבֵית אָבוֹת
הַשָּׂאֵר בִּי יִצְרִים וְתַאוּוֹת,
הַשָּׂאֵר בִּי חֶשֶׁק וְתִשׁוּקָה
לְמַמְתְּקִים, לְאֶלְפוֹהוּל, לְנִשְׁיָקָה,
לְפִלִּירְטוּטִים, לְרִקּוּדִים, לְלַמּוּדִים, לְנִסְיָעוֹת,
לְמַסְבוֹת, לְשַׁעֲשׁוּעִים, לְאֵהָדָה.
תּוֹדָה לָךְ, הַמּוֹן תּוֹדָה.
מִמְּנִי –
דִּירַת חֲדָשָׁה בְּבֵית אָבוֹת.

*

עֲכָשׁוּ יֵשׁ לִי
רֹאשׁ שֶׁל סְבִיוֹן.
בְּשִׁשׁוֹן שֶׁל פְּעוּט
יִקְטֹף וַיִּנְשֹׁף בִּי
הַסּוּף.

תפילה

אֵלֵי, תֵּן לִי עֵבֹל תִּקְוִין
וְאֲכִילֶת מְזוֹן בְּהִנָּאָה,
שֶׁתֵּן שְׁקוּף, אֲגֹן מְלֵא סִידָן
וְרֹאשׁ נָקִי מִכַּעַס וְקִנְיָאָה.

הֲצַל אוֹתִי מִסַּכְנַת הַקְּטוֹרִים,
שֶׁחָרַר אוֹתִי מִהַתְּשׁוּקָה הַבְּלִתִּי מִקּוֹרִית
לְטַעֲנוֹת וְלִתְלוֹנוֹת, וְגַם מִן הַיְצָרִים
לְזָכוֹת בְּחֻשִׁיבוֹת יוֹתֵר מֵאַחֲרֵימָם.

*

תִּלְכִּי עַל הָעוֹלָם
כְּאֵלוֹ הוּא בְּמָה
שֶׁל תְּצוּגַת אֶפְנָה.
לְכִי לָךְ עֵרְמָה וְזִקּוּפָה
כְּאֵלוֹ אֶת צוּעֵדָת עַל גְּדַת נְהָר,
נִגְלִית לְרֹאשׁוֹנָה לְעֵין אוֹהֵב
בְּכָל יַפְיָה,
כְּאֵלוֹ עוֹד מְעַט תִּרְדִּי לְמִים הַצְּלוּלִים
וְתִצְלְלִי כְּמוֹ דָג זָהָב וְשׁוֹב תְּצוּפִי.
אֵל תִּתְבַּיֵּשׁ. אֶת צַעֲרָה.
זֶה לֹא חֲשׁוֹב מֶה שְׂיֵאמְרוּ כָלֵם.
תִּלְכִּי עַל הָעוֹלָם.

*

כְּמוֹ לְהִכִּין מִשְׁקָה מְזִין לְשֹׁכֵיב מְרַע
לְכַתֵּב שִׁירָה.

שירת המחלקה

קטעים נבחרים

*

שְׁלוֹם אוֹר, הָאֵם גַּם לְכָאן יֵרְדֶת,
כָּל כֶּן רְחוֹק מִחֶסֶד, כָּל כֶּן רְחוֹק מִפְּנֵי הַיּוֹם?
וְהָאֵם תִּשְׁאָר? כִּי אֵין עֵצָם שׁוֹחֶקֶת עֵצָם,
בוֹעוֹת נְמַלְטוֹת וְחוֹמְקוֹת אֶל-עַל,
וּמְלִים מִתְמוֹסְסוֹת לְרִשׁוּמֵי אֶבֶן וְאֲבָנִית.
שֶׁהָ אֶתִי, אוֹר, עוֹד מְעַט
בְּעֵמֶק שְׁמֵתַחַת לְזֶרְמִים –
נִתְבוֹנֵן בְּאֶפְלָה הַמִּתְמַלֵּאת וְלוֹקָה
וְנִסְפָּר מְעַשֵׂי יֵי.

*

כְּמוֹ דָג גָּדוֹל, הַחֲמָלָה מִתְבוֹנֶנֶת מִרְחוֹק
וּמִסֵּתֶלֶקֶת. נוֹתֵר רַק מְעַט
לְסִרְטָנֵי הַתַּחֲתִית, סִבְלֵי הַנְּקִיוֹן,
מִלַּחְכֵי הַסְּחוּס, מִפְּצָחֵי הַחֲלִיּוֹת,
שׁוֹאֲבֵי הַהִפְרָשׁוֹת,
מְלַקְקֵי הַפֶּסֶלֶת וּמְלַקְטֵי הַקְּלָפָה.

*

פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ
עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ
אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ
אֶף וְלֹא יִרְיחוּן
הַרְגֵל אֵינְנָה
הַיָּד מְשִׁתְּקֶת
הַדַּעַת פְּרוּמָה.

*

יִשְׁבְּתִי עִם הַחֹלִים, עִם הַקְּטוּעִים,
עִם מַעֲלְעָלֵי הָרֶקָה, מְדַבְּקֵי הָעֵינַיִם, תְּפוּרֵי הַלְּסֵת,
הַיּוֹשְׁבִים עַל צוּאֹתָם –
וְלֹא הָיָה חֲלוּק
בֵּינִי לְבֵינֵם
וְלֹא הָיָה חֶק
שֶׁיַּבְדִּיל אוֹתִי מֵהֵם:
בְּשָׂרָם הָיָה בְּשָׂרִי, אֲנַחְוֹתֵיהֶם אֲנַחְוֹתִי,
וּבְבִקְעָה אַחַת שָׁכַבְנוּ מוֹטָלִים,
וְשִׁבְרוֹן עֲצָמוֹתֵינוּ צָקָצַק
יַחַד בְּמַנְגִּינָה אַחַת:

אֲנוּ הַבוֹהִים
רְפָאִים לְלֹא שֵׁם
מְשַׁלְּלֵי צֶלֶם
מְנוּעֵי נְחֻמָּה
מְחַרְמֵי תֹאֵר
מְאַיְנֵי דְרָגָה
מְעֻטְפוֹת קְרוּעוֹת
לְלֹא נִמְעַן

*

סָגְרוּ אוֹתִי בְּקַפְסָה חֲשׂוּכָה
וְהִפְקִידוּ אוֹתִי בְּאֲגַף שְׁמוּרִים
בְּמַחְסֵן לוֹגִיסְטִי בְּמַפְרָץ.
וּפְעָמִים בְּשָׁנָה בִקְשׂוּ עָלַי:
הָאֵם אָכַל, הָאֵם שָׁתָה,
הָאֵם יְצִיאֹתֵיו הָיוּ רְכוֹת וְסִדִּירוֹת.
פְּעָמִים בְּשָׁנָה – וּבִיתֵר אֲרַחֵף
לֹא-פְתוּר, עֶבֶר בְּתֵהוּ.
וּבְאַרְץ הָאוֹר הַמְּשִׁיכוֹ אֶתֶם:
הֲרַבּוּ עֲלִילוֹת, סָבוּ אֶת הָאֲרֶץ,
קִיְמוּ אֶת הַבְּרָכָה.

*

אֶפְשֶׁר לְהִשְׁתַּחֲלֵל אֶל תְּשַׁחֵץ הַיָּמִים,
לְהִתְמַסֵּר לְחִדּוֹשׁוֹת מַחְצִית הַשָּׁעָה,
אֲבָל אֶת תְּנוּי חֹד הַקֶּסֶת בְּגוּיֵל
אֵין רְשׁוֹת לְבַטֵּל.
הַקְרִיאָה תְּהַדְהֵד בֵּין הַקּוֹמוֹת
עַד כְּבוֹי אֹר אַחֲרוֹן –
אֹי אָבָא
אֹי אִמָּא
אֹי דִינָה
הַמּוֹרָה

קומה 3, מחלקת מורכבים
בית בלב, כפר סבא

לא אכפת

אָמִי וְאֲנִי בְּלֵילוֹת מוֹטְלוֹת עַל מְטָה נֶאֱנַחַת,
חִלּוּמֵי לְבָדוֹ מְחַפֵּשׂ מַחְסֵה בִּירַח נִכְפֶּת
וּמְחַר יַעִירֵנוּ הָאוֹר וּמְחַר נִשְׁטָף בְּקִלְחַת

וְהַצֵּעַר יִזְעַק כְּטֹלָה מִן הַכּוֹס, וּמְרוֹר מִצְלַחַת
יִבְעֵט, אָבֵל לָנוּ יֵשׁ בֵּית, וְיֵשׁ לְרַגְלָנוּ רִצְפָה
וְאֲמִי וְאֲנִי בְּלֵילוֹת מוֹטְלוֹת עַל מְטָה נֶאֱנַחַת.

וְיִמִּינוּ אָרִיג חֲדָגוֹנֵי שְׁחָבֵר כְּטֹלָאִים בְּמוֹ מַחַט
אָבֵל יֵשׁ לָנוּ יוֹם הַשְּׁשִׁי וְיֵשׁ קִנּוּחִים בְּשִׁבַת
וּבְרֵאשׁוֹן יַעִירֵנוּ הָאוֹר, בְּרֵאשׁוֹן תִּשְׁטַפְנוּ קִלְחַת

וְאֲנִי מְחַפֵּשֶׁת מְלִים מוֹל שְׁמֵשׁ כְּתַמָּה מְצַבְרַחַת
וְכֻלָּם צוֹחֲקִים כְּשֶׁאֲנִי טָרֵם סִימָתִי מִשְׁפֵּט
וְאֲמִי וְאֲנִי בְּלֵילוֹת מוֹטְלוֹת עַל מְטָה נֶאֱנַחַת.

וְאֲנִי מִתְקַשֶּׁה כְּבָר לְזִכֹּר וּמִמֶּה נִשְׁאָרָה רַק קִרְחַת
וְגִדְלָתִי מְאֹד, וְהַשְּׂרֵתִי עָלִים וְהַחֲלַפְתִּי קִלְפָה
וּבְבִקָּר צוֹעֵדַת בְּאוֹר וְיִמִּי נִשְׁטָפִים בְּקִלְחַת

וְיֵשׁ שְׁעוּלָה זָכְרוֹן כְּמוֹ עֵשֶׂן מְזַכּוּכִית מְפִיחַת
אֲזֵ אֲנִי מְנַקֶּה, לֹא אִכְפֶּת! לֹא אִכְפֶּת! לֹא אִכְפֶּת!
וְאֲמִי וְאֲנִי בְּלֵילוֹת מוֹטְלוֹת בְּמְטָה נֶאֱנַחַת
וּמְחַר יַעִירֵנוּ הָאוֹר וּמְחַר נִשְׁטָף בְּקִלְחַת.

עם הכפיפות הזאת

משכנתא

.1

תחלת החיים שלי היתה סוף
 החפש הגדול בשביל אמא,
 צמידי בית החולים שלנו הצטרפו
 לאזקים. כשהתחלתי לחיך פחדה
 שאפסיק וברחה. סבא הדליק
 את האור, הציץ בעיניתי, ופתח לנו.
 בבקר נסע לאבא ושם בידו
 כתבתה, וזה הפקיד בידו בחירה:
 גטה או בתה.

בלילה חזר סבא חמוש
 בבקבוק מים מחריש חלב פרה
 ובי, ובקש לגמר בו במקום
 את החשבון: איש איש יקח את
 בתו. דולקת אחריו הגיעה אמא,
 במונית ספישל, ונשארה.
 כן, בטרום למדתי ללכת,
 דרכתי לה על כל החלומות.

.2

אין לקום וללכת תרגלנו יחד,
 אך כשאזרה אמין שוב, סבא
 הלך. סבא נפטר, עמידר נפטר
 מהדירה שלו ואת אמא פטרה
 מהתקנה שלה.

3.

מֵאֵז הִיְתָה אִמָּא עֵקֶרֶת בֵּית, וְאִכְּנ
רַב הַזְּמַן הִיְתָה בְּבֵית, אֲבָל עֵקֶרֶה
הִיא לֹא הִיְתָה. הִיָּה לָהּ אֵיקֶס
עַל הַבֶּטֶן (רֹפֵא שְׁלֵא הַבְּחִין
בְּצִלְקַת הָאֶפְקִית בְּאַחַד הַקִּיסְרִיִּים
חֲתָן: לְאֶרְךָ). הִיְתָה לָהּ תְּעוּדַת
זְהוּת עִם תְּמוּנָה דְּהוּיָה, וְכִרְטִיס
סְפָרִיָּה עִם חוּב בֶּן עֶשְׂוֹר עֶבוֹר סְפָר
עֲזָרָה עֲצֻמִּית שְׁלֵא הַסְּפִיקָה לְקִרְא.

לְאָבָא הִיָּה אֶרְנַק מְלֵא כְּרִטִּיסִים.
הָיוּ לוֹ קֶרְנֹת וְחֲשִׁבוֹנוֹת וּמְסִפָּרִים
סוּדִיִּים, פְּנִיקְסִי צ'קִים וּמְסִמְכִים.
לְאִמָּא הָיָה דָף יְחִיד בְּמִגְרַת שְׁדַת
הַלֵּילָה, טֶפֶס הַסְּכָמָה לְקִשְׁרִית
חֲצוּצָרוֹת, אֲבָל בְּשׁוֹרָה הַתְּחַתּוֹנָה
חֲסָרָה "חֲתִימַת הַבַּעַל".

4.

בְּשׁוֹבָה מִבֵּית הַחוּלִים, הָיָה אָבָא
מְחַלֵּף אֶת צְמִיד הַפְּלִסְטִיק הַנּוֹשֵׂא
אֶת שְׁמָה בְּצְמִיד זֶהָב חָרוּט שֵׁם
הַיְלֹוד מִבְּפָנִים. אֶת צְמִידֵי הַפִּיּוֹס
לֹא הִסְרָה גַם כְּשֶׁקֶרְצָפָה אֶת הַפִּיּוֹר
אוּ הָאֶסְלָה, וְאֵלָה הָיוּ נוֹקְשִׁים כְּמוֹ
שְׁנַיִם מִפְּחָדוֹת, וּלְבִסוּף גְּלִכְדִים
זֶה בְּזָה, מְרַכִּיבִים כְּלוּב.

5.

בְּמַטַּת סוּרְגִים בְּסֻלּוֹן יִשְׁנוּ הַקְּטָנִים.
אֲנִי יִשְׁנֵתִי תַּחַת הַכּוֹכָבִים הַזּוֹהָרִים
בַּחֲשֶׁךְ שְׁאֵמָא הַדְּבִיקָה מִתַּחַת לְמַטַּת
אָחוֹתִי. (בַּחֲרָף הֵם יֵצְאוּ מִקֶּדֶם כִּי אֲבֹא
אֶסֶר לְהַדְלִיק סֵתֶם אוֹר בַּחֲדָרִים).
אָחוֹתִי יִשְׁנָה תַּחַת סִימְנֵי הַנְּזִילָה.
אֲבֵל לְפָחוֹת הַיְתָה לָנוּ קוֹרֵת גַּג,
כִּךְ הַיְתָה אֵמָא אוֹמְרַת.

הַיְתָה תִּקְרָה מְעַלֵּינוּ וּמְעַלֵּיהָ שָׁמַיִם
עִם כּוֹכָבִים זוֹהָרִים, מְעַלֵּיהֶם לְפַעֲמִים
גַּם אֱלֹהִים. וּמְעַל כָּל אֱלֹהֵי הַיְתָה תְלוּיָה
הַמְשַׁכְּנָתָא, כְּמוֹ חוֹר בְּאוּזוֹן הַמַּאִים
לְבַלְעֵ אוֹתָנוּ. וְרַק לְאֲבֹא הַיְתָה עֲבוּדָה
אֲמַתִּית וְאֵת כַּח הָעֵל לְסַגֵּר אֵת הַחוֹר
וּלְהַצִּיל אֵת כָּלָנוּ.

6.

אֵת עֲנֻשָׁה שֶׁל אֵמָא קֶצֶב אֲבֹא,
וְנָתַן לָהּ לְשֹׁמֵר אֵת קֶצֶבַת הַיְלָדִים.
כְּשִׁחְסָכָה לְמִצְרָכִים לְעוֹגָה, קִבְּלָנוּ
לְבֵית הַסֵּפֶר כְּרִיכִים מְלָחִם אֶחָד
בְּמִקּוֹם לְחֻמְנִיּוֹת רְכוּת. אֵת גֵּרוֹת
יוֹם הַהֶלְדֵּת מַחְזֹרְנוּ, וּכְשִׁשְׁלֵי הַגִּיעַ
הֵם כְּבָר הָיוּ קֶצְרִים נוֹרָא.
אֲבֵל זֶה לֹא הַפְרִיעַ לִי,
דְּבַר לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַפְרִיעַ לִי אֲזוּ.

בַּקְּשָׁתִי בְּלֵב עֲבוּדָה. דְּמִינָתִי אֵיךְ אֵלֶיךָ
לְבַנֵּק עִם סִלְסֵלָה מְקַפֶּת הֶלָה וּמְלֵאָה
מְזֻמְנִים, וְאַחְסֵל כָּל צֵל שֶׁל מְשַׁכְּנָתָא.
אֵיךְ אֲדִלִּיק אֵת כָּל הַמְּנוֹרוֹת, וְנַעֲמֵד
כָּלָנוּ עִם אֵמָא בְּמִרְכַּז הַבַּיִת וְנִתְפַּלֵּשׁ
בְּאוֹר.

את העוני פגשתי במכון ויצמן

הייתי סטודנטית, הוא הביט בי מבין
הדפים הגדולים של 'הארץ' על השלחן
בלאוונץ' ושאל אם הוא מכיר אותי
מאיפשהו. תמיד נמשכתי
למספרים, ותחת הכותרת "דוח העני",
אחרי הסבר קצר "קו העני מגדר
כמחצית ההכנסה החציונית", בקצה
"הכנסת סף לנפש תקינית", היה מספר,
ורק אז נפל לי האסימון – אנחנו מכירים
מהשכונה. כה, מקפת בדוקטורים שלכם
נראיתי די בסדר, העתון היה מי שאבחן
את מה שהיה לי – ילדות עניה. וכמו
מחלות ילדות אחרות, כמו אבעבועות
של הרוח, גם אחרי שהשפוחיות
נספגות, עני משאיר נגיף רדום בגוף.

אולי עגנון אשם בזה שלא חברתי את
נקדות האין לקו עני, הוא והקבצנים שלו
וחכמת הנסתר שלהם שהיינו מנתחים
בתיכון. אצלי העני היה רגיל, כזה
שעובר מעל מחיר הלחם ומתחת
למחירו של החשמל, מחסור בחמר,
באנרגיה, שלא מוביל לשום שאר רוח.

עכשו אני עומדת בגדה השנייה של
הילדות, של קו העני, של הימים, באולם
בן מאתים סטודנטים עם שכר למוד
בשני בית ילדותי, ומרצה בשבחה של
החשיבה הכמותית, שאפשר להגדיר
ולמדד גם משגים מפשטים כמו שאיפה
או אינסוף. אני לא מספרת להם
שלפעמים החשוב הקשה ביותר הוא
אחד ועוד אחד, שהגדרה עשויה להיות
תרחיץ קלמין נגד גרוד לילדותה.

קניתי אבטיח מרובע במאה דולר

למרות שהמדריך היפני הזהיר שהם לא מתוקים. אולי כי הקביות שבהן הם גדלים הזכירו לי את מטת השלשת רבעי שתפסה שני שלישים מחצי החדר בו גדלתי. ובגלל שתמיד אמרו שיש לנו למה שאנחנו באמת צריכים, נסיתי לשכנע את עצמי שלא חסרים לי עשרים סנטימטרים במטה כדי לזקף את הראש.

מתברר שכמו גוזלים, כמו קלפות דקות, גם עצמות רכות מקבלות את צורת הכלי, ואת גדלה כן, עם הכפיפות הזאת. לבתי קניתי מטת קוין סיו.

אני הייתי הילד

הבהובי עיר

הִסְמִין מְשֻׁלֵּיךְ עָלַי אֶת רִיחוֹ –
שְׁמִיכָה כְּבֹדָה.

אורות רְחוּקִים עַל תְּרַנִּים גְּבוּהִים
מִהֶבְהָבִים בְּצִפֵּן שְׂאִישׁ אֵינוֹ פּוֹתֵר.

צְדָפוֹת אוֹטוֹבוּס מוֹאֲרוֹת וְרִיקוֹת
חוֹצוֹת אֶת הַשְּׁדֵרָה.

הַרוּחַ מְסַתְּבֶכֶת בֵּין עֲנָפֵי
הַפִּיקוּס, מְרַעֵדָה אֶת גּוֹפֵי.
תֵּל אָבִיב נִמְסָה מִהַמְלָה וְאֶהְבָּה.
הִיא מִהֶבְהָבֶת בְּתוֹכִי הַלֵּלָה.

הַסְּפָסֵל מְנַסָּה לְהַצְנִיעַ אֶת בְּדִידוֹתוֹ.
אֲנִי מְצַטְנֵף לְתוֹכוֹ כְּמוֹ גּוֹר,
מְצַמְצֵם מְעַלִּי אֶת הָעִיר
הַסְּמִיכָה.

הִסְמִין מְשֻׁלֵּיךְ עָלַי
שְׁמִיכָה כְּבֹדָה.

הנסיעה

שָׁטְנוּ דֶרֶךְ חֲרָכֵי הָעִיר
אֶל הַסְּמִטָּאוֹת הַכִּי פְּרִיכוֹת,
לְכוּדִים בְּתוֹךְ קְלָפוֹת גּוֹפְנוֹ,
מִבְּקָשִׁים סֹדֵק דֵּק לְהַמְלִיט.

בְּכָל פַּעַם שֶׁהִבְטַתָּ בְּמַרְאֵה הָאֲחֹרֶיִת
צְלָלִים נִגְעוּ בְּפָנֵי הַיֶּלֶד,
כְּלָטִיפֵת קְדָרוֹת מְעַל הַהָרִים.

אֲנִי הַיִּיתִי הַיֶּלֶד
וְהַנְּסִיעָה הָיָא מְעוֹלָם לֹא הִסְתִּימָה;

חֲכוּךְ הַצְּמִיגִים מוֹסִיף לְאַלְחָשׁ,
רֶטֶט הַזְּכָרוֹן עוֹד מְטַפֵּס בְּמַעְלֵה הַגֵּב.

גַּם הַיּוֹם אַתָּה מְחַפֵּשׂ אֶת פְּנֵי בְּמַרְאֵה,
מִצְלִיחַ לְרֹאוֹת רַק אֶת הָעֵינַיִם שְׁלִי,
בְּשָׁעָה שְׂאֲנִי אוֹחֵז בְּהֶגֶה,
בְּשָׁעָה שֶׁהִצַּל מְמַלֵּא אֶת הַחֲרִיצִים בְּפָנֵי.
בְּשָׁעָה שֶׁפָּצַע הַשָּׁנִים שְׁלָנוּ זוֹהַר
בְּתוֹךְ הַמְּכוֹנִית.

בואי ואראָה לך קירות

*

את הרי יודעת.
גדלנו בשכונה קטנה בבני ברק
שהיו בה גדרות דמיוניים כמו אמתיים.
דברנו את עצמנו עד הזריחה, לפעמים
התנפחנו על אנושות שלא יודעת כלום על אנושות אחרת
במרחק של עשרים דקות נסיעה.

נשקנו מלים מספרים שקראנו בסתר
מלים כמו אהבה, לא יותר.

בראש חדש לבשנו חלצה לבנה.
בששי לחמניה ושוקו בשקית.
בשבת הלכנו לקרא תהלים רק בשביל הארטיקים,
מלמלנו את כל הפסוקים.
הלכנו מרחקים עד שרידי האמונה
כמו כלם.
היה לנו יום
והיה לנו לילה.

אחר כך
יצאנו.

*

בוֹאֵי וְאַרְאֶה לָךְ קִירוֹת.
בְּלִילוֹת טַפְסוּ עֲלֵיהֶם רַגְלִים
חֲסָרוֹת מְנוּחָה.
בוֹאֵי וְאַרְאֶה לָךְ עֶצֶב
מִנְצֵל הַיָּטֵב
בְּחִלְלֵי הַכְּנִיסָה וְהִצִּיאָה אֶל לְבִי.
בוֹאֵי וְאַרְאֶה לָךְ
אֶת כָּל הַמַּגְרוֹת וְהָאֲרוֹנוֹת
שֶׁסָּדְרוּ לְלֹא יָדִיעָתִי,
שֶׁקָּבְלוּ בְּהַסְכָּמָה נִלְהַבֵּת אֶת חַיֵּי הָרִיקִים.
בוֹאֵי נִלְמַד עַל גּוֹפִים,
אֵיבֵר אֵיבֵר.
בוֹאֵי נִצְפָה בַּגְּבוּלוֹת הַנִּפְרָצִים,
בִּילְדָה הַיְשָׁנָה
לְמָרוֹת.

בוֹאֵי נִרְאָה אִם תִּאֲהָבֵי אוֹתִי
לְמָרוֹת.

*

נוֹלַדְתִּי לְמִשְׁפַּחַה שְׁבוּרַת כְּנָפִים.
הֵם לֹא עָפוּ קְרוֹב לְשִׁמּוֹשׁ
לְמַעֲשֵׂה,
לֹא עָפוּ אֶף פְּעַם
בְּכֻלָּל.
מְפָרְקִים
חֲסָרֵי אֻנִּים,
חֲסָרֵי יְכֻלֹת.
כֶּף הָיָה מִן הַהִתְחַלָּה.
גְּלִיתִי לְאֵט.
זוֹ לֹא אֲשַׁמְתֶּם.

נוֹתְרָה בִּי רַק מִדַּת הַרְחָמִים
עַל הַכְּנָפִים הַדְּקִיקוֹת
הַמְעִיקוֹת
הַמְדַבְּקוֹת לִי בְּמִין הַרְגֵל לֹא טְבָעִי
וְצַעַר הַמִּשְׁפָּחָה
מוֹטָל עָלַיָּהוּן
לְעוֹף.

כי טוב

ועד שהיה לך יום טוב
ועד שהרגשת את הטוב עומד בנחת באויר
ואמרת בקול, או כמעט:
אני בטוב, טוב לי,
ואפלו היה יום האהבה והלקת לישן לא מאחר מדי ולא שתויה מדי
וקמת בבקר והצצת בחלון ומששת את הסדין וראית כי טוב
(זה היה יום שלישי)
ועד ועד ועד ש
הלכת ברחוב וראית איש זקן בגבו אליך משתין.
ככה, על ידה, באותה המדרכה, משתין.
והסטת מבטה וידעת כי לא טוב.

אבל כשסים ורכס את מכנסיו
והמשיך בדרך כאלו אין איש מלבדו
ברחוב, כאלו כי טוב,
שמת לב שהליכתו המשנה
מזכירה דמות מאירת בספרים של פעם –
רגלי תרנגול דקות משתרכות אחרי גוף כפוף,
הנוטה קדימה כאלו משכוהו באף –
הסכמת לקבל שכנראה אינו אדם,
אלא רשום,
ומשום שכה סלחת לו.

חיכיתי לחלב שיגיע

חלב אם

הִיָּה נְדָמָה לִי שְׁזֵה רִיחַ שֶׁל חֶלֶב מְתוּק,
כְּמוֹ הַחֶלֶב שֶׁהַשְּׁפָרִיץ לִי מֵהַשָּׁד
כְּשִׁיוַעֲצַת הַהֲנָקָה
לְחֻצָּה לִי עַל הַפֶּטְמָה
אַחֲרֵי שֶׁאַמְרַתִּי לָהּ אֵין לִי.

אָבֵל לָהּ לֹא הָיָה, לֹא הָיָה לָהּ,
לְמָרוֹת שֶׁהִרְחַתִּי אֶת הָרִיחַ.
לְמָרוֹת שֶׁהִשְׁתַּוְּקַתִּי כָּל כֹּךְ
לְטַעְמוֹ הַנָּגַר שֶׁל הַחֶלֶב.

חִיכַתִּי אֶת הַחַיּוּךְ הַכִּי יָפֵה שֶׁלִּי
וְחִכִּיתִי לְחֶלֶב שִׁיגִיעַ,
חִכִּיתִי לְחֶלֶב שִׁיגִיעַ
אֶל חִכִּי הָרַעֵב לְחֶלֶב.

אָבֵל לָהּ לֹא הָיָה, לֹא הָיָה לָהּ,
לְמָרוֹת שֶׁהִרְחַתִּי אֶת הָרִיחַ,
וְאֲנִי נִשְׁכַּתִּי בְּזַעַם
אֶת פֶּטְמָתָה הָרִיקָה.

למה זה דומה?

"איך נקרא שאני מקבל מכתבים מהבית,
והבית איננו?
איך נקרא שאני מקבל מכתבים מהבית,
ואיש לא חי?"
(אבות ישורון)

למה זה דומה
שאדם שם את כל רכושו, את כל הונו,
את כל תקוותיו,
על סוס במרוץ סוסים?
למה זה דומה, שהוא
היה בטוח שהסוס הזה
הוא סוס, ולא סתם סוס, סוס בן סוסים!
סוס רב-אמן, "סוס סוס", כמו שאומרים.
היו שאמרו לו, "עזב אותך, זה לא סוס, זה בקשי חמור. אתה תפסיד הכל".
למה זה דומה שהוא התעקש: סוס סוס?
והוא האכיל אותו. קנה לו את האכל הכי משבח,
וקרא לו "הסוס".
והסוס מדי פעם השמיע איזו צהלה, והצהלה החלושה נשמעה לו כמו תזמורת.
סימפונייה שלמה.
למה זה דומה?
למה זה דומה שביום המרוץ
הסוס בכלל לא הגיע?
וכשהוא הלך לחפש אותו, הסוס אמר לו:
"אני בכלל לא מכיר אותך. תלך מפה, משגע".
למה זה דומה?

ללמוד להירמס

מתוך המחזור "עיכול קל"

*

אני משתדל לטפח את הרעב
כדי שיגדל לי בבטן.
לא ממהר לבלע, לעכל
לפלט כלויתן ובהמות.

אני לא מטיל שתן לבעל כמו כלב מקומות
בהם ריחם המתגרה של אחרים הספיק לדהות,
אני משחק באכל
אני מתעלל בטרף
אני מרכיב יצורי כלאים, מן השירים.

ויש לי תאבון בריא, אבל אינני מחפש
מי שנכנס מיזמתו לתוך הלע.

מכתבי אהבה שהנחתי באזניהן של נשים
 משוטטים בעולם הרחק ממני.
 גם אני אוגר בגופי שפה
 לשונות אהבה רבים.
 הן אינן שפות אם, זרות הן מתקבצות בי
 הלכתי אל הלוי־תנים ללמד לשיר.

אך פֶּשֶׁר השירה הזו שְׁמור לְבְנֵי מִינִי וְהֵם רְחוּקִים
 מעי אינם ים, בטני קרחת.
 שכחתי איך ללכת בהקיץ,
 לחלם מתוך שנה,
 מתהפך ומתהפך ומתהפך.

הלכתי אצל הנמלים והיתושים
 ללמד להרמס וגם לנעץ
 להתחמם מאכל, להוליך הם הלאה
 אפלו בהבל פה.

הליכה לטנטורה

1. שארית ספינה טרופה

רק ההולך על החול,
המוצק, היציב בגבול
הים הנע,

רואה שארית ספינה
טרופה, דבוקת אצות
או חלזונות ספלוליים,

חרס שנשחק שנים,
ולא הותיר דבר:
לא כתבת דיו,
לא עטור קרוט,
לא גבול מגדר
המאפשר רפוי,
ולו חלקי,

ולו עם חרס
נוסף
אחד.

2. מוקש מושלך

מה משלך על חוף?
הס משלך על חוף.
מוקש משלך.

גלים גלגלוהו שנים,
מלחמות שוכחות מוקשים בלב
ים, הים זוכר הכל.

סידן של פלנקטון שלא אכל
נח בסדקיו של המוקש
אצה דבוקה בו
ושבלולים ספולויים.

אין צרה בפיוץ,
די במוקש ישן
לסגר את החוף.

מה משלך? מי משלך?
אדם משלך אל החול
באלימות שוטר,
המגדר את החוף,
לכבוד המוקש.

3. פעימת החושך

על פעימת החשך,
בארץ הגל בארץ הגלות,
נתן לגלש בגלשן,
שיש בו כדי להנשא על חזית הגל
ולהפלט אל החוף
שיש בו ספה, וצל, וקיקיון.

שמש קופחת חולפת את פעימת החשך,
מרה, צורבת, מעלפת.
הרבה עבר לאחרונה,
הבריחה ארפה
ודבר לא נשמע.

4. לווייתן מוטל על החוף

לוֹוִיָּתָן מוֹטֵל עַל הַחֹף,
שֶׁמֶן הַצִּיפָה לֹא מִצִּיל מִן הַשֶּׁמֶשׁ הַקּוֹפֶחֶת,
סֶפֶת עוֹרוֹ לֹא מְצֵלָה עָלָיו
בְּשִׁלּוּלִית קִיאוּ
אֵין אָדָם
אֵין נְבִיא
אֵי אָבִי?

חֲרָחוּר אַחֲרוֹן לְכַאוֹרָה
סֶרְטָנוֹנִים מְקַפְּצִים מִן הַחֹל
זְבוּבוֹנִים מְקִיפִים אֶת הַנְּחִיר
מְקוּל שְׁעוּלוֹ הַגָּדוֹל
רְעֵדָה אֶרֶץ
מְקוּל שְׁעוּלוֹ הַרְחָב
עָלָה גֵל
חֲכוּף הַחֹל נִפְסַק לְאֵט
צְלִילָה אֲטִית בְּמִצּוּלָה
קוֹל פְּעִימַת הַחֶשֶׁךְ
הַתְּהַפְּכוֹת עַל הַגֵּב
נְעוּר
גְּלִישָׁה
מִים
חַיִּים
בֵּינָתַיִם.

5. צב הפוך על הגב

צב הפוך על הגב,
הד עצמות צב מן הקיץ שעבר
אחרי רוח צפונית מזרחית
שפנתה את החול אל הים.

הפך אותו, הפך
הוא רק מעמיד פני מת,
שלא יהיה לטרף.

הפך אותו, הפך,
הנה הוא שב לים.

משקל המלה בָּלָה

מתוך הפואמה "רפאל"

*

אֲדָמָה אֵימָה מָה אֶת מְרֹאֵה לִי
רְפָאֵל חָג סְבִיבָה בְּשִׁבְעַ עֵינַיִם
מְרַחֵף וּמְצַלֵּם תַּחַת כַּפַּת הַבְּרוֹזָל
רוֹאֵה וְיוֹרֵה מִחֲשֵׁמֶל בְּגֶדֶר
וְחֹמַת בְּטוֹן תַּחַת טָנֶק
מְרַכְבֶּה מִחֲתָל בְּעֵמוּד עֵנָן
צִיּוֹן אֵיכָה תִּסְתִּירֵי פְּנֵיךְ

מְדַבֵּר עַל פְּסוּל בְּגְרִיעָה
שְׁעִירִים הַחוֹצְבִים לָהֶם דְּמוֹת הַשִּׁיבָה
הוֹרִיאֵנִט הַעֲזָתִי נוֹהֵר בְּקַרְבִּים
לֹא שָׁמַע יִשְׂרָאֵל נְקִישוֹת הַקֶּבֶה
כִּי כַּפַּת הַבְּרוֹזָל הַתְּנַחֲלָה
עַל לִבָּךְ כְּעַרְלָה

עֲזָה הַחֲלוּלָה
בְּצִר לָהּ הִיא צָרָה אֶת דְּמוֹת הַדֹּפֵק
עִיר אַרוּרָה בָּהּ בִּיּוֹב זֹרֵם בְּרַחוּב
וְתַחֲתֵיהָ רוּחֹת רְפָאִים

קוֹרֵי שָׁנָה דְּבוּקִים בְּעַפְעָפִים
לֹא שֹׁנְנֵת בְּשִׁרְשֵׁי הַיְדִיעָה
עַל כָּל שְׁעָרָה נוֹשֶׁרֶת
צוּמַחַת אַחַת תַּחֲתֵיהָ
בְּשֵׁם הַמְּקוֹם שֶׁהַתְּפִנָּה

צִיּוֹן מִי עֲשֵׂה לָךְ רַגְלִים וְשָׁחִי
לֹא גָלָה לָךְ שֶׁהַשְּׁעִיר תְּמִיד חוֹזֵר

שְׁמַעֵי אֶת קוֹל הַדְּפֶק – רוֹאֵה יוֹרֵה תוֹצֵרֶת רַפְּא"ל
לֹא עֶבֶד כִּי נוֹרָה בְּשֶׁבֶת הַתְּשׁוּפ"ד

הַתְּצַפִּיתֵנִי יוֹת רְאוּ אֶת הָאֵשׁ
כִּי פָרְצָה מִהַמָּסֶךְ לְפָנַיִם
זֶה עֶבֶר בְּשִׁרְשֻׁרֶת עֲלֵה בְּסֶלֶם
מְלַמְעֵלָה חֲזֹרָה הַסִּסְמָה:
"לֹא יִהְיֶה כְּלוּם"
כִּי לֹא הָיָה כְּלוּם"
– מִשְׁקַל הַמְּלָה בְּלָה

*

הַטִּיס עוֹשֶׂה טַאי צ'י
לוֹבֵשׁ סֶרְבֵל עוֹלָה לְתָא
בְּלֵב שְׁקֵט
כִּי עַל הָאָרֶץ רוֹבֶצֶת עֵינַי הַשׁוֹפֵט

בֵּית הַמְּשֻׁפֵּט הַיְפֶה עֲשׂוּי אָבֶן
אֲמַת הַמַּיִם זוֹרְמַת לְרַגְלָיו
בְּזִכּוּכִית מִשְׁתַּקֶּף הָאוֹר הַטְּבָעִי
בוֹ הַדִּין מְלַקֵּק לְמִמְשָׁל הַצְּבָאִי

מִשְׁמִישׁ אֶת אוֹצְרוֹת הַלְּשׁוֹן
לְהַכְשִׁיר אֶת שִׁפְךָ הַדָּם
מְסוֹבֵב אֶת הַפֶּשַׁע בְּשִׁבְרֵי פְּסוּק
וְרֵאִי זֹאת מְקוּם גְּזוֹר וְחִלוּט
שְׁנֵה שְׁנֵה צֶדֶק קְרוּץ בְּדִין
תִּקְלֵל תִּקְלֵל יְמִין וּפְרָסִין
הַמְּשֻׁפֵּט הָעֶבְרִי
לֹא אֲמִין

מי נקבר כאן, מתי, בשם מה

סיזיפוס

סיזיפוס נעמדת על משקל,
הוא שוב מראה מספר לא הגיוני.
ברדיו אומרים – חיל נפל,
חוזרים על "המצב הבטחוני".

סיזיפוס נעמדת מול ראי,
מורחת קרם על הפעת פנים.
האבל מתהפך לה במעי,
הפחמימות הופכות לאבנים.

אל ראש ההר סוחבת את הלב
ששוב צריך לתפר בו איזה חור.
בין כאן לשם, כל ההוה צורב.
היא רק רוצה שמישהו כבר יחזור.

סיזיפוס מקפלת לה בגדים,
קוצצת ערמה של ירקות,
בוחשת, מן הסיר עולים אדים.
מדוע היא לא יכולה לבכות.

הפל יחזור מחר
אל מרגלות ההר.

מריופול

בְּחֶצֶר הַקְטָנָה אֲדָמָה יִבְשֶׁה,
הַגְּלִים רוּחֵשִׁים בְּמִרְחָק.
הַפְּרָחִים הַכַּחְלִים נִכְנְעוּ לְאֶבֶק
שֶׁנֶשְׂאָר אַחֲרֵי הַפְּלִישָׁה.

הָאָוִיר הָאֲדִים וְהָרוּחַ נוֹשָׂאת
אֶת קוֹלָם שֶׁל צִמָּא וַיֵּאוֹשׁ.
הָאֲדוּוֹת שֶׁל הַיָּם הִרְחֹק וְהַמַּת
מִשְׁמִיעוֹת אֶת בְּכִיָּן הַחֲלוּשׁ.

בְּאֲזֹנֵי מְצַלְצֶלֶת אֲנֻקֶת הָעִיר,
אֲדָמָה מְפֹרֶפֶרֶת. מֶחֶר – מִי יִפִּיר?
מָה יִשְׁרֹד וּמָה יִשְׁמֹר?
רַק הַשֶּׁבֶר בְּזִמְנֵי יִשְׂאָר.

מִעֲצָמַת הַפְּגִיעָה חֲלוּנוֹת עֵקָמִים
כִּשְׁתֵּי־לִים שֶׁנִּטְעוּ בַּחֲפֹזָה.
מִתְחַתֵּיהֶם תְּלוּלִית: חֲרָקִים חֲרוּצִים
יַעֲבֹדוּ אַחֲרֵי הַפְּגֹזָה.

בְּגִנָּה הַקְטָנָה שֶׁהִיְתָה שְׁלֵהֶם
יֵשׁ סִפְסָל. וְהָאוֹר מִתְאַבֵּן
עַל צְלָבִים בְּחֶצֶר:
שְׁנֵי שְׁמוֹת חֲרוּטִים,
שֵׁם שֶׁל אִם,
שֵׁם שֶׁל בֵּן.

מִי קָבֵר אוֹתָם כָּאֵן – לֹא אֲדַע.
בְּאֲזֹנֵי מְצַלְצֶלֶת דְּמָמָה.
בְּחֶצֶר הַקְטָנָה – נִדְנָדָה.
מִי נִקְבֵּר כָּאֵן, מְתִי, בְּשֵׁם מָה.

אתה גִּבַּע, אני מְדָרוֹן

זוג עכבישים

טוויים זה בָּזָה,
חלומותיהם טְרוּפִים.
בְּבִקְרָהּ הם מְשַׁשְׁפִּים
קוֹרִים.

מיִשְׁהוּ מֵהֶם מְשַׁחַר.
מיִשְׁהוּ מֵהֶם מְשַׁחַר.
הַרְשֵׁת הַיָּא מְלַכְדַּת
וּמְפַתַּח.

וַיֵּשׁ לָהֶם שְׁמוֹנָה עֵינַיִם
לְהַבִּיט בְּעֵינַיִם,
לְפַקֵּחַ וּלְעַצֵּם.

הבהובים

עולים על גבעות להדליק מדורות.
אתה גבע, אני מדרון.
אתה סלע, אני מסדרון.
אתה ירב, אני אבן קטנה,
מהבהבת.

אתה מזהב, אני עורבת.
אתה כורת עוד עצים למדורה,
אני כורתת פריתות.

אני ממטרת להבות.
אני סלע מחלק ועקש.
אתה הצופה השולף ומכבה
את האש.

שאריות של אגמים גדולים

במאוחר

נְקִישָׁה עֲמוּמָה נִפְלָה בַּחֲצוֹת
כְּשֶׁהִשְׁעַר נִפְתַּח לְרוּחָהּ, אֶף בְּדַחֵק.
שְׁלוֹשָׁה הָיוּ עֵדִים לְבִשּׁוּרָה –
הַכָּאֵב,
הַיָּאוּשׁ
וְהַחֵם הַדְּחוּס
שֶׁנִּצְבְּר בְּיָמִים שֶׁל שָׂרֵב מְצָנָן.

היא עברה
חמושים דקיקים ותמירים
שֶׁמְקַדֵּם הֶצְבּוּ עַל סֶף הַיִּכַל הַחוּל, לְהַפְחִיד
אֶת שְׁלֹא נִפְלֵט לְמַלְיָם.

היא עברה
תמהון מסדרונות ארפים
שֶׁל תְּשׁוּקַת פְּתָאֵם, יְחוּל שְׁוֹא וְכַמְיָהָה
שֶׁאֵט-אֵט קָלְפוּ מִזַּג עַד חֶרֶץָן.

היא עברה
כְּקַבְרָן, עֵיפָה כְּתַכְרִיךְ,
וְעֵינִיָּה רִיקוֹת מִיֵּרֵאת הַשָּׁנִים וְנוֹטְפוֹת
שְׁאֵרִיּוֹת שֶׁל אֲגָמִים גְּדוֹלִים.

וַיִּתּוֹר אֱלֹהִים אַחַר הָאָדָם

וּכְשִׁירַד הָאֱלֹהִים בָּא אֶל הָעִיר, וְשָׁמָּה קִדְּמָתוֹ הַיְדִיעָה
שְׁטַבְעָה הַנְּעֵרָה הַמְּקַרְצֶפֶת אֶת הַזֹּפֶת מִסְּפוֹן הָאֲנִיָּה
וְהָעִיר שְׂאֲנָנָה שׁוֹקֵעֶת לְאִטָּה וְטָפוֹת קָרוֹת פֶּרֶקֶדֶן
זוֹלְגוֹת עַל הָרְאשִׁים מִצְּבֵא תְּרִיסִים, וְאֵין שׁוֹאֵל –
אֵת הַלְּבָנָה לְכַד הַרוֹשֶׁם וְהַשְּׂאִיר לְאֲנוּשׁוֹת
רַק אֵת אֲבִיב הַנִּיצוּצוֹת שֶׁל מְכַמְנֵי עֶבֶר.
מִיָּגְעוֹת סְדוּקוֹת מְבַט זַחְחוֹ אִישׁוֹנִים:
”נְפֹגָה עֵת הָעֲנָקִים, הַגִּיעָה הַשְּׁעָה
לְעֵלּוּקוֹת”, וְאֱלֹהִים מֵאֵן לְהֶאֱזִין
וְדָפַק עַל הַדְּלָתוֹת הָאֲדִישׁוֹת
לְקָרִיאוֹתָיו, וְצִלְצַל בְּכָל לֵב
וְלֹא עָנָהוּ אִישׁ, וְאֱלֹהִים
חָזַר עַל הַפְּתָחִים, עַד
כָּרַע וְהִתְחַנֵּן מוֹל כָּל
עוֹבֵר אַרְחַ מְמַהֵר
לְאֵין-אֵן, אֲמָנִים
וּכְמָרִים וְרַבָּנִים
וּמְדַרְיָכִי יוֹגָה –
עָבְרוּ כָּלֵם,
וְאֱלֹהִים
יָצָא בְּנֹאקָה:
אֵיכָה, הָאָדָם?
אֵיכָה?

חתולים נחרדים מעמוּדי שדרה

איך יודעים?

כמו קיר מאטימות,
כמו אדמה מיבש,
כמו עבי מפלדה,
כמו עמק מחשן,
שם,
מעבר לשם,
תמיד רחוק, מפרד,
בלתי נגיש,
אבל כה מדמין
כה נחשק, בוחק,
כמו איבר מין בשיאו
מוחשי עד כאב.

מי לא חפר לשם מחלות?
מי לא ענד כנפי צפיה?

שום דבר, אני אומר,
אצבע לא תזוז,
שערה לא תתקמר.

ושם, אומרים, יש חמלה.
איך יודעים מי שיודעים
בלי שום קצה שלו
כאן
אף פעם –
איך יודעים שכדאי?

הלא מובן מאליו

כְּשֶׁכָּאֵב נָגַר מִן הַקִּירוֹת
וַיָּדִים צוֹמְחוֹת מִבֵּין הַמְרֻצָּפוֹת
וְאֶפֶר מִסְתַּלְסֵל בְּרוּחַ הַקֶּלֶה,
נִגְנְזוּ בְּדַמְעוֹת הַגֶּשֶׁם
וְנִטְמָן בְּבִץ הַבִּלְתִּי נִמְנַע –

כְּשֶׁצֶעַר נֶאֱצַר בֵּין אֲבֵנֵי הַקִּיר
וְצִפְרֵי הַבַּיִת מִתְחִילוֹת לְנֹדָד,
וְצִבִּים מְצַמִּיחִים כְּנַפִּים
וְחִתּוּלִים נִחְרָדִים מֵעֲמוּדֵי שְׂדֵרָה –

כְּשֶׁיֶלֶד אֶחָד מְשַׁחֵק בְּכַדּוֹר
בְּעוֹלָם שְׂכָלוֹ פְּלִיאָה,
וְהוּא לוֹמֵד שׁוֹב וְשׁוֹב
מְטַעֲיוֹת –

אוכלות את הרוח

*

הִילָדוֹת רְצוֹת. "אֲנַחְנוּ
אוֹכְלוֹת אֶת הָרוּחַ",
מוֹתְחוֹת פִּיּוֹתֶיךָ לְצִדְדִים,
וּמַעַל תְּהוֹמוֹת הַבְּדִידוֹת שֶׁבִּנְשָׁט
שְׁנֵי תְּאוּמֵי עֵנְבָלִים נִרְעָדִים.
אֲוִיר קָר נוֹשֵׁב לְגֵרוֹנוֹת:
אֲדָמִים מְמַרְק סֶלֶק,
דְּלוּקִים מְצוֹחוֹת הַמְשָׁחָה,
נִחְרִים מְצָמָא לְאַחֲרֵת.
שׁוֹתוֹת רוּחַ, מְחַכְכוֹת
לְחֵי בְּלָחֵי, סְמוּקוֹת
כְּפֶטֶל הֶבֶר,
שׁוֹתוֹת רוּחַ,
שְׁטוֹת בְּגָשָׁם,
סוֹחֲטוֹת לְשׁוֹנוֹת,
שׁוֹתוֹת עֵנְבָר.

אובדן הגוף השלישי

דווקא הרגש

יִרְקַק הַעֵשֶׁב, שׁוֹטֵה
וְנִדְחַק רֶוַח צָר
בְּדִחַק הָעִיר

מִהֵגֵר אֶךְ צָמַח
בְּאֶפֶס הַמִּשְׁטַח הַבּוֹעֵר

עֵשֶׁב זָעִיר, כְּרוֹךְ
בְּכֶרֶךְ הַסְּתוֹר

הֵר וְשָׂדֵה וְיַעַר
לֹא הָיָה נִגְלָה
כְּעֵשֶׁב הַזֶּה

הַטִּיל שָׂרֵשׁ בְּרוּחַ
וְדוֹקָא הָרְגֵשׁ
עֲצָבוֹת.

אובדן הגוף השלישי

לֹאן סְבֵתָא רַחֵל?
לֹאן וְהַגּוֹף עֵדִין כָּאן
אךְ הַנֶּפֶשׁ נִפְרָמֶת,
מִשְׁמוֹת הַגּוֹף נִפְרָמֶת לְאֵט.

לִפְנֵי שְׁנֵי עֶשְׂרִים רַחֵל
אֲבָדָה אֶת הַגּוֹף הָרִאשׁוֹן
עִם מוֹת צָבִי. סְבֵא.

וְלִפְנֵי שְׁנֵה אֲמָרָה לִי
אֲתָה אֲכַנֵּר
אוֹ בְּנֵי אוֹ בְּנֵי
וְאִךְ אֶחָד מֵהֶם אֵינִי

כָּלֶם צָחֲקוּ לְהַחֲנִיק
אֶת אֲבֹדֵן הַגּוֹף הַשְּׁנִי.

הַבְּקָר עֵדִין צְלוּלָה
כְּבוּעֵת אוֹר עוֹלָה מִמְּצוּלָה
וְזוֹכֶרֶת אֶת שֵׁם בְּתוּהָ, לִיאֹרָה

וְכַשְׁמִסְתַּכְּלֶת עָלַי
הִיא שׁוֹאֵלֶת: "וְהוּא
לְמָה עֲצוּב כָּל כֶּה?"

קרמטוריום המילים הזה

שלוליות

הזמן והעבש מרפדים את נחירי
עד שלגשם אין נוחות,
והלשון לוחשת זה יבש
ומר.

אזי נגזר עלי לתלות רבוא של שלוליות על הקירות בפית
ולהחליף בן בבואות כשהן אוזלות,
כשהברק נגמר,
או כשהדבק מתעיף מצעדי.

כשהן נוזלות אל המרתף לשבח בו סודות
הטל מנפיש את הריסים,
והנחשת את הפלא.
והלחות
שולחת רחמיה שיחצו את החוצץ אל המליחות.

אך אין מה שימתיק מלבד שלולית של חלב.

אין סוד
ואין תקרה.
רק מרתף רווי עבש.
רקיעות הגשמים – רעידת אדמה.
על קירי בבואה של חפש.

*

שְׁבְרֵי רוּחָהּ מְזַדְכֵּים עַל הַגּוֹף.
עַל סֵף הַחֲמוּם, בְּקוֹלָם מְזַדְדֵּים בְּפָנָי
חֶדֶר.

מִתַּחַת לְסֵף הַחֲמוּם,
הַקְּצוּוֹת מְתַכִּים אֶל מוֹצֵא הַבֶּשֶׂר.

בְּקֶשׁ מְקַרְמָטוֹרִיוּם הַמְלִים הֵזָה
לְפָרֵשׁ עַל עֲפָעְפֵיָהּ מְנִיפֵת אוֹרִים
וּלְהַמִּס אֶת כָּל הַחֹסֶם-צָהַב לְכַדֵּי תְנוּעוֹת
וְעֲצוּרִים.

וּתְנַסֶּה לְהֶאֱמִין לָזֶה.
וּלְעֲרַעֵר אֶת אֲמִינּוֹת הַחֲרָכִים כְּשֶׁהֵם חוֹרְצִים:
"הֵייתִי פֶעַם תָּנוּךְ."
נִסֶּה לְהֶאֱמִין לְשִׁסְתוּמִים.

וְאִם מְטִלָּה כֹּה פְּשׁוּטָה וְזִנְיָחָה
בְּכַחַה לְהֵמֵם אֶת זְרִימַת הָאוֹר הַתְּכַלְפֵּל,
חֶשֶׁב מַה יִּקְרָה כְּשֶׁסְּנוּגִיַת תַּתְּפָּרֵץ אֶל הַחֶדֶר,
בְּפִיָּה נִכְנָסֶת שִׁיחָה.
"שְׁלוֹם,
בְּקָרוֹב תַּחַל הַפְּסָקֶת חֲשָׁמְל".

I ♥ Dresden

I ♥ Dresden

בְּלִילָה שָׁבוּ דְרוֹדֵן הַפְּצָצָה
בְּמִקְוֹמוֹת אַחֲרִים עָשׂוּ אֶהְבָּה
אֶפְלוּ הַרְבֵּה
וְאֶפְלוּ בְּדְרוֹדֵן עֲצָמָה.

עוֹלָם מוֹזֵר.
בְּשָׁעָה שְׁלֵהבוֹת טֵרְפוּ אֶת הָעִיר
נִטְרְפוּ אֲנָשִׁים בְּתִשׁוּקָה לוֹהֵטָה
וְדָבֵשׁ נִגַּר מֵהַעֲצִים הַבוֹעֲרִים
אֶפְלוּ בְּדְרוֹדֵן עֲצָמָה.

לִפְנֵי שֶׁהַפְּצָצָה דְרוֹדֵן
מִיִּשְׁהוּ דָּאָג לְפָנוֹת מְאוּלָם הַכְּנִסְיָה הַקְּתוּלִית
אֶת צְנוּרוֹת הָעוֹגֵב הָעֵתִיק (פֶּן יִבְלַע לָהֶם).
הוּא יָדַע שֶׁבְּעוֹלָם כְּזֶה יֵשׁ מְקוֹם לְעֵגֵב
אֶפְלוּ הַרְבֵּה
וְאֶפְלוּ בְּדְרוֹדֵן עֲצָמָה.

מזכרות

מִבֵּין שְׂמוֹנָה מִיְּלִיאָרְד אֲנָשִׁים
אֲנִי בּוֹחֵר בְּשָׂמִים
שֶׁנִּדְמִים לִי לְפִתַּע כְּנִיר מְקַמֵּט
כְּמוֹ חֲצוּצְרָה מְקַרִּיסְטָל שֶׁשׁוֹבֵרֵת
בְּחִרְיָקָה צְלִילִים אֲדָמִים, סִפְקַי יִרְקִים.
מֵה שֶׁמְסַתֵּתֵר בְּתוֹךְ הַבְּדִידוֹת

הוא כדור הארץ שלך שתלוי על בלימה
 מה שמזכיר לי ששכחת להרים
 את בלם היד ולאותת עם הוינקרים
 לפני שנסעת לאיטליה לנשם קצת חפז.
 פתאם משהו כבד התנפץ, פסנתר נגן
 יצירה שצלמה משלוש זוויות שונות
 במצלמה של שלושים וחמשה מילימטר בשחר לבן
 ובטעם שנע בין עוגת קצפת למרק קובה סלק.
 החשך הזה לא עושה טוב לעור הפנים
 וגם הריח של הגז שרתך בחזקה לגלים
 וגם גלגל האופנים הנזון מן הבלמים
 וגם רסיסי הזכוכית שקבלנו אז במתנה ליום ההלדת
 וגם הנשיקה שלך שתמיד נושרת מקמטת לפני שהספיקה להבשיל
 וגם המערה ששלחת לי עטופה בניר צלופן (צרפת פתק החלפה)
 וגם הבדידות בריח מנטה עם החידק הידידותי –
 מזכרות קטנות מארוע גדול.
 דרקונים בולעים ציפרלקס ויורקים קש
 מתערבלים על מטתי כמו ארגמן זהב ושש
 מתוך שלושים ושבע היבשות האפשריות מישהו בחר חמש.
 זה רק נראה מקרי, בעצם יש כאן חקיות:
 מה שצריך לעשות הוא לקנות כרטיס גרוד
 ארוג מפלסטיק ממחזר שהיה פעם בקבוק
 ללא צנאר, ללא ראש, ללא תווית, רק עוית
 חיוך נפלא, קריצה, פהוק, חבוק, נתוק
 מחברת הכבלים או הלון, רק שלושים וששה תשלומים
 רק גמל ועדר כבשים, רק הנעורים.
 מזמן כבר רצית לעשות את זה ובכל פעם דחית
 אמרת שכבר מזמן רצית לעשות את זה ובכל פעם דחית
 שמונה מיליארד אנשים בעולם ובכל פעם דחית
 אותי.

בְּבִזָּאָר שֶׁל נְגוּיָה

סליחות

בֵּין כֶּסֶה לְעֶשׂוֹר,
כְּשֶׁקְּוִי סִתּוֹ נִרְשָׁמִים בְּנוֹף,
כְּשֶׁעֲנַן מִתְנַפֵּחַ סָגֵל מֵעַל יָם,
וְאֱלֹהִים מִתְבּוֹנֵן לִפְנֵי וּלְשָׁם,
אִז מִתְחַשֵּׁק לִי לְסַלַּח.
חֲמֵלָה מְאֻנְדְרָטֶת אֶת לֵב הַמִּישׂוֹר.

אוּלֵי אֶסְלַח לְאִמְנוֹ לְאָה,
שְׁפִי שְׁבַעָה נִכְנָעָה בְּאֶהְבָּה,
וְגִבֹר שְׁבוּי מִשָּׁל בָּהּ. גִּבֹר גּוֹיֵב מֵאֵת, פְּטוֹר מִקְנֵס נְשִׂיאָה.

אוּלֵי אֶסְלַח לְרַבִּי עֵקִיבָא וּבְנוֹ
שְׁמַצָּאוֹ טוֹב עֲבוּרוֹ, עֲבוּרָה, עֲבוּר כָּלְנוּ
בְּצֵל מִטָּה הַדְרִיאָנוּס קִיסָר. שְׁחִיק עֲצָמוֹת גּוֹבֵר עַל יְתוּשׁ שְׁבָאָזֵן נוֹאֵשׁ.

אוּלֵי אֶסְלַח לְאֻדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וּרְבֵנוּ יִשְׂרָאֵל
שְׁתֵּר אַחַר הַזֶּה וְאֶסְפֵּת נְשָׁמוֹת
כְּבָשִׁים מְרִתָּוֹת בְּמִרְזַח. וּבְגֵן עֵדֵן לֹא הִיָּתָה מְנוּחָתוֹ בֵּין בּוֹרוֹת.

אוּלֵי אֶסְלַח לָךְ
שְׁחַטְפֶּת מֵאֶלְפֵי גוֹיִים אֶת קֶלֶף הַחַיִּים
אֶךְ שׁוֹב וְשׁוֹב נִקְמָצָה הַשְּׂרָאָתָךְ. הָרִי שְׁלוֹשָׁה צְבָאוֹת נָטְלוּ אֶת גּוֹפְךָ.

אוּלֵי אֶסְלַח לְעֲצָמֵי
שְׁלֹסְרֵגֵי מַעֲקָה נְצַמְדִּיתִי, אֶל הָאֶפֶק הַרְחֵק הַבְּטָתִי
וּבְחִרְתִּי בְּאֵין בְּרָרָה. נֹד, מְצַמֵּת פּוֹנִים מְשַׁעוּלִים.
בְּצַדִּידִים כְּתַמִּיד שׁוֹמְטִים הָאֵיקֵלִיפְטוֹסִים בְּדִים.
הָאֻדְמָה אֶךְ מְנוּחַ רָגַע. מִתְחַת לִיבֶשֶׁת – מִשְׁכֵּן פִּיּוֹת.

בְּזָאֵר שֶׁל נְגוּיָה

נְגוּיָה צְבֻעוֹנִית כְּמוֹ בְּגָלוּיּוֹת
מִתְרַסֶּסֶת כְּפִסּוֹת קוֹרֵץ תַּחַת שָׁמַיִם אֲפָרַיִם.
בְּזָאֵר טְמוֹן בְּלִבָּהּ שֶׁל הָעִיר.
וְהַסְנוּנִיית מִטָּה אֶת חֲצֵי זַנְבָּה –
הָאִוִּיר נִכְנַע תַּחְתָּי. וְהַרוּחוֹת קוֹרְעִים בִּי,
נְעִים לְכָל עֵבֶר אֲנַחְנוּ דוֹאִים לְצַד הַשָּׁמַשׁ.
הִלְכֵתִי יְמִינָה יְמִינָה,
עֲמִיתִי בְיוֹקָטָה כְּחֻלָּה לְפָנַי צוֹעֵדֶת. מְסַרְקוֹת הִלְכָה נוֹטוֹת בְּתָם לִיל עֲבוּדָה.
הַחֵי הוּא סְכוּם כִּימִיקָלִים נְתוּן. מְשׁוּחַ לְאַרְךָ יַחֲדוֹת זְמַן קְצוּבָה.

בְּזָאֵר שֶׁל נְגוּיָה חֲתוּמוֹת הַפְּנִים –
לְהִטִּיל מִבְּטִים מְזוּיִת עֵינַי. לְשָׁמֵר אֶת הַגּוֹף יִצְיִב.
בְּחִלּוֹנוֹת לִילִיפּוֹטִיִּים מְשֻׁנָּקִים
חֲזוֹת יְצוּרֵי מַיִם שְׁבוּיִים.
בְּקִיר מְבִנָּה מְצֹאֵתִי שְׁקַע יְדִידוֹתַי –
סֶפֶל אֲרָפֵד לְגוֹזְלֵי,
אֶת צְפֻצְפוּפֵי הַתְּחִנָּה אֲמַלֵּא בְּנִתְחֵי תוֹלָע.
וּבְבוֹא יוֹם גּוֹרֵל אֲדַחֵף אוֹתָם הֲלָאָה. לְמַסַּע גְּבוּרָה.
הִלְכֵתִי שְׂמָאֵל שְׂמָאֵל שְׂמָאֵל
הַגְעֵתִי לְבִנְיָן מְפֻגָּם. הַבְּזָאֵר כְּמַעֲט נְעֵלָם. הָעִיר הַתְּעַרְפְּלָה.
הַמְתַּמְטִיקָה מְבִטָּאֵת זֹאת טוֹב מִכָּלֶם –
הִיא מְחַלֶּקֶת אֶת הַמְּצֹאֵי בְּקַפִּידָה. יַחֲדוֹת שֶׁל יַחֲסֵי מְרַחֵק וְזַמַּן.

גּוֹזְלֵי מְצַפִּים בְּתוֹךְ גְּמָחָה –
מַעַל זְגוּגִית אֲטוּמָה
שְׂמֵאֲחוּרִיָּה פְּסֵי בְּדִים
מְכֻסִּים סִימְנֵי הַקְּסָמָה.
הַיּוֹם תִּשְׁעָה בָּאֵב
וְהַגּוֹזֵל הֲרֵאשׁוֹן עָף.
חֲדֵי הָאִירוֹסִים בְּבִזָּאֵר מְצַבִּיעִים
עַל הַשּׁוֹנִים. עַל עֵקְבוֹת הַנְּרָפִים.
הֵם לֹא יוֹדְעִים
שְׁבִי לֹא נִתֵּן לְגַעַת.

לְבִי בְּצִדּוֹ הִנְגִּדִי שֶׁל הַחֶלֶד. אֵיכָה אֲבַדָּה עִיר רְחוֹקָה
שֶׁנִּשְׁמָתָהּ פְּזָרָה. כְּשִׁמְאִישׁ נִטְלָה נְבוּאָה.

בְּבִזְאוֹר שֶׁל נְגוּיָה
לְשִׁמְחָה יֵשׁ צִבֵּעַ בְּהֵט נְקִי. רֵיחַ שֶׁל דָּגִים שְׁמוֹתָם טְרִי.
הַחוֹשִׁים מְסִתְחַרְרִים
לְהִרְקִיעַ עִם צַפְרִים.
הֵן מִתְפַּתְלוֹת בְּמִבְנֵה לְעֶמֶת עָנָן.
גְּנֵי מֶלֶךְ הַמְּלָכִים –
יַעֲדֵן.
הַפִּיזִיקָה מְשֻׁרְטֶטֶת אֶת תְּוֹאֵי הַקִּיּוֹם. מֵאֲטוֹם מְבָקֵעַ לְהוֹיָה דְרוֹכָה.

סלובניה, מרכז

ואז תנחת לה התקבלות כמו חפה דקת צמרמרת. ולא תבין
 איך האבק הריק אותך אל מבואת בית המלון, עם כל הפטיו,
 השטיחים והחזרי הנסיעות. אחרי הקליק בדלת תדלג על
 המטה הרחבה כמו עורב סלעים: זוכר? זוכר? אותך לבד
 חצי-חולה בחדר ארבע-דולר, חלדה לא-יחידה אורבת
 בתקרה ומוט ברזל שומר ביד. ושם, בכובע התרמיל,
 מעטפות חומות וניירות גסים מלכלכים מנמלים של דיו,
 שלוחים אל סתר עתידות שמי יודע מה –

פתאם באור זרקור חמים, אתה בערב הקראה שמנוט
 בנחת חיוכים נושמים. תראה אותך מפריח בועיות של מרחקים
 אל החלל המינן, שולה כמו מחפסת קלפים פקועה מאסים
 ומלכים, מוסר בקול סופסוף כמעט שלו מעות מצטללות
 של פילוסופית מסדרון. כמו מנות מתאבנים חנניים, אתה קוטף
 גמיעות עינים מתמסרות. ושוב, בדיק בין הרגעים, מפקיד עוד
 פת של חם ליום פקדה (שלא יבוא, שלא תדע) בתוך מעטפת
 חמצן שקופה, בגשם רך נתך של מחיאות כפים ננגעות.

תראה אותך, באיזו טבעיות מגיש ספרים והקדשות
 שנמוחות בדיו השטה בנחם אלוהול עדין, אולי
 כבר עוד מעט נוזלים למיניהם אל בטן המחך
 עם המשוררת הסלובנית השתוקה, שפתע כך
 נתערטלה בחדר מכתר פלדתה.

כשהעולם הומה שירה

צרצר

כְּשֶׁהָעוֹלָם הוֹמָה שִׁירָה אֲנִי כּוֹתֶבֶת
אֶת הַשִּׁיר שֶׁל הַמֵּתִים הַיְשָׁנִים

אֲנִי אוֹמְרַת לְדַבְרִים הִירָקִים סְבִיבִי מְלִים
עֵקֶר שְׁתִּיקָה לְמַרְגְּלוֹת אֶהְבֵּתִי אֵלַיךְ

מִתְרַגֶּשֶׁת בִּי דִמְעָה מִן הַצְרָצֵר שֶׁבְקִצּוֹ

אֲנִי יֹדַעְתִּי צְרָצְרִים שֶׁל עֵץ הַתּוֹת
וְגַם שְׁתַּקְתִּי

יֵשׁ נֶהָר שֶׁבּוֹ רוֹקְעוֹת שְׁפִירִיּוֹת
עַל פְּנֵי הָאֲבֵן חֲקוּקִים כְּתוּבֵי עֲשֵׂה
שְׁצֻרָרִים אֵינָם בְּאִים אֶל הַנֶּהָר

בקעה וערפל

בְּקֶעָה וְעֶרְפֵּל
סוּסוֹ שֶׁל הַרוֹכֵל סִרְבָּן
(סִרְבָּן סוּסוֹ שֶׁל הַרוֹכֵל)

וּכְבֵר שִׁקְעוֹ עֲבֵי הַשַּׁחַר
בְּנִהַר הַבְּדֵלַח
(בְּנִהַר הַבְּדֵלַח עֲרִיפִים שִׁקְעוֹ)

עֲטָרַת אֲצָבָעוֹת הַגָּפֶן
לְכֹלָה פּוֹרְטַת נֶבֶל
יְעָרִים לֹא יִשְׁמְעוּהָ
(לֹא יִסְכִּיתוּ יְעָרִים)

אִם רוֹקְמַת דְּמַעוֹתֶיהָ
פִּעְמוֹן אֲרָבָה גּוֹנֵחַ
שְׁתִּים-עֶשְׂרֵה מְעוֹת שְׁנוֹתֶיהָ
(נִאֲנֵק הַפִּעְמוֹן)

מנהל החשבונות שרצה להיות משורר

שירה

לעלמה פוגל

כְּשֶׁהִגַּעְתִּי לְתֵל אַבִּיב וְהִבְנֵתִי שֶׁהִכֵּל זֶה אֲמָנוֹת
וְכָל הַבְּקָע אֲמָנוֹת
וְהַגּוֹף אֲמָנוֹת
וְהַרְקָפוֹת אֲמָנוֹת
וְהָאֵכֶל אֲמָנוֹת
וְהַתְּפָרִיט אֲמָנוֹת
וְהַשְּׂאֲרִיּוֹת אֲמָנוֹת
וְכִסָּא הַכְּבוֹד אֲמָנוֹת

וְכָל זֶה גִּלְתִּי עַל דְּרוֹךְ הַהִקְסָמוֹת
שֶׁהִלַּכְתִּי לֹא בְּדְרוֹךְ הַבְּשָׂרִים
וְלֹא בְּדְרוֹךְ פְּתִיחַת הַשְּׁעָרִים
רַק בְּדְרוֹךְ מְשֻׁעָלֵי הַהִקְסָמוֹת
עַד כִּי בְּסוֹף לְמַדְתִּי לְדַבֵּר בְּשִׁפְתַי הַמְּסֻתוֹרֵן
לְלַחֵשׁ "פֶּסֶל" – כְּלוֹמַר אֵינְסִטְטְלִישֵׁן
"גּוֹף" – כְּלוֹמַר מְכָשִׁיר
וְחַוְיָה לְאַסֵּף מְפֻתַחַת. כְּשִׁיר

כְּפִי שְׁמַתִּי בְּפַעַם הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁרָאִיתִי פְּרֹפּוֹרְמָנְס
(מֵאֵת מִי שֶׁאֶהְבֶּה הַכִּי הַרְבֵּה בְּעוֹלָם אֶלְכוֹהוֹל)
כִּי גִלְתִּי שְׁלֻעוֹלָם אֶהְיָה קִטְנָה מְדִי לְעוֹלָם
שְׁלֻעוֹלָם לֹא אֶצְלִיחַ לְגַשֵּׁר בֵּין קִטְנוֹתִי לְגִדְלוֹ
כִּי בְּרוּחַ הַשְּׁעוֹת רְצִיתִי יוֹתֵר מִכֻּלָּם.
וְכָלָם לֹא יָכְלוּ כִּי לֹא הֵיטֵה לִי תְמוֹרָה לְתַתָּם.

כִּן אֶפְשֶׁר לֹאמֵר: מִי שְׁלֵמָה אוֹתִי אֲמַנּוֹת
לְמָדָה אוֹתִי גַם אֵיךְ נִרְאָה שְׁבוֹרֵן הָאֶהְבָּה
(לֹא כִמוֹ עֵלָה מִט לְנִבֵּל. כִּמוֹ כְּתָף שֶׁנִּכְפַּפְתָּ לְסִבֵּל)
וּמֵאֲזוֹ בּוֹדָאוֹת מְחַלְטֵת אֲנִי יוֹדַעַת שְׁאִינִי יוֹדַעַת לְאֶהֱבֵךְ דְּבָר
מִלְבָּד הַמְנַגֵּינָה.

וְזֶה דְרָאוֹן הָעוֹלָם
הַנֶּקֶע
הַחֹב
שְׁאִינִי יוֹדַעַת לְאֶהֱבֵךְ

וְשִׁכַל יְגוֹר הַלֵּב מוֹצִיאֵנִי מֵאֲלִיו
וּמוֹתִירֵנִי לְפִזּוֹ עַל שְׁבוֹרוֹנֵי כֶּשֶׁן חֵלֶב

הַפְּסֵל שֶׁל קְדִישְׁמֵן

לְצַד הַפְּסֵל שֶׁל קְדִישְׁמֵן עוֹמְדִים
בְּצִהְרֵי יוֹמָא, מִתְפַּעֲמִים כִּחַ
כְּבָדָם שֶׁל עֲגוּלִים לֹא יִמִּיתֵנוּ
כְּבָדָם שֶׁל עֲגוּלִים לֹא יִבְשְׂרֵנוּ צָרָה
כְּבָדָם שֶׁל עֲגוּלִים לֹא יִתְקַשֶּׁר
יֹאמֵר הָלוֹ, לָמָּה לֹא בָאתֶם, חֲכָל
עֲגוּלִים כְּבוֹדִים לֹא יוֹלִיכוֹנוּ שׁוֹלֵל
לְכַבוֹד הָעֲגוּלִים לֹא נְבוֹא עַל אֲרִבַּע
הָעֲגוּלִים בְּכַבוֹדָם לֹא יִמְדְּדוֹנוּ בְּזִמְן
אֲנַחְנוּ עוֹמְדִים לְצַד הַפְּסֵל
שֶׁל קְדִישְׁמֵן וּמְבָרְכִים עַל מַעֲשֵׂה
הַתְּפָאֶרֶת, עַל יַד הָאֱמֵן
וְיֵשׁ לָנוּ יְהֵב כְּבִיר
פְּרָאִי וּמְעוֹרֵר מְצוּקוֹת
לְהַטְבִּיעַ סִימֵן

מנהל החשבונות שרצה להיות משורר

מי יִלְבַּשׁ עֶזוּז, מי יִשְׁבֶּה תְּכָלִית?
מי יִזְהַר בְּתַכְלֵת, מי יִגְרַר עֶלְבוֹן?
מי יִרְאֶה גּוֹרֵל, מי יִרְאֶה חֲשָׁבוֹן?
כָּלְנוּ חוֹמְדִים בְּאוֹר הַהָרִים
בְּשִׁבִיל הַחֶצֶר, בְּדַרְכֵנוּ לְמַלְךְ
נִפְגַּשׁ אֶת הָאִישׁ שֶׁהִכְרַע עַל גְּבוֹ
לְסַחֵב אֶת עַל הַסְּפָרוֹת, עֲבוֹדָתוֹ
גּוֹזֶרֶת בּוֹ בְּגִידָה, טִינָתוֹ שְׁמוֹרָה
לְצָרִים סְלֻוָּהוּ
לְמִי שְׁאָמַר שְׁבַמְעֵילוֹ בְּאֵרוֹת וְהִכְזִיב
לְשׂוֹא הוּא מְחַפֵּשׂ אֶת הָעֵמוּם שֶׁבְּצִלוֹ
הֵיכֵן שֶׁהַשְׂמֵשׁ מְפַרֵּשֶׁת כּוֹזִי

הבעיה הגדולה של השירה

הבעיה הגדולה של השירה

הבעיה הגדולה של השירה
היא שהכותבים המשפיעים
(אתה, למשל)
ממאייסים, בדיעבד, את הכותבים
המשפיעים.

הבקורות, מעלעלות.

ועכשיו לנושא אחר

אני הנעם חורב של השירה
אני האשכול נבו של הפרוזה
אני האבי נשר של הקולנוע
אני הניר הוד של הציור
אני הצביקה הדר של הטלוויזיה
אני היאיר לפיד של הפוליטיקה
אני החנן בן ארי של המוזיקה
אני ה[...] של התאטרון
אני העודד מנשה של המסרתיים
אני הרנת גבאי של הילדים
אני החיים כהן של הקולינריה
אני הדני קושמרו של החדשות

עֲכָשׁוּ תֹאמְרוּ –

אַתָּה עוֹשֶׂה שְׁמוֹשׁ לֹא נִכּוֹן בְּתַבְנִית הַדְּבוּר הַנִּלְ; אַתָּה לֹא יְכוּל לְהִיּוֹת הַמֵּיִשָּׁה שְׁמִמִּילָא כְּלוּל בְּתוֹךְ הַמְּשָׁהוּ שָׁבוּ הוּא פּוֹעֵל. אַתָּה צָרִיךְ סִימַת אַחֲרַת, אַתָּה צָרִיךְ שְׁהַמְּשָׁהוּ יִהְיֶה אַחֵר. וְאֲנִי אֶעֱנֶה: בְּדִיוֹק; לֹא הַבְּנֵתָם דָּבָר.

וְעֲכָשׁוּ לְנוֹשֵׂא אַחֵר: לֹא תִמִּיד יֵשׁ צָרְךָ לְחַפֵּשׂ דְּרָכֵי מְלוּט; יִתְכַן שְׁהִלְמ"ד שְׁלִפְנֵיךָ זֶה מוֹרָה לְנִהְיָה שְׁנוֹסֵע לְבִדּוֹ בְּמַכּוֹנִיתוֹ. קַח אֵת זֶה בְּחֻשְׁבוֹן. הַשְׁעֵן לְאַחֹר, הַרְגַע.

מוזיקה של סרטים אילמים

הַזְכְּרוֹנוֹת הֵם פְּחִמִּימוֹת רִיקוֹת
יִתְכַן שְׁהִזְמֵן עֲצוּב
יִתְכַן, בְּכֻלּוֹ, שְׁהִזְמֵן עֲצוּב
(אֲנִי לֹא אֶכְנִיס לוֹ אֵת הָרַעִיוֹן הַזֶּה לְרֹאשׁ)
נִכּוֹן; אֵל יִתְהַלֵּל, אֵל יִתְהַלֵּל, אֲבָל
רַק בְּיוֹם שְׁאֲרָאָה מֵיִשָּׁהוּ עִם קַעְקוּעַ שְׁכֵתוֹב בּוֹ
יִשׁוּעַ בֶּן גִּלְגוּלָא
אֲדַע שְׁגַם זְמַנּוֹ שֶׁל הַזְּמַן הַגִּיעַ.
עַד אַז, הַתְּעַטְשׁוֹתוֹ שֶׁל הַגּוֹף –
לְאֵט, לְאֵט, הַזוֹהָרִים נְעֻלְמִים בְּחֻשְׁךָ
זֶה לֹא לְלַחֵשׁה
זֶה לֹא זְמַן טוֹב לְלַחֵשׁה.

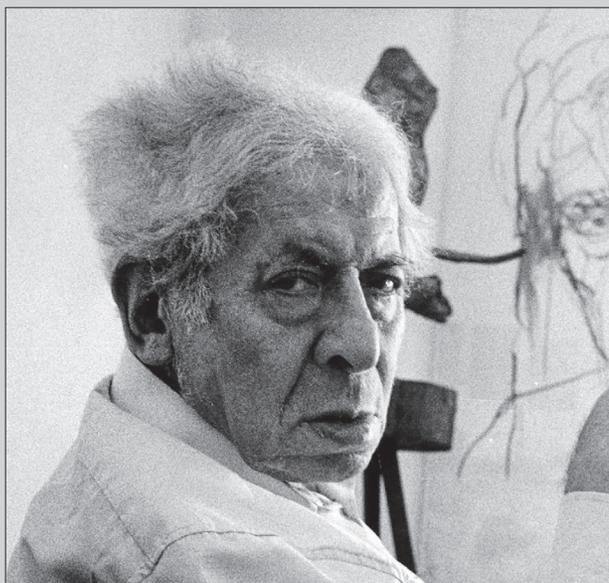
אֲנַחְנוּ צָרִיכִים עֵדִים
כְּלָם יוֹדְעִים וְשׁוֹתְקִים
אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לְזֶה עֵדִים –
הַמְּפֻלְצֵת הַזֹּאת לֹא מְכַשֶּׁרֶת, הִיא רַק יוֹדְעַת לְהַתְרַאֵן.
יִתְהַלֵּל, וְעוֹד אֵיךְ הַתְּעַלֵּל, אֲבָל
מְרַדִּימִים אֵל מְמַרְיִצִים אֵל מְשַׁכְּכֵי הַכְּאָבִים
כְּלָם בְּסוּף נְחִים בְּגוֹף רַבִּים סִתְמִי.

אָבֵל הַזִּמְנוֹ, הַזִּמְנוֹ נָקִי מִפְּגַע, מִכְּבָּס
(גוֹף שְׁלִישִׁי שֶׁחֲצָן, גוֹף שְׁנַי פְּרִקְדָן, גוֹף רֵאשׁוֹן מוּבָס)
אֶת כָּל פְּצָעֵי הָעִיר, הָרוּחַ כָּבֵד שֶׁטָּפָה
הָאֲשָׁמָה עֲכָשׁוּ שֶׁטוּפָה, שֶׁטוּפָה.
הִנֵּה, הַזּוֹהָרִים נֶעְלְמוּ בַחֲשֶׁךְ
הִנֵּה מוֹזִיקָה שֶׁל סְרָטִים אֱלֵמִים.

"הלשון צריך להיות כמו גרניט"

יובל לצאת 'השבר הסורי אפריקני'
של אבות ישורון

מדור בעריכת עומר ולדמן

צלם: שלום בר־טל

הקדמה

בשעת משבר נפוצה בעם ישראל הקריאה לנביא או למשורר, ומוכן שהדברים אמורים היום גם בלשון אישה. גם לאחר מלחמת יום הכיפורים נערמו תגובות משוררים, סופרים ושאר אנשי רוח על מראות המערכה, ואף נאספו אסופות. אולם במפתיע נדמה שהתגובה הבולטת ביותר בתחום השירה לא באה ממשוררי "דור המדינה", שלכאורה היו אז בשיא אונם (או בשפל אונם, בהתאם לנקודת המבט), וגם לא מן ה"דור" העוקב – יונה וולך, מאיר ויזלטיר ואחרים. היא באה מאבות ישורון, משורר בן שבעים שנתפס עד אז בצל הבולטים בדורו, בספרו החמישי, 'השבר הסורי אפריקני', שבימים אלה מלא יובל לצאתו.¹

הנחה זו בדבר תהודתו של 'השבר הסורי אפריקני' (בהמשך: "השבר"), על סמך התגובות הרבות שקיבל בצאתו ובדיעבד,² מעוררת שתי שאלות שלא ייענו כאן במלואן. האחת: מדוע עורר הספר התייחסות כה נרחבת, לחיוב ולשלילה, עם צאתו? השנייה: מה יצר בספר הזה את פריצת הדרך הפואטית של ישורון, אשר ממנה ועד מותו פרסם שלושה רבעים משיריו – רוב השירים ששמרו על מקומו בתודעת קוראי השירה עד ימינו? על השאלה השנייה אפשר לענות משני כיוונים שנראים סותרים: "השבר" הוא בה-בעת שיא של מהלכים שיריים שקדמו לו והתחלה של מהלכים חדשים. מבחינת הנושאים, הסוגות והסגנון, הספר הוא במידה רבה סיכום או מיצוי לפואטיקה של ישורון עד תחילת שנות השבעים. הוא נפתח ונסגר בשני מחזורים מבוססי אקטואליה: בתחילה המחזור "השבר הסורי אפריקני" שמקביל בין מלחמת יום הכיפורים לחוויות יסוד מילדותו של ישורון ומהיהדות שבה גדל. הקבלה זו, בין גורל יהדות אירופה לאסונות המתרגשים על תושבי ישראל בהווה (יהודים וערבים), היא קו יסוד מרכזי בשירת ישורון עד אז, וביטויה הבולט ביותר הוא השיר "פֶּסַח על כוכים" (1952). לעומת זאת המחזור "עד 15 מאי 1974", המובא בסוף הספר, מזכיר בשמו את אסון מעלות שהתרחש באותו היום – קו שבר ביחס של ישורון לפלסטינים בישראל.

הקטע האחרון בספר, "בסוף", מכיל הקבלה אחרת שנפוצה ברבים משירי הספר, והיא החלה לבלוט ביצירת ישורון מספרו הקודם 'זה שֵׁם הספר' (1970): בין זיכרונות אינטימיים ממשפחתו ובין תמונות קונקרטיות, "קטנות", מתל אביב בהווה. עם שירי הספר המוקדשים לאחד הנושאים האלה או לשניהם נמנים כמה מהידועים (יחסית)

1 שנת הפרסום המצוינת בספר היא 1974, אך הספר פורסם בינואר 1975. כך עולה מהקדשת ישורון למנחם פרי וממודעת פרסום שהועתקו לכאן, וכן מתקציר לספר שפורסם ב'מעריב' ב-31 בינואר 1975. פרט זה מאפשר לתארך את הריאיון שיובא כאן לתחילת 1975.

2 התגובות מובאות להלן ברשימה 'לקריאה נוספת', ומטרתן לפצות על קוצר הדיון (שנגרם מקוצר היריעה) ולבססו. אזכור ראינות ומאמרים כאן מפנה לרשימה זו החורגת מהביבליוגרפיה שבקובץ 'איך נקרא אבות ישורון'.

שבשירי ישורון: "1 ינואר, לילה", "בתי", "האוסף", "יונת הבר" ואחרים. בד בבד, כבספריו הקודמים, שילב ישורון יצירות פרוזה על שירה ועל מלאכת השירה, אשר צוטטו מאז רבות בכתיבה עליו: "הנמקה", "הלשון", "התאריך", הנאום "הספרות העברית תערוך את התפילה" שנשא בקבלת פרס ברנר, ומעל כולם "פתיחה לריאיון" – מכתם שנכתב לריאיון עם עלי מוהר מ-1970, ופתיחתו נתפסה בעיני רבים מעין מפתח ליצירת ישורון: "אמרת כיצד נעשה אדם אבות ישורון? התשובה היא: מן השבירות".

דימוי השבר, הבולט כמובן בשם הספר ובמשפט ידוע מהמכתם "הלשון" ("לשון ביד יוצר – הוא לא מרגיש בה, עד שלא שובר אותה"), עובר כחוט השני ברבים משירי "השבר". כפי שציין עורך הספר, מנחם פרי, השבר ניכר בשירים גם מבחינה לאומית – החברה בישראל אחרי מלחמת יום הכיפורים – וגם מבחינה אישית, בהליכים הרפואיים שישורון תיעד בשיריו (השיר הראשון אף מקביל בין השבר הסורי אפריקני לניתוח שישורון עבר). מצאת "השבר" נעשה השבר לסמל מרכזי בתיאור הסגנון המיוחד לישורון, אך מעניין שישורון לא בהכרח תפס אז את מלאכת שירו דרך דימוי השבר, כפי שאמר לנעמי גוטקינד:

אומרים לי: איזה עברית אתה כותב פה? מה אתה מקשקש, שובר, שובר. מי שמך לשברן השפה? רבותי, אני לא שובר. אני כותב מה שנאמר בי. [...] אני כותב בשפה שיש בה כל מה שנערם בעמנו. דורות על דורות דיברו יהודים אידיש. דורות החיים בי, שאני חי אותם. [...] אני מקווה שידברו מגרונני. בשבילי זו לא שפה שבורה – בשבילי היא שלמה, כמו הביצה בקליפתה. אני כותב גם את הקליפות וגם את התוך.

בסקירות על "השבר", בעיקר ממרחק השנים, נטען שהספר זכה להצלחה בקרב קוראי שירה מכיוון שביקשו להתרחק באותה תקופה מן הנימות ומן הסגנונות המזוהים עם דור שלונסקי-אלתרמן. ישורון, שכאמור נחשב שולי בדור זה, אף ערך בספר מעין "סגירת חשבונות" עם שני המשוררים האלה (למשל בשיר "אחר־מן" ובקטע "משא זאנג").³ ייתכן שלאחר מות שלונסקי ואלתרמן, וביתר שאת אחרי המלחמה, חיפשו אותם קוראים קול קרוב יותר לדיבור, קרוב יותר ליום-יומי, מורכן ומתייסר לעיתים קרובות. ייתכן גם שמות המשוררים האלה שחרר משהו בכתיבה של ישורון, כפי ששיערה בתו הלית בריאיון איתו ב-1982.

אולם כל הגורמים האלה נראים חיצוניים לשירה, ובחומרי השירה של ישורון לא נראה אפוא חידוש בולט בספר זה דווקא; לא בתחומים שצוינו ולא במרכיבי לשונו שנתפסו אף הם "שבורים": למשל עירוב מילים זרות (מיידיש, מערבית, מפולנית, מרוסית ומשפות נוספות) והיתוך תחביר יידי בלקסיקון עברי ("קִשָּׁה כֹּתֵב מִכְתָּבִים אֲנִי", "אוֹהֵב לְרְאוֹת

3 אם כי ישורון, שהתחמק מקישור השיר "אחר־מן" לאלתרמן במפורש, תיאר אותו אחרי מותו בדרכים שאינן רק שליליות. ראו, למשל, את השיר "שומעים את הנהר שלו" בספר זה.

4 בעניין זה מנחם פרי חולק עליי, וראו להלן.

שָׁעָה כְּמָה יֵשׁ). גם מרכיבים אלה נפוצו אצל ישורון לפני "השבר", ואפילו פרי, הרואה בספר זה תפנית מהותית, מסכים שרבים ממאפייניו קיימים בכתבי ישורון כבר במחצית השנייה של שנות השישים (אם לא לפני כן). מדוע בכל זאת לראות ב"השבר" פריצת דרך ביצירת ישורון, ולמה ההתעכבות על כך יכולה לעניין גם את מי שאינו מתעניין במיוחד ביצירה זו?

מבחינה פנים-שירית אני חושב ש"השבר" החל תהליכי עומק, ואולי מוטב לכנותם כפרי "מבני עומק", בארבעה תחומים מהותיים ביצירת ישורון – ואפשר לסכמם בקצרה: הגיבוש; השחרור; הדיבור; התשתית. הגיבוש – בעיצוב המבעים הזרים ובשילובם בשיר, וכן בתחילת ההעברה של המיקוד התמטי מהלאומי ומהפוליטי אל האישי והיום-יומי – בייחוד לשורת נושאים שישורון כינה "הנושאים הגדולים שלי": האשמה על עזיבת הבית, תיעוד המתרחש סמוך לביתו, דיוקנאות משוררים, יום כיפור ועוד. השחרור – מהפואטיקה הרווחת אצל חוגי שלונסקי-אלתרמן מזה ואצל אצ"ג מזה, מחריזה ומריתמוס קבוע, מהישענות על עברית קלאסית ועל מליצה. הדיבור – אם זו עגה ואם זו שפה קבילה יום-יומית, המשלב הרווח בשירי ישורון מכאן והלאה מתקרב אליהן. התשתית – התחביר בשירי ישורון מ-1970 סוטה יותר ויותר מתחביר העברית הקלאסית והנורמטיבית אל מבנים זרים, בעיקר מיידיש.

אף שבתחום האחרון קשה לראות השפעה ישירה של ישורון על הבאים אחריו, עירוב הלשונות שגבר בשירתו המאוחרת ושאר התחומים שצוינו נפוצו מאוד אצל משוררים בולטים בדורות הבאים. מבחינה זו אפשר לראות ב"השבר" מקרה קיצון של משורר מ"המשמרת הישנה" שבשנות השבעים חש צורך בשידוד מערכות שירתו. העיתוי והתחומים שבהם בחר לעשות זאת מעידים משהו רחב יותר על תמורות בפואטיקה ההיסטורית של השירה העברית החדשה, ואולי ביכולתם להסביר מדוע ישורון נקרא היום בקרב חובבי שירה יותר מרוב בני דורו.

מבחינה חוץ-שירית, כנראה מעניינת יותר, אשוב לשאלה הראשונה שהצגתי: מדוע עורר הספר תגובות כה רבות, לחיוב ולשלילה, עם צאתו? כאן נראה, לפחות בעיניי, כי "השבר" ושיווקו לקוראים הם מופת לקמפיין בתחום הספרות. הם מעידים כיצד שימוש נבון בתקשורת ועיצוב מחודש של דמות המשורר יכולים להשפיע על התקבלותו – ובעקבות זאת על יצירתו – יותר מכל התפתחות פואטית-פנימית.

במאי 1974, כשפרי פרסם את הגיליון השלישי (3-4) של כתב העת 'סימן קריאה', הוא הציב בחזיתו תדמית חדשה של ישורון שהלמה את דמות המשורר העולה מן "השבר" – שכתב ידו היה בידי פרי זה כמה חודשים. לא עוד התימהוני חובב הערבים והז'רגון שנרדף או שזולזל בעקבות "פסח על כוכים", אלא משורר חדשן ששיריו אקטואליים מתמיד בתוכניהם ובנימתם; בעל-לשון שעמדותיו המנומקות בענייני שירה ושפה גובשו אז לכדי "פואטיקה" – קובץ עקרונות ורעיונות העומדים, במידה משתנה, בבסיס סגנונו הייחודי. השינוי במעמדו של ישורון מבחינות אלה אומנם החל כעשור לפני כן, בעקבות הספר 'שלושים עמ' של אבות ישורון' (1964), ואף על פי כן הוא נותר משורר צדדי. פרי ביקש לשנות את תדמיתו של ישורון כך שייחשב בדיעבד לקול בולט בדורו, ומנגד לקול שהצליח לחצות את מגבלות דורו ולהיות רלוונטי.

ס פ ר י ס י מן ק ר י א א ה

בימים אלה הופיע ספר השירים החדש של
אבות ישורון

השבר הסורי-אפריקני

ספרו הטוב ביותר של אחד מבכירי המשוררים
העבריים בימים אלה.
שירים עזי מבע, שאינם נרתעים אף מהתמודדות
חברתית-פוליטית.
160 עמ', בפורמט גדול.
המחיר — 23 ל"י.

להשיג בחנויות הספרים המובחרות ובדואר — לאחר משלוח המתאה,
לפי כתובת ההוצאה.

למנויי 'סימן קריאה' — 6 ל"י הנחה.

ספרי סימן קריאה
מפעלים אוניברסיטאיים
להוצאה-לאור בע"מ

רח' הנציב 28, ת"א — טל' 25 90 57

מודעת פרסום על צאת 'השבר הסורי אפריקני', 1.2.75
(הסריקה מהאתר 'עיתונות יהודית היסטורית')

תדמית זו של ישורון חוזקה באותו גיליון של 'סימן קריאה' מארבעה כיוונים: פתח הדבר של פרי, שבו טען בין השאר כי המחזור "השבר הסורי אפריקני" הוא "השיר העז ביותר שקראתי על חוויות יום הכיפורים האחרון; הביטוי החריף להרגשת הזעזוע מול השבר לאחר ההתעוררות מן הנרקוזה של השנים האחרונות"; תצלום מקצת שירי המחזור בכתב היד של ישורון להמחשת הטענה; אסופת ציטוטים מדברי ישורון על שירה שהתפרסמו שנים אחדות לפני כן, כדי להראות שחדשנותו אינה מתמצה בשירה אלא גם בהגות; ומסה של דוד וינפלד שביקש להראות כיצד ישורון מביע "תפישה שירית אישית, עקבית ובלתי דומה לשום תפישה אחרת", אשר בה שבירת הלשון נועדה "ליצור מן השברים כלי חדש, שיופיו הוא גם בשילוב האוהב של השברים, חומרי השפה הדחויים, שה'ליריקה' מתקשה בעיכולם".

כעבור ארבעה חודשים, בערב סוכות תשל"ה (30 בספטמבר 1974), נחוג יום ההולדת השבעים של ישורון בשער 'משא' – המוסף הספרותי של 'דבר' שפרסם את רוב כתבי ישורון בשנות "נידחותו". אהרן מגד, עורך 'משא' ברוב השנים ההן, הדגיש ברשימתו את אחדות הלשונות והזמנים שישורון יצר בשירתו כשניסה לשקף את הקיום היהודי. "הלוואי והיה עיתון אבות ישורון, יום יום ושיר שלו", כתב מגד, "כי המעלעל לאחור

בספרי שיריו מוצא את לוח-הימים של המאורעות והבעיות מימי מלחמת סיני ועד היום" (אדם ברוך כתב דברים דומים כעבור כמה שבועות). פרי, במאמר ארוך הנסמך על כתב היד של "השבר" שכמעט נשלם, הציג את שינויי הסגנון שחלו לטענתו בשירת ישורון בשנות השבעים והכריז: "אם אין האותות מכחשים, אנו בעיצומו של שינוי במקומה של שירה זו בעיני קוראי ספרות. לא רק שקהל חסידיה הולך ומתרחב, אלא שאין לי ספק שהיא תועמד כאחת התופעות המרכזיות של שירת שנות השבעים".

עוד רשימות אוהדות על ישורון לרגל המועד נדפסו באותה תקופה במוספי הספרות, וכעבור חודשים אחדים – בעיקר אחרי צאת "השבר" – נעשה הטפטוף התקשורתי על ישורון למבול ביחס למתרחש בשירה. בערב שביעי של פסח תשל"ה (1 באפריל 1975) שוב הקדיש 'משא' את שערו לרשימה אוהדת על "השבר" מאת הרולד שימל ולריאיון ארוך עם ישורון שערכה ש' שפרה; 'ידיעות אחרונות' הקדיש את שער מוספו לרשימות בעד "השבר" ונגדו מאת יעקב כסר ושלום לינדנבאום. כמניין ראיונות נערכו עם ישורון באותה תקופה בעיתונות המודפסת, ברדיו ובטלוויזיה, ובהם שטח בהרחבה את משנתו הפואטית והפוליטית. לפי בדיקתי לא שרדה הקלטה מהריאיון המסעיר ביותר, בתוכנית 'טנדו' שהנחה ירון לונדון (17 במרץ 1975), ואפשר להיווכח בפרובוקציה שעורר רק מתגובות למערכות העיתונים: "המשורר אבות ישורון השווה את שואת יהודי-אירופה ל'שואת הפליטים הערבים'", זעמה הקוראת לאה ליפסקי, "ירון לונדון חייב היה ב-במקום להעמיד את המשורר הנלהב על טעותו היסודית [...] דברים חסרי היגיון וחוטאים לאמת" ('ידיעות אחרונות', 24.3.75).

כך, אף שבאותה עת כבר החל ישורון לשנות את יחסו לפלסטינים תושבי ישראל ולמעט בכתיבה עליהם, הוא נדרש שוב ושוב בראיונות לטענה ש"הספרות העברית לא מילאה את תפקידה המרכזי [...] לקרב אותנו אל הבעיה הערבית ואל העם הערבי בארץ", ושדווקא "הנושא הערבי" הוא שייחד את שירתו. בריאיון לש' שפרה נדרש ישורון ליסוד העכשווי בשיריו ואמר: "על ספרות להיות אקטואלית, והספרות שלנו לא-כל-שכן. [...]" כשאני מדבר על אקטואליה אני מתכוון להתייחסות לריאליה ולא לעניין המיידיות".

אם מדעת ואם לא מדעת התמקדו רוב הביקורות על "השבר" בתחומים העיקריים שבהם התמקד ישורון בראיונותיו: האקטואליות של השירה, השוואת גורל היהודים לגורל הערבים ועיצוב לשון השיר "מן השבירות". לא אפרט כאן את העמדות שהובעו בביקורות, והמעוניינים יגיעו אליהן דרך הרשימה שלהלן. אציין רק שחלה התפלגות די שווה בין ביקורות נלהבות (שימל, כסר, ורדי), שליליות (לינדנבאום, בן-שאול) ומעורבות – שכותביהן הצעירים מישורון ביקשו להדגיש את השפעתם עליו (ויזלטיר, מוקד).

המשותף לכל הביקורות הוא באישוש הטענה של פרי ש"השבר" משקף "ישורון חדש" – מהפך ביצירתו של המשורר הוותיק. טענה זו קנתה לה שביתה ברוב הביקורת והמחקר על ישורון עד עתה: לרוב נשפטה התפנית לחיוב על רקע העלייה במעמדו של ישורון, בתפוקת כתיבתו ובמגוונה. אולם היו שחשבוה לגנאי גם אחרי זמן רב: יורם ברונובסקי, למשל, טען כי דווקא שירת ישורון עד 1970 היא "העידית של יצירתו, טרם יחול בה הסחף הגדול של עשרים השנים האחרונות, כאשר נתגלה, כביכול, על ידי 'צעירי סימן קריאה', והתחיל להפיק עשרות ומאות שירי זיבורית מנייריסטיים ועל פי רוב חסרי-ערך – שדווקא הם זיכו אותו בשירי ההלל של 'הצעירים' הכוחניים" ('הארץ', 9.6.95).

התפנית בשירת ישורון עם "השבר", שביסודה היה שילוב כוחות בין ישורון לפרי, מעוררת מחשבות רבות על יכולתו של משורר להשתנות בשלב מתקדם ביצירתו – בעיני עצמו ובעיני קוראיו. באופן מצומצם יותר נשאלת השאלה השגורה על שירים-לשעתם: האם שירי "השבר", בייחוד האקטואליים שבהם, עדיין רלוונטיים? האם קוראים בני זמננו, שלא יקשרו כפרי את אֵם הדובר המתאבלת ב"השיר על האשמה" לדברי הנשיא אפרים קציר זמן קצר אחרי פרוץ המלחמה ("כולנו אשמים"), יוכלו להתחבר לשירים ממקום חדש? יובל אחרי צאת "השבר" אפשר לומר שהיצירות הכלולות בו הן עדיין מן האהובות והנקראות בכתבי ישורון. מה ששווק בשעתו כתגובה כמעט-מיידית על מלחמה ספציפית צוטט רבות בין אנשי ספרות גם במלחמה הנוכחית, ואת הסיבות ל"רלוונטיות" הזאת ישער כל אחד לעצמו.

פרי, ממרחק יובל, סבור ששירי "השבר" רלוונטיים לימינו בין השאר משום ש"נקמתה הגדולה של הגלות חוגגת עכשיו במדינת ישראל". שלוש שנים אחרי "השבר" כתב ישורון בטיטה: "אִישׁ לֹא יִסְפֵּר לִי כִּי / עֲזַבְנוּ אֶת הַגְּלוּת. / מִה לֹא הִיִּיתִי נוֹתֵן / בְּעַד הַגְּלוּת הַזֹּאת שְׁעֲזַבְנוּ" ('חרסים', עמ' 72). הטיטה הזאת צוטטה בראש גיליון 25 של 'הו'! ש'עסק בדיאספורה העברית. השיבה לגלות נוכחת כעת, כמדומה, בשני צידי המחלוקת על עתיד החברה הישראלית – אלה שהלכו לגלות, כלומר בחרו להגר, ואלה שמביאים לישראל מן הגלותיות, לאו דווקא בביטוייה היפים. גם מבחינה זו נראית עמדתו של ישורון באותה "סמטוחה שבין 'יהודים' ל'ישראלים'", כפי שכינה אותה פרי, רלוונטית כיום. היא מטעינה בעכשוויות ובמראות המלחמה הנוכחית לא רק טורים מתבקשים כגון "יֵשׁ לָנוּ בְּעֵינָה שֶׁל עֲקַדַת יִצְחָק. / וְלָכֶם, פְּסָבֹר, עֲקַדַת יִצְחָק. / לָנוּ זֶה יוֹצֵא פְּרָחִים אֲבָ עַל בְּנִיִּים. / לָכֶם זֶה יוֹצֵא פְּרָחִים אֲבָ עַל עֲצָמוֹ" ("השיר על האפריקים") – אלא גם טורים אישיים יותר למראית עין. למשל "אֵלִימוֹת הַגֶּשֶׁם מִן הַסֶּתֶוּ עַל הַחֲלוֹן. / נוֹפֵל לָהּ גּוֹרֵל. נוֹשֵׁר לָהּ נוֹפֵל לָהּ. / לֹא יְכוּלָהּ. בְּזוֹרְעוֹת חֲשׂוֹפוֹת הַגִּיעָה עַד הַחֲלוֹן. / הַיּוֹרָה זֶה הַמָּוֶת שְׁלָהּ" ("עץ"). כך מיטשטשת ההבחנה, המלאכותית ממילא במקרים רבים, שבין האקטואלי לאישי.

לרגל היובל לצאת "השבר" מובאים בזאת שני ראיונות בעקבותיו – האחד רואה אור לראשונה בכתב, והאחר הוכן במיוחד ל'הו'!. הריאיון המוקדם, שבו פרי מראיין את ישורון עם פרסום "השבר", שודר במוסף לספרות של קול ישראל. מועד השידור המדויק אינו ידוע: בארכיון תאגיד השידור נכתב "1974", אך מאחר שהריאיון הוקלט לאחר צאת הספר, נראה ששודר בתחילת 1975. שיחה קצרה זו נשכחה בארכיון התאגיד ולא הוזכרה בשום פרסום על ישורון לאחר מכן. היא נדפסת כאן משני טעמים חשובים יותר מ"גילוי ארכיוני": ראשית, כידוע לקוראי הראיונות עם ישורון, לעיתים קרובות היטשטש בהם הגבול שבין דיבור של יום-יום לדיבור של שירה. גם בדברי ישורון כאן יש לטעמי ערך פיוטי ולא רק ערך ביוגרפי. שנית, בשונה משאר הראיונות על "השבר" אפשר לראות כאן כיצד תפס ישורון בזמן אמת את ספרו החדש – "ספר הדגל", בבחינת "אוניית הדגל", שמצד אחד עומד בראש כל ספריו עד הנה, ומצד אחר יש בו שינוי לעומת הספרים הקודמים (גם לדעת ישורון). אמירות אלו מחזקות את הרושם שלא קידום יח"צני לבדו הוא ששינה את היחס לישורון; בה-בעת נראה שחל אז בישורון שינוי כלשהו בגישתו לשירה או באופי השירים שכתב, ושילוב הדברים אפשר את התפנית.

את הריאיון החדש ערכתי עם פרי בעקבות השיחה מ-1975, והוא נסב על דברים שנאמרו בה ועל הגורמים שיכלו להביא לאותה תפנית בשירת ישורון. יש לציין שפרי כבר כתב בהרחבה על תהליך פרסום "השבר" במאמר מ-2011, ומה שמובא כאן משלים את מה שלא נדון שם. מלבד תובנות על שירי "השבר" ועל השפעותיהם מעניין לקרוא שפרי, הידוע בהתערבויות רבות בכתבי נערכיו, לא תפס בספר זה את תפקיד העורך במישור הטקסט – כי אם במישור ההסברה, התדמית וההצגה לקהל. לא זו בלבד שפרי הראה לאחר מכן, בעשרות מקרים נוספים, כי תפקידים אלה מהותיים בעריכת ספרות לא פחות מעריכת הטקסט – כיום אלה אולי התפקידים העיקריים שמיוחסים לעורכי ספרות בישראל. לפיכך, אף ששירי "השבר" לא נערכו בידי פרי, מהלכי העריכה שרקם סביב הספר נראים לי כיום תקדים לספרים רבים שיצאו אחר כך, בשירה ובסוגות אחרות. אני מודה לאיל שינדלר שהביא לידיעתי את הריאיון מ-1975 (ובעקיפין לתאגיד השידור 'כאן'). תודה גם להלית ישורון, למנחם פרי ולרועי שניידר על עזרתם בפענוח כל דברי ישורון שבהקלטה, וכן לאנשי מכון גנוזים על סיועם במסמכים שונים. 'השבר' הסורי אפריקני' זמין במלואו לקריאה חופשית בפרויקט בן-יהודה. כל המובא במדור זה הוא בבחינת מבוא או רקע לשירים שטעמם לא נמר גם כעבור חמישים שנה. קריאתם כיום, גם בלי הקביים האלה, יכולה בעיניי לגעת בלב כל מי שחש כי גם כיום נעשה כאן תחתיו "איזה שני באדמה", וכבר זמן רב אין הוא יכול לסבול את ניסיונות ההרדמה.

ע"ו

לקריאה נוספת

- יעקב בסר, "גמל המדבר וסוס המרוץ של אירופה", ידיעות אחרונות, 25.4.75
 אדם ברוך, "מוזיקה צומחת מן הריסה", ידיעות אחרונות, 18.10.74
 נעמי גוטקינד, "שירה ופוליטיקה" [ריאיון עם ישורון], הצפה, 11.6.75
 משה דור, "המישור לך והמרחב!" מעריב, 18.10.74
 מאיר ויזלטיר, "אבות ישורון אחד בעיר", הארץ, 11.4.75

 "דיבור על אבות", לילך לחמן (עורכת), איך נקרא אבות ישורון, תל אביב 2011, עמ' 220-207
 דוד וינפלד, "כמה מלים על אבות ישורון ועל שיר אחד שלו", סימן קריאה 3-4 (1974), עמ' 353-350
 עומר ולדמן, לשון וסגנון בשירת אבות ישורון, 1970-1934, עבודת גמר למוסמך, האוניברסיטה העברית, 2021, עמ' 17-4

 "הפן הפרשני בתרגומי 'השבר' הסורי אפריקני' של אבות ישורון", מכאן כה (2024), עמ' 290-261
 חנן חבר, "יום כיפור. זה בינינו", זמנים 84 (2003), עמ' 86-95 [וראו סקירתו הקצרה על 'השבר' הסורי אפריקני' בספרו 'ספרות שנכתבת מכאן: קיצור הספרות הישראלית' (1999), עמ' 97-94]

שלום לינדנבאום, "שבר – אבל לא סורי אפריקני", ידיעות אחרונות, 25.4.75
 אהרן מגד, "שפתח לאבות ישורון", דבר, 30.9.74
 גדעון מירב [גבריאל מוקד], "דיקט וחול בפלשתינה, יהודים וערבים בפלשתינה, קונקרט קשה
 בפלשתינה", עכשיו 31-32 (1975), עמ' 237-242
 מ' משב [משה בן-שאול], "לשאול עוד פעם אחת", מאזנים מד (1976), עמ' 55-56
 חיים נגיד, "הספרות העברית בארץ לא מילאה את תפקידה המרכזי: לקרב אותנו אל הבעיה
 הערבית" [ריאיון עם ישורון], ידיעות אחרונות, 11.10.74
 מנחם פרי, "מסביב לנקודה" [פתיח], סימן קריאה 3-4 (1974), עמ' 7-8
 -----, "בשירה צריכים להשתמש בכוח", דבר, 30.9.74
 -----, "סע סע, ההיפך ההגה: שלושה פרקים על אבות ישורון", לילך לחמן (עורכת), איך
 נקרא אבות ישורון, תל אביב 2011, עמ' 21-46
 יורם קניוק, "התשובה לאו"ם: שירה", דבר, 5.12.75
 הרולד שימל, "המשורר כסוס: נזר לראשו", דבר, 1.4.75
 ש' שפרה, "אל היהדות על גשר של מילים עבריות" [ריאיון עם ישורון], דבר, 1.4.75
 Dov Vardi, "The Syrian-African Rift", *Modern Hebrew Literature* 3-4 (1975), pp. 83-89

שיחה בין אבות ישורון למנחם פרי, קול ישראל, 1975*

[בפתח השיחה ישורון קורא את השיר "מי שבא מן הכוכבים" – עמ' 78-79 בספר 'השבר הסורי אפריקני']

אֲזַדְרַכְתָּ מִתְסַתְּוֹת אוֹהֶבֶת אֶת הַסֵּתוֹ.
אֵין לָהּ צְמֻרֶת וְאֵין לָהּ צְמֻרְמֶרֶת.
הַחֲזִיקָה עוֹד כְּמָה יָמִים. עֲלִים סְדוּקִים וְאַרְכִּים.
נִשְׁרוּ מִבִּיגוּנִיָּה, נִשְׁרוּ גַם הֵם. פַּה שָׁם בְּלִי סֶבֶה.

אֲזַדְרַכְתָּ מִתְסַתְּוֹת אוֹהֶבֶת אֶת הַסֵּתוֹ.
הַחֲזִיקָה עוֹד יָמֵי שְׁמֵשׁ. עוֹד עֲלִים סְדוּקִים אַרְכִּים לְחוֹדָיִים.
בְּלִי סֶבֶה נִשְׁרוּ. נִשְׁרוּ גַם מִבִּיגוּנִיָּה בְּלִי רֹאשׁ.
עוֹד כְּמָה יָמֵי שְׁמֵשׁ. שְׁלַכְתָּ בְּנִשְׁיָקָה. אוֹהֶבֶת הַסֵּתוֹ.

אֵין בְּאַרְצָךְ עֲלִים.
הַסֵּתוּתָה מְאֻלִּיָּה.
מִשָּׁל עֲצָמָה כְּלוֹמֵר.
אֶהֱבִיתִיו אֶת הַסֵּתוֹ.

קֹזן בָּא וְקֹזן הוֹלֵךְ. קֹזן הֵלֵךְ מִן הַקִּיץ. יָרַד בְּדַמָּמָה לְעֵנָף אַחֲרוֹן, כְּמַת שְׁמָצְאוּ בְּדֶרֶךְ.
אוֹתָהּ תוֹר שְׁנִשְׁאָה חֹן, שִׁבְנָתָה אֶת הַקֶּן, נִפְלָה עֲלָיו.
נוֹצָה אַחַת יִצְאָה לָהּ דָּפֶן. יָמִים לְהַסְתוֹבֵב
עִם הַסֵּרַח. לְבִסּוֹף הַכֹּל הַתִּישָׁר וְאוֹלֵי זֶה יוֹנָה אַחֲרָת. אוֹ לֹא.

הַיִּתִּי רוֹצָה לְרֹאוֹת תְּפוּחִים עַל הָאֲזַדְרַכְתָּ
שְׁאֵין לָהּ תְּפוּחִים. כְּמָה כָּבֵר זֶה זְמַן.
עַל הַעֲצִים יוֹשְׁבוֹת יוֹנֵי בָר בְּיוֹנֵי
מְקוֹנְנוֹת אֶת הַמְּאָדִּים, מִי שֶׁבָּא בְּדַצְמָבֵר.

* פענוח הדברים ופסיקום נעשו, כמובן, לפי הבנתי. שלוש נקודות אינן מסמנות מילים שלא הובנו אלא השתהות בדיבור.

אם אָפּלוּ אֶת רַק עֵץ וְלֹא יוֹתֵר,
בְּשִׁתּוּף עִם אָדָם זֶה יַעֲבֹר לָךְ.
יוֹנֵי בַר בְּרָמָה לֹא שׁוֹמְעִים אֶתְכֶן בְּחֶרֶף.
עַד תִּפְחוּ עֲנָפִים אַחֲרֵי חֶרֶף.

ז' חשון תשל"ג, 15 אוקטובר 1972 – ו' טבת תשל"ג, 11 דצמבר 1972

■ **אבות ישורון, אנחנו מחזיקים כאן יחד את ספרך החדש, 'השבר הסורי אפריקני'. איך אתה רואה אותו ביחס לספריך הקודמים?**

אני חושב ש... כמו שיש בצי, ישנה אונייה שנקראת אוניית הדגל, אפילו אם זאת לא אונייה הכי גדולה והכי ראשונה שבצי, היא מונתה כאוניית הדגל מאיזושהי סיבה. כך יש גם בספרי סופר שהוא בבחינת "ספר הדגל". הספר הזה יכול לבוא בראשונה, הראשון, ויכול להיות גם העשירי. כך שאין מוקדם ומאוחר בספריו של סופר. כשם שאין מאוחר ומוקדם בחיי אדם. אי אפשר לומר שחיי אדם בגיל עשרים הם חיי אדם, וגיל שישים זה לא חיי אדם. שיריי סובבים על שתי נקודות שרפה עקביות של חיי: עזיבת בית אבא ושרפת בית אבא, זה דבר אחד; ואני, כאן – מהי דרכי, מהי תגובתי, מהם חיי, לאור מה שקרה לי שם? איך אני חי פה? איך אני אוכל את התאנה ואת תפוח הזהב, ואיך אני שותה את מי הירדן פה? אז זה, נדמה לי, בכל אופן, זו תביעת הלב, זו תביעה פנימית של לב האדם, של כל לב אדם יהודי, אני חושב ככה. מכל מקום, אני חש את זה, אולי זה לא בא לידי ביטוי בשיריי בצורה כל כך בולטת, אבל אלה הם הדברים שאני נוצר בליבי כל חיי, מאז שאני באתי לארץ. לפני השואה עוד, איך שבאתי לארץ. בעצם מאז שעזבתי את אבא ואימא. ומה שאירע לי אחר כך... אינני יודע אם אני נולדתי להיות משורר ולכתוב שירים. אינני יודע. אבל אני חושב שהחיים האלה עשו ממני אדם בעל הכרח פנימי לכתוב, לומר את הדברים האלו. אם בעל פה, אם בהרבה מאוד מלל, בלשון מעורבת, קשקשנית, של יפו ותל אביב החדשה, ויידיש, וכל זה יחד. או... ומה שאני כותב, מכל מקום, אינני חושב שאני... אולי כשהייתי נער רציתי להיות כמו פואט, כן. אני זוכר. אבל אולי זה היה שעשוע ילדותי, היה... ונגמר בזאת, לולא קרה מה שקרה לי אחר כך בחיים, כן? ככה שאלה הם סלעי היסוד שבמעמקים של... אני חושב, של כל אדם יהודי. פה הם אצלי ככה. ושיריי מגששים על פני הסלעים האלו בידיים שלהם, על פני הסלעים האלו. לפעמים סלעים רותחים; לפעמים סלעים מבוקעים, שבורים. יְדֵי הַשִּׁירִים שֶׁלִי מִמְשֹׁשׁוֹת אֶת הַסְּלָעִים הָאֵלּוּ. במידה זו או במידה אחרת. אלה הם שיריי.

■ **עכשיו, אם אני מרגיש שהספר הזה הוא בכל זאת מאוד שונה משיריך לפני 20 שנה, נאמר. אפילו שזה אותו אדם כתב את השירים, ויש המשך, אז אתה חושב שאני לגמרי טועה?**

לא, אתה לא לגמרי טועה. אפשר גם ככה וגם לא ככה. אני טוען ש... הם שיריי האישיים שלי, אני לא מתאר לעצמי שאני פתאום הזמנתי איזה... רק פרחים אפשר להזמין בחנות

פרחים של כץ, אבל שירים אי אפשר להזמין אצל משורר, "תכתוב לי ככה שירים שאתה כבר... אתה בן שבעים, שמונים, תשעים, תכתוב שירים, מה שמתאים לגיל שמונים". אין דבר כזה.

■ **אני אשאל אותך כעת משהו שהוא לכאורה חיצוני. אם אנחנו מסתכלים בספר הזה, הוא מודפס באות מיוחדת. אני יודע שחיפשת את האות הזאת זמן רב, משום שאני הייתי שותף לחיפושים. למה דווקא התעקשת לחפש את האות הזאת עד שמצאת אותה? למה זה היה חשוב?**

ככל שאדם מתקשר לאותיות, יותר הוא רוצה לראותן כפי שראה אותן בשנות ילדותו. אחד הדברים היפים ביותר שזכורים לי מהילדות זה עם האותיות שקראתי בסידור או קראתי בחומש, באותיות אלו. אני עד עכשיו, בכל ספריי, לא מצאתי את האות הזאת, המתאימה. אינני יודע איך להגיד לך. אדם יכול לומר, "שפת האם שלי היא עברית", אפילו לא דיבר עברית בילדותו. ואני חושב שעברית היא שפת האם של כל ילד יהודי, הואיל והאות הראשונה שהוא ראה בעיניו, ראה את השמיים, ראה את האות המרובעת הזאת, הגדולה, של "ישמח משה" או "על נשמת" או התפילות הקדומות של שחרית, שחזר על זה כל יום מילדותו. ככה שהוא התקשר לאות הזאת ואהב אותה.

■ **יותר מאשר בספרים קודמים שלך, בספר הזה יש שירים רבים שיוצאים מתוך כל מיני פרטים קטנים של היום-יום, מאורעות קטנים של היום-יום. בין דברים שקרו לך, בין דברים שאתה הלכת ברחוב וראית, או הלכת ברחוב ומצאת, או... אני יודע... הרסו את שכונת נורדיה... או... יש שמה דיזנגוף סנטר, המנופים הגדולים... או איזשהו ארון שהלכת לעשות לו פוליטורה, או כל מיני מאורעות קטנים כאלה. המאורעות האלה נראים לך מאורעות שמתאימים פשוט להיכתב בשיר? או שאתה הולך לכתוב שיר על משהו אחר בכלל, והמאורעות האלה צפים ונכנסים לשם?**

אני רוצה לומר כרגע, בהזדמנות זאת, שכל מה שמכונה בארץ "ליריקה צרופה", כל מה שכל אלה שכותבים חושבים שהליריקה שלהם היא הצרופה ביותר, וזו צריכה להיות השירה – זה רק מעורר בי גיחוך וגם גינוי. כל אלה שלא מרטיבים את ידם לכתוב על נושא, למשל, הנושא הערבי; שלא נאה לליריקה שלהם לנגוע בשירה ציבורית, חברתית; שזה, מצידם, מחלל את השירה שלהם – הם רק מגונים על ידי, והשירה הזאת רחוקה מאוד ממני. אני סבור שהאמת היא שאדם שכותב חייב להתחייב בנפשו לכתוב על כל מה שמקיף אותו. שום דבר שמקיף האדם איננו בלתי ראוי להיכנס לשירה, לשיר שמישהו כתב. ברגע זה הוא חי את הכול. הכול מחיה אותו, הכול אופף אותו, והכול מהווה את מה שהוא מכנה את עצמו, "סופר" או "משורר". החתול שזנבו נוגע לך במכנס הימני, בשעה שאתה כותב – הזנב הזה הוא שותף לשיר שלך והחוויה שלך. הוא חלק מחייך. אם יש לך תחושה של חתול... חתול נגע לך במכנס, או דרך המכנס, ברגל חשופה שלך, זאת היא חוויה של אמת. בשעה שאתה כותב את השיר, אם זה נכנס לשיר, אז זה נכנס ואין למחוק אותו.

■ אז זה נכנס כמו שהוא, או שקורה לו משהו?

כפי שקורה לך. אם נכנס לשיר, צריך לתת לו כמו שהוא. נכנס לשיר – זה חלק מהשיר. אני, כבר, אתה יודע, היינו בגינוסר. עברתי, באותו לילה, עברתי את החצר. ושם יש איקליפטוסים גבוהים כשמייים, כאלוהים גבוהים. בלילה ריחני של איקליפטוסים. פתאום אני חושב שרק לי קרה דבר כזה, פתאום נופל עלה אחד של איקליפטוס, מגובה גבהים, על ראשי. כשעברתי אל החדר אוכל. זוכר?

■ כן.

נפל לי עלה אחד. אני לא אשכח את העלה הזו, את הכובד הזו, את המגע הזו. זה לא שיר? כל מה שעוטף, מקיף את האדם – זה חייו. ועל חייו הוא כותב.

■ שאלה אחרת: בזמן הכנת הספר לדפוס מאוד הקפדת ששירים מסוימים יבואו יחד עם שירים אחרים; ששירים מסוימים יבואו ליד, אחרי, שירים אחרים. השירים האלה הם כאילו שירים שונים. כל אחד עומד לחוד. מה הם עושים יחד?

אין לחוד. אין לחוד. תבין סוף-סוף, אין לחוד. תביט, יש תאריכים לשירים. למה אני שם תאריכים? כדי להכניס קצת סדר, סדר לגיטימי, באי-סדר כזה שאתה מגבב שירים על גבי שירים, כפי שאתה אמרת עכשיו. מה זה שייך, זה לזה... וניקד, מה זה שייך? זה שייך מפני שזה שורה של חיים. שיר זה בא אחרי זה. למה לא בא שיר אחר לאחר זה? מפני שחיי הם כאלו. למה אני כותב שיר על נושאים ארץ-ישראליים, למשל? מפני שאני חי בארץ הזאת. כל זה משפיע עליי. אני כותב מה שאני רואה. אני כותב שיר זה לאחר שכתבתי שיר ההוא. אני בטוח שזה משפיע, הביא את הזרע לשיר הבא.

■ אבות, אתה כתבת את השורה "בשירה צריכים להשתמש בכוח". באיזה מובן צריך להשתמש בכוח?

תביט, אין דבר יותר גדול וחזק בעולם מהשירה. כלומר, המוזיקה. אין דבר גדול, אין דבר כנה ואמיתי יותר. אין דבר שאדם צריך להיות במסירות נפש יותר משירה. אולי יותר מאשר לאישה. אולי ילד קודם לזה. לילד שלך אתה צריך להתייחס במסירות נפש עילאית יותר מאשר לשירה. אולי באותה מידה. אדם שכותב שירה, חייו... הוא ממילא במסירות נפש גדולה, אהובה, חמה, אמיתית אל השיר. השיר חייב לומר את כל האמת. הוא עומד מולנו, ואנחנו אומרים לו את האמת. הוא צריך לשמוע את כל אמתנו. בלי בושה לומר לו את האמת. בכוח. והשירה צריכה לומר בכוח. שירה... אתה צריך... עם שירים צריך ללכת בכוח. כל שיר, כל דבר אומנות, מתעצל מתוך ביישנות פנימית לצאת, להופיע, להגיד את שמו, להיוודע. אתה רצית לומר, להכות אותו על הגב, על הראש: צא! אָמור! אל תברח! בכוח אני הולך איתך! זה דבר אחד, בכוח. ולך אתה, שיר, בכוח. לא שאני הולך אליך בכוח. שתצא, אתה חייב לומר. אלא אתה עצמך, קח לך חרמש, קח לך פטיש, קח לך אבן כבדה, זרוק! לכל לראש. מטומטם. טְמטום. שלא שומע. פתח כל דלת סגורה על מסגר, אתה השיר.

■ והיית אומר שגם עם הלשון צריך לעשות משהו כזה?

הלשון, הלשון, הלשון. הלשון צריך להיות כמו גרניט שאי אפשר לשבור חתיכה ממנו. לשון צריכה להיות כמו שראיתי גרניט בסיני. זו האבן הקשה, השחורה. הקבועה שם, בסיני, סקסטיליון שנים. האבן הכבדה הזאת, החדה הזאת, השחורה, שכל מגע... כל קומוניקציה איתה... אתה לא יכול לקחת אותה... "תהיה אבן כזאת, תהיה אבן כזאת, תהיה אבן כזאת". היא אבן. היא זאת שלא תלך לשום מקום. היא פה, איפה שהיא ישנה, היא ישנה. אתה לא יכול לבנות ממנה בית, לבנות ממנה כביש או לבנות ממנה פסל. כי האבן זה הבית והפסל והכביש בו במקום.

שיחה עם מנחם פרי, 11 ביולי 2024

שוחח: עומר ולדמן

■ כששלחתי לך את השיחה עם ישורון סיפרת לי שעכשיו שמעת אותה בפעם הראשונה. אתה יכול לנסות לצייר לי תמונות – תמונות נקודתיות או תמונת מצב רחבה יותר של התקופה – שיעזרו לנו לראות באופן מלא יותר את השיחה הזאת בינך ובין ישורון, שנשארה רק בקול? מה אתה זוכר מתקופת השיחה הזאת, מהעבודה על 'השבר הסורי אפריקני'?

אני חושב ש'השבר הסורי אפריקני' הוא הספר הכי מגוון של אבות, הכי עשיר. יש לו שיאים בספרים מאוחרים יותר, כולל השירים הקצרים שהוא כתב בסוף חייו, שהם מצמררים ונפלאים. אבל זה הספר הכי צבעוני שלו. מבחינתי תמיד יהיה בו טעם של קשר ראשון, של חידוש. כל הרפתקת ההוצאה שלו לא יכלה להיות בספרים מאוחרים יותר. בספרים הבאים היה כתב יד, והוא היה נשלח לסדר – גם לא היו עיצובים מיוחדים באותיות, בעטיפה, כמו שיש כאן – והספר היה יוצא וזהו. כאן היו עשרות אם לא מאות שעות של פנטוזים, של הליכה ברחוב ודיבורים על האות של הספר – חיפשנו אותה לפחות שלושה חודשים. סתם ללכת ברחוב ולהתחיל לדמיין איך תיראה העטיפה. זאת הייתה חגיגה שנמשכה שנה שלמה, קצת כמו שני ילדים. ואז גם נוצרה הקרבה בינינו.

עבודת העורך בספר הזה לא הייתה בטקסט עצמו, כי לא העזתי לגעת בטקסט של אבות. לא התערבתי בשום דבר, לא שיניתי מילה. הטקסט היה קדוש. עבודת העריכה הייתה ללוות את הספר וללוות את אבות. הייתי צריך לערוך את קהל הקוראים – זאת אומרת, להכין את קהל הקוראים לאבות. וזה היה דבר ממושך. קודם כול, הייתי צריך לגרום להם להבין שאבות אמור להיות משורר מרכזי. "להם" – לקהל קוראי השירה העברית. בנוגע לחבריי – מאיר ויזלטיר, יאיר הורביץ, יונה וולך ואחרים – ערכו של אבות כבר היה מובן, אבל הייתי צריך לגרום לכך שמבחינתם אבות חוזר להיות משורר צעיר, שייך להווה. כמו דוד פוגל, כמו יעקב שטיינברג – לשני אלה היה מזל כי נתן זך כבר אימץ אותם, אבל אנחנו אימצנו אותם אחרת. אבות אצלנו, ב'סימן קריאה', היה המשורר המרכזי.

זה בא לידי ביטוי, למשל, באירוע שהוא בגינוסר שהוא מזכיר בשיחה. בת-שבע שריף הייתה מכנסת נערים ונערות מאיזו עיירת פיתוח, מביאה אותם לקיבוץ מבוסס – גינוסר היה הקיבוץ של יגאל אלון, שהיה אז בחיים – ועושה להם כל מיני אירועי תרבות. בקיץ 1974 היא פנתה אליי ואמרה שהיא רוצה לעשות אירוע ל'סימן קריאה'. היה ברור שאני מביא איתי את "חלון הראווה" של 'סימן קריאה' – את מאיר, את אבות ואת יאיר. זה היה

חלק מההכנה של הקהל לקראת 'השבר הסורי אפריקני'. קודם לכן היה גיליון 3-4 של 'סימן קריאה', עם הפתיח שכתבתי על אבות – הפעם הראשונה שכתבתי עליו – וכתב היד של המחזור "השבר הסורי אפריקני" שהובא בראש החוברת, והציטוטים של אבות על שירה, שהם ההכנה הכי טובה לשירים שלו. אחר כך פרסמתי ב'משא', המוסף הספרותי של 'דבר', מאמר על הספר לפני שיצא הספר. ושם הסברתי שאבות הוא מגדולי השירה היום, ושמקומו בשירה אמור להשתנות, "אם אין האותות מכחשים, אנחנו בעיצומו של שינוי במקומה של שירה זו..." אלה היו יחסי ציבור, וכתבתי שם על ספר שלא היה בידי הקוראים, אלא אם כן הם זכרו שירים של אבות בעיתונים או ב'סימן קריאה'. כלומר, עבודת העורך הייתה להסביר לקוראים מה זה אבות, במה זו שירה בכלל. כי להרבה אנשים זה לא נראה שירה.

אגב, במקרה של הביקור בגינוסר זה לא כל כך הצליח. כשהגענו בערב לחדר האוכל והילדים התכנסו, כל אחד קרא שיר, ואז אבות ביקש את רשות הדיבור ופתח בנאום שכולו היה מופנה לילדה שישבה שם. באמצע הנאום היא נשברה והלכה, ואבות – בלי להבחין – המשיך לדבר לילדה אחרת במשך שעה וחצי, ובזה נגמר הערב. הוא נכנס לאיזה מונולוג מטורף, שאני זוכר ממנו רק טור ארוך שהיה לו מבנה: "השפה העברית היא... השפה העברית היא..." דימויים נפלאים שמה שנשאר לי מהם הוא המשפט "השפה העברית – יש לה שערות על האף". לא היו לו גבולות.

אני נזכר עכשיו גם במטפורות הנהדרות שהיו בשיחות עם אבות, בהומור שלו. פתאום הוא מדבר בריאיון על חתול שדוחף לך את הזנב שלו דרך המכנס. זה בדיוק אבות – השובבות הזאת, התערובת של דברים מצחיקים: אישה צועקת ברחוב, "מה, אתה טרזן?" או משהו שקורה בחצר אחורית, ופתאום יש חתול... זה המערבל שקולט את הכול. הדבר הכי מטומטם שאלתרמן אמר על ישורון – וזה כל ההבדל ביניהם, לטובת ישורון – זה שאבות הוא כמו אישה שמכינה תערובת מצוינת לעוגה, וברגע האחרון היא מערבבת פנימה גם את כל קליפות הביצים ומכניסה לתנור. זה ההבדל בין אבות לאלתרמן, בין גדולתו של אבות לצחצוח המלאכותי של אלתרמן. אצל אבות הכול שירה, משום שאתה הופך את העולם לשירה. חצי מהריאיון זה שהוא הלך איתי בדרך לחדר האוכל בגינוסר, ונפל לו פתאום עלה של איקליפטוס על המצת. זה היה רגע של התעלות, משום שהוא תיאר את האייליפטוסים "גבוהים כאלוהים". עצם זה שפתאום זה קרה דווקא לו, נפל על ראשו עלה, כלומר, הוא קיבל איזה חסד ממרום בדרך לחדר האוכל, הוא הנבחר – זה אבות, שהכול אצלו שירה. ואם העולם לא מעניק לך את השירים מעצמו, אתה תארגן אותו שיעבוד אצלך, לפי הפואטיקה שלך.

עכשיו, הוא לא היה אינטלקטואל. כשאני שואל אותו מה זה "בשירה צריכים להשתמש בכוח", הוא מסתבך. הוא לא עונה משהו קוהרנטי. הוא אומר שאתה צריך לטפל בשיר בכוח, ואחר כך השיר צריך לטפל בעולם בכוח. כלומר, אתה צריך להכריח אותו שלא יתעצל. גם זה הזכיר לי מאוד את אבות, את דרכי הכתיבה שלו. כתבתי פעם שיש עוד משורר שלקח את פרטי הפרטים של חייו והפך אותם לשירים, אסף שירים ברחוב וכולי – זה יהודה עמיחי. באופן אחר לגמרי. אצלו אין פראות כמו של אבות והומור כמו שיש לאבות. יש שנינות אצל עמיחי, אבל אין הומור.

■ רצייתי לדבר איתך על עריכת השירים, על מבנה הספר, אבל אתה גורם לי לקפוץ למהלך החוץ-שירי שעשית אז. כשאני קורא את רצף הפרסומים שהזכרת – ההקדמה שלך ב'סימן קריאה' והמאמר של דוד וינפלד; המאמרים שלך ושל אהרן מגד ב'משא'; ריבוי הפרסומים בתקשורת על 'השבר הסורי אפריקני' – התחושה שלי היא שנעשה כאן קמפיין. למה דווקא אז?

אבות היה דבר חדש, אפילו שהוא פרסם כבר כמעט ארבעה עשורים. זלזלו בו. הוא היה משורר צדדי, לא נחשב. הוא נראה לי מגדולי המשוררים, ודאי המשורר הכי גדול בדור שלו. ואבות היה משורר אחר עד "שיר לבוא פנים" מהספר 'זה שם הספר'. לא אהבתי את אבות לפני זה. הערכת את אותו, אבל הוא נראה לי בתפישת שלונסקי, דבר לא טבעי. אבות, בחרוזים ובמשקל ובלי אוויר, נראה לי סגור עד מחנק בחליפה שלא מתאימה לו. יש לי ויכוח עם מיכאל גלזמן, מתי התחיל אבות להשתנות. אז כן, הוא התחיל להשתנות ב'שלושים עמ' של אבות ישורון, משום ששם הוא היה צריך לצטט מכתבים והפשיר קצת את הפרוזודיה. אבל גם זה ספר שרובו בחרוזים. זה עוד לא אבות. אפילו חצי מ'זה שם הספר' הוא עדיין לא אבות החדש. אבות השתנה ב"שיר לבוא פנים", שהיה בהתחלה שיר מצומצם של "אבות של פעם", ואחרי זה הוא התרחב והתרחב מנוסח לנוסח, עד שהתפרסם אצל ויזלטיר ב'גוגל'. שם צץ אבות שכותב את השירים ש'תוקעים פניהם לאן שמתחשק להם". זאת אומרת, באסוציאטיביות פרועה שהיא בעצם לא פרועה. וכשהתחלנו את 'סימן קריאה' כבר היה אבות כזה. היה חצי ספר. לעניין הספר עצמו, כשהוא יצא ונקרא 'השבר הסורי אפריקני', זאת הייתה מטפורה נהדרת למלחמת יום הכיפורים – אפילו שהיא הרבה יותר עמוקה מזה. קראו את "השיר על האשמה" על רקע מה שהנשיא קציר אמר אז, ש"כולנו אשמים", וזה תרם. אלה דברים חיצוניים שתרמו להתעניינות בספר. אבל קשה לומר שכולם רצו לקרוא את הספר הזה מהסיבה הזאת. כי מי שחיפש כאן איזו פואמה על מלחמת יום הכיפורים מצא דבר שהוא לא מבין – בן גוריון ונחמיה ארגוב, אימא שלו עם הילד שמת לה.

■ יש לי תחושה, ואל תמהר לבטל אותי בבוז, שכל התאוריות האלה על "רצח אב ספרותי" או "החלפת האב ב'דוד'" לא לגמרי זרות למהלך שעשית עם ישורון. גם ההחלטה שלך לפתוח את הגיליון הוא של 'סימן קריאה' בשיר "אחרימון", שנקרא בעיני רבים כחיסול חשבונות עם אלתרמן, לא נראית לי תמימה.

אתה הולך לסב במקום לאב, או לדוד הנידח, כן, ואבות הוא הדוד הנידח. אני הייתי ער לזה, העליתי את זה על נס. אולי לא בקשר לאבות, אבל בקשר לתהליכים הטבעיים של הספרות. אבל זה לא שחיפשתי דוד נידח, ובגלל זה פתאום הערכת את אבות; הדרך שלי לאבות הייתה הרבה יותר טבעית. אני ישבתי בבנימינה, בלי חנויות ספרים, קראתי ספרים שאימא שלי קנתה לי. בגיל ארבע-עשרה התחלתי ללמוד פיתוח קול בחדרה. היו שם דוכני עיתונים ברחובות עם כתבי עת ספרותיים, והיו גם שתי חנויות ספרים נהדרות, והתחלתי לקרוא שירה. יצא אז 'עיר היונה' של אלתרמן, שכבר הכרתי מ'הטור השביעי' כי הוריי היו מנויים של 'דבר', וכולם אמרו, "אלתרמן, אלתרמן". קניתי את 'עיר

היונה', וזה נראה לי כמו 'הטור השביעי', לא שירה בכלל. ישראל זמורה, שהדפיס אז שירים שלי ב'מאזניים', נתן לי את כל אלטרמן ואת כל שלונסקי, ואלטרמן לא דיבר אל ליבי. זה היה הרבה לפני שקראתי את אבות. אחרי זה הגעתי לאוניברסיטה וקראתי את 'רעם', וגם זה לא דיבר אל ליבי. היו יודעי דבר שאמרו שזה משורר טוב, לא הבנתי על מה הם מדברים. לא הבנתי מה יש שם. כמו שאמרת, התחלתי לאהוב את אבות מ'זה שם הספר', ואז ויזלטיר לקח אותי לאבות והכיר לי את אבות. כלומר, ההתאהבות שלי באבות הייתה ספונטנית, בלי שום תאוריה.

"אחרים" הוא פשוט שיר שאבות נתן לי באותה תקופה, והוא ידע מה אני חושב על אלטרמן. העובדה שהוא נתן לי את השיר הארוך הזה ל'סימן קריאה' – זאת גם כן אמירה. אני זוכר ששאלתי אותו, "אבות, מי זה אחרים?" היתממת, והוא היה מתחמק. הייתי שואל, "מי זה, שלונסקי?" אמר, "מה פתאום", וסירב להגיד שזה אלטרמן. ובו בזמן הוא לא נתן לי להשמיץ את אלטרמן. את אלטרמן הוא רק לא נתן לי להשמיץ, אבל כשהייתי משמיץ את אורי צבי גרינברג, הוא היה מתנפל עליי. בכל אופן, 'סימן קריאה' נלחם ב"עבותות עגנון" ובאלטרמן.

■ **נחזור אל 'השבר הסורי אפריקני': בפרפרזה להיגד של ישורון שלקוח מהספר הזה, "כיצד נעשה אדם אבות ישורון? התשובה היא: מן השבירות" – כיצד נעשה הספר 'השבר הסורי אפריקני'? אבות בא אליך עם כתב יד שלם, ואמר "זה הולך להיות ספר"? גיבשתם יחד את הקובץ בהדרגה?**

אבות לא בא אליי, אני באתי אליו. הוא היה אחד הראשונים שפניתי אליו בשביל 'ספרי סימן קריאה'. זה היה בתחילת 1974, ואולי אפילו בסוף 1973. עובדה שבראש השנה תשל"ה כבר היה לי רוב הספר ביד, אבל הוא הוסיף כל הזמן. הוא כתב עוד ועוד שירים. את המחזור "עד 15 מאי 1974" הוא כתב אחרי שהספר כבר היה בהגהות. כשאמרת, "אבות, הגיע הזמן להוציא ספר", הוא הגיב מיד בהתלהבות. כי זה היה מובן מאליו – הוא שייך ל'סימן קריאה'. הוא כמובן שיחק את תפקיד ה"לא-שייך", כי זה אבות, אבל הוא היה מעורב מאוד בפעילות כתב העת וגם הופיע ברוב הערבים שערכנו.

בספר התפרסמו כל השירים שהיו בעיתונים ובכתבי עת. לא רציתי לנפות. לא מצאתי שם שירים גרוועים עד כדי כך שהם לא צריכים להידפס. יש טובים יותר וטובים פחות, אבל כמו שאמרת, אני לא חושב שאי פעם התערבתי בשירים של אבות. שמחתי לשמוע עכשיו בשיחה שאבות בעצם אמר שאין אצל משורר "לפני" ו"אחרי". אני טענתי בזמנו ששירת אבות היא כמו המוזיקה של מאהלר – אפשר להתייחס אליה כאל יצירה אחת שמשנתה, שמשנה את אופייה, מנהלת דיאלוג עם עצמה, מצטטת את עצמה. השירה של אבות היא מבחינה מסוימת רצף שבו השירים המאוחרים יותר רומזים לשירים הראשונים, ואתה צריך להכיר את השירים המוקדמים כדי להבין את זה. מהבחינה הזאת, גם אם יש כמה שורות פחות מוצלחות, יש להן ערך ביצירה הכוללת.

כבר אז אמרתי שאני מעדיף אצל אבות את השירים שלא עוסקים ישירות במה שהוא קרא לו "הנושאים הגדולים שלי" אלא כותבים אותם בעקיפין, דרך אזדרכת או עץ

שכורתים. השיר שהוא קורא בהקלטה, "מי שבא מן הכוכבים", אני בחרתי אותו כי הוא שייך לשירים העקיפים האלה. אבל בכל מקרה לא עלה בדעתי להוריד שירים. נראה לי שכל מה שאבות כתב חשוב, כל מה שאבות אומר או מפטפט חשוב.

■ מבחינה מבנית מה שתופס אותי ב'השבר הסורי אפריקני' הוא מעין מעגליות שיש בו סביב העיסוק בנושאים אקטואליים. הוא נפתח בשירים בעקבות מלחמת יום כיפור וכמעט־נגמר בשירים תחת הכותרת "עד 15 מאי 1974", טבח מעלות, שגם זה היה שבר מבחינת ישורון. זה היה מכוון, המעגליות הזאת? אתה מזהה שיקולים בקומפוזיציה של הספר הזה?

לגבי הפתיחה של הספר – ברור שזה מכוון. 'השבר הסורי אפריקני' הוא לא רק המצב של מדינת ישראל אלא גם חייו של אבות, וכאן הייתה זהות בין שתי המטרות האלה, ולכן היה ברור שהספר צריך להיפתח במחזור הזה. זאת גם הייתה המטפורה הגאולוגית שהפכה את הספר לאקטואלי בשנים ההן, אחרי המלחמה עם סוריה ומצרים. זאת הייתה מטפורה למלחמה, לתרדמה, לקונספציה. אבל המיקום של המחזור על מעלות בסוף נבע מאילוף. רוב הספר כבר היה מסודר, ואז לא היה כמו היום, הסדר היה עופרת קשורה בחבלים. היה נוראי לשנות אותו. אבל זה היה אילוף טוב. כי גם בלי האילוף, יש להניח שהיינו בונים את הספר בדיוק כך.

■ בשיחה שאנחנו מדברים עליה שאלת את ישורון על סדר השירים, שלדברך הוא הקפיד עליו, והוא התחמק ממך. בדיעבד אתה יכול להסביר את הסדר הזה? הוא ברור לך יותר?

בספרים של אבות יש תמיד קשר מידי בין שירים סמוכים. לא תמיד הוא ברור במבט ראשון, אבל לאבות הוא היה ברור אינטואיטיבית, אלא שהוא לא ידע להסביר אותו במילים. אבות כאן מתחמק: אני שואל אותו על סדר השירים, והוא עובר לדבר על התאריך כאילו הספרים שלו בנויים בסדר כרונולוגי, לפי התאריכים של השירים – דבר שהוא לא עשה. הוא עשה סדר תמטי. לפעמים הוא כלל שני שירים יחד תחת שם אחד, למשל "רומן בלי בגדים": השיר הראשון שם הוא כיסופים ל"אני" שלו מפעם, שהוא בוגד בו היום, והשני – חוויה מתקנת עם הנכד שלו, חוויה מגשרת בין הדורות. רוב הסמיכויות, לפחות בעולם של אבות, נובעות מהרעיון ששיר אחד אמור להיות אנלוגי או מנוגד או אירוני לעומת השיר הסמוך לו. אין אקראיות. הוא חשב למה הוא שם שיר ליד שיר. הסמיכויות של השירים הן משמעותיות. לא תמיד המשמעות ברורה לנו מייד, אבל אם תטרח לחשוב עליה – תרוויח משהו. למשל, למה השיר "שפכת פחש" נגד רטוש נסמך ל"שפכת את החולה"? למה שיר כמו "רבעת", עם אביו שלא נותן לו פיתה ועם "אנו עומדים בתעלה", נסמך לשיר כמו "הלכתי כסוס" עם המספר הסמלי "שישים ריבוא"? אבות בנה את הספר גשרים־גשרים, הוא לא זרק לתוכו ערמת שירים.

■ בשיחה אמרת לישורון שלדעתך הספר שונה מאוד משריו הקודמים, והוא ענה: "אתה לא לגמרי טועה". אבל כשבוחנים את הספר הזה לפרטיו – הנושאים, הלשון, שילוב הסוגות – קשה לומר שיש בו משהו שלא היה בכלל בקבצים הקודמים. אין ספק שהוא פורץ דרך מבחינת ההתקבלות של ישורון, ואחריו הוא גם פרסם יותר, אבל מבחינה סגנונית – במה הוא פורץ דרך, לדעתך?

מוזר בעיניי מה שאתה אומר. כמעט כל מה שיש בספר הזה שונה באופן דרמטי מן הספרים הקודמים. למשל, תראה את השירים על השעון, את "רקטה" ו"צמח ציפור", את השירים על האזדרכת. כמעט כל שיר בספר – מתי היו לו בעבר שירים כאלה? אפילו ערבולי הלשון שונים, מלאים הומור. כל הליכתו בשיר רגועה ובטוחה יותר.

הספר הזה פורץ דרך לא מבחינת הטריקים של צירופי המילים והלישה של השפה, ולא מבחינת הנושאים הגדולים – ההורים, האשמה, השואה, "שם" ו"כאן", שואת הערבים ושואת היהודים וכל הדברים האלה. אלה הנושאים הגדולים של אבות מהיום הראשון של הכתיבה שלו, והם והבית המרובע ליוו אותה עד יומה האחרון. אבל בספר הזה השירים הרבה יותר פרוצים. השורות פרוצות, ואין משקל וחריזה שהיו בשירים המוקדמים, שאבות לא היה טוב בהם. השיר כאן פתוח לגמרי מבחינה אסוציאטיבית, הוא באמת "תוקע פניו לאן שמתחשק לו", בין השאר משום שהנושאים הגדולים שומרים עליו ברקע. חוץ מזה יש נטייה גוברת לקונקרטיות, להתרחשויות מטפוריות מלאות דמיון, לשירים תיאוריים שאבות המוקדם לא היה יכול לכתוב – אפילו שיר כמו "1 ינואר, לילה". הקונקרטיות והאסוציאטיביות ב'השבר הסורי-אפריקני' הן חידוש, ואפילו חלק מהמטפורות המדהימות – למשל תיאור של יונה: "כל פעם שקר לה היא מסובבת / את תחת הזנב לדרום ואת תחת / המקור לצפון" – לא תמצא אצלו מטפורות דומות קודם. או למשל המטפורה על בת-מרים: "צמתך אורך אלנבי עד צוואר". אין לו דברים כאלה לפני כן.

■ דיברת על הרצון שלך להכיר לקוראים את ישורון, ואני תוהה אם בספר הזה היה גם רצון של ישורון להדגיש צד אחר בכתיבה שלו – לא רק בשירה אלא בעיקר בהגות על שירה. מהבחינה הזאת 'השבר הסורי-אפריקני' אולי בולט בין הקבצים של ישורון – "אוניית הדגל" כמו שהוא קרא לו בשיחה איתך – גם כי הוא מעין ה"פואטיקה" שלו, במובן האריסטוטלי. מעין תמצית של השקפת העולם שלו בענייני שירה ולשון.

הייתה לו כאן יותר מודעות לפואטיקה. אחר כך הוא צמצם את העיסוק בזה כי הוא כבר אמר את מה שהיה לו להגיד. אבל אם לחזור לשאלה הקודמת שלך, אני חושב שעיקר החידוש כאן הוא בשני דברים: האחד – "שירים תוקעים פניהם לאן שמתחשק להם". והשני – באמת לא היו לו שירים סיפוריים כאלה. "כל שנה כל שנה / אני מקבל הזמנה / לבוא להשתתף בערב אזכרה..." זה כמעט פרוזה. השירים פחות מכווצים, פחות תפוסים. השירים הראשונים שלו נקראים כאילו נתפס לו הגב.

אחר כך, בספר הבא, יש המון שירים קצרים. ואחר כך שירים שהוא מרים בהם דבר שהוא שמע ברחוב. למשל, הוא הלך ברחוב, מישהו החנה ומישהו עזר לו: "סע, סע,

ההפך ההגה!" והוא אמר לעצמו, "זה נהדר!" ועשה מזה שיר. זאת ממש הפואטיקה שלו – להתקדם ובו בזמן לחזור לזמן האחורי. זה לא היה לפני כן. ברור שלא צמח פתאום משורר אחר, ברור שאפשר למצוא בדיעבד התחלות. אתה יכול למצוא פה ושם שורה או שתי שורות כאלה בשירים המוקדמים, ואפילו תוכל לבלבל אותי בהן. אבל שוב, מהספר הזה או מאמצע 'זה שם הספר' לפנינו אבות אחר לגמרי, לדעתי.

■ **מרחק הזמן אתה מזהה באותה תקופה, מאמצע שנות השבעים ואילך, השפעה של שירת ישורון על שירת בני דורך והדור שאחריו? כלומר, לדעתך ישורון היה בשבילכם גם מקור השפעה, ולא רק מקור השראה?**

בטח. תיקח את השיר "הבקבוק אצלי" של יאיר, כן? או את "העיר שנבנתה ארעי" של מאיר, ממש ניכרת בהם השפעה של אבות. הוא השפיע עלינו – גם על יאיר, גם על מאיר, בין השאר בפרטים הקונקרטיים שדיברתי עליהם קודם. הספרים שלו אחרי 'השבר הסורי אפריקני' הוקלדו בדפוס על ידי יאיר, כל זמן שיאיר היה בחיים, כך שהוא הכיר אותם לפני ולפנים. מאיר היה טוען שזה הדדי, שהוא השפיע על אבות. וזה ודאי נכון. אבות היה מעורה בכל משוררי 'סימן קריאה'. הוא לא החזיק הרבה ספרים בחדר שלו, אבל הארון שהוא מזכיר בספר הזה אכלס את חוברות 'סימן קריאה'. הוא הכיר היטב את מה שפורסם, ולא היה אפשר שלא להיות מושפע הדדי.

■ **ואיך הספר השפיע על ההתפתחות של 'סימן קריאה' – כתב העת וההוצאה?**

תראה, מכל הספרים של אבות זה הספר שיותר אנשים הכירו. זה ספר שהקהל של קוראי השירה, ואולי לא רק הוא, הרגיש שיש בו פריצה. הוא היה פופולרי. אולי בגלל השם שלו, אולי בגלל הסקרנות, או מפני שחשבו שימצאו בו שירים על מלחמת יום הכיפורים. מאותו שלב אבות זוהה לגמרי עם 'סימן קריאה', כאילו שהוא נולד ב'סימן קריאה'. ואבות, עם כל ההסתייגות שלו, היה מעורב בפעילות שלנו עד כדי כך שהוא לפעמים התערב בעריכה. פעם דחיתי סיפור של יהודית הנדל, עוד לפני שהיא הפכה להיות חלק מ'סימן קריאה', והוא עשה לי כל כך הרבה ניגוסים בעניין הזה. זה היה הסיפור "צלילה חוזרת" שעשו ממנו אחר כך סרט. כל יום אבות היה בא אליי ומסביר לי שאחרי השואה אין לי שום זכות למנוע פרסום, כל מיני הבלים כאלה. בסוף כבר לא יכולתי. אמרתי, "אבות, אתה יודע מה, אני אוציא מהדורה מיוחדת של החוברת בשבילך, בשביל יהודית ובשביל עוד שני אנשים, שהסיפור הזה יודפס בה – ותניח לי".

■ **ב-1974 כתבת על המחזור "השבר הסורי אפריקני" שהוא "כמין מוטו לכל שירתו [...] הפריזמה של המשורר, שאיתה הוא מסתובב שנים, המסמר בנעל שכאבו מקרין על כל שירתו". בראייה כוללת של שירת ישורון, אתה עדיין עומד מאחורי האמירה הזאת?**

כן. זה ממש מבנה העומק של שירי ישורון. העניין הזה שכל שני דברים צריכים להיות בחיתוך, בשבר, בקונפליקט – ואחרי שהם בשבר ובקונפליקט, כשהם הכי מנוגדים

בעולם, אתה מאמן את עצמך לראות ביניהם אנלוגיה, לראות ביניהם אקוויוולנטיות. ואתה יודע שהאקוויוולנטיות הזאת היא אולי מופרכת, אבל ככה אתה מארגן את העולם שלך. זאת הדרך שלך לארגן את העולם שלך. ותשים לב שניסחת את הדברים באופן דקונסטרוקטיבי – אתה בונה כאן איזה ניגוד, ואחרי זה אתה מפרק אותו. ניסחתי את זה באופן הכי קר. אבל עכשיו אפשר לאכלס את זה בעשרות ציטטות מאבות ישורון: "בכל גן שני גנים", שני גנים שהם בסכסוך. ככה אבות חי את שירתו, כך הוא חי גם את חייו. ומבחינה זאת 'השבר הסורי אפריקני' מראה את זה.

■ אילו יכולת להמשיך את השיחה עם ישורון היום, מה היית שואל?

אולי הייתי שואל אותו לאיזה קהל הוא חושב שהוא כותב. כי העולם השתנה לגמרי. הקהל אף פעם לא הטריד אותו. תראה איך גם בריאיון המשודר הזה הוא מדבר אליי כמו בשיחה פרטית, בלי להיות מוטרד מכך שהמאזינים לא יבינו – למשל כל האפיזודה של עלה האיקליפטוס. הוא היה רגיל להיות בודד כשכל העולם היה נגדו... תאר לך מה היו עושים לו היום עם הדעות שלו. ב'סימן קריאה' הוא נהנה לראשונה לא להיות בודד. ועדיין, לכבוד חמישים ל'סימן קריאה' הוצאתי מחדש את 'קח' של מאיר וספרים של יאיר ושל יונה ושל חנוך לוין, ואת 'השבר הסורי אפריקני'. אתה יודע מי הנמכר ביותר? אבות. מפתיע. יש לי הסבר ריאליסטי, שאולי בעבר חבריו נמכרו יותר, ולכן עכשיו יש יותר אנשים שחסר להם הספר הזה. או הסבר אחר, שהמהדורה הראשונה של הספר הזה נעשתה בדבק לא טוב, והיא מתפרקת, ואנשים רצו שיהיה להם ספר במצב טוב. ובכל זאת, נוח לחשוב פתאום שבין קוראי השירה אבות נחשב. אבל המהפכה האנטי-אלתרמנית בעזרת אבות לא צלחה. רק אני וויזלטר חושבים שאבות משורר גדול ואלתרמן לא. יש כל מיני אנשים שהעריכו את אבות, אבל תשאל אותם, "מי גדול המשוררים?" – יגידו לך: "אלתרמן".

■ במאמרים שבישרו על צאת 'השבר הסורי אפריקני', כולל שלך, יש עיסוק נרחב בפן האקטואלי בשירי ישורון. אתה קורא את "השבר" גם על רקע מה שעובר עלינו במלחמה הנוכחית?

אני לא קורא אותו על רקע מה שעובר עלינו, אבל הוא ספר אקטואלי לגמרי. אתה יכול לקרוא את המחזור "השבר הסורי אפריקני" כפואמה על 7 באוקטובר. אבל מעבר לזה, גם השבר בינינו לבין הערבים – היום פחות אנשים יכולים לעמוד מאחורי העמדה של אבות בנושא, וגם אצלו זה לא היה חד-משמעי אחרי טבח מעלות. הקשר לידיש, לגלות, לדורות הקודמים – המחאה של אבות בעניין הזה הייתה יכולה להיות גם היום. מחאה על הקשר לכל ההיסטוריה שלנו. רגשות האשם על החתך מזה. הקשר האמביוולנטי שלנו למסורת, לעבר. הרי נקמתה הגדולה של הגלות חוגגת עכשיו במדינת ישראל. הישראלים בורחים מפה, ונשארים היהודים. הרעיון הוא, הגאונות, של ארתור פינקלשטיין, להפריד בבחירות 1996 בין "יהודים" ל"ישראלים" ולהעריך שה"יהודים" יצביעו נגדהו – עכשיו אנחנו רואים שה"יהודים" ניצחו. וכל הסמטוחה הזאת שבין "יהודים" ל"ישראלים", אבות עומד במרכזה.

משתתפי הו! 27

אוהד אוהיון משורר ומוזיקאי, תושב חצור הגלילית, חבר עמותת "הו!".

נדיה אייזנר-חורש מתרגמת ועורכת תוכן, חוקרת ספרות עברית באוניברסיטת בן גוריון. פרסמה שירה, מסות ופרוזה בכתבי העת "הו!", "המוסך" ו"מאזניים". ספרה "טובה דיה" יצא ב-2023 בהוצאת הקיבוץ המאוחד. חברת עמותת "הו!".

ניר אילון יליד ראשון לציון. פרסם משיריו בגיליונות "הו!" ובעיתון "הארץ". ספר שיריו "כאבי ילדים" יצא לאור בשנת 2022 בהוצאת פרדס בעריכת דורי מנור. מתגורר בשיקגו.

יסמין אלמנזור יסמין אלמנזור (הראשונה) נולדה וכתבה באל-אנדלוס, כנראה בעיר גרנאדה. נכדתה, יסמין חמאוי ירשה לא רק את מקצועה של אלמנזור, השירה, אלא גם את כתבי היד של סבתה. חמאוי הגיעה בגיל צעיר לסוריה (בסביבות שנת 1407) ושם פרסמה את כתבי יסמין אלמנזור. היא עצמה כתבה שירה עתידינית שבה תיארה את הליכותיה של יסמין דין בתחילת המאה ה-21 בירושלים. יסמין דין אכן חיה בימינו ומדי פעם מפרסמת שירים בשמה, וכן בשם אמותיה הקדומות. השירים המתפרסמים כאן שייכים לאם השושלת, יסמין אלמנזור הראשונה.

דנה אמיר פסיכולוגית קלינית, פסיכואנליטיקאית-מנחה בחברה הפסיכואנליטית בישראל, יו"ר תוכנית "זרמים" לפסיכותרפיה פסיכואנליטית וראש מסלול הדוקטורט הבין-תחומי בפסיכואנליזה באוניברסיטת חיפה, משוררת וסופרת. הוציאה לאור שישה ספרי שירה, ארבעה ממזארים בשירה ופרוזה וחמישה ספרי עיון פסיכואנליטיים שראו אור בעברית ובאנגלית. זכתה בפרסים שונים על כתיבתה העיונית והספרותית.

שחף ארז מתגורר במודיעין, פסיכולוג קליני בהכשרתו. ספר שיריו השני, "אשכם", ראה אור ב-2023 (בעריכת נויט בראל ובהוצאת קתרזיס).

מורן אריה משוררת ודוקטורנטית במחלקה לספרות עברית באוניברסיטת בן גוריון.

שמעון בוזגלו משורר ומתרגם, בעיקר מיוונית עתיקה.

אייל בלייזיס יליד 1959. מתגורר בקריית טבעון. אב לשתי בנות ובן. נשוי לניקי, מלווה רוחנית. אדריכל במקצועו ומשורר בנשמתו. הוציא ספר שירים שכותרתו "שמש אנשים", בעריכת ד"ר דורי מנור. ספרו השני נמצא בשלבי עריכה.

ירדן בן-ציון חוקר, כותב ומתרגם, יליד 1986. דוקטורנט לספרות השוואתית (פרסית, עברית וגרמנית) באוניברסיטת תל אביב. ספר הביכורים שלו בשירה, "פרברי השינה

הכחולה", ראה אור בהוצאת טנג'יר (2023), ורומן הביכורים שלו "מעקפים" יראה אור בקרוב. מתגורר עם משפחתו בתל אביב.

אסף בנרף מנצח, מתרגם ומשורר. ניצח בעבר על מקהלת האופרה הישראלית וכיום מנצח על המקהלה הקאמרית אורטוריו ירושלים, א־קפלה אנסמבל קולי ירושלים ועל תזמורות ומקהלות נוספות כמנצח אורח. בקרוב יראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד, כחלק מסדרת "ה-21" של "הו!", הספר "נראה, בלתי נראה" – מבחר משיריהם של ג'וזפה אונגרטי, סלווטורה קוויזימודו ואאוג'ניו מונטאלה בתרגומו.

סיון בסקין ילידת וילנה, 1976. משוררת, מתרגמת, סופרת, עורכת, מבקרת ספרות, מנהלת פרויקטים בתחום מערכות מידע. חברת מערכת ב"הו!" ובסדרת "ה-21". יו"רית עמותת "הו!" לספרות עברית. ספרה החמישי, "אנחנו, חסרי המולדת", ראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד ב-2024.

נוית בראל כותבת ביקורות ספרים ב"דיעות אחרונות", עורכת את סדרת הספרים "הדשא הגדול" בהוצאת פרדס ואת כתב העת "הליקון". בעלת תואר דוקטור בספרות. ספר השירים "מחדש" מפרי עטה ראה אור ב-2016.

חמוטל בריוסף מורה, משוררת, סופרת, מתרגמת, חוקרת ספרות, פעילה חברתית. כלת פרסים ספרותיים רבים. ספריה תורגמו לשפות רבות. יסדה את המסלול האקדמי לכתיבה יצירתית באוניברסיטת בן-גוריון. יסדה וניהלה את הארגון "ירושלים שקטה" הפועל למען צמצום הרעש בירושלים.

נועה ברניר מחזאית, במאית ומדריכת נוער, בעלת תואר ראשון בבימוי והוראת תיאטרון מסמינר הקיבוצים. ביימה ב"צוותא" ובקבוצת התיאטרון הירושלמי.

צור גואטה יליד 1992 ומתגורר בתל אביב. ספר שיריו הראשון "נפש מרגרינה" ראה אור בהוצאת קתרוזיס בעריכת דורי מנור, וזכה בפרס הליקון למשוררים בראשית דרכם ע"ש רמי דיצני לשנת 2023. שיריו פורסמו בעיתונות ובכתבי עת.

איתי זאב גוטנברג סטודנט לפיזיקה והנדסת חשמל באוניברסיטת בר אילן. בן שבע-עשרה.

עמרי גנשרוא לומדת לתואר שני בבלשנות באוניברסיטה העברית, חוקרת ועוסקת בתרגום שירה מסנסקריט ומאינדונזית. זוכת פרס רחל נגב להוצאת ספר שירה לשנת תשפ"ד.

לירון גרייף חי עם משפחתו במושב חצבה בערבה, שם הוא מגדל תמרים ומנגו אל מול הרי אדום. יועץ ושותף בחברת ייעוץ אסטרטגי. זוכה פרס כליל לאקופואטיקה 2024. ספרו הראשון "שירת געגועים אל ים קדום" ראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד בעריכת סבינה מסג.

יוני דוד יליד 1996, מתגורר בירושלים. סטודנט לתואר שני בספרות כללית והשוואתית. כותב ועורך שירה.

שי דותן נולד באילת בשנת 1969. כלכלן במשרד האוצר ומנחה סדנאות כתיבה לנוער ולמבוגרים. פרסם ארבעה ספרי שירה. ספר הביכורים שלו, "על קצה המותר", ראה אור ב-2005 וזכה בפרס שרת החינוך לספר ביכורים. ספרו האחרון, "הון עצמי", ראה אור ב-2017. מתגורר בירושלים.

איתן דקל סטודנט לספרות עברית ולמדעי הרוח באוניברסיטה העברית. זוכה פרס היצירה ע"ש זולטן ארניי בתחום השירה (תשפ"ד) ופרס הרי הרשון לספרות (פרס שני, תשפ"ד). עורך ראשי בכתב העת "בר – בין יוצר למקום", המוקדש לאמנות הגדלה במרחב הישיבתי.

מאיה ויינברג משוררת, רופאת חיות, חוקרת עטלפים, כלת פרס חיים גורי לשירה לשנת 2023. ספר שיריה הרביעי, "אבן על אבן" (בהוצאת פרדס), עתיד לראות אור בסתיו הקרוב.

לארי וייסמן נולד בארה"ב, חי בישראל מאז ילדותו ומתגורר כיום ברמת גן. עובד כאדריכל, נשוי ואב לשניים. ספר שיריו השני, "בשישית קולות, בשביעית מלחמות", יראה אור בקרוב בהוצאת קתרוזיס.

עומר ולדמן משלים בימים אלה עבודת דוקטור על לשונו של אבות ישורון באוניברסיטה העברית. מפרסם ב"הו!" משנת 2012. השנה פורסם ספרו השני "פרקי תהילה" בהוצאת הבה לאור.

נורית זרחי משוררת וסופרת לילדים ולמבוגרים. נולדה בירושלים, גדלה בקיבוץ גבע, למדה באוניברסיטת תל אביב. אם לשתי בנות, סבתא לנכדים וילדיהם. זוכת פרס ישראל לספרות לשנת 2021.

חולקט ~ אורי קרין משוררת, אמן מופע ודראג (שושנה בנהחוחים), מנחה ועורך סדנאות ואירועי כתיבה ופרפורמנס. שליחת וולט ממורמרת.

יואל טייב מורה לעברית וסטודנט לביולוגיה. כותב ומפרסם ב"הו!" שירה, מסות ותרגומים. לומד לתואר שני בביולוגיה של הצמח באוניברסיטת פריז-סאקליי.

ניצן יוגב פסיכולוגית קלינית ומשוררת. ספרה הראשון "תפילת חלב" ראה אור השנה בהוצאת פרדס בעריכת אלי אליהו. זוכת המקום הראשון בתחרות "מילה במקום" מטעם הוצאת הליקון לשנת 2022.

גלעד יעקובסון מדען, מרצה ומשורר. ספר שיריו הראשון, "מענה לשון", יצא לאור השנה בהוצאת כתב. שיריו ותרגומיו פורסמו בעבר ב"הו!" ובכתבי עת אחרים.

מרחב ישורון חי בין כליל לצפון קרולינה. ספרו האחרון "נפש הגלגל – תפילות לאחר גזר הדין" ראה אור בהוצאת "מקום לשירה".

עמרי כהן נולד וגדל בכפר סבא וכיום מתגורר בירושלים. דוקטורנט לפיזיקה באוניברסיטה העברית בירושלים, בן 30, הומו ורווק.

ערן כהן גבע קונדיטור ואקטיביסט בקהילה האוטיסטית. מתגורר במושב פארן.

חניתה כהן קמחי ילידת ירושלים, מתגוררת בתל אביב עם בן זוגה נאקי, אימא לגל ולשחר, ולכלבה ללי. ספרה "אל תצאי אלישבע" ראה אור בהוצאת עולם חדש בעריכת אנה הרמן.

משה לביא נשוי לתמר, אב לגפן, נטע ודרור, וסב לשחר וסתיו. חוקר תלמוד ומדרש ומדעי הרוח הדיגיטליים באוניברסיטת חיפה. מקצת משיריו התפרסמו בכתבי עת ובספר "עודי בין שיניך" (פרדס, 2020).

עמנואל יצחק לוי משורר ומוזיקאי ("עמנואל והכיסופים"). שיריו מתפרסמים בכתבי עת ובעיתונים מאז 2014. ספר ביכוריו, "השמש שרה למלכור" (הבה לאור, 2020), זכה בפרס שר התרבות למשוררים בראשית דרכם.

ענת לוין משוררת ועורכת ספרי שירה.

אפרת לוצאטו מדריכה פדגוגית ומרצה בתוכנית לחינוך מיוחד במרכז האקדמי לוינסקי-וינגייט, מפתחת תוכן בחינוך הלשוני במט"ח, מנהלת התוכנית לניוירופדגוגיה יישומית במכון מופ"ת, חיה ונושמת את הקשר שבין מוח, רגש וחינוך, אוהבת שירה בגוף ובנפש.

נדב ליניאל מרצה במחלקה לשפות וספרויות באוניברסיטת קייס ווסטרן בקליבלנד, אוהיו. חתן פרס טבע לשירה. ספרו הראשון "תקרת האדמה" (2010) זכה בפרס מפעל הפיס, ספרו השני "הלל" (2021, עורך: דורי מנור) זכה בפרס מרכז הספר והספריות. בימים אלה עובד על ספרו הבא, "עירוב".

שלומית לנדמן בלשנית שעוסקת בחקר האונומסטיקה (חקר שמות פרטיים). כותבת שירה מזה שנים רבות.

פבל אלכסנדרוביץ' מובשוביץ' פבל אלכסנדרוביץ' מובשוביץ' הוא שם העט של פבל אלכסנדרוביץ' מובשוביץ', שהוא הפסבדונים של פ"א מובשוביץ', שהוא השם הלא בדוי בכלל של הכותב, שנולד, כנראה, במאי 1989 בויטבסק שבבלארוס. אחד מהחשודים לעיל הוציא שלושה ספרי שירה וספר פרוזה.

ליאת מורבצ'יק משוררת ומתרגמת שירה. ספרה האחרון, "עין וירח", יצא בדצמבר 2024 בהוצאת קתרזיס בעריכת דורי מנור. עובדת סוציאלית קלינית ופסיכותרפיסטית, מנהלת את יחידת החרדה במכון הפסיכיאטרי באיכילוב.

לי ממון עורכת ומשוררת. זוכת פרס הליקון לשירה, פרס רעיית הנשיא (ציון לשבח) ופרס שרת התרבות למשוררים. ספרה האחרון "פיתום" ראה אור בסדרת ריתמוס של הקיבוץ המאוחד.

דורי מנור משורר, סופר, עורך ומרצה, מייסד "הו!" ועורך כתב העת מאז 2005. עד כה פרסם חמישה ספרי שירה וממזמר אחד. ספר מסות על שירה ושפה פרי עטו, "הברכה

של בבל", יראה אור בקרוב בהוצאת הקיבוץ המאוחד בסדרת "ה-21" הפועלת לצד "הו!". מייסד־שותף ועורך ראשי של הוצאת אלטנוילנד, הוצאת הספרים העברית הראשונה מחוץ למדינת ישראל מאז 1948. יליד תל אביב, התגורר בפריז וביפו, מאז 2019 חי בברלין.

סבינה מסג גדלה ביפו, חלמה על חיים של חזרה לאדמה, התבודדות וכתבה בטבע בר. בגיל למעלה מגבורות היא עדיין מגשימה את החלום: התבודדות וכתבה בטבע ביישוב כליל שבגליל המערבי.

שחר־מיריו מרדכי נולד בחיפה וגדל בקרית ביאליק. בנדודיו התגורר בבלטימור, ניו יורק סיטי, זאגרב, תל אביב וירושלים. השנה מתגורר בסירקיוז, ניו יורק. במסע דרכים למונטנה ובחזרה ביולי-אוגוסט 2024 גמע 7,500 מייל בהונדה אקורד, ובפעם החמישית בתוך חמש שנים פגש דוב גריזלי – הפעם למרגלות מפל בשמורת גליישר. ספרו "עבור את הלילה בלוע האש" (עם עובד, 2022) זכה בפרס זלדה לשירה (2023) ובפרס דוליציקי לשירה מטעם האוניברסיטה העברית בירושלים (2024).

עמוס נוי משורר וחוקר תרבות.

חנן סבה טייכר יליד 1978, מתגורר בקרית טבעון, משורר ופסיכולוג קליני. ספר שיריו הראשון, "מסופוטמיה", יראה אור בקרוב בהוצאת הליקון.

עדן ג'ואן מ. סימן־טוב ילידת 1991, אם ללוסי אליזבת. בעלת תואר ראשון בספרות וקרימינולוגיה, לומדת לתואר שני בספרות עברית באוניברסיטת בן גוריון. מתגוררת בנגב המערבי.

עופרה עופר אורן פרסמה תשעה ספרי פרוזה, שני ספרי שירה ורומן־בסונטות "מה קרה להגר באילת?" בעריכת דורי מנור, שזיכה אותה בפרס ספיר. זכתה בפרס ראש הממשלה לסופרים עבריים ובפרס משרד התרבות למשוררים. כותבת את הבלוג "סופרת ספרים".

סניה פוזנר ילידת אוקראינה, גדלה ולמדה בישראל. סיימה דוקטורט במדעי המוח באוניברסיטה בגרמניה. עובדת על ספר הביכורים שלה בפילדלפיה, שם היא מתגוררת עם משפחתה.

רות פוירשטיין משוררת, אמנית רב־תחומית ומסטרנטית לספרות באוניברסיטת תל אביב, ילידת 1994. ספרה הראשון, "ספר שכחה וגאולה", ראה אור השנה בהוצאת בלימה (עורכת: טל ניצן). ספר שיריה השני, "עיר איך־גולה", יראה אור ב־2025.

שני פוקר משוררת ומבקרת ספרות. ספרה השני, "התמנון השבע", ראה אור לאחרונה בהוצאת הבה לאור.

מישל פלצ'יק מתגוררת בחולון. משוררת וחברת מערכת בכתב העת "הבה להבא". ספרה הראשון, "אוטופסיה", יצא ב־2022 בהוצאת הבה לאור, בעריכת עודד כרמלי.

תהל פרוש משוררת, סופרת, חוקרת ספרות ופסיכולוגית. ספר המסות שלה, "סיבות להישאר", יצא לאחרונה בהוצאת הקיבוץ המאוחד. ספר השירה שלה, "ג'סטס והופ", ייצא לאור בשנה הבאה, אף הוא בהוצאת הקיבוץ המאוחד.

טליה פרידמן ילידת 1970. אמא לשני בנים. מטפלת בפסיכודרמה. ספר שיריה הראשון, "אבל אני רציתי חרב", יצא לאור ב-2022 בהוצאת עיתון 77. ספר שיריה השני, "פקעות של זעם" בעריכת דורי מנור, יראה אור בקרוב.

עופר פרס יליד ירושלים, 1980, בעל דוקטורט במדע הדתות, חוקר ספרות קדומה מהודו, בסנסקריט ובטמילית. נשוי ואב לשתיים.

נועם פרתום משוררת זוכת פרסים, פרפורמרי, מוזיקאית, יוצרת רדיו ומנחת סדנאות כתיבה. במאי 2024 ראה אור ספר שיריה השלישי "לצאת מהגוף" בהוצאת חרגול-מודן.

אורית צמח עורכת ספרות ולשון, בעלת תואר שני בהיסטוריה כללית מהאוניברסיטה העברית, פרסמה שני ספרי ילדים. ספר שיריה הראשון, "שתי נשימות מחוץ לעצמי" בעריכת טל ניצן, יצא לאור בדצמבר 2023 בהוצאת עיתון 77.

מיכאל קגזנוב יליד 1992. מייסד ועורך "היכלות שירה" – מיזם פילנתרופי ובמה ספרותית, המשלבים בין שירה עברית ואמנים ישראלים לבין גיוס תרומות לארגוני חברה אזרחית. אנתולוגיית שירה בעריכתו צפויה לראות אור בקרוב בהוצאת קתרזיס. מתגורר בתל אביב. חבר עמותת "הו!".

ריטה קוגן נולדה בסנט פטרבורג ב-1976. עלתה ארצה ב-1990. גרה בתל אביב. הוציאה לאור שלושה ספרי שירה: "רישיון לשגיאות כתיב", "סוס בחצאית" ו"מחלת יבשה" (בעריכת דורי מנור, 2022) וארבעה ספרי תרגום מהקלאסיקה הרוסית. ספרה הראשון בפרוזה "ארץ-סלע" ראה אור ב-2021.

גילת קול מתמטיקאית ופרופסורית במחלקה למדעי המחשב באוניברסיטת פרינסטון. שיריה זיכו אותה בפרס שירת המדע.

קרן קולטון ילידת 1996. ספר שיריה הראשון, בעריכת אנה הרמן, יראה אור בקרוב בהוצאת עיתון 77.

אדמיאל קוסמן משורר ופרופסור למדעי היהדות באוניברסיטה של פוטסדאם בגרמניה. המנהל האקדמי של הסמינר לרבנים קונסרבטיביים ופרורמים המסונף לאוניברסיטת פוטסדאם. פרסם עד כה חמישה ספרי מחקר בתחומים המשיקים של ספרות האגדה, ההלכה, תיאולוגיה יהודית ומגדר ותשעה ספרי שירה, ובצידם מאמרים רבים בכתבי העת המדעיים ובעיתונות.

רון קורדונסקי מטפל בביבליותרפיה. פרסם שירים בגיליונות שונים של "הו!" ובכתבי עת נוספים.

אור קורן יליד 2004. משורר ופרפורמר, מפיק אירועי שירה ועוסק ביצירת קהילה דרך אירועי תרבות. מתגורר בירושלים.

חיה מושקא קורקוס בת 29, מתגוררת בבני ברק. משוררת בתחילת דרכה. בוגרת תואר שני בחוג למגדר באוניברסיטת תל אביב.

מרב קינן מתגוררת בקיבוץ, אמא לחמישה ילדים, עובדת סוציאלית, מספרת סיפורים, מתעדת, כותבת שירים. "טבת", ספר שיריה הראשון, ראה אור לאחרונה בעריכת יקיר בן משה (הוצאת הליקון).

מיכאל קליין בן 22. מתגורר בתל אביב. כותב מוזיקה ושירה. ספרו הראשון יראה אור בהוצאת הבה לאור.

רואי רביצקי משורר וכותב לבמה, יזם תרבות ומנהל אמנותי, חוקר סכסוכים ופיוסים, גנאולוג בגמילה ואב לבנו ירון, נטע צרי ופלג קוה. בימים אלה רואה אור ספרו הראשון, "על הלוי", בסדרת "כבר" בהוצאת מוסד ביאליק.

אורין רוזנר ילידת 1991, מתגוררת בתל אביב עם בן זוגה ובתה. עובדת כפסיכולוגית.

יחזקאל רחמים משורר וסופר. מחבר "טרילוגיית המרחקים", המורכבת מספרי השירה "עכשיו הנסיעה", "דיו מרחקים" ו"שמיים שלמים" (2016, 2018, 2023). הטריילוגיה ראתה אור בהוצאת פרדס ובעריכת דורי מגור. רחמים זכה, בין היתר, בפרס אקום לפרוזה (2023) ובציון לשבח במסגרת פרס רעיית הנשיא על ספר שיריו "שמיים שלמים" (2024).

עידו רצון יליד 1978, מתגורר בחיפה. מוזיקאי, מאמן אישי לחיים ומרצה. בהרצאתו המוזיקלית, ששמה "אורי אקרא לך", הוא מספר על ההורות האחרת ועל המסע להבאת בנו המיוחד לעולם. עידו הוציא שני אלבומים מוזיקליים: "אוניות" ו"שעון חורף". בימים אלה עובד על ספר הביכורים שלו. חבר עמותת "הו!".

דניאל רשף בן 22, יליד הנגב. סטודנט למחול באקדמיה למוזיקה ולמחול בירושלים. ספרו הראשון, "חוליות", ראה אור בשנת 2023.

אשר שאז נשוי ואב לשישה. איש חינוך ומאמן בתחום ההתפתחות האישית. ספרו "שח ופינג פונג ב־זמנית" יראה אור בקרוב בהוצאת משיב הרוח.

משה שוסהיים יליד בני ברק, 2001, חי כיום בירושלים. בוגר ישיבות בית מתתיהו ומיר, עורך בהוצאת דיבור המתחיל וחבר מערכת בכתב העת "מיגו". ספר שיריו הראשון יראה אור בשנה הבאה.

נועה שורק ילידת 1996, זוכת פרס שרת התרבות למשוררים בתחילת דרכם, בעלת תואר ראשון בפילוסופיה, יהדות ולימודים הומניסטיים ולומדת לתואר שני בספרות עברית. בימים אלה יצא ספר שיריה הראשון, "הרצון", בסדרת "טקסטורה" של הוצאת פרדס.

יערה שחורי סופרת ומשוררת, פרסמה עד כה ספר שירה, ארבעה ספרי פרוזה וספר ילדים אחד. זכתה בפרסים ספרותיים שונים. ספר שיריה החדש, "הזמנים הרועדים שלנו", יראה אור בקרוב בהוצאת פרדס.

רונית שטראוס-קירשנר נשואה ואם לשני ילדים, בעלת תואר ראשון ושני בתולדות האמנות, מומחית לאמנות ימי הביניים. ספר שיריה הראשון יראה אור השנה בהוצאת פרדס בעריכת דורי מנור. חיה בטנפליי, ניו ג'רזי.

גונדולה שיפר משוררת ומתרגמת ילידת גרמניה. הדוקטורט שלה עוסק בפואטיקה של ספר תהילים. פרסמה ביוגרפיה על תרצה אתר (2019) ואנתולוגיה הכוללת שירה עברית חדשה בגרמניה (יחד עם אדריאן קסניץ, 2019). ספרה החמישי "Fremde Einkehr" (מפלט זר) יראה אור בסתיו הקרוב ויכלול גם הפעם שירים מקוריים בעברית ובתרגום עצמי לגרמנית.

שי שניידר-אילת ספרייה: "הוא היה כאן, אני בטוחה בזה" (הליקון-אפיק 2019), "כל מה שהיא שרה מעלה עשן" (מ. ביאליק, כבר 2021). בקרוב יראה אור ספרה "מחזה קצר", בהוצאת מוסד ביאליק, סדרת "כבר" לשירה.

אודי שרבני סופר ומשורר.